

רמב"ם הלכות יסודי התורה פ'ק ה' ה'לקה ד' ונ"ל פ'ל מי שנאמר בו יעבור ואל יתרג ונתרג ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו וכו' ע"ש, ושם בכסף משנה ונ"ל סובר רבינו שפשאמרו בגמ' יעבור ואל יתרג פירושו צריך לעבור כדי שלא יתרג, אבל שלמים וכן רבים סוברים דאם נהרג ולא עבר צדקה תחשב לו, ונראה שמפרשים יעבור ולא יתרג ה'רשות בידו לעבור כדי שלא יתרג, וכתב בנמוקי יוסף דאפילו לפי סברת רבינו דאם הוא אדם גדול וחשוב ירא שמים ורואה שהדור פרוץ בקדושה רשאי לקדש את השם ולמסור עצמו אפילו על מצוה קלה כדי שייראו העם וילמדו ליראה את השם ולא יתקבחו בלבוש עכ"ל ונהנה יש לחקור אם כל הדברים האלו נאמרו היכא דהוא מוסר נפשו בסכנה כדי שלא לעבור איסורי דאורייתא כגון חולה מסוכן לגבי הא דמחללין עליו את השבת כדי שיקיים שבתות הרבה ופיקוח נפש דוחה את השבת, ואם הוא מוסר נפשו בסכנה ואינו מניח לחלל עליו את השבת אם גם כן נאמר דצדקה תחשב לו, ואם אדם גדול וכו' ורואה שהדור פרוץ בקדושה רשאי לקדש את השם בזה, כי באמת נוכל לאמר דכל דבריהם לא נאמרו אלא בחיוב לקדש ש"ש ולמסור עצמו למיתה אבל לא בגדר שלילה היכא דהוא מוסר נפשו למות בחלו ואינו מניח לחלל שבת עליו כי מזה אינו ניפר כ"כ הקידוש ש"ש כי יתלו הרואים את זה בגדר אחר ולא בקידוש ש"ש כי יאמרו דלא מצאו מזוז למכתו ולפיכך מת או לא, ואין להביא ראיה מהא דאיתא באו"ח סימן שכ"ח בבה"ט שם ונ"ל ואם החולה אינו רוצה פופין אותו שהוא חסידות של שטות דחקירתינו הוא היכא דמקדש ש"ש בזה וצ"ע.

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פ'ק א' ה'לקה ח' ונ"ל פ'ל איש מישראל חייב בתלמוד תורה וכו' בין בעל יסורין וכו' נאפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה עכ"ל ע"ש, וצ"ע מגמ' דנדרים דף ח' ע"א דאיתא שם וא"ר גידל אמר רב האומר אשפים ואשנה פ'ק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלקי ישראל ופ'רף הגמ' והלא מושבע ועומד הוא ואין שבועה חלה על שבועה וכו' ומשני הגמ' הא קמ"ל כיון דאי בעי פטר נפשיה בקריאת שמע משום הכי חז"ל שבועה עליו ע"ש וא"כ משמע מסתמא דגמ' דמצי פ'ל אינש למיפטר נפשיה בקריאת שמע ולמה פסק הרמב"ם ז"ל דלא פסתמא דגמ' נאפילו לפום הגהות מיימוניות שם אות ז בשם ספר המצות ע"ש היינו דווקא בשעות דחוקות אבל בלא זה חייב ללמוד יום ולילה ומסתמא דגמ' משמע דכל אדם אפילו שיש לו שעות מרוחות ג"כ מצי פטר נפשיה בקריאת שמע ע"ש, ונהנה יעו"ש ב"ר"ן ונ"ל מסתברא לי דלאו דווקא דבהכי מיפטר שהרי חייב פ'ל אדם ללמוד יום ולילה כפי פ'חו וכו' וק"ש שחרית וערבית לא סגי להכי אלא מכאן נראה לי ראיה למה שכתבתי בפ'ק שבועות שמים בתרא דכל מידי דאתא מדרשא אע"פ שהוא מן התורה כיון דליתיה מפ'רש בקרא בהדיא שבועה חלה עליו וכו' ובאמת זה דחוק שהרבה מקראות יש מפ'רש בהם שחייב פ'ל אדם ללמוד יום ולילה כדאיתא שם ב'רש"י ורא"ש ע"ש וכן משמע לישנא דרמב"ם הנ"ל ועיין בריטב"א ונ"י שמקשים וכי מושבע על פ'ק זה או מסכתא זו דווקא ומאי מקשה הגמ' והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא ומתמצים דזהו פירושו של דברי הגמ' בתירוץ דאי בעי פטר נפשיה בק"ש וכו' וגם זה דחוק דלמה א"כ קאמר הגמ' דווקא ק"ש ונהנה צ"ל דאי פטר נפשיה בענין אחר ולא בפ'ק זה או מסכתא זו ועיקר חסר מן הספר לפי דבריהם ולכן נ"ל לדייק

בלישנא דגמ' האומר אשפים ואשנה פרק זה וכו' מהו הלשון אשכים ה"ל האומר אשנה פרק זה ומהו הלשון אשכים ובתוס' ליתא שם התקבה אשכים ולא דק אף הביאור בגמ' הוא פן האומר אשכים היינו בהשקמת הפוקר משתגז החמה והיינו לישנא דאשכים וזהו פוננת הגמ' הא קמ"ל פיון דאי בעי פטר נפשיה בקריאת שמע וכו' כי אז החיוב חל עליו לקרות שמע לכו איבעי פטר נפשיה בקריאת שמע ולא הוי מושבע ועומד מהר סיני על זמן זה ללמוד פרק זה או מסכתא זו פיון דהגיע זמנו של ק"ש משום הכי חייל עליו השבועה ומחויב לקיים שבועתו וילמוד מקודם פרק זה או מסכתא זו וק"ש יקרא אחר שיקיים שבועתו וזהו צריף לאשמועינו אבל זאת ודאי צדקו דברי הרמב"ם דמחויב כל אדם ללמוד תמיד יום ולילה פפי פחו ובזה מיושבים כל הדיבורים בזה הענין ודו"ק.

רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק ג' הלכה ט' וז"ל העושה עבודת כוכבים לעצמו אע"פ שלא עשאה בידו ולא עבדה לוקה שנאמר לא תעשה לה כל פסל וכל תמונה וכו' ע"ש, ומקשה על זה הלחם משנה וז"ל קשה היכא דעשאה אחרים לו אמאי לוקה והא לאו שאין בו מעשה הוא ואין לוקין עליו כמו שפסק רבינו בפרק י"ח מהלכות סנהדרין, ויש לומר דכיון דהאחר עושה מעשה בשליחותו הוי כאילו עשאו הוא ותייב עכ"ל והכנה"ג תמה עליו דא"כ כל מצוה לעשות מעשה יהא חייב פגון וכו' ואנן קיי"ל משלח פטור דאין שליח לד"ע, ולכן נ"ל כי הנה הרב המגיד ס"ל דכל לאו שאפשר ע"י מעשה לוקה אף היכא דאין בו מעשה פגון לגבי חסימת פרה פיון שישנה במעשה גמורה לכן מילקי אף היכא שחסמה בקול, ויש להביא ראיה לדבריו מנזיר דף י"ג ע"א דאיתא שם בזה"ל בעי רבא נזיר והוא בבית הקברות מהו בעי שהיה למלקות או לא היכי דמי איילימא דאמרי ליה לא תנזור וכו' ע"ש בתוס' וז"ל ולא הוי פלאו שאין בו מעשה במה שמקבל נזירות, דלאו שיש בו מעשה הוא במה שאינו יוצא משם פשוטר בנזיר, ובאמת הדק היטב זה דחוק קצת דאיהו יחשב זה כמעשה הלא זאת רק בשלילה זה שאינו יוצא משם, ומעשה צריכה להיות בחיוב, אבל בסברת הרב המגיד ניחא דכיון דאפשר ע"י מעשה לוקה אף היכא דאין בו מעשה וטומאת נזיר ישנו במעשה ומכאן ראיה לדברי הרב המגיד ובזה ניחא ג"כ קושית הלחם משנה על הרמב"ם פיון דהלאו דלא תעשה לה כל פסל וכל תמונה איתא ע"י מעשה לקי אף היכא דלא עשה מעשה, ונקוט האי פללא דהה"מ ויתורין לה כמה קושיות על דרף זה והוא דהפירוש של לאו שאין בו מעשה הוא אם בהלאו אין בו מעשה בשום אופן במציאות אז לא לקי, אבל היכא דהלאו הוא ע"י מעשה במציאות מלקא לקי אף היכא דעבר על הלאו בלא עשית מעשה ודו"ק והא דאיתא ברמב"ם שם הלכה ג' פרק ב' וז"ל וכל הנפנה אחריה בדרף שהוא עושה בו מעשה הרי זה לוקה ע"ש נוכל לפרש היינו בדרף שיכול להיות במעשה ג"כ ולמעוטי במחשבה דלא לקי דלא יכול להמצא בו מעשה בשום אופן כמבואר שם להלן ע"ש היטב ודו"ק.

רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פ"ד הלכה ו' וז"ל נמצאו רובה מעלין אותה לבית דין הגדול וגומרין אותן שם דינם והורגין כל אלו שעבדו בסיני ומפין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה פוליה וכו' ע"ש, והמנחת חינוך תמה ע"ז איהו דס"ל להרמב"ם דבעיר הנדחת הורגין גם נשים וטף של העובדים א"כ עיר הנדחת היא משפחת לה הא ה"ל עדות שאי אתה יכול להזקימה דהנה מבואר במכות דף ב' ע"א דעדי פן גרושה וכן חלוצה אין אומרים יעשה זה פן גרושה או פן חלוצה משום דכתיב ונעשיתם

לו פֶּאֶשֶׁר זָמַם לוֹ וְלֹא לִזְרָעוֹ וַיַּעַוֵּשׁ בְּתוֹס' ד"ה בְּעֵינַי דה"ה דְּדַרְשִׁינַן לוֹ וְלֹא לְאִשְׁתּוֹ
א"כ פֶּאֶן אִם עֵדִים יַעֲיֵדוּ עַל עֵיר הַנְּדַחַת דְּהוֹרְגִין גַּם הַנְּשִׂים וְהַטָּף שֶׁל הַעוֹבְדִים וְאִם
יִזְמִי אֹתָם בְּנֹדָאֵי לֹא נִהְרָג הַנְּשִׂים וְהַטָּף שֶׁל הַזּוֹמְמִים דְּנֻעְשִׂיתָם לוֹ וְלֹא לְאִשְׁתּוֹ וְלִזְרָעוֹ
וּא"כ מִמִּילָא לֹא יִהְרָגוּ הַזּוֹמְמִים מִשּׁוּם דְּבַעֲיִנַן פֶּאֶשֶׁר זָמַם וְלִיכָא א"כ הַדֵּר הו"ל עֵדוֹת
שָׂאֵי אַתָּה יְכוֹל לְהַזְמִינָה וְהַנִּיחַ הַקְּוִשָׁא בַּצַּע"ג, וְנ"ל לְפָרֵשׁ כָּל הַסְּוִגָּא דְשָׁם וּמִמִּילָא
יְתוּרְצֵן קוֹשְׁיַת הַמְּנַחַת חִינוּף, דְּהִנֵּה שָׁם בַּד"ה בְּעֵינַי מִקְּשָׁה הַתּוֹס' קוֹשְׁיָא זֶה הֵיכָא
שְׁמַעֲיֵדִין שְׁהוּא מְצָרֵי שְׁנֵי דְאִינַן בָּאִין לְפִסְקוֹל זָרְעוֹ כִּי אִם לְפִסְקוֹלוֹ א"כ נְפִסְוִל לְהוּ וּמְתַרְצֵן
דַּמ"מ אִשְׁתּוֹ נְפִסְלַת דְּפִסְלָה בְּבִיאַתּוֹ וּכְתִיב וְעִשִׂיתֶם לוֹ פֶּאֶשֶׁר זָמַם לוֹ וְלֹא לְאִשְׁתּוֹ,
וּמִקְּשָׁה עַל זֶה הַגָּאוֹן ר"ע אֵיגַר מְהֵא דְאִיתָא בִּיבְמוֹת דָּף ס"ח ע"א דר"י סוֹבֵר דְּכָל שְׂאִינֵי
פּוֹסֵל אֶת זָרְעוֹ אִינֵי פּוֹסֵל אֶת אִשְׁתּוֹ וְנִשְׂאָר בַּצַּע"ג וּבְאַמַּת הַדֵּרָף הַנִּכּוֹן בְּזָה הוּא, דְּהִנֵּה
אִיתָא שְׁנֵי גְדָרֵי פְּסוּלִין גְּדָר פְּסוּל מְשַׁפְּחָה וְגְדָר פְּסוּל הַגּוֹף פְּסוּל מְשַׁפְּחָה הוּא כְּגוֹן מְזוּר
וְכַדוּמָה פְּסוּל הַגּוֹף הוּא פְּצוּעַ דְּכָה וְכָרוֹת שְׁפָכָה וְכַדוּמָה וְהַחֲלִיּוֹק בֵּין זֶה לְזֶה הוּא דְּפִסְוִל
מְשַׁפְּחָה אֶסוּר לִיקַח פְּשָׁרוֹת וְלִהְיָפוּף מִתַּר לִיקַח פְּסוּלוֹת כְּגוֹן מְזוּרָת, נִמְצָא דְשְׁנֵי דִּינִים
עַל פְּסוּלֵי מְשַׁפְּחָה הָאִסוּר בְּכִשְׁרוֹת וְהִתְיָתָר בְּפִסְוִלוֹת אֲבָל פְּסוּל הַגּוֹף אִין בּוֹ אֵלָא גְדָר
אֶחָד הָאִסוּר בְּכִשְׁרוֹת אֲבָל כֵּן אֶסוּר לִיקַח הַפְּסוּלוֹת וְדִאִית כְּמוֹ מְזוּרָת לְשִׁיטַת
הַרְמַב"ם כְּמִבּוֹאָר בְּהַלְכוֹת אִסוּרֵי בִיאָה פט"ז הַלְכָה ב' ע"ש א"כ הִתְיָתָר לִיקַח פְּסוּלוֹת
לִיכָא גְבִיָּה, וּבְזָה מְתַבָּאֵר הַגַּמ' דְּמַפּוֹת דָּף ב' שָׁם דְּהַעֲדִים שְׂבָאוֹ לְהַעֲיֵד עָלָיו דְּהוּא כֵּן
גְּרוּשָׁה אוֹ כֵּן חֲלוּצָה מֵהֶם רְצוֹ לְשׁוּנְיָה וְלַפְעוּל בְּעֵדוּתָם לְשׁוּנְיָה פְּסוּל מְשַׁפְּחָה וְלֶאֱסוֹר
אוֹתוֹ בְּכַת פְּהֵן וְלִהְתִּירוֹ בְּחֻלְלָה, אֲבָל אִם הַעֲדִים יוֹזְמוּ מֵה יַפְעוּל בְּהֶם דִּין הַזְּמָה רַק
לְשׁוּנְיָה לְהֶם עוֹנֵשׁ דְּפִסְוִל הַגּוֹף, וּא"כ לֹא תִתְקַיֵּים בְּהֶם הַדִּין דְּכַאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת, דְּהִנֵּה
כְּתִיב וְעִשִׂיתֶם לוֹ פֶּאֶשֶׁר זָמַם צָרִיכִים לְקַיֵּים פֶּאֶשֶׁר זָמַם מִמֶּשׁ וְזֹאת לֹא תִתְקַיֵּים פֶּה
וְהַרְאָיָה דְּזָרְעָם לֹא יוֹפְסֵל, וְהֶם רְצוֹ לְפִסְקוֹל גַּם אֶת זָרְעוֹ שֶׁל הַבֵּן גְּרוּשָׁה אוֹ הַבֵּן חֲלוּצָה,
וּמִפְּנֵי מֵה זֹאת רַק הוּא מִשּׁוּם שְׁהֶם בְּעֵדוּתָם עַל הָאִישׁ עוֹשִׂים אוֹתוֹ לְפִסְוִל מְשַׁפְּחָה וְהֶם
נַעֲשִׂים בְּהַזְמַתָּם רַק פְּסוּל הַגּוֹף וּא"כ אִינְנוּ מִתְקַיֵּים הַכַּאֲשֶׁר זָמַם מִמֶּשׁ, וְלִכֵּן אִין אֲנוּ
יְכוֹלִים לְקַיֵּים בְּהֶם דִּין הַזְּמָה אֵלָא בְּמַלְקוֹת וְזֹאת פִּירוּשׁוֹ שֶׁל לְשׁוֹן הַגַּמ' אָמַר קְרָא
וְעִשִׂיתֶם לוֹ פֶּאֶשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת וְפֶה הֵלֵא לוֹ וְלֹא לִזְרָעוֹ דְּרַק פְּסוּל הַגּוֹף הוּא וְאִם נְפִסְוִל
לְדִידְיָה וְלֹא נְפִסְוִל לִזְרָעוֹ בְּעֵינַי פֶּאֶשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת מִמֶּשׁ וְלִיכָא ע"ש הֵיטֵב וּא"כ מְתוּרְצָת
קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' דְּאִפִּילוּ לְגַבֵּי מְצָרֵי שְׁנֵי דְאִינַן בָּאִין לְפִסְקוֹל זָרְעוֹ כ"א לְפִסְקוֹלוֹ אַעפ"כ לֹא
יְקוּיִם הַכַּאֲשֶׁר זָמַם מִמֶּשׁ בְּהֶם דְּהֶם רְצוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ פְּסוּל מְשַׁפְּחָה וְלֶאֱסוֹר אוֹתוֹ בְּכִשְׁרִירוֹת
וְלִהְתִּירוֹ בְּפִסְוִלוֹת וְהֶם לֹא יִהְיוּ רַק פְּסוּלֵי הַגּוֹף וְיֶאֱסְרוּ בְּנֹדָאֵי לִיקַח פְּסוּלוֹת כְּמוֹ כִּשְׁרוֹת
וּא"כ לֹא תִתְקַיֵּים בְּהֶם הַכַּאֲשֶׁר זָמַם כְּדִבְאֵרְנוּ, בְּמֵה כָּל הַדְּבָרִים אֲמוּרִים הֵיכָא דְאִין
מִתְקַיֵּים הַכַּאֲשֶׁר זָמַם בְּהֶם מִמֶּשׁ לְגַבֵּי עֵדוּתָם שְׁהַעֲיֵדוּ כִּי הֶם בְּעֵדוּתָם רְצוֹ לְהַעֲיֵד וְלַעֲשׂוֹת
בְּעֵדוּתָם בְּהָאִישׁ יוֹתֵר חַיּוּבִים מִמֵּה שְׁתַּתְקַיֵּים בְּהֶם זֶה לֹא יִהְיֶה הַכַּאֲשֶׁר זָמַם מִמֶּשׁ,
מִשָּׂא"כ הֵיכָא דְּהֵינְנוּ שְׁנֵי עֵדִים מְחַיְיבִין עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם מִיתָה וּא"כ הַכַּאֲשֶׁר זָמַם לֹא
יִהְיֶה נִכּוֹן דְּהֶם רַק שְׁנַיִם וְאִם הֶם יוֹזְמוּ לֹא יִחְוִיבוּ מִיתָה רַק שְׁנַיִם וְהֶם בְּעֵדוּתָם רְצוֹ
לְחַיְיב מִיתָה עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם זֹאת בְּנֹדָאֵי אִינֵי שְׁיָיָף לוֹמַר, כִּי הַכַּאֲשֶׁר זָמַם צָרִיכִים לְקַיֵּים
בְּאִיכוֹת מִמֶּשׁ אֲבָל לֹא בְּכַמוֹת וְהִנֵּה גַבֵּי עֵיר הַנְּדַחַת טַעְמוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם דְּמַחְיִיב גַּם הַנְּשִׂים
וְהַטָּף מִיתָה הוּא מִפְּנֵי הַגְּזִיחַ"כ מְרִיבּוּי דְּאֶת יוֹשְׁבֵי הָעִיר שְׁנַכְלָלוּ גַם הַנְּשִׂים וְהַטָּף בְּכֻלָּם

וא"כ בעדותם הם רוצים לחייב מיתה את האנשים גם את הנשים והטף, כמו הנדחין בעצמן ודמי לעדים שמעידין על אנשים ונשים וטף שמחוקיבים כל אחד ואחד מיתה דמקיימים בזה פאשר זמם בהריגתם של העדים אף אם לא נהרוג הנשים והטף שלהם דמה שהורגין את הנשים והטף של עיר הנדחת הוא חיוב בפני עצמו עליהם ממלש ואינו נצמח מחיובן של האבות כמו גבי עדות דב"ג או פן חלוצה רק זאת חיוב בפני עצמו מגזירת הכתוב, והראיה דאם לא היו בתוכה אינו נהרגין וכמבואר זה ברמב"ם שם ע"ש א"כ חזינן דאינו נצמח החיוב מהאבות רק חיוב בפני עצמו הוא מגזיה"כ וא"כ מתקנים הפאשר זמם בזה שהורגין את העדים ואינה נקראת עדות שאאי"ל ודו"ק.

רמב"ם הלכות עכו"ם פ"ח הלכה ג' וז"ל השתתחה לחצי דלעת וחצי האחר מעורהבו ה"ז אסור מספק שפא זה החצי כמו יד לחצי הנעבד, ע"ש ובהראב"ד ז"ל א"א לא אמרו זה היד אלא לענין טומאת עכו"ם בלבד אבל לענין איסור לא אמרו שאין אסור משום יד וע"ש בכ"מ ז"ל וז"ל ואע"פ שרש"י מפרש פדברי הראב"ד יש מקום לפירוש רבינו, ודבריו סתומים וסתומים, ול"נ דלא גרע מממשמשי עכו"ם זה ופירושו של יד יהיה כמו תשמיש ודו"ק.

רמב"ם הלכות קריאת שמע פ"ק ב' הלכה י' וז"ל קורא אדם את שמע בכל לשון שיהא מבינה והקורא בכל לשון צריך להזהר מדברי שבוש שבאותו הלשון ומדקדק באותו הלשון כמו שמדקדק בלשון הקודש, ע"ש ובהראב"ד ז"ל אין זה מקובל על הדעת לפי שכל הלשונות פירושו ומי ידקדק אחר פירושו וע"ש בכסף משנה ובמגדול עוז שם.

ונ"ל לכאר באמת פלוגתתם בזה דבסוטה דף ל"ב ע"א איתא דכתבו על האבנים את התורה בשבעים לשון שפאמר באר היטב, והנה זה היתה מפי הקב"ה פדכתיב וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב מצוה מפי הקב"ה והנה זה שצריך להיות קריאה תמה ילפינן מולמדתם אותם את בניכם פדאיתא בפ"ק דף ט"ו ע"ב תני רב עובדיה קמיה דרבא ולמדתם שיהא לימודה תם שיתנו רינח בין הדקקים ולכן שיטת הרמב"ם הוא דכל התורה כולה לגמרי נתבארה בשבעים לשון וגם ק"ש בכלל ולכן צריכים לדקדק בכל הלשונות, אבל הראב"ד ז"ל דרק העשרת הדברות נתבארו ולא יותר ועיין בתו"ת דמפרש פן נאל תתמה על זה פי בעלי התוס' בפירושים על חומש לגבי מלה ישראל שצריך לכתוב שני ספרי תורות ואחת היתה צריכה להיות עמו תמיד בחיקו איתא בפירושים פי אותו ס"ת התלויה בזרועו לא היתה כתובה כולה כ"א עשרת הדברות ולפי שיש מן אנכי עד לרעה תרי"ג אותיות פנגד תרי"ג מצות קריאה ס"ת ולכן לא נתבארה קריאת שמע ממשה רבינו בשבעים לשון ולכן אינו שייך על זה הציווי דולמדתם אותם את בניכם ולכן פליג על הרמב"ם ז"ל דאינם צריכים לדקדק בכל הלשונות רק בלשון הקודש ודו"ק: רמב"ם הלכות תפלה פ"ק ד' הלכה ט"ו וז"ל פוננת הלב פיצד כל תפלה שאינה בכונה אינה תפלה ואם התפלל בלא כונה חוזר ומתפלל בכונה מצא דעתו משופשת ולבו טרוד אסור לו להתפלל עד שתתישב דעתו לפיכך הבא מן הדירה והוא עיף או מצר אסור לו להתפלל עד שתתישב דעתו אמרו חכמים ישהה שלשה ימים עד שפנוח ותתקדר דעתו ואח"כ יתפלל עכ"ל, ע"ש בלחם משנה, ובכ"מ איתא בזה"ל סוף פ"ק תפלת השחר דף ל' ע"ב אמר ר' יוחנן אני ראיתי את ר' ינאי דצלי

והדר צלי פלומר ולמה לי שתי תפלות אלא אחת של שחרית ואחת של מוספין לאפוקי ממ"ד התם אין תפלת המוספין אלא בצבור א"ל ר' ירמיה לר' זירא ודלמא מעיקרא לא פוין דעתיה והשתא פוין דעתיה ומדא"ל הכי למד רבינו, שאם התפלל בלא פונה חוזר ומתפלל בפונה וכ"כ הרא"ש ז"ל ונשם בהלכה י"ז איתא וז"ל שכור אל יתפלל מפני שאין לו פונה ואם התפלל תפלתו תועבה וכו' ע"ש ונשם בפירק ה' הלכה ב' איתא וז"ל חולה מתפלל אפילו שוכב על צדו והוא שיכול לכוין את דעתו וכן הצמא והרעב בכלל החולים, אם יש בו יכולת לכוין את דעתו יתפלל וא"ל אל יתפלל עד שיאכל וישתה כו' ע"ש ונשם בכ"מ איתא בזה"ל כתב הר"ר מנוח והוא שיכול לכוין שאם לא פן טוב שלא יתפלל ובהג"מ שם בפ"ד ס"ק כ' איתא וז"ל פתבו התוס' בכל הני שמעתא אין אנו נזקרין בזמן הזה דבלא"ה אין אנו מכוונים כ"כ בתפילה מיהו בשכור שתפלתו תועבה צריכים ליזהר ע"ש והטור והשו"ע בס"ק"א פסקו דאף בדיעבד באבות צריכים לכוין אלא מ"מ פתבו דהאידידא אין חזקין בשביל חסרון פונה שגם בחזרה קרוב הוא שלא יכוין ולמה לחזור, והנה בענין תפילה צריכה פונה נבוכו בזה כל מפרשי שיטת הרמב"ם ולכן אבאר בע"ה שיטת הרמב"ם ותמצא מבואר פן פד תדייק בלשונו הזהב.

דזאת בנודאי לא ניתן להאמר דאם התפלל בלא פונה דהוציא ברכות וש"ש לבטלה דהנה שם בברכות בדרף ה"ל איתא בזה"ל ר"ח בר אבא צלי והדר צלי א"ל ר"ז מ"ט עביד מר הכי אילמא משום דלא פוין מר דעתיה והאמר ר' אלעזר לעולם ימוד אדם א"ע אם יכול לכוין את לבו יתפלל וא"ל אל יתפלל אלא דלא אדכר מר דריש ירחא והנה א"כ קשה איך ר' ינאי צלי והדר צלי אליבא דברי ר"י לרבי זירא דמעיקרא לא פוין דעתיה והלא הנה צריף למוד א"ע אם יכול לכוין את לבו והנה המהרש"א שם מקשה קושא זו באופן אחרת למה לר"ז לתרץ חזי מאן גברא רבא קמסהיד עליה הלא הנה רבי זירא יכול לומר לו לדברי עצמו דפריף לר"ח בר אבא ממימרא דרבי אלעזר ומשני דאפתי לא ידע ר"ז ממימרא דרבי אלעזר אבל עכ"פ אם הנה בזה איסור בדבר דהוצאת ש"ש וברכות לבטלה לא הנה רבי ירמיה פריף ודלמא מעיקרא לא פוין דעתיה איך הנה רבי ינאי מוציא ברכות לבטלה, אלא בנודאי דאיסורא ליכא בזה פלל וכלל אלא דלא נפיק בזה בלא פונה תפלת חובה, לכ"נ גם שיטת הרמב"ם מיירי בשלשה גזרים בתפילה שלא בכונה גזר אחד היכא דלא מיפוין בתפלתו סבירא ליה דלא יתפלל פוין דלא נפיק חובת תפילה אבל היכא דהתפלל ליכא איסור בזה אלא דלא נפיק תפלת חובה וצריף לחזור ולהתפלל בכונה אז בזמן ההוא דכונו בתפלתם אבל בזה"ז דאין אנו מכוונים בתפילה אין אנו צריכים לחזור ולהתפלל דתפלת חובה בלא פונה לא נפקינן גזר שני היכא דדעתו משונבשת ולבו טרוד ומיצרת שם לשיטת הרמב"ם איכא איסור בדבר להתפלל פוין דדעתו משונבשת ואפשר לשיטת הרמב"ם היכא דדעתו מטורפת ומשונבשת ולבו טרוד ומיצרת אם התפלל הוציא ברכות לבטלה ג"כ ולכן קאמר הרמב"ם דאיכא איסור בדבר להתפלל היכא דדעתו משונבשת, וגם בזה אין אנו בזה"ז נזקרים דאם פן לא נתפלל לעולם, כי עול הגלות משבשת דעתינו ומטרדת ומיצרת לבבינו כל היום והגדר השלישי היכא דהאדם שכור דאם התפלל תפלתו תועבה וזה גם אנו צריכים ליזהר ובה מבואר לשון הזהב של הרמב"ם על נכון ודו"ק רמב"ם הלכות שבת פ"ק י"ג הלכה ד' וז"ל אבל אם הנה פלי צף על גבי מים ופירות בתוך הפלי ופשט ידו ולקח מן הפירות והוציא פטור

שְׁהָרִי לֹא נָחוּ הַפִּירוֹת עַל גְּבֵי הָאָרֶץ וְנִמְצָא שְׁלֵא עָקַר מֵעַל גְּבֵי מְקוֹם אֲרֻבְעָה וְאַצֵּ"ל אִם הָיוּ הַפִּירוֹת צָפִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְהוֹצִיאָם שֶׁהוּא פְטוּר וְכוּ' ע"ש, וְקִשָּׁה ע"ז שְׁהָרִי הוּא עֲצָמוֹ פֶּסֶק בְּפֶרֶק י"ד הֵלְכָה ד' מֵהִלְכוֹת אֲבוֹת הַטְּוֹמְאוֹת וְז"ל שֶׁרָץ שְׁהִיָּה מְוַנַּח בְּכָלִי וְכָלִי צָף עַל פְּנֵי הַמַּיִם אוֹ שְׁהִיָּה וְכוּ' אוֹ שְׁהִיָּה מְוַנַּח עַל שְׁכֶבֶת זָרַע הַצֶּפֶה עַל פְּנֵי הַמַּיִם הָרִי זֶה פְּמוֹנָח עַל הָאָרֶץ וְשֶׁפִּיקוּ בְּרַה"י טָמֵא כְּמוֹ שִׁיתְּבֹאֵר וְכוּ' ע"ש וְתִרְוֹנֵיהוּ מִשּׁוּם דְּבַתֵּר פְּלִי אֲזֵלִינוּ עֵינֵינוּ בְּשֶׁבֶת דָּף ה' ע"ב וּבְגִזְרֵי דָף ס"ד ע"א דְּלִגְיָרְסַת הָרֵא"ש אִם תִּמְצָא לֹא לֹא בְּתֵר פְּלִי אֲזֵלִינוּ דְּלִפְרִישׁוֹ צ"ל הַגִּירְסָא פֶּן דָּאִי נִימָא דְּהֶרְמֵב"ם מְפָרֵשׁ וְגָרִיס נְמִי פֶּן בְּנוֹדָאִי לֹא אֲתִי שְׁפִיר אֲלֵא וְנוֹדָאִי פְּדִבְרֵי הַפְּסָף מְשֻׁנָּה דְּפֶסֶק הֶרְמֵב"ם הוּא מִטַּעַם דְּבַתֵּר פְּלִי אֲזֵלִינוּ וְאֵעִפ"כּ קִשָּׁה דְּבִרֵי הֶרְמֵב"ם אֶהְדְּדִי פְּמִבְּנֹאֵר ע"ש בְּמַגִּיד מְשֻׁנָּה בְּהִלְכוֹת שֶׁבֶת אֵעִפ"כּ לֹא אֲתִי שְׁפִיר בְּמָה הַחִילּוּק בֵּין טְוֹמְאָה לְשֶׁבֶת וְאֵמָאִי לֹא פֶּסֶק גְּבֵי שֶׁבֶת כְּמוֹ גְּבֵי טְוֹמְאָה וּבְאַמְתָּה יֵשׁ לִישֵׁב זֹאת בְּדִבְרֵי הַתּוֹסֵף שֶׁם בְּשֶׁבֶת בְּדָף הַנָּ"ל ד"ה אָגוּז עַל גְּבֵי מַיִם לֹא הֵינּוּ הַנְּחָתוּ וְז"ל וְאֵע"ג דְּאֲמַרִּינוּ בַּפ"ק דְּב"מ דָּף ט' ע"ב סְפִינָה מְיֻנַּח בְּיִתְחָא וּמִיָּא הוּא דְּקָא מְמַטִּי לֵה לְגַבֵּי קִנְיָן שְׁאֵנִי דְּלֹא אֲקָרִי חֲצָר מֵהִלְכַת דְּחֲצָר יִלְפִינוּ מִיָּד וְיָד נְמִי אִיְהוּ דְּקָא מְסַגִּי מְתוּתָא וְקָא מְמַטִּי לֵה אֲבָל הֵכָא מְמַשְׁפֵּן יִלְפִינוּ וְשֶׁם לֹא הִיָּה מְסַתְּמָא אֲלֵא בְּדָרְךָ הַמְצַנִּיעֵין חֲפְצֵים בְּנֵי אָדָם וּבְעֵי אָגוּז בְּכָלִי וְכָלִי צָף ע"ג מַיִם אִם הוּא דָּרְךָ פֶּךָ לְהַצְנִיעַ חֲפְצֵים אוֹ לֹא וְכוּ' ע"ש וּמִבְּנֹאֵר לֵךְ הַחִילּוּק, אֲבָל בְּאַמְתָּה נִרְאָה לִפְעֻנָ"ד לֹא דְּבָלָאוּ הֵכִי לֹא קִשָּׁה וְלֹא מִיָּדִי וְלֹא דְּמִיָּא אֶהְדְּדִי דְּהִנֵּה גְּבֵי שֶׁבֶת טַעְמָא דְּהֶרְמֵב"ם הוּא מְפִנֵי דְּצָרִיכִים לְעֻקּוֹר מְמָקוֹם אֲרֻבְעָה קְבוּעַ וְעוֹמֵד, וְא"כּ פִּינוּ דְּהֶכְלִי וְאַצֵּ"ל, לְעֵנִין שֶׁבֶת אִם הַפִּירוֹת בְּעֲצָמָן צָפִין לֹא הָיוּ מְקוֹם אֲרֻבְעָה קְבוּעַ לְגַבֵּי שֶׁבֶת לְכֹן הוּא מְיֻסְטֵר, אֵע"פ דְּנִימָא דְּהָאָגוּז בְּטֵל לְגַבֵּי הַפְּלִי וּבְתֵר הַפְּלִי אֲזֵלִינוּ אֵעִפ"כּ בְּעֵבּוֹר זֶה לֹא יוֹקְבַע הַפְּלִי כִּי מ"מ הֵלֵא הַפְּלִי צָפָה עַל גְּבֵי הַמַּיִם וְאִין לֵה קְבִיעוֹת פְּלֵל, אֲבָל לְגַבֵּי טְוֹמְאָה דָּאִם צָפָה הַטְּוֹמְאָה עֲצָמָה הֵינּוּ הַשְּׁרָץ אוֹ הַמַּת עַל גְּבֵי הַמַּיִם אִינוּ מְטַמְּאִין מְסַפֵּק הִיכָא דְּסַפֵּק נִגַּע אוֹ לֹא, וְאִם בְּתֵר הַמַּת אוֹ הַשְּׁרָץ לְגִירְסַת הֶרְמֵב"ם עֵינֵינוּ בַּכ"מ אֲזֵלִינוּ דְּהֵם נִקְרָאִים הַצָּפִים עַל פְּנֵי הַמַּיִם אִזְ הָיוּ טְהוֹר הַסַּפֵּק נִגַּע מִשּׁוּם דְּהַטְּוֹמְאָה צָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אֲבָל פִּינוּ דְּבַתֵּר פְּלִי אֲזֵלִינוּ, וְהַפְּלִי הִיא הַצֶּפֶה עַל פְּנֵי הַמַּיִם אֲבָל לֹא הַטְּוֹמְאָה עֲצָמָה רַק הַטְּוֹמְאָה מְוַנַּחַת בְּכָלִי שֶׁצָּפָה הַפְּלִי עַל פְּנֵי הַמַּיִם לְכֹן אִינוּ נִקְרָא טְוֹמְאָה צָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְלְכֹן טָמֵא הַסַּפֵּק נִגַּע וְלְכֹן פּוֹסֵק הֶרְמֵב"ם דְּבַתֵּר פְּלִי אֲזֵלִינוּ וְלֹא מְקָרִי הַטְּוֹמְאָה צָפָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְלְכֹן מְטַמְּאֵת אֵת הַסַּפֵּק נִגַּע ע"ש הֵיטֵב וְדו"ק.

רַמְבַּ"ם הִלְכוֹת שֶׁבֶת פֶּרֶק כ"ד הֵלְכָה י"א אִיתָא שֶׁם וְז"ל קִטָּן שֶׁעָשָׂה בְּשֶׁבֶת דְּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוֹת פְּגוֹן שֶׁתִּלַּשׁ מְעַצִּיץ שְׁאִינוּ נְקוּב אוֹ טִלְטַל בְּפִרְמִלִית אִין בֵּית דִּין מְצוּנִין לְהַפְרִישׁוֹ וְכֹן אִם הִנְיָחוּ אָבִיו אִין מְמַחִין בְּיָדוֹ, וְע"ש בַּמ"מ שְׁכוּתָב נִרְאָה מְשַׁמַּע מִדְּבִרֵי רַבֵּינוּ שְׁכֶתָב כָּאֵן דְּאִילוּ עֲשָׂאָה.

קִטָּן מְלֵאכָה גְּמוּרָה דְּאוֹרֵייתָא מְצוּנָה עַל בֵּית דִּין לְהַפְרִישׁוֹ, וְאִין פֶּן הָאָמַת אֲלֵא אֲפִילוּ עֲשָׂה מְלֵאכָה גְּמוּרוֹת וְעוֹבֵר עַל שְׁאָר לְאוּוִין שֶׁבְּתוֹרָה ג"כ אִין ב"ד מְצוּנִין לְהַפְרִישׁוֹ וְזוֹ מְסַקְנַת הַגַּמ' לְפִי הַנִּרְאָה בִּיבְמוֹת פֶּרֶק חֲרַשׁ דָּף קי"ד ע"א וְאִף רַבֵּינוּ עֲצָמוֹ כ"כ סוּף הִלְכוֹת מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת פֶּרֶק י"ז הֵלְכָה כ"ז בְּבֹאוֹר וּבְפִי"ב מֵהִלְכוֹת אֵלוּ בְּדִין קִטָּן שְׁבֹא לְכַבּוֹת מְדַעַת עֲצָמוֹ שְׁאִין ב"ד מְצוּנִין לְהַפְרִישׁוֹ וְכֹן הוּא הָאָמַת א"כ צ"ע לְמָה פֶּרַט כָּאֵן דְּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁבוֹת וְלֹא מְצָאֵתִי טַעַם נְכוּן בְּזֶה וְהַדְּבָר צָרִיךְ לִי תִלְמוּד, וְע"ש בַּכ"מ

דמפרש דמשו"ה נקט הרמב"ם שבות ולא איסור דאורייתא משום סיפא דדבריו דקתני
ואם הניחו אביו אין ממחין בידו דהיינו דוקא באיסורי דרבנן אבל באיסורי תורה ממחין
ביד אביו שלא יניחנו לעשות איסור עכ"ל, ובאמת זהו דחוק לומר דנקט שבות משום
סיפא דדבריו ועיין בטאו"ח סימן שמ"ג דבב"י ג"כ מפרש פו, והב"ח מפרש דקאי
הרמב"ם על תינוק שהגיע לחינוך דאז ב"ד מצווין להפרישו באיסור דאורייתא ורק פאן
מטעם שזה איסור דרבנן לכן אין ב"ד מצווין להפרישו וכן אם הניחו אביו אין ממחין
בידו זהו דוקא באיסור דרבנן אבל לא באיסור דאורייתא פיון שמייירי פאן בקטן שהגיע
לחינוך ע"ש בדבריו וגם זה הוא חידוש גדול לפרש פו בדברי הרמב"ם ונלע"ד לומר
דמקורו של הרמב"ם הוא מהגמ' במות פרק חרש דף קי"ד ע"א וכדאוקמא אפני תולש
בעציץ שאינו נקוב זורק בכרמלית דרבנן והאוקמתא דאפני הוא על הא דאיתא שם לא
יאמר אדם לתינוק הבא לי מפתח הבא לי חותם אלא מניחו תולש מניחו זורק, וע"ש
ברשב"א מה שמתרץ ומישב שינוי הלשון בזה, אבל כד דייקינו בלישנא מוכח מהלשון
מניחו תולש מניחו זורק הוא באופן דעושה על דעת אביו ורואה שנוח לו בכך ומניחו
בזה לעשות לכן דוקא קאי זאת כדאוקמא אפני בעציץ שאינו נקוב ובכרמלית דרבנן
אבל באיסורי דאורייתא היכא דעושה על דעת אביו ב"ד מצווין להפרישו וכמבואר זאת
ברמב"ם מהלכות שבת פ"ב הלכה ז ע"ש והיכא דאין עושה על דעת אביו אין ב"ד
מצווין להפרישו אפילו באיסור דאורייתא וכמו שמבואר ברמב"ם מהלכות מאכלות
אסורות פ"ב הלכה כ"ז ע"ש אבל היכא דעושה על דעת אביו דוקא באיסור דרבנן
כמו שפירש הרמב"ם כגון שתלש בעציץ שאינו נקוב או טלטל בכרמלית אין ב"ד מצווין
להפרישו פיון שזה אינו אלא איסור דרבנן וכן אם הניחו אביו אין ממחין בידו פיון
שהוא רק איסור דרבנן ולכן בין שעושה מעצמו על דעת אביו אין ב"ד מצווין להפרישו
וכן אם הניחו אביו בפירוש לעשות הדבר בשבת כמו דאמרינן בגמ' ג"כ אין שמחין בידו
פיון שהוא רק איסור דרבנן, ומבואר ברמב"ם פל הגדרים בזה ומינשב בזה הפל ודו"ק.

רמב"ם הלכות שבת פ"ב הלכה כ' וז"ל מותר להתעטר בטלית שיש בשפתותיה
מלל ואע"פ שהן חוטין ארוכין ואע"פ שאינן נוי הטלית מפני שהן בטלית לגבי הטלית
ואין מקפיד עליהן בין היו בין לא היו לפיכך היוצא בטלית שאינה מצויצת פהלקתה
חייב מפני שאותן החוטין חשובין הן אצלו ודעתו עליהן עד שישלים חסרונו ויעשו
ציצית אבל טלית המצויצת פהלקתה מותר לצאת בה בין ביום בין בלילה שאין הציצית
הגמורה משאוי אלא הרי היא מנוי הבגד ומתקססיו כמו האימרא וכיוצא בה ואילו היו
חוטין הציצית משאוייה חייב היוצא בה אפילו ביום השבת שאין מ"ע שאין בה פרת
דוחה שבת עכ"ל, ובהלכות מפרים פ"ד איתא שם לגבי זקן ממרה בהלכה ב' ז"ל אחר
שנחלקו בדבר שחייבין על זדונו פרת ועל שגגתו חטאת או שנחלקו בדבר המביא לידי
דבר שחייבין על זדונו פרת ועל שגגתו חטאת פיצד וכו' ע"ש ובהלכה ג' ז"ל ואם לא
תביא המחלוקת לידי כך הרי זה פטור חוץ ממצנת תפילין בלבד פיצד וכו' וחיוב זקן
ממרא על דבר זה הלכה מפי קבלה אבל אם נחלקו בשאר מצות כגון שחלק בדבר מדברי
לולב או ציצית או שופר זה אומר פסול וזה אומר פשר זה אומר יצא ידי חובתו וזה
אומר לא יצא זה אומר טהור וזה אומר שני לטומאה ה"ז פטור מן המיתה וכן פל פיוצא
בזה ע"ש והנה קשה גם גבי ציצית אם הזקן ממרא יכשיר מה שהבית דין הגדול יורו

שפסול ונמצא הנושא טלית כזו הוי ליה טלית שאינה מצוניצת פהלכתה ואם יוצא לרה"ר בשבת חייב פרת על זדונו ועל שגגתו חטאת וא"כ ה"ל דבר המביא לידי פרת וחטאת ואמאי לא הוי בזה זמן ממרא ואינו חייב מיתה וע"ש בפ"ק שני מהלכות ממרים הלכה ט' ובכסף משנה בד"ה הואיל בדבריו שם על מ"ש רבינו פה מפי השמועה למדו שנה שאסר הפתוב וכו' קשה ממ"ש פ"ט מהלכות מ"א ומה שמתרץ ע"ז ויכולים לישב ג"כ פאן בדוחק ועדין צ"ע.

רמב"ם הלכות חמץ ומצה פ"ק ג' הלכה ט' איתא שם וז"ל מי שיצא מביתו קודם ששת הביעור לעשות מצנה או לאכול סעודה של מצנה כגון סעודת אירוסין ונשואין ונזפר שיש לו חמץ בתוך ביתו אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור ואם לאו יבטל בלבד וכו' ע"ש וע"ש במגיד משנה ובכ"מ הטעם משום דמדאורייתא בבטול בעלמא סגי ע"ש, ועיין באורח חיים הלכות פסח סימן תמ"ד סעיף ז' ועיין במ"א שם וז"ל יבטלנו בלבד במקום מצנה אוקמוה אדאורייתא, ומשמע דאם הוא מתחלת שעה ששית ולמעלה דאינו ברשותו לבטל יחזור מיד וכן משמע ברמב"ם, משום דהאי עשה והאי עשה ועשה דתשביתו חמיר טפי שכל שעמא עובר עליו משא"כ במילה ואינה וגו' ע"ש ומאי דכתב המ"א דכן משמע מהרמב"ם הוא משום דכתב הרמב"ם בלשוננו הנהב מי שיצא מביתו קודם שעת הביעור לעשות מצנה משא"כ בלשון הב"י בשו"ע איתא ההולך ביום ארבעה עשר לעשות מצנה ולא כתב קודם הביעור, אבל הרמב"ם דכותב קודם הביעור משמע דלאחר זמן הביעור דהיינו משעה ו' ולמעלה דאינו ברשותו לבטל יחזור מיד והטעם כמו דאיתא במ"א משום דכל רגע ורגע עובר על עשה דתשביתו משא"כ בשאר עשה כמבואר שם, והנה מקשים האחרונים לפום מה דאיתא אצל חולה שיש בו סכנת נפשות דאם הוא צריך לבשר מבואר בטואו"ח סימן שכ"ח דשוחטין לו בשבת ולא יתנו לו בשר גבילה כדי שלא יצטרכו לחלל שבת בשחיטה ואיתא בר"ן ביומא הטעם שאין איסור גבילה קיל מאיסור שבת משום דהאוכל גבילה עובר בלאו על כל פזית וכזית שפה אבל לענין שבת לא עבר אלא בשעת שחיטה לאינן הרבה דגבילה לא מקרי איסור קל לגבי חד לאו דשבת ואע"ג דהוי איסור סקילה ועיין בב"י שם היטב א"כ חזינו מבואר דכדאי לעבור עבירה אחת כדי שלא לעבור על עבירות הרבה אע"פ דהעבירה האחת היא עבירה חמורה והעבירות הרבים המה עבירות קלים מהעבירה המיוחדת א"כ קשה על הא דאיתא בפסחים דף ה' ע"א ר"ע אומר אינו צריך הרי הוא אומר אף ביום הראשון תשביתו שאור מפתים וכתוב כל מלאכה לא תעשו ומצינו להבטלה שהיא אב מלאכה ע"ש הילכך האי ראשון ב"ד קאמר, ולפי דברי הר"ן לפום שיטת המ"א קשה דיעבור על לאו דלא תעשה מלאכה אע"פ שיש בו פרת פי הבטלה לחלק יצאת כמבואר שם כדי שלא יעבור על עשה דתשביתו בכל רגע ורגע ומוטב לעבור עבירה אחת כדי להנצל מעבירות הרבה, והנה לענ"ד נראה לתרץ פי שם קאי הגמ' אליבא דר' יהודא דאין ביעור חמץ אלא שריפה כמבואר שם ע"ש והנה סברת הפלוגתא דר"י והחכמים בדף כ"א ע"א שם דר' יהודא אמר דאין ביעור חמץ אלא שריפה והחכמים סוברים אף מפרר וזורה לרוח או מטיל לים צריכים להסביר כן דר' יהודא סובר דהמצנה דביעור חמץ הוא רק שריפת החמץ ורק בזה האופן מקיימין המצנה דהשבתה וזה הוא המצנה דהשבתה שנאמר ע"ז בתורה תשביתו שאור מפתים והחכמים סוברים דהמצנה הוא דהדבר לא

יהיה בעולם זהו המצנה דמשביתו והוא לבער הדבר מהעולם באיזה אופן שיהיה או בשרפה או מפרר וזורה לרוח או מטיל לים דאין יכולים אנו לומר כי לר"י ג"כ המצנה דמשביתו הוי לבער הדבר מן העולם ולא דוקא בשרפה כי מהגמ' מוכח דאינו פן כי בגמ' שם דף כ"ג ע"ב איתא פן א"ל כל דין שאמה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו? הוא יושב ובטל והתורה אמרה תשביתו שאור מבייתכם בכל דבר שאמה יכול להשביתו, והנה מפני מה יהא יושב ובטל אם לא מצא עצים לשורפו יפזר ויזרה לרוח או יטיל לים אלא ע"כ דלר"י דאין ביעור חמץ אלא שרפה היינו רק שרפה ולא ד"א דאין מקיימין מ"ע דמשביתו רק באופן דשרפה ולא באופן אחר, וא"כ ניחא קושיתם כי למשל אם היה חייב להניח תפילין רק פעם אחת בל' יום ולא יותר ולא הניח כל הל' יום בנודאי לא עבר אלא אעשה אחת ולא בכל יום ניום עובר אעשה וכ"כ פאן כיון דאין יכולים לקיים מצות שרפה רק פעם אחת פיון ששורפין רק פעם אחת ואין יכולים לקיים עוד מצות שרפה וא"כ אם אינו שורף לא קעבר רק אעשה אחת דמשביתו ואינה יכולה לדחות הל"ת דלא תעשה מלאכה שיש בה פרת, משא"כ שיטת המ"א לדינא קאמר דאנו פסקינן פהתקמים דמפרר וזורה לרוח או מטיל לים א"כ המצנה דמשביתו הוא דהדבר לא יהיה בעולם וכל רגע ורגע דאינו מבער זאת והחמץ איתנהו בעולם ואינו מבערו קעבר אעשה דמשביתו ולכן בכל רגע ורגע קעבר אעשה דמשביתו ומנושבת הקושיא שפיר דהגמ' דרבי עקיבא קאי לשיטת ר"י והמ"א לשיטת התקמים אבל באמת ז"א דבגמ' דידן גרסינן בדברי התקמים וחכ"א אף מפרר וזורה וכו' מוכן דודאי שרפה עדיף אלא דאף במפרר דיו אבל גירסת הרי"ף והרא"ש וחכ"א מפרר וכו' משמע דוקא מפרר ועיין במ"א סימן תמ"ה דמביא פן בשם הטור דלרבנן ה"ל מהנקברים דאפרן אסור ומתמה על הרמב"ם שפסק שמוטר לשורפו ומביא בשם מהרי"ל דפירוש שורפו וקובר הפחמין וע"ש במקור חיים ובנודאי לרבנן אפילו להגירסא מפרר וזורה לרוח וגו' ולא אף מפרר וכו' ג"כ ההסבר הוא דכונת התורה היא דהחמץ לא יהיה בהעולם וכן לר' יהודא ההסבר הוא דכונת התורה הוא דהחמץ לא יהיה בעולם רק הם מחולקים באיזה אופן יהיה הביעור מן העולם דר"י סובר דרק באופן של שרפה יהיה הביעור מן העולם והתקמים סוברים דבאופן מפרר וזורה לרוח או מטיל לים היינו בקבורת הדבר יבוער הדבר מן העולם היינו דר"י סובר דהחמץ הוי מהדברים הנשרפים והתקמים סוברים דחמץ הוא מהנקברים אבל זאת תרנוייהו ס"ל דכונת התורה הוא דהחמץ לא יהיה בעולם וא"כ נדחה תירוצינו דגם לר"י לפי זה הוא עובר בכל רגע ורגע דהחמץ איתנהו בעולם ואינו שורפו אמ"ע דמשביתו וא"כ הדרא קושיא לדוכתא, אף הנראה לענ"ד הוא כי מה שכתב הר"ן הביאור הוא פן דשם צריכים אנו בעבור החולה שיש בו סכנת נפשות ומוכרחים אנו להאכילו בשר ויכולים אנו לעשות זה בשני אופנים או לעבור על איסור שחיטה בשבת או להאכילו נבילה ע"ז קאמר הר"ן כיון דמוכרחים אנו לעשות איסור מוטב לעשות איסור חמור דשחיטה בשבת אבל רק פעם אחד, מהאכיל אותו נבילה ולעבור כמה איסורים על כל פזית וכזית, אבל פה קאמר ר"ע זאת דאינו יכולים לסבור לשורף החמץ ביו"ט כי העשה דמשביתו אינו דוחה הל"ת שיש בה פרת דלא תעשה כל מלאכה ומה לי אם עשה אחת אינו דוחה הל"ת שיש בה פרת ואם יהיה פה מ"ע על כל רגע ורגע ידחו הל"ת שיש בה פרת זאת לא שמעינן מהר"ן ובפרט

פי ב'זו ה'רגע ד'שורפין א'ת ה'חמץ אינו מ'קיימין רק פעם אחת מ"ע ד'ת'ש'ביתו ה'ל'כ'ף האי ראשון ב'אר'ב'ע'ה ע'ש'ר ק'א'מר כ'מו ו'י'כל א'ל'קים ב'יום ה'ש'ב'יעי ג"כ ה'פ'ירו'ש הוא ב'יום ה'ש'שי ו'כן יש עוד מ'ק'רא'ות ב'זה ה'ל'ש'ון ו'אינו ש'י'י'ף ז'ה ל'ס'ב'רת ה'ר"ן פ'ל'ל ו'דו"ק.

רמב"ם ה'ל'כות ס'נ'פה פ'רק ו' ה'ל'כ'ה ח' ו'ל' מ'י ש'ה'י'ה רא'שו ו'ר'ובו ב'ס'נ'פה ו'ש'ול'ח'נו ב'תו'ף ה'ב'ית או חוץ ל'ס'נ'פה ו'או'כל ה"ז א'ס'ור ו'כ'א'ילו ל'א א'כ'ל ב'ס'נ'פה ע'ד ש'י'ה'י'ה ש'ול'ח'נו ב'תו'ף ה'ס'נ'פה ג'ז'ירה ש'מ'א י'מ'ש'ף א'חר ש'ול'ח'נו א'פ'ילו ב'ס'נ'פה ג'דו'ל'ה ע"ש, ו'ה'נ'ה ב'ס'נ'פה ד'ף כ"ח ע"א א'ית'א ו'ל' מ'י ש'ה'י'ה רא'שו ו'ר'ובו ב'ס'נ'פה ו'ש'ול'ח'נו ב'תו'ף ה'ב'ית ב"ש פ'וס'לין ו'ב"ה מ'כ'ש'ירין א'מ'רו ל'ה'ם ב"ה ל'ב"ש ל'א כ'ף ה'י'ה מ'ע'ש'ה ש'ה'ל'כו ז'ק'ני ב"ש ו'ז'ק'ני ב"ה ל'ב'ק'ר א'ת ר'בי יו'ח'נ'ן ב'ן ה'ח'ור'נ'ית ו'מ'צ'או'הו ש'ה'י'ה יו'שב רא'שו ו'ר'ובו ב'ס'נ'פה ו'ש'ול'ח'נו ב'תו'ף ה'ב'ית ו'ל'א א'מ'רו לו ד'ב'ר א'מ'רו ל'ה'ם ב"ש מ'ש'ם ר'א'י'ה א'ף ה'ם א'מ'רו לו א"כ ה'י'ית נו'ה'ג ל'א ק'י'מ'ת מ'צ'ות ס'נ'פה מ'י'מ'י'ה ו'ב'ד'ף ג' ע"א א'ית'א ש'ם ב'פ'ירו'ש ה'תו'ס' ו'ל', מ'יהו ש'מ'ע'ת'ין ד'ה'ת'ם ת'י'מ'א ד'ה'י'כי ד'י'יק מ'י'נ'ה ד'ע'ש'ה כ'ב"ש ל'א ע'ש'ה ו'ל'א כ'ל'ום ד'ר'א'י'ה ד'מ'י'ת'י ה'ת'ם ב'ע'ש'ה כ'ב"ה מ'י'ירי ו'עו'ד ו'כי צ'ר'י'כ'ים ר'א'י'ה ע'ל ז'ה ד'ה'י'כ'א ד'ה'ל'כ'ה כ'ב"ה א'ם ע'ש'ה כ'ב"ש ל'א ע'ש'ה ו'ל'א כ'ל'ום, ו'צ"ל ד'א'י'צ'ט'ר'י'ף ה'ת'ם ל'א'ית'ו'ני ה'י'כ'א ד'ב"ה מ'ח'מ'יר'ין מ'ד'ר'ב'נ'ן ו'ב"ש מ'וק'מ'י, ל'יה א'ד'או'ר'י'ית'א ו'ל'א ג'ז'ר'י'נ'ן א'ם ע'ש'ה כ'ד'ב'רי ב"ש ל'א י'צ'א י'ד'י חו'ב'תו א'פ'ילו ד'או'ר'י'ית'א כ'ד'א'ש'פ'ח'ן ל'ב"ש ה'י'כ'א ד'י'ת'י'ב א'פ'י'ת'ח'א ד'מ'ט'ל'ל'ת'א ד'ג'ז'רי ש'מ'א י'מ'ש'ף א'ת ש'ול'ח'נו ו'ק'א'מ'רי ל'א ק'י'מ'ת מ'צ'ות ס'נ'פה מ'י'מ'י'ה ד'א'פ'ילו מ'ד'או'ר'י'ית'א ל'א ק'י'ים ו'מ'ד'ב"ש נ'ש'מ'ע ל'ב"ה נ'מ'צ'א ל'מ'י'ד'ין א'נו מ'ד'ב'רי ה'תו'ס' ה'י'כ'א ד'אינו יו'צ'א ב'ס'נ'פה מ'ד'ר'ב'נ'ן ג'ם מ'ד'או'ר'י'ית'א ל'א מ'ה'נ'י ו'מ'ה'ר'מ'ב"ם ד'כ'ו'ת'ב ע'ל ד'רא'שו ו'ר'ובו ב'ס'נ'פה ו'ש'ול'ח'נו ב'תו'ף ה'ב'ית כ'אלו ל'א א'כ'ל ב'ס'נ'פה מ'ש'מ'ע ד'מ'ד'או'ר'י'ית'א מ'ה'נ'י ד'ל'ש'ון כ'אלו מ'ש'מ'ע ה'כי כ'גו'ן כ'ל ה'כ'ו'ע'ס ו'מ'ש'ב'ר כ'ל'ים ב'ח'מ'תו כ'א'ילו עו'ב'ד ע"ז כ'א'ילו ו'ל'א עו'ב'ד ע"ז מ'ש' ו'ה'נ'ה נ'ר'א'ה ב'מ'אי פ'ל'וג'ת'י'הו ד'ה'נ'ה יש ל'ח'ק'ור א'ם יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'ל ה'פ'ק'ר, ו'ה'נ'ה ז'ה ת'ל'י'א א'ם יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ד'א'ם יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ג"כ ב'ש'ל ה'פ'ק'ר יו'צ'א'ין, ד'מ'אי נ'פ'ק'א מ'י'נ'ה ו'א'ם א'ין יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ג"כ ב'ש'ל ה'פ'ק'ר א'ין יו'צ'א'ין, ו'ה'נ'ה יש פ'לו'ג'ת'א ב'ין ר'בי א'ל'י'ע'ז'ר ו'ה'ח'כ'מ'ים א'ם יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ו'א'ם עו'ש'ין ס'נ'פה ב'ח'ולו ש'ל מו'ע'ד ש'ם ד'ף כ"ז ע"ב ד'ר'בי א'ל'י'ע'ז'ר סו'ב'ר א'ין עו'ש'ין ס'נ'פה ב'ח'וש"מ ו'א'ין יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ו'ח'כ'מ'ים סו'ב'ר'ים ד'עו'ש'ים ס'נ'פה ב'ח'וש"מ ו'יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ד'ר"א מ'פ'יק ד'א'ין יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה מ'ח'ג ה'ס'נ'פ'ות ת'ע'ש'ה ל'ף ו'ל'א ש'או'ל'ה ו'ח'כ'מ'ים נ'פ'קו מ'ה'א'ז'ר'ח ד'יו'צ'א'ין ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה ו'ע'ם ה'א'ז'ר'ח מ'אי ע'ב'יד ר"א ל'ג'ר ש'נ'ת'ג'י'יר ב'ח'וש"מ ד'יו'צ'א' ב'ס'נ'פה ו'ר'ב'נ'ן ל'א צ'ר'י'כי ל'ג'ר ש'נ'ת'ג'י'יר ד'כ'י'נ'ן ד'עו'ש'ה ס'נ'פה ב'ח'וש"מ א'פ'ילו י'ש'ר'אל ל'כ'ן ה"ה ג'ר ד'ב'מ'אי ג'רו'ע הו'א א'כ'ל ר"א סו'ב'ר ד'א'ין עו'ש'ין ס'נ'פה ב'ח'וש"מ ל'כ'ן צ'ר'י'ף ר'בוי ד'ה'א'ז'ר'ח ל'ג'ר ש'נ'ת'ג'י'יר ו'כ'י'נ'ן ד'ל'ע'יל ב'ד'ף ט' סו'ב'ר ב"ש ד'א'ין עו'ש'ין ס'נ'פה ב'ח'וש"מ א"כ צ'ר'י'ף ל'ה'א'ז'ר'ח ל'ג'ר ש'נ'ת'ג'י'יר ד'יו'צ'א' ב'ס'נ'פה ו'א"כ ס'ב'ר ב"ש ד'ס'נ'פה ש'או'ל'ה פ'סו'ל'ה ו'א'ין יו'צ'א'ין ב'ה'ה ו'ב"ה י'ס'ב'ור ד'ס'נ'פה ש'או'ל'ה כ'ש'ר'ה כ'ר'ב'נ'ן ו'א"כ ה"ה ב'ס'נ'פה ש'ל ה'פ'ק'ר ד'ל'ב"ש פ'סו'ל'ה ו'ל'ב"ה כ'ש'ר'ה ו'א"כ כ'י'נ'ן ד'מ'ד'ר'ב'נ'ן רא'שו ו'ר'ובו ב'ס'נ'פה ו'ש'ול'ח'נו ב'תו'ף ה'ב'ית פ'סו'ל'ה א"כ נ'י'מ'א ד'ר'ב'נ'ן ה'פ'ק'ירו ה'ס'נ'פה כ'ד'י ש'ל'א ל'צ'א'ת כ'ה' מ'ט'ע'ם ה'פ'ק'ר ב"ד ה'פ'ק'ר כ'ד'א'ית'א ב'י'ב'מו'ת ד'ף פ"ט ל'כ'ן סו'ב'ר ב"ש ד'א'ין יו'צ'א'ין כ'ה' כ'י'נ'ן ד'ס'נ'פה ש'ל ה'פ'ק'ר סו'ב'ר ב"ש ד'א'ין יו'צ'א'ין ו'א"כ נ'ה'י ד'פ'ס'ק'י'נ'ן כ'ב"ש ד'א'ין יו'צ'א'ין א'ם רא'שו ו'ר'ובו ב'ס'נ'פה ו'ש'ול'ח'נו ב'ב'יתו ד'ל'מ'א א'ת'י ל'מ'י'מ'ש'ף א'כ'ל ב'ס'נ'פה ש'או'ל'ה נ'פ'סו'ק כ'ב"ה

דְּהִלְכָה כב"ה בְּכָל מְקוֹם וא"כ בְּסוּפָה שֶׁל הַפֶּקֶר יוֹצְאִין וְלִכּוֹן פֶּתַב הַרְמַב"ם פְּאֵלוּ לֹא יֵשֵׁב בְּסוּפָה כִּינּוֹן דְּסוּפָה שֶׁל הַפֶּקֶר פֶּשֶׁר אִיךָ מ"מ מְדַרְבְּנָן פְּסוּל אִם רֵאשׁוּ וְרִבּוּ בְּסוּפָה וְשׁוֹלְחָנוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת וְלִכּוֹן כּוֹתֵב פְּאֵילוּ לֹא יֵשֵׁב בְּסוּפָה אֲבָל הַתּוֹס' לְשִׁטְתֵּיהּ דְּסוּבָרִים בִּיבְמוֹת פֶּרְקָה הָאִשָּׁה רַבָּה דָּף פ"ט ע"ב בד"ה שֶׁהַפֶּקֶר ב"ד הַפֶּקֶר, דָּאִם רַבְּנָן מְפָקִירִים אֶת הַדְּבָר לְזִמְנָן וְאַח"כּ יִפְגַּס הַדְּבָר בְּחֻזְרָה לְרֵשׁוּתוֹ לֹא אֲמָרִינוּ הַפֶּקֶר ב"ד הַפֶּקֶר וא"כ ה"נ גַּבֵּי סוּפָה צָרִיכִים אָנוּ לֹאמַר דְּהַפֶּקֶרִי הַחֲכָמִים הַסוּפָה רַק לְזִמְנָן יִשְׁבִּיתוּ בָּהּ הֵינְנוּ עַל חַג הַסּוּפּוֹת אֲבָל אַח"כּ פְּשִׁיכְנִס לְבַיִת לֹא הַפֶּקֶרִי דְלָמָּה צָרִיכִים הֵם לְהַפֶּקֶר פְּשִׁיכְנִס לְבַיִת וא"כ בְּכִי הָאֵי גּוֹנָא סָבַר הַתּוֹס' דְּלֹא אֲמָרִינוּ הַפֶּקֶר ב"ד הַפֶּקֶר וְלִכּוֹן הַנְּצָרְכוּ הַתּוֹס' לְטַעְמָא דְּכָל דְּבָר דְּמְדַרְבְּנָן לֹא מְהַנִּי גַם מְדַאֲרִינְתָּא לֹא מְהַנִּי פְּדִלְעִיל בְּדָף ג' שֵׁם בְּתוֹס' הַנְּ"ל וְדו"ק.

רַמְב"ם פֶּרְקָה רְבִיעִי הִלְכָה א' מֵהִלְכוֹת אִישׁוֹת וְנ"ל וַיֵּשׁ לְאִישׁ לְקַדֵּשׁ נָשִׁים רַבּוֹת פְּאֵחַת וְהוּא שְׁיִהְיֶה בְּכֶסֶף אִם קִדָּשׁ בְּכֶסֶף פְּרוּטָה לְכָל אַחַת וְאַחַת וַיֵּשׁ לְאַחַת מֵהֶן אוֹ לְאַחַר לְקַבֵּל הַקִּדּוּשִׁין ע"י פְּוֹלָן מְדַעְתָּן ע"ש, מְקוּרוֹ מֵהָא דְּאִיתָא בְּקִדּוּשֵׁינוּ דָּף נ"ב ע"א וְנ"ל וְשָׁמַע מִינָהּ אִשָּׁה נְעֻשִׁית שְׁלִיחַ לְחֻבְרָתָהּ וְאֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנְּעֻשִׁית לָהּ צָרָה וּפְרִירוּשׁוֹ דְּאֵע"פ שֶׁבְּקִדּוּשֵׁין הִלְלוּ הֵן נְעֻשׁוֹת צָרוֹת זֹ לְזֹ ע"י זֹ שֶׁקַּבְּלָה וְקַתְּנִי נְכָרִיּוֹת מְקוּדָּשׁוֹת, וְהִנֵּה קָשָׁה מִנֵּ"ל בְּאַמַּת דְּהַנְּכָרִיּוֹת קִבְּלוּ הַקִּדּוּשִׁין דְּלָמָּה אַחַת מֵהַשְּׁתֵי אַחֲרִיּוֹת קִבְּלוּ הַקִּדּוּשִׁין דְּהֵם אֵינָם מְקוּדָּשׁוֹת וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם שֵׁם בְּפֶרֶק ט' הִלְכָה א' מִטַּעַם דְּכָל שְׂאִינוּ בְּזָה אַחַר זֶה אֶפְיָלוּ בְּבַת אַחַת אֵינוּ וְלִכּוֹן הֵם אֵינָם נְעֻשׁוֹת צָרוֹת זֹ לְזֹ וְלִכּוֹן הֵם יְכוּלִים לְקַבֵּל הַקִּדּוּשִׁין, אֲבָל הֵיכָא דְּנְעֻשׁוֹת צָרוֹת זֹ לְזֹ מִנֵּ"ל דִּיכוּלִים לְקַבֵּל הַקִּדּוּשִׁין בְּעַד חֻבְרָתָהּ, וְנ"ל לְיֵשֵׁב דְּהִנֵּה שֵׁם הַגַּמ' קְאָמְרָה ש"מ הַמְּקַדֵּשׁ בְּפִירוֹת שְׁבִיעִית מְקוּדָּשָׁת, וְע"ש בְּפִירוּשׁ רַש"י וְתוֹס' מְפָרֵשׁ וְנ"ל א"נ יֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּאֵע"ג דְּאִסּוּר לְקַנּוֹת חֶפֶץ מֵהֵם פְּדַכְתִּיב לְאֲכָלָהּ וְלֹא לְסַחֲרָהּ ה"מ לְכַתְּחִילָהּ אֲבָל בְּדִיעֵבַד הַמְּקַח קֵיִים וְכֵן גַּבֵּי אִשָּׁה בְּדִיעֵבַד מְקוּדָּשָׁת וְכו' ע"ש וְהִנֵּה קָשָׁה כִּינּוֹן דְּבַתּוֹרַת שְׁלִיחוֹת קְאָתִינוּ עֲלֵהּ מִטַּעַם דְּאִשָּׁה נְעֻשִׁית שְׁלִיחַ לְחֻבְרָתָהּ א"כ אֵין שְׁלִיחַ לְד"ע וְהַמְּעֻשָׁה בְּטָלָה בְּדִיעֵבַד ג"כ פְּדַאִיתָא בְּתוֹס' ב"מ דָּף י' ע"ב ע"ש א"כ אִיךָ חָלוּ הַקִּדּוּשִׁין בְּדִיעֵבַד, אִיךָ הִנֵּה יֵשׁ לְתַרְץ כִּי מֵהִלְשׁוֹן דְּמַתְּנִיתִין וְאָמַר הָרִי פְּוֹלְכֶם מְקוּדָּשׁוֹת לִי בְּכָל־פְּלָה זֹ וְקִיבְּלָה אַחַת מֵהֶן ע"י פְּוֹלָן מִשְׁמַע דְּקִבְּלוּ הַפְּלָלָה בְּעַד פְּוֹלְכֶם וּמִמִּילָא יְכוּלִים אָנוּ לְאִמַר דְּהַפְּלָלָה קִנְיָתָה אֶת הַפִּירוֹת מִטַּעַם חֻצֵר דְּהֵינְנוּ הַפְּלִי וּבְחֻצֵר יֵשׁ שְׁלִיחַ לְד"ע כִּינּוֹן דְּבַע"כ מוֹתִיב בֵּיהּ, אֲבָל בְּאַמַּת הַרְשָׁב"א מְקַשָּׁה דְּהֵאִיךָ יְכוּלִים לְעֻשׁוֹת שְׁלִיחַ עַל קִדּוּשֵׁין הֵלֵא תוֹפְסֵי לְבַע"ח בְּמָקוֹם שֶׁחָב לְאַחֲרִים הוּא וּמְתַרְץ מִטַּעַם מִיגוֹ דְּזָכִי לְנַפְשִׁיהּ זָכִי נְמִי לְחֻבְרָתָהּ וְלִכּוֹן ג"כ עַל הַקְּוִשָׁא דְּאֵין שְׁלִיחַ לְד"ע ג"כ יְכוּלִים אָנוּ לְתַרְץ מִטַּעַם מִיגוֹ דְּזָכִי לְנַפְשִׁיהּ זָכִי נְמִי לְחֻבְרָתָהּ דְּלֹא שְׁיִיךָ בְּזָה אֵין שְׁלִיחַ לְד"ע וְכִדְמוּכַח בְּב"מ דָּף ח' ע"א ע"ש וְלִכּוֹן נִיחָא דְּע"כ צָרִיכִים לֹאמַר דְּהַנְּכָרִית קִבְּלָה הַקִּדּוּשִׁין דְּאֵי נִימָא דְּאַחַת מִן הָאֲחִיּוֹת קִבְּלָה הַקִּדּוּשִׁין א"כ קָשָׁה הָא אֶשְׁלַד"ע וְהַתִּירוּץ דְּמִיגוֹ דְּזָכִי לְנַפְשִׁיהּ לֹא שְׁיִיךָ לְגַבְהָ כִּי אֵין הָאֲחִיּוֹת מְקוּדָּשׁוֹת וְע"כ הַנְּכָרִיּוֹת קִבְּלוּ הַקִּדּוּשִׁין וְשִׁפִּיר מְדִיִיק הַגַּמ' דְּאִשָּׁה נְעֻשִׁית שְׁלִיחַ לְחֻבְרָתָהּ אֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנְּעֻשִׁית לָהּ צָרָה כִּינּוֹן דְּהַנְּכָרִיּוֹת מְקוּדָּשׁוֹת, אֲבָל בְּאַמַּת נְכוֹן אֶפְיָלוּ הָאֲחִיּוֹת קִבְּלוּ הַקִּדּוּשִׁין ג"כ הַגַּמ' שִׁפִּיר מִיִּדְק דְּיִיק דְּאִשָּׁה נְעֻשִׁית שְׁלִיחַ לְחֻבְרָתָהּ אֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם שֶׁנְּעֻשִׁית לָהּ צָרָה דַּל"כ מְפָנִי מָה אֵין הָאֲחִיּוֹת מְקוּדָּשׁוֹת וְאֶפְיָלוּ אַחַת מֵהֶן ג"כ אֵינָה מְקוּדָּשָׁת הֵלֵא כִּינּוֹן

דאין נעשית אחת שלים לתבירתה א"כ אינה מועלת קבלת הקידושין מה שהיא קבלה בעד האחרת וליכא פה שתי אחיות ואמאי אינה מקודשת ואפילו אחת אלא ע"כ דאשה נעשית שלים לתבירתה ולכן אין האחיות מקודשות אפילו אחת מהן ושפיר קאמרה הגמ' ופוסק הרמב"ם ג"כ דאשה נעשית שלים לתבירתה אפילו במקום שנעשית לה צרה וראיתי להעיר פה על הגמ' דקידושין דף נ"ט ע"ב דאיתא שם איתביה רבי יוחנן לר"ל ביטל אם עד שלא תרם תרם אין תרומתו תרומה אמר רבא הכא במאי עסקינן פגון שקדם בעל הבית ותרם את פרו דה"ל מעשה, והנה קשה דהנה יש לחקור אם בעת שבעה"ב עושה שלים מוסר פל דיניו וכחותיו בהדבר לגמרי להשלים ולבעה"ב לא נשאר שום פח ודין בהדבר או נימא דלהשלים הוא מוסר עוד פח על הדבר לבד מה שנשאר אצל הבועלים, אלא דלכל בעלים נתנה התורה פח מלבד בעלותו וכחותיו על הדבר, עוד יכולים הבועלים לעשות שלים ולמסור לו פח מבלעדו, ובנדאי מגמ' זו מוכח פיון דמשני הגמ' פגון שקדם בעה"ב ותרם את פרו דה"ל מעשה מוכח מפאן דהבועלים אינם מוסרים את פחותיהם לגמרי להשלים שעושים אלא דנותנים פח להשלים שעושים אבל להבועלים בנדאי נשאר בעלות ודינים על הדבר רק אם השלים יעשה את פעולתו שנעשה שלים על זה פגון פה שנעשה שלים לתרם אז נגמר הדבר פיון דעשה את הדבר ונגמר השליחות לגמרי א"כ קשה למה להגמ' לומר פגון שקדם בעה"ב ותרם את פרו דה"ל מעשה לימא הגמ' משום דקדם בעה"ב ותרם את פרו ולהבועלים ישנו פח לתרם ולכן אין תרומת השלים תרומה, ול"ל להגמ' לומר משום דה"ל מעשה בלא טעם זה ג"כ ניחא, ונראה לתרץ דנ"מ במאי דקאמרה הגמ' דה"ל מעשה היכא דתרמו בבת אחת הבועלים והשלים ולכן בלא הטעם משום דהנה ליה מעשה היינו צריכים לומר בזה ולדון מטעם דכל שאינו בזה אחר זה אפילו בב"א אינו ולא היתה תרומת שניהם תרומה פלל ולכן צריף הגמ' בזה לומר דה"ל מעשה ואתי מעשה ומבטל דיבור ולכן הנה תרומת הבועלים תרומה ולא תרומת השלים אפילו היכא דתרמו בבת אחת ודו"ק.

עוד ראיתי להעיר פה על הגמ' דנדרים דף י"ח ע"א דאיתא שם בגמ' בזה"ל לא לעולם הריני נזיר היום הריני למחר ומאי עלתה לו לבר מההוא יומא יתירא, א"נ פגון שקיבל שתי נזירות בב"א, והנה קשה הא קיי"ל פל שאינו בזה אח"ז אפילו בב"א אינו והכי איתא נמי לקמן שם דף ס"ט ע"ב ונ"ל דהגמ' מחדשת סברא זו לא לעולם הריני נזיר היום הריני נזיר למחר ומאי עלתה לו לבר מההוא יומא יתירא וכיון דאיתא במציאות הגדר דבזה אחר זה אע"פ שזה בהנזירות ולא בהקבלה אעפ"כ לא שייף בזה לומר הפלל דכל שאינו בזה אח"ז וכו' דהיכא שייף לומר פל שאינו בזה אחר זה אפילו בב"א אינו היכא דליתא במציאות בהדבר לעולם בשום אופן הגדר דבזה אח"ז אבל פה פיון דאם מקבל בזה אח"ז הנזירות חל עליו לכן משני הגמ' א"נ פגון שקבל עליו שני נזירות בב"א ג"כ חל עליו הנזירות וצריף למימנו ב' פעמים נזירות ודו"ק רמב"ם הלכות אישות פ"ד הלכה ב' איתא שם וז"ל המקדש את האשה ונתן את הקידושין מדעתה בינד תבירתה, ואמר לתבירתה פשנתן את הקידושין בינדה ואת נמי או וכן גם את וכיצא בזה הרי שתייהו מקודשות אבל אם נתן בינדה ואמר לה ואת הרי זו שקבלה הקידושין מקודשת בספק שפא לא נתפנין לראות אלא מה בלבה וכאילו אמר לה ואת מה תאמרי בדבר זה ולפיכך קבלה הקידושין היא שהרי זה עדיין שואלה לראות מה בלבה ומפני זה היא ספק

מְקוֹדֶשֶׁת ע"ש וּבְלָחֶם מְשֻׁנָּה שֵׁם אֵיתָא וּא"ת מ"ש מְגִירוּשֵׁין דְּהֵתָם אֲמַרִּינֵן יֵשׁ יָד לְגִירוּשֵׁין כְּדָכְתַּב שֵׁם הָר"ן וְנ"ל דְּמְנוֹכְרָח מִן הַסּוּגְיָא, בְּשִׁלְמָא לְפִירוּשׁ הָר"ן ז"ל נִיחָא דְלֹא עָשָׂה לָהּ מַעֲשֵׂה דְלָמִי שְׁאֲמַר וְאֵת לֹא נָתַן לָהּ וְלֹא פְלוּם אֲבָל לְפִירוּשׁ רַבִּינוּ ז"ל הָרִי נָתַן לָהּ וְהָא לֹא קוּשְׁיָא כְּלָל דְלֹא נָתַן לָהּ אֲלֵא בְּשִׁבִיל חֲבִירְתָּהּ וּכְשִׁאֲמַר לָהּ וְאֵת לֹא עָשָׂה לָהּ מַעֲשֵׂה מוֹכִיחַ בְּשִׁבִילָהּ וּפִירוּשׁוֹ דְּחֹק וּנ"ל כִּי הִנֵּה עַל תִּירוּצוֹ שֶׁל הָר"ן מְקַשָּׁה רַע"א בְּזֵה"ל ק"ל דְּלִפְי"ז מֵאִי פְּרָכִינֵן מְפָלֵל דַּס"ל לַר"פ יֵשׁ יָד וְהִינֵנוּ דְּמִשְׁמַע דְּמוֹכִיחוֹת מְהַי כַּמ"ש הָר"ן וְהָא הֵתָם דִּיחֵיב לָהּ וְאִיכָא נְתִינַת מַעֲשֵׂה בְּאַמְתַּת הָרִי יָד וּמֵאִי מְקַשָּׁה שֵׁם הַגַּמ' בְּנִדְרִים דָּף ו' ע"ב אַרְבַּ פְּפֵא מְפָלֵל דַּס"ל לַר"פ יֵשׁ יָד בְּאַמְתַּת אַה"נ כְּמוֹ בְּגַט דְּעִיקְרוֹ מוֹכִיחַ מְהַי וְעֵינֵן בְּפוֹרְתַת יוֹסֵף דְּמִתְרַץ זֶה וְתִירוּצוֹ דְּחֹק וְעֵינֵן בְּאַבְנֵי מִלּוּאִים עַל אֲבָן הָעֶזְרָה סִמֵּן כ"ז סְעִיף י"א דְּמִתְרַץ קוּשְׁיַת הָר"ן דְּקוּשְׁיַתוֹ לִיתָא דְּבַנְדְרִים פִּינֵן דְּדִבּוּרוֹ כְּמַעֲשֵׂה וּמְשׁו"ה מְהַי בֵּיהּ יָדִים דְּהִינֵנוּ אֲפִילוֹ אוֹחֲזֵי מְקַצַּת הַדִּבּוּר פִּינֵן דְּדִבּוּרוֹ כְּמַעֲשֵׂה וְאַלִּים טוֹבָא מְשׁו"ה אֲפִילוֹ אוֹחֲזֵי מְקַצַּת הַדִּבּוּר חָשׁוּב הוּא אֲבָל בְּקִידוּשֵׁין שְׁדִּיבּוּרוֹ אֵינֵנוּ כְּמַעֲשֵׂה אֲלֵא צְרִיף מַעֲשֵׂה לְקִידוּשֵׁין כְּסָף אוֹ שְׁטַר אוֹ בִּיאָה וְאֵין דִּיבּוּרוֹ כְּמַעֲשֵׂה מְשׁו"ה בְּעֵי לָהּ אִם מְהַי בֵּיהּ יָד וְגו' דְּאֲפֹשֶׁר פִּינֵן דְּאֵין דִּיבּוּרוֹ כְּמַעֲשֵׂה בְּעֵינֵן כֹּל דִּיבּוּרוֹ וְלֹא מְקַצַּתוֹ וּא"כ בְּגִיטִין דְּמְהַי יָד הִינֵנוּ בְּכַתִּיבַת הַגַּט וְכו' וְאֵינוּ פּוֹתֵב תִּיבַת וְדָן אוֹ תִּיבַת מְנַאי דְּמְהַי בְּתוֹרַת יָד פִּינֵן דְּהֵתָם כְּתִיבַת הַגַּט הִיא מַעֲשֵׂה וּבְמַעֲשֵׂה סְגִי בְּקַצַּתוֹ כְּכֹלּוֹ כְּמוֹ בְּנִדְרִים וְכו' אֲבָל כְּתִיבַת הַגַּט דְּהִיא גּוֹפִיָּה מַעֲשֵׂה אֵינֵנוּ צְרִיף רִיבּוּי כְּלָל כְּמוֹ דְּכַתְּבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאֵין יָכוֹל לְכַטֵּל כְּתִיבַת הַגַּט וְרִשְׁאֵי לְגַרְשׁ בּוֹ דְּאֵין דִּיבּוּר מְבַטֵּל מַעֲשֵׂה וְכו' וְכֹל שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה סְגִי בְּקַצַּתוֹ וּמְשׁו"ה אֲמַרִּינֵן בְּגִיטִין דִּין יָדוֹת אֲצֵל הַכְּתִיבָה וְאֵה"נ גְּבִי קִידוּשֵׁין אִם פּוֹתֵב הָרִי אֵת מְקוֹדֶשֶׁת וְלֹא כְּתִיב לִי דְּסָגִי בְּכַתִּיבַת מְקַצַּתוֹ וְנִדְּוִקָא בְּאַמִּירְתוֹ הָרִי אֵת בְּעֵינֵן כְּלוֹ דְּדִבּוּר שֶׁהוּא קְלוּשׁ מְמַעֲשֵׂה בְּעֵינֵן כְּלוֹ ע"ש וּא"כ מִןִּשְׁבַּב בְּזֵה קוּשְׁיַת הַלָּחֶם מְשֻׁנָּה וְלֹא קִשָּׁה מִיַּדִּי וְנֵהוּ שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם וְדו"ק.

רַמְבַּ"ם פ"ד הַלָּכָה י"ז מֵהַלְכוֹת אִישׁוֹת וְז"ל וּמִי שֶׁחֲצִיּוֹ עֶבֶד וְחֲצִיּוֹ בֶן חוֹרִין שֶׁקִּידֵשׁ בַּת חוֹרִין ה"ז סָפֵק קִידוּשֵׁין ע"ש, וְהָר"ן פ"ק דְּקִידוּשֵׁין הַקִּשָּׁה מ"ש חֲצִי עֶבֶד דְּהוּי סָפֵק קִידוּשֵׁין וּבְשִׁפְחָה חֲצִיָּהּ בַּת חוֹרִין הוּי קִידוּשֵׁי נְדָאִי וּמְשׁוּם דְלֹא שְׁיִיר בְּקַנְיָנוּ וּא"כ בְּחֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי ב"ח נְמִי הָא לֹא שְׁיִיר בְּקַנְיָנוּ, וְכַתֵּב הָר"ן דְּאִיכָא לְמִימַר דְּבְשִׁפְחָה גְּלִי קָרָא דְכַתִּיב וְהִיא שִׁפְחָה נְחֻרְפַת לְאִישׁ דְּמִיִּירִי בְּחֲצִיָּהּ שִׁפְחָה וְחֲצִיָּהּ בַּת חוֹרִין אֲלֵמָא בַּת אִיתְרוּסִי הִיא ע"ש וּמְהַר"ט בְּחִידוּשֵׁי כְּתִיב עֲלֵה ז"ל וְלֹא פִירֵשׁ הַטַּעַם מ"ט לֹא יִלְפִינֵן מִינָּה עכ"ל ע"ש כֹּל הַדְּבָרִים בְּאַבְנֵי מִלּוּאִים סִמֵּן מ"ד ס"ק ג', וּנ"ל לְתַרְץ כַּהֲ"מ אֲדָּ בְּבִיאוֹר אַחֵר, כִּי לְפִי תִירוּצוֹ שֶׁל הַא"מ אִם גִּימָא דְּכֶסֶף הַקִּידוּשֵׁין הוּא כְּסָף שְׁיוּי וְלֹא כְּסָף קַנְיָן הִינֵנוּ שְׁקוּנִים אֵת הָאִשָּׁה בְּפְרוּטָה וְהִינֵנוּ שְׁיוּי שֶׁל הָאִשָּׁה וְלֹא יוֹתֵר כְּמוֹ שְׁיוּי שֶׁל כֹּל חֲפֵץ כִּי אִשָּׁה בְּכֹל דְּהוּא נִיחָא לָהּ וְזֵה יִהְיֶה גְּדֵר הַקִּידוּשֵׁין וּבְזֵה נְאֻסְרַת הָאִשָּׁה אֲפוּלִי עֲלֵמָא כְּהַקְדֵּשׁ לִיתָא לְתִירוּצוֹ, כִּי כֹל תִּירוּצוֹ שְׁפִיר רַק אִם גִּימָא דְּכֶסֶף הַקִּידוּשֵׁין הוּא כְּסָף קַנְיָן וְלֹא כְּסָף שְׁיוּי, לְכֵן מְקוֹדֵם נְבָרַר בְּהוֹכְחָה גְּמוּרָה שְׁגָדַר כְּסָף קִידוּשֵׁין הוּא מְגִדְרֵי קַנְיָן וּמְמִילָא נִיחָא תִירוּצוֹ שֶׁל הַא"מ, וְהִנֵּה יֵשׁ לִי כְּמָה רְאִיוֹת שֶׁקִּידוּשֵׁי אִשָּׁה הוּא בְּגֵדֵר קַנְיָן כְּכֹל הַקַּנְיָן וְקַנְיָן אִשָּׁה הוּא בְּכֶסֶף אוֹ בְּשְׁטַר אוֹ בְּבִיאָה אֲדָּ רְאִיָּה אַחַת אֲכַתּוּב לְבָרַר שְׁאֲפִילוֹ סְלֵקָא דְּעַתִּיָּה דְּהַגְמ' ג"כ לֹא קָאִי כְּפִירוּשׁוֹ שֶׁל הַא"מ שְׁבַהס"ד סְבָרָה הַגַּמ' דְּכֶסֶף קִידוּשֵׁין הוּא כְּסָף שְׁיוּי וְהוּא כִּי הִנֵּה הַא"מ בְּסִמֵּן כ"ט סְעִיף ב' חוֹקֵר

שם אי פסוף קידושין הוא פסוף שיווי או פסוף קנן ונ"ל וכן נראה לפירוש סוגית הגמ' דקידושין דף ה' ע"א ע"ש ונ"ל ואקיש נמי יציאה להנייה מה הנייה בפסוף אף יציאה בפסוף אמר אביי וכו' סניגור יעשה קטיגור, אי הכי שטר נמי וכו' קטיגור יעשה סניגור ומשני הגמ' מילי דהאי שטר לחדוד וכו' והאי פספא לחדוד וכו' ע"ש ומשני טיבעא מיהא חדוד הוא ופירוש רש"י האי פספא לחדוד פשה הוא נותנו מפרש על מה הוא נותנו, והא"מ מקשה על זה הפירוש ונ"ל מי דמי בשלמא גבי שטר הלשון שבשטר הוא עיקר הקידושין והגירושין כי בלא הלשון שבשטר השטר בעצמו הוא נגיד בעלמא ולכן ניחא הבנת הגמ' מילי דהאי שטר לחדוד וכו' ולא יאמרו קטיגור יעשה סניגור אבל גבי קידושין וגירושין בפספא שהעיקר בהן המתכת של הפסוף ולא האמירה ומאי פריה הגמ' האי פספא לחדוד והאי פספא לחדוד הלא הדיבור אינו פלוס והעיקר מתכת הפסוף בעצמו ומאי שנא האי פספא מהאי פספא ולכן מפרש הא"מ דלא כפירוש רש"י אף מפרש פן הגמ' כי הגמ' מעיקרא סברא דגבי קידושין הפסוף הוא פסוף שיווי וגבי גירושין לא שנייה לומר פן, כי גבי גירושין לא שנייה פסוף שיווי כי הלא מגרשה מביתו ולכן פריה הגמ' האי פספא לחדוד וכו' כי גבי קידושין הוא פסוף שיווי אבל לגבי גירושין הוא פסוף קנן בע"כ ומשני הגמ' טבעא מיהא חדוד הוא ויציאה והיתה לגמרי מקשינו וכמו לגבי גירושין הוא פסוף קנן פן לגבי קידושין יתיה ג"כ פסוף קנן אע"פ ששנייה לומר פסוף שיווי ג"כ גבי קידושין מ"מ גם שם הוא פסוף קנן כי ויציאה והיתה לגמרי מקשינו, ובאמת כפירוש ג"כ קשה לומר כי איך יפרש לפום פירוש הגמ' שם דף כ"ג ע"א אמר אביי לעולם שלא מדעתיה ושאינו פסוף הואיל וקני ליה בעל פרחו מקני ליה בעל פרחו אי הכי שטר נמי האי שטר לחדוד והאי שטר לחדוד וכו' ומסיק שם הגמ' טבעא מיהא חדוד הוא ע"ש ושם קנית העבד להאדון היינו מרשותו לרשות האדון ויציאת העבד מרשות האדון לרשות עצמו וקונה א"ע לרשותו, ואם יתנה זה בפסוף צריה להיות הקניה לרשות האדון והיציאה לרשות עצמו על דרך גדר אחד אם פסוף הקניה הוא פסוף שיווי פן פסוף היציאה הוא פסוף שיווי ואם פסוף היציאה הוא פסוף קנן פן גם פסוף הקניה והקניה לרשות האדון ג"כ פסוף קנן ומאי פריה הגמ' האי פספא לחדוד והאי פספא לחדוד ומאי איכא למימר חילוק בין פסוף קנית העבד לכסף יציאת העבד, ולכן נ"ל דהפירוש של הא"מ מוכרח מעיקרא ואין אנו יכולים בשום אופן לומר שהגדר של פסוף הקידושין הוא בגדר שיווי האשה כמו שקונים עווגה בעד פרוטה אלא פסוף הקידושין הוא בנדאי פסוף קנן אפילו לפום ס"ד דהגמ' אלא הפירוש בהגמ' יתנה על דרך זה ונימא מקודם בה מילתא חדתא והוא כי האמירה עיקר גבי קידושין וכן גבי שחרור היכא שבלא האמירה לא יבינו האשה או העבד או האדון על מה ניתן להם הפסוף או השטר ואי צריכים לפירוש האמירה היכא שעסוקים באותו ענין או לא שם ישנו מחלוקת ומאן דסובר דאין צריכים לפירוש ס"ל שהעסוקין באותו ענין או מענין לענין באותו ענין עיין קידושין דף ו' ע"א הוא האמירה פיון שהמה מבינים על מה ניתנה להם הפסוף או השטר ע"י העסוקים באותו ענין וכו' והיינו אמירה אבל זה כ"ע מודים שצריכים אמירה כף היתה הס"ד דהגמ' ולכן פריה הגמ' האי פספא לחדוד והאי פספא לחדוד פירוש פיון שהאמירה הוא עיקר בהקידושין וא"כ האמירה שאומרים לגבי פסוף הקידושין לא דמי להאמירה שאומרים לגבי פסוף גירושין ומסיק הגמ' טבעא מיהא חדוד הוא היינו שהקידושין עושה ופועל הפסוף בעצמן והאמירה אינו אלא כדי להבין

לאיזה דבר ניתנה הפסוק אם לקידושין או לפיקדון או למתנה והיכא שעסוקים באותו ענין וכו' ומבינים בעצמם על מה ניתנו להם הפסוק אז אינם צריכים האמירה כלל וכלל פי האמירה אינו עיקר ואינו פרט בהקדושין אלא כדי להבין על מה ניתנה הפסוק וכל הקדושין עושים ופועלים הפסוק בעצמן ולכן אין חילוק בין פסוק הקדושין לכסף הגירושין פי טיבא היינו המתכת חד הוא, נחזור לענינינו כי גדר הקדושין הוא קנין כמו כל הקנינים שקונים בהקנינו חפץ דרך מקח וממכר כן הגדר של קדושין הוא ג"כ קנין חפץ והקנין עושים או בכסף או בשטר או בביאה ועיקר פועל ומעשה הקדושין הוא הבעל והאשה אינו עושה פלום פי בקרא פתיב פי יקח איש אשה ולא פי תלקח אשה לאיש היינו שהיא עושה פועל הקדושין ולא היא ולכן ממילא מתורץ בזה הרמב"ם פי האשה כיון שהיא אינה עושה פלום בהקדושין ולכן היכא שלא שייר בקנינה פגון היכא שהיא חציה שפחה וחציה בת חורין תופסין בה קדושי ונדאי אבל הבעל הוא עיקר פועל הקדושין והוא העושה את הקדושין ולכן היכא שהיא חציה עבד וחציה ב"ח אינו יכול לתפוס קדושי ונדאי פי החציה עבד אינו יכול לעשות קדושין אע"פ שלא שייר בקנינו מפני שהחציה נכרי אינו יכול לפעול קדושין ולכן חציה עבד וחציה ב"ח אינו יכול לקדש אשה אע"פ שלא שייר בקנינו מפני פי החציה עבד אינו בר פועל קדושין וכמו שאיתא בגמ' ר"ה דף כ"ט ע"א בחציה עבד וחציה ב"ח דאינו מוציא עצמו בתקיעת שופר דלא אתי צד עבדות ומפיק לצד חירות ע"ש וכן פסק הרמב"ם ובטואו"ח סימן תקפ"ט דאינו יוצא אלא כששומע מפי אחרים וכן במקרא מגלה אינו יוצא מפי עצמו כמבואר בטואו"ח סימן תרפ"ט, וכ"ת ליעבד החציה עבד וחציה ב"ח שלים לקדש, ז"א פי כל היכא דאיהו לא מצי עביד שלים נמי לא מצי משוויי פי להשליח מוסר דינים אלו שיש לו בהדבר או על הדבר וכל היכא דהוא בעצמו אינו בהדינים וגביה ליתנהו בידו לפעול להדינים ואיך ימסור להשליח את הדינים שאינם לגביה בעצמו ודוקא גבי תקיעת שופר ומקרא מגילה מהני מפי אחרים דהני לאו מדין שליחות וכמ"ש בספר פפות תמרים בר"ה שם וכדאיתא בקדושין דף כ"ג ע"ב הני פהני שלוחי דרחמנא ניהו דאי סלקא דעתך שלוחי דידן מי איכא מידי דאנן לא מצי עבדינן ושלים מצי משוויי ע"ש אף הנה בקצוה"ח סימן רמ"ט סעיף ג' ס"ק ב' מביא שם ירושלמי תמוה וז"ל הירושלמי בפסחים פ' האשה שנפלו ר' חייא בשם ר' יוחנן מי שחציו עבד וחציו בן חורין קידש אשה אין חוששין לקדושין ודכנתה גירש אין חוששין לגירושין ושמואל אמר חוששין לגירושין ובמ"ל פ"ב מהלכות קרבן פסח הביא הך הירושלמי וז"ל ולא ידעתיה מהו דכיון דקדושין לא תפסי ביה גירושין היכי משפחת לה הא אין קדושין מעיקרא ונ"ל פגון שקידש אשה חציה שפחה וחציה ב"ח דאפשר דהתם תפסי קדושין בה מפיון דבת מיניה הוא ע"ש והנה לפי סברת הא"מ מה יועיל שקידש החציה עבד והחציה ב"ח חציה שפחה וחציה ב"ח פיון דחציה עבד וכו' לאו בר עשיית קדושין הוא פיון שהחציה עבד לא שביק להחציה ב"ח לעשות קדושין כמו גבי תקיעת שופר ומקרא מגילה דלא אתי צד עבדות ומפיק לצד חירות, אף אפשר לפרש הירושלמי בדרך שרוצה לפרש המ"ל אף ביותר ביאור פי הנה הקצוה"ח בס"ק ז' מביא חקירה בשם התשובת לחם רב וז"ל כתב התשובת לחם רב סימן ק"ל דמה שקנה עבד קנה רבו אפילו מה שקנה קודם שנמכר לרבו ע"ש וכן נראה מוכח מפמה סוגיות בש"ס וכו' וכ"נ מירושלמי פ' השולח וכו' אלא דמסוגית הש"ס דידן

לא משמע הכי ע"ש פל הדברים בארנפה ונראה דהירושלמי לסוגיא דידיה אגיל דאמר
שם קידש אשה ביום של מריה אין חוששין לקידושיו ביום של עצמו חוששין לקידושיו
ומסוגיא דידן מבואר דאין העבד מתחלק לאיסור ע"ש פ' השולח גיטין דף מ"ב ע"א
קאמר שם הגמ' אלא מעתה ביום רבו ישא שפחה וביום עצמו ישא בת חורין ומשני
באיסורא לא קאמרינן ופירש רש"י דאין האיסור מתחלק אלא לעשיית מלאכה ובשבת
נתחלק ומשוי"ה פנין דלתלמודא דידן לעולם הוא חצי עבד וחצי ב"ח בין ביום של עצמו
ובין ביום של רבו אסור בשפחה ובבת חורין וכו' ע"ש ומשוי"ה אין הרב זוכה ביום מחר
במה שקנה לעצמו פנין דכבר נתן חלף עבודתו במה שעובד לו בצד חירות ע"ש אבל
הירושלמי דס"ל דנתחלק ג"כ לאיסור ואם קידש ביום רבו אין חוששין לקידושיו וביום
עצמו חוששין לקידושיו א"כ ה"ל ביום עצמו בן חורין גמור וביום רבו עבד גמור וכו'
ע"ש והנה לפי דברי זאת אנו יכולים לפרש קידש אשה אין חוששין לקידושיו היינו
ביום רבו ומ"ש גירש היינו בהקדושין שקידש ביום עצמו ואין חוששין לגירושין לרבי
יוחנן ולשמואל חוששין לגירושין והנה מלבד מה שקשה על זה קושית הקצוה"ח ע"ש
פי ר"י בעצמו סובר שאפילו ביום עצמו ג"כ אינו יכול לקדש אשה מלבד זה אפילו רבי
יוחנן היה סבור דביום עצמו יכול לקדש אשה אבל אמאי אם גירש אין אנו חוששין
לגירושין ה"ד אם גירש ביום עצמו אמאי לא יחוש להגירושין כמו להקידושין ואם
ביום רבו איהו יאמר שמואל חוששין לגירושין והלא ביום רבו כ"ע מודים דלאו בר
קידושין וגירושין הוא, ואם נימא דהיכא דהעבד הוא עבד גמור ליתיה בתורת גירושין
וקידושין לגמרי הוא אבל היכא דהוא חצי עבד וחצי ב"ח יספור שמואל דהוא בר
גירושין וקידושין אפילו ביום רבו פנין דלמחר יהיה בתורת פרייתות ולכן גם היום מקרי
בר פרייתות וכמו שפותר שם הקצוה"ח ומביא ג"כ ראיה לזה מקטן ע"ש בקצוה"ח בסימן
זה ואע"פ שדרכו בישובו של הירושלמי קשה אבל סברתו וראיתו מקטן נכונה ויכולים
לישב באופן הנ"ל שקידש ביום עצמו וגירש אפילו ביום רבו והוי בר גירושין מטעם
דלמחר הוא בר גירושין היינו ביום עצמו, אבל באמת לא ישובו של הקצוה"ח ולא ישוב
זה נכון פי שמואל אומר חוששין לגירושין משמע אבל לא לקידושין וגם הקצוה"ח סובר
דלשמואל חוששין דווקא לגירושין אבל לא לקידושין ואמאי א"נ דהסברא דלמחר הוא
בתורת גירושין מועלת שגם היום מקרי בר פרייתות פנין שהאיש באמת הוא בר פרייתות
וכמו שמביא הקצוה"ח ראיה מקטן גם לגבי קידושין נימא הכי פנין דלמחר הוא בר
קידושין היינו ביום עצמו יכול לקדש אשה וא"כ גם ביום רבו אם קידש נחוש לקידושין
פנין דלמחר הוא בר קידושין לכן הוא איתיה בתורת קידושין כמו דאמרינן לגבי גירושין
ומ"ש גירושין מקידושין, ולכן נאמר בישובו של הירושלמי מלתא חדתא היינו שצריכים
אנו לחקור אם בעת פעולת הקנין היו דיני וגדרי הקנין ובעת החלות להקנין ליתא לגדרי
ודיני הקנין אם מועיל הקנין אם לא כגון הקונה דבר המחובר לקרקע וכל המחובר
לקרקע הרי הוא פקרקע וגבי קרקע קנינה בכסף ולכן כל המחובר לקרקע ג"כ קנינו
בכסף ואם התנה הלוקח עם המוכר שפעולת הקנין יעשה היום, והחלות של הקנין יתלה
עד לאחר שלשים יום ולבסוף ל' יום יחול הקנין ולבסוף נעקר הדבר מחיבורו לקרקע
בעוד שלא נגמרו הל' יום נעשה הדבר שמכר תלוש, היינו קודם חלות הקנין נעשו
תלושים ומיקרו מטלטלין ודינם כמטלטלין ומטלטלין אינם ניקנים בכסף אלא במשיכה

איה זיהה הדין מי נימא פיון שהעיקר הוא פעולת הקנן ולכן פיון שבעת פעולת הקנן קנה זאת מחובר לקרקע וקרקע נקנה בכסף ולכן אע"פ שאח"כ נעשו מטלטלין היינו בעת חלות הקנן נעשו מטלטלין ג"כ מועיל הקנן כסף פי העיקר פעולת הקנן, ובעת חלות הקנן אין אנו צריכים לדיני וגדרי הקנן, או גם בעת חלות הקנן ג"כ אנו צריכים שיהיה דיני וגדרי הקנן היינו שהדבר יהיה ראוי להקנן ודיני הקנן ולכן אינו מועיל הקנן אם לבסוף בעת חלות הקנן נשתנה הדבר כגון באופן זו שלבסוף נעשו זאת מטלטלין ולכתחילה היתה זאת קרקע שלגבי קרקע מועיל קנן כסף ולגבי מטלטלין אין מועיל קנן כסף אלא קנן משיכה ולכן לא יועיל הקנן כסף פיון שנשתנה הדבר בעצמו, ולכאורה יש להביא ראיה מהא דאיתא בקידושין דף נ"ח ע"ב ונ"ט ע"א האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר ל' יום רב ושמואל דאמרי תרנוניהו מקודשת ואע"פ שנתאכלו המעות מאי טעמא הני זוי וכו' ע"ש והנה בעת חלות הקנן לא היה הדבר שקונים בו ולא היו דיני וגדרי הקנן אעפ"כ מהני וא"כ חזינו דעיקר פעולת הקנן ולא החלות של הקנן, אבל באמת ליכא להביא ראיה משם דהנה התוס' ביבמות דף צ"ג ע"ב בד"ה קנויה לה מעכשיו קנה ז"ל דאפילו נתאכלו המעות חשיבו כאילו הם בעין שהמעות נשארו אצל המקנה ואם לא נעשה הקנן היה מוטל עליו להחזירם וחשיבו כאילו הם בעין לשם קידושין דלאו למלנה דמו ולא לפקדון כדאיתא בהאומר דף נ"ט ע"א ע"ש.

והיינו שהוא מקדש אותה בהחוב שנשאר עליה בנתינת מעותיו אע"פ שהמקדש במלנה אינה מקודשת, היינו היכא שלכתחילה לא נתן לשם קידושין אף אח"כ רוצה הוא לקדש בהמלנה ומיחסרא אח"כ הנתינה שצריף ליתן בעת שהבעל מקדש אותה, אבל הכא שהוא נתן לכתחילה המעות לה לשם תורת קידושין ואח"כ מקדשה בזה שאינה צריכה להחזיר לו מעותיו שנתן לשם קידושין בנודאי מהני וקידושין גמורין הווי אבל חקירתנו עדיין נשארת דאפילו א"נ שבעת חלות הקידושין חשיבו זאת כאילו המעות בעין מטעם שאם לא חל הקנן מוטל עליו להחזירם וכסברת התוס' דיבמות, אף מ"מ התם בשעת חלות הקנן נתלש הדבר מחיבורו ונעשה מטלטלין ומטלטלין אינם נקנים במעות אפילו המעות יהיו בעין ממש פי משיכה קונה במטלטלין ולא מעות אלא אם נימא שהעיקר פעולת הקנן ולא חלות הקנן, ולא איכפת לן מה שבעת חלות הקנן ליתא לגדרי הקנן אז מהני הקנן פיון שבעת פעולת הקנן היתה זאת מחובר לקרקע וכל המחובר לקרקע הרי הוא פקרקע ונקנה בכסף, אף בטור ח"מ סימן קצ"ז ס"ק ט"ו ע"ש וז"ל האומר לחבירו משנהו בהמה זו ולא תהא קנויה לה אלא לאחר ל' יום לא קנאה ואם אמר לו מעכשיו ולאחר ל' יום אפילו עומדת לסוף ל' יום באגם קנאה אפילו איננה אז ברשותו וע"ש בב"י ז"ל לא ירדתי לסוף דעתו של הרמב"ם שכתב פ"ט מהלכות גירושין דבלא מעכשיו מגורשת ופ"ב מהלכות מכירה כתב דבלא אמר ליה מעכשיו לא קנה עכ"ל והרב המגיד בפ"ט מהלכות גירושין מיישב זאת לדעת הרמב"ם ע"ש ושם בפרק ט' מהלכות גירושין כתב הרב המגיד וז"ל והטעם בזה דפרה במה הוא קונה אותה במשיכה ולאחר ל' יום כבר פלטה משיכתו הלכך אם לא אמר מעכשיו לאו פלוס הוא אבל בגט בכתב היא מגורשת והכתב עדיין הוא קיים ביום ל' הלכך היא מגורשת זהו דעתו ז"ל והם דברי התוס' בהאשה רבה וכותב הב"י על דברי התוס' שם בסימן הנ"ל וז"ל שאם היה הקנן בכסף אפילו לא אמר מעכשיו קנה בסוף ל' יום ואע"ג דנתאכלו המעות חשויים

כְּאִילוּ הֵם בְּעֵין דְּאִילוּ לֹא נִתְקַיְּמִים הַמְּקַח הָיָה צָרִיף לְהַחְזִירָם וְזֶה כְּתֹב הַרְמַב"ם בַּפ"ט מֵהֵלְכוֹת גִּירוּשֵׁין ס"ק א' וּבס"ק ה' שֶׁהֵדִין דְּלֹאֲחֵר שְׁלֹשִׁים הֵינְנוּ לְאַחֵר זְמַן הַקְּבוּעַ יְחוּל הַדְּבָר כְּגוֹן גְּבִי גִירוּשֵׁין אִם גִּירֵשׁ לְאַחֵר ל' יוֹם קוֹדֵם הַשְּׁלֹשִׁים יוֹם לֹא הִגִּיעַ הַגֵּט לַיָּדָה בְּתוֹרַת גִּירוּשֵׁין אֲלָא בְּתוֹרַת פִּינְקוּדוֹן עַד הַזְּמַן שֶׁקָּבַע ע"ש וְהַדְּבָרִים מִבְּנֹאֲרִים בְּאֲרִיכוֹת בְּהֶאֱחָרוֹנִים עֵינָן בְּהִנְתִּיבוֹת וּבְקִצוֹה"ח וּמַעֲכָשׁוֹ לְאַחֵר ל' יוֹם הַפִּירוּשׁ לְהַרְמַב"ם הוּא שֶׁהַקְּנָנִין יְחוּל עֲכָשׁוֹ וַיְהִי נִגְמָר לְאַחֵר ל' יוֹם וְזֶה מִחֲלֻקַּת בְּהַפּוֹסְקִים אִם גְּבִי מַעֲכָשׁוֹ וּלְאַחֵר ל' יוֹם שֶׁכְּתֹב הַטּוֹר אֲפִילוּ עוֹמְדָת לְסוּף שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּאַגַּם שְׂאִינָה בְּרִשׁוֹתוֹ קִנְיָאָה אִם הוּא דְּוָקָא בְּאַגַּם אוֹ אֲפִילוּ בְּרַה"ר וּמִחֲלֻקוֹתֵם תֵּלִיא בְּזָה אִם בְּעַת חִלוֹת הַקְּנָנִין צָרִיכִים לְדִינֵי וּגְדָרֵי הַקְּנָנִין אוֹ לֹא אִם הָעֵינָר הוּא פְּעוּלַת הַקְּנָנִין אֲפִילוּ עוֹמְדָת בְּרַה"ר בְּעַת חִלוֹת הַקְּנָנִין הֵינְנוּ לְאַחֵר ל', ג"כ מְהֵנִי פִּינּוֹן דְּבִמְעַכְשָׁיו וּלְאַחֵר ל' הָעֵינָר פְּעוּלַת הַקְּנָנִין מִקּוֹדֵם וּלְאַחֵר ל' אִינוּ אֲלָא חִלוֹת הַקְּנָנִין אֲבָל א"נ דְּגַם בְּעַת חִלוֹת הַקְּנָנִין צָרִיכִים לְדִינֵי וּגְדָרֵי הַקְּנָנִין וְלִכְּן צָרִיכִים שְׂיַעֲמוּד הַחֲפֵץ בְּאַגַּם, שְׂאַגַּם הוּא מְקוּם הָרְאוּי לְקָנָנִין אֲבָל בְּרַה"ר לֹא מְהֵנִי וּא"כ נִפְשָׁטָה חִקִּירְתֵּינוּ פִּינּוֹן שֶׁקְּנָנִין כְּסָף מוֹעִיל אֲפִילוּ בְּלֹא מַעֲכָשׁוֹ וְכַדְפִּירְשָׁנוּ לְעִיל וְקָנָנִין כְּסָף בְּלֹא מַעֲכָשׁוֹ ג"כ לֹא פִּלְתָּה קִנְיָנוּ כְּמוֹ לְגַבִּי מְשִׁיכָה גְּבִי מַעֲכָשׁוֹ וְלִכְּן אִם הֵיכָא שְׂמַתְחִילָה הִיְתָה זֶה מְחֻבָּר לְקַרְקַע שֶׁהוֹעִיל בְּזָה קָנָנִין כְּסָף וְקוֹדֵם שְׂנַגְמָרוּ הֵל' יוֹם נַעֲשׂוּ תְלוּשִׁים הֵינְנוּ מְטֻלְטְלִין שְׂאִינוּ מוֹעִיל בְּהֵם קָנָנִין כְּסָף, יְהִיָּה תְלוּי בְּהַמְחֻלְקַת שֶׁל הַפּוֹסְקִים אִם בְּעֵינָן עוֹמְדִים בְּאַגַּם גְּבִי מַעֲכָשׁוֹ וּלְאַחֵר ל' אוֹ לֹא, וְלִהְשִׁיטוֹת שְׂאַפִּילוּ עוֹמְדִים הַחֲפֵץ לְאַחֵר ל' בְּרַה"ר ג"כ מְהֵנִי גַם פֶּה מוֹעִיל וְקוֹנָה אֶת הַדְּבָר, הֵיכָא שְׂמַקּוֹדֵם הָיוּ מְחֻבָּרִים וּלְבַסּוּף נַעֲשׂוּ תְלוּשִׁים וְלִהְשִׁיטוֹת שְׂסוּבָרִים שְׂצָרִיכִים גְּבִי מַעֲכָשׁוֹ וּלְאַחֵר ל' שְׂיְהִי עוֹמְדִים דְּוָקָא בְּאַגַּם וְלֹא בְּרַה"ר ג"כ פֶּה הֵיכָא שְׂמַתְחִילָה הָיוּ מְחֻבָּרִים וּלְבַסּוּף נַעֲשׂוּ תְלוּשִׁים ג"כ פֶּה אִינוּ מוֹעִיל וּמִמִּילָא אֲתִי שְׂפִיר הִירוּשְׁלָמִי וְלֹא קִשָּׁה מִיָּדֵי כִּי הִנֵּה זֹאת בְּנוֹדָאֵי שְׂהִירוּשְׁלָמִי סוּבָר דְּנִתְחַלַּק ג"כ הַחֲצִי עֶבֶד וְהַחֲצִי ב"ח לְאִיסוּר ג"כ וּבִיּוֹם שְׂעוּבָד אֶת רַבּוֹ הוּא עֶבֶד גָּמוּר וּבִיּוֹם שְׂעוּבָד אֶת עֲצָמוֹ הוּא ב"ח גָּמוּר וּר"י סוּבָר שְׂאִין יְכוּל לְקַדָּשׁ אֲפִילוּ בִּיּוֹם עֲצָמוֹ כִּי הוּא יִסְבָּר כְּתִלְמוּדָא דִּידָן שֶׁהָעֶבֶדֶדֶאִינוּ מִתְחַלַּק לֹא לְמִמּוֹן וְלֹא לְאִיסוּר וּבְכָל רַגַע וְרַגַע הוּא חֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי ב"ח וְכִמוֹ שְׂחֲצִי יִשְׂרָאֵל וְחֲצִי עַפּוֹ"ם אִינוּ יְכוּל לְקַדָּשׁ גַּם הַחֲצִי עֶבֶד וְכו' אִינוּ יְכוּל לְקַדָּשׁ אֲפִילוּ בִּיּוֹם עֲצָמוֹ כִּי הוּא לֹא נִתְחַלַּק לְאִיסוּר וְדִכְוֹתָה גְּבִי גִירוּשֵׁין ג"כ אִינוּ יְכוּל לְגַרֵשׁ כִּי מ"ש גִּירוּשֵׁין מִקִּידוּשֵׁין.

וְכִמוֹ שְׂאִינוּ יְכוּל לְקַדָּשׁ ג"כ אִינוּ יְכוּל לְגַרֵשׁ אֲפִילוּ אֲשֶׁת אַחֵר אֲפִילוּ הֵיכָא דְּהֶאֱחֵר יְכוּל לְקַדָּשׁ כְּגוֹן שֶׁהוּא ב"ח גָּמוּר וְיִשְׂרָאֵל גָּמוּר ג"כ הַחֲצִי עֶבֶד וְכו' אִינוּ יְכוּל לְהִיּוֹת שְׂלִיחַ לְגַבְיָהּ פִּינּוֹן דְּהוּא בְּעֲצָמוֹ אִינוּ בְּתוֹרַת קִידוּשֵׁין וְגִירוּשֵׁין ג"כ לֹא מְצִי לְהִיּוֹת שְׂלִיחַ עֶבֶר אַחֵרִים ג"כ זֶהוּ שִׁיטַת ר' יוֹחָנָן כְּשִׁיטַת תְּלִמוּדָא דִּידָן אֲבָל שְׂמוּאֵל סוּבָר כְּשִׁיטַת הִירוּשְׁלָמִי דְּחֲצִי עֶבֶד וְכו' נִתְחַלַּק בֵּין לְאִיסוּר וּבֵין לְמִמּוֹן וּבִיּוֹם שֶׁלְעֲצָמוֹ הוּא ב"ח גָּמוּר וּבִיּוֹם שֶׁל רַבּוֹ הוּא עֶבֶד גָּמוּר וּבִיּוֹם עֲצָמוֹ הוּא ב"ח גָּמוּר פִּינּוֹן דְּבִיּוֹם עֲצָמוֹ הוּא ב"ח גָּמוּר פִּינּוֹן שְׂנִתְחַלַּק לְאִיסוּר וּבִיּוֹם שֶׁל רַבּוֹ הוּא עֶבֶד גָּמוּר וְאִינוּ יְכוּל לֹא לְקַדָּשׁ וְלֹא לְגַרֵשׁ מִמִּילָא פִּינּוֹן שְׂקִידוּשֵׁין אִינוּ גְּבִיָּהּ גִּירוּשֵׁין מֵהֵיכָא תִּימִי גְּבִיָּהּ וְזֹאת אִינוּ סוּבָר הוּא פִּינּוֹן דְּלִמְחָר אִיתִיָּהּ בְּתוֹרַת קִידוּשֵׁין וְגִירוּשֵׁין ג"כ הֵיּוֹם מְקָרִי בַר כְּרִיתוֹת וְכִי קִידוּשֵׁין וְרֵאִיתָ הַקִּצוֹה"ח מְקַטֵּן ע"ש בְּסִימָן רמ"ג סְעִיף ג' ס"ק

ב' שְׁקֵטָן מִקְרֵי אִימָה בְּתוֹרַת גִּיטִין וּמִקְרֵי בֵּר פְּרִיטוֹת פִּינָן דְּאִתֵּי לְכָלֵּל פְּרִיטוֹת אֵינּוּ
רְאִיָּה דְּשֵׁם בְּקֵטָן לְכַשְׁיִגְדֵּל יְהִיָּה יִשְׂרָאֵל גָּמוּר וּב"ח גָּמוּר וְשׁוּב לֹא יִנְפָּסְקוּ הַדִּינִים שְׁלוֹ
לְעוֹלָם וְלַכְּשִׁיגְדֵּל בְּכָל יוֹם וַיּוֹם יְכוּל לְקַדְּשׁ וּלְגַרְשׁ אֲבָל הַחֲצִי עֶבֶד וְחֲצִי ב"ח הַיּוֹם הוּא
עֶבֶד וְלִמְחָר ב"ח וְלִיּוֹמָא חָרָא שׁוּב הוּא עֶבֶד גָּמוּר וּא"כ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם הוּא מִתְחַלֵּף
מִעֲבָדוֹת לְחִירוֹת וּמִחִירוֹת לְעֲבָדוֹת וְאִישׁ פְּזָה בַּיּוֹם דְּהוּא עֶבֶד גָּמוּר בְּנוֹדָא אֵינּוּ יְכוּל לֹא
לְקַדְּשׁ וְלֹא לְגַרְשׁ בְּעֵבֹר אַחֲרֵים וְלֹא אֲמָרִינּוּ דְּמִקְרֵי בֵּר פְּרִיטוֹת פִּינָן דְּלִמְחָר יְהִיָּה בֵּר
פְּרִיטוֹת אֲדַרְבָּה לִיּוֹמָא חָרָא יְהִיָּה שׁוּב לֹא בֵּר פְּרִיטוֹת וְאִמָּאֵי יִקְרָא בֵּר פְּרִיטוֹת פִּינָן
דְּלִמְחָר יְהִיָּה בְּתוֹרַת גִּיטִין וּקְדוּשִׁין אֲדַרְבָּה לִיּוֹמָא חָרָא יְהִיָּה עֶבֶד גָּמוּר וְלֹא יְהִיָּה בִּיכְלָתוֹ
שׁוּב לֹא לְקַדְּשׁ וְלֹא לְגַרְשׁ וְאֵין לִז"ס וְלִכְּנָן בַּיּוֹם שֶׁהוּא עֶבֶד גָּמוּר בְּנוֹדָא אֵינּוּ יְכוּל לֹא
לְקַדְּשׁ וְלֹא לְגַרְשׁ לֹא לְעַצְמוֹ וְלֹא לְאַחֲרֵים, אֲבָל הֵיכָא שֶׁהוּא קִידֵּשׁ בַּיּוֹם שֶׁעוֹבֵד לְעַצְמוֹ
וְהַחֲלוֹת יְהִיָּה לְמַחָר בְּעַת שִׁיעֲבוּד לְרַבּוֹ הֵינּוּ הַקְּנָן עֲשֵׂה הַיּוֹם וְהַחֲלוֹת יְהִיָּה לְמַחָר לִר'
יּוֹחָנָן בְּנוֹדָא לֹא מְהַיְי פִּינָן שֶׁאֲפִילוֹ בַּיּוֹם שֶׁל עַצְמוֹ אֵינּוּ יְכוּל לֹא לְקַדְּשׁ וְלֹא לְגַרְשׁ אֲבָל
לְשִׁמּוּאֵל סְפִיקָא הוּא אִם בְּעַת הַחֲלוֹת צְרִיכִים דִּינֵי וְגַדְרֵי הַקְּנָן אִם לֹא, וְגַבֵּי קִידוּשִׁין
אֲפִילוֹ אִם נִימָא שֶׁבְּעַת הַחֲלוֹת אֵינָם צְרִיכִים דִּינֵי וְגַדְרֵי הַקְּנָן מ"מ לֹא יוֹעִיל הֵיכָא
שֶׁקִידֵּשׁ בַּיּוֹם עַצְמוֹ וְהַחֲלוֹת יְהִיָּה לְמַחָר פִּינָן שֶׁבְּעַת הַחֲלוֹת צְרִיף לְחוּל שֵׁם וְדִינֵי בְּעַל
וְלִכְּנָן בְּנוֹדָא לֹא יְחוּלוֹ הַקִּידוּשִׁין כִּי אִיף יְהִיָּה הַחֲלוֹת שֶׁל שֵׁם וְדִינֵי בְּעַל פִּינָן שֶׁהוּא עֶבֶד
וּמְהֵיכָא תִּיתֵי יִקְרָא עֶבֶד בְּעַל, אֲבָל גַּבֵּי גִירוּשִׁין שֶׁצְרִיכִים בְּגִירוּשִׁין זֹו לְהַפְסִיק שֵׁם וְדִינֵי
בְּעַל לִכְּנָן אִם נִימָא דְּבְּעַת הַחֲלוֹת אֵינָם צְרִיכִים דִּינֵי וְגַדְרֵי יוֹעִילוֹ הַגִּירוּשִׁין וְזֵהוּ פִירוּשׁוֹ
שֶׁמּוּאֵל אוֹמֵר שֶׁבְּעַת שִׁיעֲשֵׂה פְּעוּלַת הַקִּידוּשִׁין וְהַגִּירוּשִׁין הַיּוֹם שֶׁיְחוּלוֹ לְמַחָר הֵינּוּ
הַפְּעוּלָה יְהִיָּה בַּיּוֹם שֶׁל עַצְמוֹ וְהַחֲלוֹת יְהִיָּה בַּיּוֹם שֶׁל רַבּוֹ בְּנוֹדָא לֹא מְהַיְי פִּינָן שֶׁאֲפִילוֹ
בַּיּוֹם עַצְמוֹ אֵינּוּ יְכוּל לֹא לְקַדְּשׁ וְלֹא לְגַרְשׁ אוֹמֵר שֶׁמּוּאֵל כִּי גַבֵּי קִידוּשִׁין מוֹדִינָא לָךְ אֲבָל
לֹא מְטַעֵמָא דִּידָךְ אֲלָא מְשׁוּם שֶׁאֵינּוּ יְכוּל לְחוּל עֲלֵיו שֵׁם וְדִינֵי בְּעַל, אֲבָל הֵיכָא שֶׁקִידֵּשׁ
בַּיּוֹם עַצְמוֹ וְגִירָשׁ בַּיּוֹם עַצְמוֹ וְהַחֲלוֹת וְהִיָּה בַּיּוֹם שֶׁל רַבּוֹ וְלִגַּבֵּי גִירוּשִׁין צְרִיכִים אָנוּ
לְהַפְסִיק וְלִנְתוּק שֵׁם וְדִינֵי בְּעַל לִכְּנָן אוֹמֵר שֶׁמּוּאֵל שֶׁחֹשֵׁשׁ לְגִירוּשִׁין וְהַפְסִיק תְּלוּי אִם
בְּעַת הַחֲלוֹת צְרִיכִים אָנוּ לְדִינֵי וְגַדְרֵי הַקְּנָן אִם לֹא, אִף לְכַאוּרָה יֵשׁ לְסַתּוּר מְהֵא דְּאִיתָא
בְּכַתּוּבוֹת דָּף פ"ו ע"א בְּעָא מִנְיָה רְמֵי בֵּר חָמָא מִרַב חֲסֵדָא ה"ז גִּיטָף וְלֹא תַתְּגַרְשִׁי בּוֹ
אֲלָא לְאַחַר ל' יוֹם וְהִלְכָה וְהַנִּיחְתוּ בְּצִידֵי רְשׁוֹת הַרְבִּים מְהוּ אָמַר לִיָּה אֵינָה מְגוֹרְשֶׁת
מִדְּרַב וּשְׁמּוּאֵל דְּרַב וּשְׁמּוּאֵל דְּאֲמָרֵי תְּרַנּוּיָּהוּ וְהוּא שֶׁצְבוּרִין וּמְנַחֲמִים בְּרַה"ר וְצִידֵי רַה"ר
פְּרִשׁוֹת הַרְבִּים דְּמֵי וְלְכַאוּרָה מְשַׁמַּע דְּשְׁמּוּאֵל סוֹבֵר דְּבְּעַת חֲלוֹת הַקְּנָן הֵינּוּ הַגִּירוּשִׁין
צְרִיכִים לְדִינֵי וְגַדְרֵי הַקְּנָן אִף בְּאַמַּת אֵין מְזַה רְאִיָּה פְּלֵל כִּי הִנֵּה שְׁמּוּאֵל אוֹמֵר זֹאת עַל
מִתְנִיתִין דְּדָף פ"ד ע"א וְז"ל הַנִּיחַ פִּירוֹת תְּלוּשִׁין מִן הַקְּרַקַּע פֶּל הַקּוֹדֵם בְּהֵם זָכָה בְּהוּ,
וְכו' ע"ש וּבְעַמּוּד ב' אִיתָא וְלִר' טְרַפּוֹן דְּמַנְחֵי הֵיכָא רַב וּשְׁמּוּאֵל דְּאֲמָרֵי תְּרַנּוּיָּהוּ וְהוּא
שֶׁצְבוּרִין וּמְנַחֲמִין בְּרַה"ר אֲבָל בְּסִימְטָא לֹא וְר' יוֹחָנָן וְר"ל דְּאֲמָרֵי תְּרַנּוּיָּהוּ אֲפִילוֹ
בְּסִימְטָא ע"ש וְהִנֵּה הַתּוֹס' דָּף פ"ו ע"ב בְּד"ה אֵינָה מְגוֹרְשֶׁת מִדְּרַב וּשְׁמּוּאֵל וְז"ל הַרְבָּה
יֵשׁ לְתַמּוּה הֵיכִי פְּשִׁיט מִדְּרַב וּשְׁמּוּאֵל דְּבְּעֵי לְמִימַר דְּצִידֵי רַה"ר כְּרַה"ר דְּמֵי וְהָא רְמֵי בֵּר
חָמָא גּוּפִיָּה מִיבְּעֵי לִיָּה בְּצִידֵי רַה"ר מְכָלֵּל דְּבַרְה"ר פְּשִׁיטָא לִיָּה דְּאֵינָה מְגוֹרְשֶׁת וִי"ל
דְּדִינֵיק מְסִיפָא דְּמִילְתִּיָּה דְּמִדְּקָאמַר דְּבְּסִימְטָא לֹא מְהַיְי תְּפִיסָה מְכָלֵּל דְּבְּצִידֵי רַה"ר מְהַנְיָא
מִיָּהוּ לְאִיכָא דְּאֲמָרֵי מְדַמָּה צִידֵי רַה"ר לְסִימְטָא ע"ש וְא"כ הַרְאִיָּה מִדְּרַב וּשְׁמּוּאֵל אֵינּוּ

אָלאַ דְּצִיּוּדֵי רַה"ר כַּרְה"ר דְּמִי וְלֹא יוֹתֵר אֶף הִנֵּה בְּתוֹס' ד"ה הָאוֹמֵר לְחַבְרֹו מְשׁוּבָה פָּרָה
זוּ וְכוּ' ע"ש וְז"ל בְּדֹאמֵר לֹו מַעֲכָשׁוּן מִיַּיְרִי וְכוּ' וְגַבִּי גִט נְמִי דְבַעֲי רַמִּי בִּר חָמָא מִיַּיְרִי
נְמִי דְאָמַר מַעֲכָשׁוּן דְּאִי לֹא אָמַר מַעֲכָשׁוּן פִּינּוּ דְאִין הַגִּירוּשִׁין אָלֵא לְאַחַר ל' יוֹם צָרִיף
שְׂיִהְיֶה אַז בְּחֻצְרָה.

וְקָשָׁה דְהִיכִי פְּשִׁיט מְדַרְבַּ וְשִׁמוּאֵל דְּהֵתֵם מֵאִי מַעֲכָשׁוּן אִיכָא וְנִרְאָה דְהִיכִי פְּשִׁיט כִּי הִיכִי
דְהֵתֵם אַע"ג דְּמִן הַדִּין מִשְׁעֵת מִיתַת הָאָב הַנְּכָסִים בְּחֻצְרָת הֵיתוּמִים בְּכָל מְקוֹם שְׁהֵם אָפְלוּ
הִיכִי אִם הֵם בְּרַה"ר לֹא קִנּוּ יַתְמֵי ה"נ הִיכָא דְאָמַר לַה"ז גִּיטָף מַעֲכָשׁוּן וְלֹא תַתְגַּרְשִׁי בּוּ
עַד לְאַחַר ל' דְּמִן הַדִּין יֵשׁ לָהּ לְזַפּוֹת בְּגִט מִיַּד לְאַחַר ל' יוֹם בְּכָל מְקוֹם שְׁהוּא אָפְלוּ הִיכִי
בְּרַה"ר אִינְהּ מְגוֹרְשֵׁת מִשְׁמַע בְּאַמַּת שָׂרַב וְשִׁמוּאֵל סוֹבְרִים דְּבַעֲת חִלּוֹת הַקְּנָן צָרִיכִים
דִּינֵי וְגִדְרֵי הַקְּנָן אֶף בְּאַמַּת ג"ז אִינוּ וְנִאָמַר מְלֵתָא חֲדָתָא בְּזֵה שְׁלֵאחַר ל' אִין שׁוּם חֲסָרוֹן
מְצַד הַמְּקַנָּה מְגַרַע כַּח חֲסָלוֹת שְׁל הַקְּנָן כִּי חֲסָלוֹת לְאַחַר ל' תְּלוּי הָעֵינְקָר בְּהַקְּנָה וְלֹא
בְּהַמְּקַנָּה וְאִם מְצַד הַקְּנָה אִין שׁוּם חֲסָרוֹן לֹא אִיכְפַת לָן מְצַד הַמְּקַנָּה כִּי הַמְּקַנָּה מְסַר
כַּחוּתְיוּ בַעֲת פְּעוּלַת הַקְּנָן וְחִלּוֹת הַקְּנָן צָרִיף לְחוּל עַל הַקְּנָה הִינּוּ שְׂיִקְנָה אֶת הַדְּבָר
לְגַמְרֵי וְאִם בְּהַקְּנָה יֵשׁ חֲסָרוֹן אִין מוֹעִיל הַקְּנָן כִּי לֹא יְכוּל לְחוּל הַקְּנָן, אָבֵל מְצַד הַמְּקַנָּה
לֹא אִיכְפַת לָן וְלְגַבִּי גִט אוֹ לְגַבִּי הֵיתוּמִים אִם הַדְּבָר מְנַחַח בְּצִיּוּדֵי רַה"ר וְלִרְב וְשִׁמוּאֵל
צִיּוּדֵי רַה"ר כַּרְה"ר דְּמִי וְיִהְיֶה בְּזֵה חֲסָרוֹן שְׁהַקְּנָה לֹא יוּכַל לְקַנּוֹת הַדְּבָר מְצַד שְׂהִיא
מְנַחַח בְּמְקוֹם שְׂאִינוּ בְּרַה"ר, אָבֵל הִיכָא שְׂגִירֵשׁ בְּיוֹם עֲצָמוּ וְהַחֲלוֹת צָרִיף לְהִיּוֹת בְּיוֹם
רַבּוּ מְצַד הַקְּנָה הִינּוּ הָאִשָּׁה לִיכָא שׁוּם חֲסָרוֹן כִּי הִיא בַת חוּרִין וּמְצַד הַמְּקַנָּה אִם נִימָא
דְּבַעֲת חֲלוֹת הַקְּנָן אִינֵם צָרִיכִים לְדִינֵי וְגִדְרֵי הַקְּנָן לֹא אִיכְפַת לָן וְסַפּוּקֵי מְסַפְקָא לִיהּ
לְשִׁמוּאֵל וְהִינּוּ דְאָמַר בִּירוּשְׁלַמִי חוּשְׁשִׁין לְגִירוּשִׁין וְדו"קְרַמְב"ם הֵלְכוֹת אֲשֵׁנֹת פ"ה
הֵלְכָה י"ח ז"ל קְדוּשָׁה בְּפִקְדוֹן שְׂיֵשׁ לֹו בְּיָדָהּ אוֹ בְּשִׂאלָה שְׁהִשְׂאִילָהּ אִם הִנֵּה הַפְּקָדוֹן
וְהִשְׂאִילָהּ פְּרוּטָה אוֹ שְׁנֵה פְּרוּטָה בְּאַחַד מֵהֵן קִיָּים בְּרִשׁוּתָהּ ה"ז מְקוֹדְשֵׁת ע"ש, וְעֵינּוּ
בְּמַגִּיד מְשֻׁנָּה שֵׁם וְהַרְמַב"ם לֹא זָכַר הַלְשׁוֹן שְׁבַגְמָרָא וְהֵלֵף וּמְצָא שְׁנַגְבֵּב אוֹ שְׁנַאֲבַד וְהִנֵּה
בְּקֻצוּה"ח בְּהֵלְכוֹת מְקַח וּמְמַכֵּר סִימָן קפ"ט מְבִיא שֵׁם הַרְשָׁב"ם דָּאִם מְכַר בְּעַל פְּקָדוֹן
לְהַנְּפִקְדָּא אֶת הַחֲפִץ דְּלֹא קָנָה הַנְּפִקְדָּא בְּחֻצְרֹו מְשׁוּם דְּחֻצְרָה הַנְּפִקְדָּא נִקְנָה לְהַמְּפִקֵיד עַל
הַתְּשֻׁמִּישִׁים וּמְבִיא שֵׁם שְׁהַמְהַרִּי"ט מְשִׁיג שֵׁם עַל הַרְשָׁב"ם בְּהַרְבֵּה קוּשִׁיּוֹת ע"ש וְהוּא
מְתַרַץ כָּל הַקּוּשִׁיּוֹת אֶף קוּשִׁיּוֹת אַחַת נְשִׂאֵת אַחַת בְּתַקְפָּה עַל הַרְשָׁב"ם מְגַמ' דְּקִיּוּשִׁין דָּף מ"ז
ע"א ז"ל אִם קְדוּשָׁה אֶת הָאִשָּׁה בְּפִקְדוֹנָהּ וְנִמְצָא שְׁנַגְבֵּב אוֹ שְׁנַאֲבַד אִם נְשִׁתִּיר שְׁנֵה פְּרוּטָה
מְקוֹדְשֵׁת וּא"ל אִין מְקוֹדְשֵׁת וְהִנֵּה קוּשָׁה בְּמָה קָנְתָה הַקִּיּוּשִׁין וּמְפָנִי מָה אִם נְשִׁתִּיר שְׁנֵה
פְּרוּטָה מְקוֹדְשֵׁת כִּי קִיּוּשִׁין בְּנוֹדָאֵי צָרִיכִים קָנְנוּ וְהֵלֵא הַחֻצְרָה שְׂיִיף לְהַבְעֵל מְטַעַם חֻצְרָה
הַנְּפִקְדָּא קְנוּי לְהַמְּפִקֵיד וּא"כ חֻצְרָה אִינוּ דִּינָה וּבְמָה תִּקְנָה אֶת הַקִּיּוּשִׁין וְנִשְׂאָר בְּצ"ע
וְלֹא נִרְאָה לֹו לִיִּשְׁב שְׁעֵשְׂתָה קָנְנָה אַחַר כִּי מְהַגְמ' מְשִׁמַּע דְּמְקוֹדְשֵׁת תִּיכְף אַע"פ שְׁלֹא
עֲשִׂתָה עוֹד שׁוּם קָנְנָה וּבְמָה קָנְתָה אֶת הַקִּיּוּשִׁין.

וּנ"ל לִיִּשְׁב כִּי הִנֵּה אִם נֹאמַר דְּהַגְמ' מִיַּיְרִי כִּי הִיא הֵיְתָה שׁוֹמֵר שְׂכָר עַל הַדְּבָר אוֹ אָפְלוּ
ש"ח וְנַגְבֵּב אוֹ נַאֲבַד בְּפִשְׁעָה בְּנוֹדָאֵי נִיחָא כִּי נַעֲשֶׂה זֹאת מְלוּה מְטַעַם שְׁהִיא חֲיִיבַת לְשַׁלֵּם
וּא"כ יִשְׁנֹו פָּה מְלוּה וּפְרוּטָה וְהֵלְכָה מְרַנַּחַת כִּי מְלוּה וּפְרוּטָה דַּעֲתָה אַפְרוּטָה וּא"כ הִיא
מְתַקְדְּשֵׁת בְּהַפְּרוּטָה וְאִמְרַתִּי בְּזֵה מְלֵתָא חֲדָתָא כִּי שׁוֹמֵר שְׂמִקְבֵּל עָלָיו לְשַׁמּוֹר דְּבָר אִם
הַדְּבָר נְשִׂאֵת בְּשַׁלְמִיּוּתָהּ יֵשׁ עָלָיו דִּינֵי וְחִיּוּבֵי שׁוֹמֵר וּא"ל שְׁהַדְּבָר אִינוּ בְּשַׁלְמִיּוּתָהּ

נסתלק מאתו דיני השמירה ונשאר עליו דין וחיוב השבה כיון שאין הדבר בשלימותה
אלא נחסר מקצת מן הדבר והוא קיבל עליו לשמור דבר ולא חצי דבר אפילו אי נימא
דהיכא דקיבל עליו שני דברים שלמים לשמור בפני עצמם דאם נחסר דבר אחד עדיין
נשאר שומר על הדבר השני היינו משום דקיבל עליו דין וחיוב שמירה על כל דבר בפ"ע
וישנו פה קבלת שמירה על שני דברים בפ"ע אבל היכא דלא קבל אלא דבר אחד כיון
שנשאר חצי דבר ממילא נסתלקה מעליו דין שמירה ונשאר עליו דין השבה וא"כ ניחא
דקא פה נחסר הדבר עד דלא נשאר כ"א שנה פרוטה וא"כ נסתלקה מעליו דין שמירה
ונשאר עליו דין השבה וא"כ ליכא עוד הדין דחצר הנפקד נקנה להמפקיד כי ליכא עוד
לא נפקד ולא מפקיד אלא חיוב השבה הוא דאיכא פה ואם נימא כי היא היתה על הדבר
ש"ח ונגנב או נאבד שלא בפשיעה אף מ"מ נסתלקה מעליה דין שמירה כיון דנחסר
מקצתה ומקדשת עצמה בהפרוטה הנשארת וקנתה זאת מטעם חצר כיון דנסתלקה
מעליה דין שמירה ולא נקנה החצר להבעל, ובה ניחא שפיר מה שמקשים בהתוס'
בגיטין דף י"ג ע"א מפני מה תקנו מעמד שלשתן למ"ד שמעמד שלשתן אינה קונה אלא
גבי פקדון ולא גבי מלוה והלא הוא יכול להקנות את הפקדון מטעם כל האומר תנו
כאומר זכו ואין נראה לומר דתקנו מעמד שלשתן היכא דהפקדון מופקד ביד אחרים דלא
יועיל אם יאמר זכי וכו' ע"ש ולישיטת הרשב"ם קשה הלא הקצוה"ח מסכים ומביא
ראיות להרשב"ם מדברי תוס' וא"כ קשה כיון דהתוס' ג"כ ס"ל דחצר הנפקד נקנה
להמפקיד וא"כ החצר הוא של המקנה את הפקדון להקונה מטעם חצר הנפקד קנוי
להמפקיד וא"כ קשה אם הנפקד ירצה להעשות שומר להקונה את החפץ וא"כ יקנה הוא
את החצר מטעם כל אומר תנו כאומר זכו וגבי מטלטלין ניחא פתיריז התוס' כי לא יקנה
מטעם כל האומר תנו וכו' כי הנפקד לא סמך דעתיה להקנות לו את הפקדון כי מי יודע
אם הפקדון הוא בשלימות עכשיו כמקדם אבל חצר דקרקע הלא קרקע עומדת בשלימות
לעולם וא"כ אם ירצה הנפקד להעשות שומר לזה הקונה יקנה את החצר מטעם כל
האומר תנו וכו' ויקנה את הפקדון מטעם חצר ולמה תקנו מעמ"ש ובשלמא זה לא קשה
כי החצר אינו נקנה להמפקיד קנין גמור לקנות בו ולכל דבר אלא לתשמישין לחודא
כמו גבי חצר הפושפר דיש שיטות שסוברים כי אינו יכול לקנות בו וא"כ ה"נ פה לא
יכול לקנות עם החצר הקנוי לו מטעם חצר הנפקד וכו' אבל זאת קשה בנודאי יקנה
מטעם אגב קרקע את הפקדון מטעם כי הוא קונה את החצר מטעם חצר הנפקד וכו'
ויקנה את הפקדון מטעם אגב אבל לפי מה שפירשנו דאם בטלה מקצת שמירה בטלה
כל השמירה וא"כ צריכים אנו לקנין מעמ"ש ומינשב מה שהקשתי דיקנה מטעם אגב
וגם מה שמקשה התוס' דיקנה מטעם כל האומר תנו כאומר זכו כי אנו צריכים לקנין
מעמ"ש היכא דנגנבה או נאבדה מקצת מן החפץ ושמירה שבטלה מקצתה בטלה כולה
וא"כ לא שייך פה כל האומר תנו כאומר זכו, כי הגדר דכל האומר תנו כאומר זכו לא
שייך אלא גבי פיקדון ולא היכא דנסתלק מעליו חיוב השמירה ונשאר חיובים בעלמא
וא"כ צריכים לקנין מעמ"ש ומסתוף מזה הדינים האלו דאם בטלה מקצת שמירה בטלה
כל השמירה ובחפץ אחד בנודאי כן הוא ואפשר דאפילו בשני חפצים ג"כ הדין דשמירה
שבטלה מקצתה בטלה כולה ונשאר עליו חיוב השבה וכן דהיכא דקדוש את האשה
בפקדון ואפשר דאפילו נחסר מקצת מן הפקדון אלא דנחסר דבר שלם ונשאר דבר שלם

אינה נודאי מקודשת מטעם חצר מטעמא דהרשב"ם דחצר הנפקד קנוי להמפקיד וגם קנין משיכה לא יועיל בזה כי הנפקד אינו מקנה להמפקיד אלא התשמישים בעלמא היינו קנין פירות אבל קנין הגוף נשאר להמפקיד וא"כ אינו קונה במשיכה פי קנין של משיכה הוא היכא דמוציא מרשות לרשות והכא הלא הפקדון נשאר עומד ברשות הנפקד פי גוף הרשות שניה להנפקד אלא דלקנין פירות נקנה להמפקיד וא"כ ליכא פה הוצאה מרשות לרשות ולא תהיה מקודשת בפקדון לא מטעם חצר ולא מטעם משיכה אלא א"כ מטעם הגבחה פי הגבחה קונה בכל מקום פן יכולים לקנות פקדון דהנפקד מסר לנפקד אחר מטעם קנין אגב קרקע שקונה מטעם חצר הנפקד וכו' אבל על הרמב"ם שלא זכר מזה פלוגתא שנגב או שנגבד וא"כ ליתא לשיטתו כל דברינו בזה ומוכח מהרמב"ם דלא ס"ל כשיטת הרשב"ם דחצר הנפקד וכו' וממילא היא קונה הקידושין מטעם חצר ומינושב בזה הפל ודו"ק בזה היטב.

רמב"ם הלכות גירושין פרק ה' הלכה י' וז"ל זרק לה גיטה לרשותה ועבר בתוך רשותה שהיא עומדת בה ונפל חוץ לרשותה אע"פ שעבר בפחות משלשה סמוך לארץ אינה מגורשת עד שינוח ברשותה ויש גורסין אלא א"כ סופו לנוח ברשותה ע"ש, והפל אחד דסובר רבינו דלגבי גט אויר שאין סופו לנוח לאו פמנח דמי לפירוש ה"ה והר"ן ודו"ק וע"ש במגיד משנה דכותב שם וז"ל פרקא קמא דמציעא דף י"ב ע"א בעי רבא זרק ארנקי בפתח זה ויצא בפתח אחר מהו וכו' ולא איפשיטא ויש מפרשים אותה בהפקר שהפקירו ואמר כל הקודם בו זכה וי"מ במתנה שנותנו לבעל החצר ואח"כ חזר בו אם קנתה לו חצרו של מקבל או לא ורבינו לא הזכיר דין זה לא בהפקר ולא במתנה וגם בהלכות לא נזכרה בענין זה וכו' ע"ש וע"ש בלחם משנה ועיין בטור ח"מ סימן רמ"ג ס"ק כ"ט ל' ל"א ובב"י ובב"ח ובדרישה ובפרישה שם ועל פולם נשארת הקנשיא למה השמיט רבינו דין זה ולא הזכירו לא בהפקר ולא במתנה, ובאמת איתא ברמב"ם בהלכות גזילה ואבידה פרק י"ז הלכה י"א בזה"ל מי שראה אחרים רצים אחר המציאה ונהרי היא צבי שבור או גוזלות שלא פרחו אם הנה עומד בצד שדהו שהן בתוכה ואילו הנה רץ הנה מגיעין ואמר זכה לי שדי זכתה לו שדהו ואם אינו יכול להגיעין הרי אלו כצבי שהוא רץ פזרכו וכגוזלות המפריחים ולא אמר פלוגתא אלא כל הקודם בהן זכה ואם נתנו לו במתנה הואיל ואחר הקנו לו ונהרי הן מתגלגלין בתוך שדהו קנתה שדהו ואם הנה צבי רץ פזרכו וגוזלות מפריחין לא קנתה לו שדהו ע"ש ובמגיד משנה שם ומקודם נבאר דברי הרב המגיד דהלכות גירושין דכתב דיש מפרשים האיבעיא דזרק ארנקי בפתח וכו' בהפקר ויש מפרשים במתנה, מקור המחלוקת יש ג"כ ברש"י ותוס' בב"מ דף י"ב ע"א על האיבעיא שם דתוס' שם לא גרס ואפקריה וכותב שם ולעולם היא שלו עד שיזכה בו אחר ורש"י גרס ואפקריה אף באמת קשה על רש"י א"כ איך מביאה הגמ' ראיה ממתנה אהפקר לכן מפרשים דרש"י סובר דהפקר הנה דעת אחרת מקנה אותו.

אף הנתיבות רוצה לומר דהא דס"ל לרש"י דהפקר הנה דעת אחרת מקנה אותו היינו דווקא גבי זרק ארנקי וכו' אבל בכ"מ גם רש"י מודה דלא הנה הפקר דעת אחרת מקנה ומביא ראיה על זה מהא דאמרינו בגיטין דף ל"ט ע"א דפסק שם הרמב"ם פאבא שאול בהלכות זכיה ומתנה פרק ב' הלכה י"ז דגר שמת וכן אם אחד הפקיר את עבדיו גדולים קנו עצמן בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן והם אינם יכולים לזכות בעצמן

והנה הלא קיי"ל דהיכא דהנה דעת אחרת מקנה אותו אפילו קטן יכול לזכות בעצמו מהא דאמרין בסופה דף מ"ו ע"ב לא לקני אינש לולבא לינוקא ביומא טבא מ"ט דינוקא מקני קני אקנוי לא מקני ואישתכח דקא נפיק בלולבא שאינו שלו וע"ש ברש"י דהנה מדרבנן וכן איתא ברמב"ם פ"ח מהלכות לילב הלכה י' ונשם איתא דקונה מן התורה ע"ש בכ"מ ובל"מ אף העיקר דקונה מטעם דעת אחרת מקנה אותו וא"כ יזכו העבדים הקטנים בעצמם אלא ע"כ מוכיח מזה הנתיבות דבכ"מ גם רש"י מודה דהפקר לא הנה דעת אחרת מקנה אותו אף הרשב"א בגיטין שם מקשה קושיא הנ"ל אמאי קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן משמע דקטן אין לו זכיה לעצמו ומקשה מסופה דלא לקני אינש לינוקא וכו' ינוקא מקני קני וכו' ויתרין ר"י ו"ל דמדאורייתא אין לו זכיה אבל מדרבנן אית ליה זכיה מפני דרכי שלום ואי נמי שאני התם דאיכא דעת אחרת מקנה ע"ש א"כ לפי דעת הרמב"ם דס"ל דקונה מן התורה קטן היכא דאיכא דעת אחרת מקנה אותו וא"כ ליתא לתירוץ הראשון של הר"י אף יתרין פתירוץ השני של הר"י דהפקר לא הנה דעת אחרת מקנה אותו מוכח דס"ל פשיטת התוס' דהפקר לא הנה דעת אחרת מקנה אותו, אבל רש"י ס"ל דהפקר הנה דעת אחרת מקנה אותו א"כ ליכא אליבא דרש"י תירוץ השני של הר"י אף רש"י לשיטתיה אגיל ויתרין פתירוץ הראשון של הר"י כדפירש"י בעצמו שם גבי ינוקא מקני קני וז"ל דרבנן תקינו לו זכיה לנפשיה וא"כ קטן קונה רק מדרבנן היכא דהנה דעת אחרת מקנה אותו וא"כ נדחה ראיתו של הנתיבות מהא דגיטין דף ל"ט ע"א דמשו"ה קטנים אין יכולים לזכות בעצמן דהתם איירי הגמ' מדאורייתא פדאמרין התם בגיטין דגמרין זאת בהיקישא דלה לה מאשה משו"ה אמרין דקטנים אין יכולים לזכות בעצמן מדאורייתא לא זכי קטן כלל אפילו היכא דהנה דעת אחרת מקנה אותו, אבל באמת ע"ז קשה כי זאת ידוע פלוגתת האחרונים אם קנין דרבנן מהני לדאורייתא ובאמת לפום הבנת גדר הקנינים ליתא להפלוגתא דכל הקנינים הם רק לסמיכות דעת הקונה והמוכר על הקניה או המתנה ולכן מדאורייתא תקנו קניני כסף או משיכה שמוציא מרשות המוכר לרשותו או חזקה שמראה בעלותו על הדבר או שארי קנינים שמראה בעלותו על דבר זה מכאן ולהבא וסומכים דעתם המוכר והלוקח על הדבר וכמבואר באחרונים מזה וא"כ יש קנינים דאורייתא שפתובים בתורה ויש קנינים שאינם פתובים בתורה רק דרבנן תקנוהו וכעין קנין סיטומתא ובזמן מאוחר תקיעת פף והם נקראים קניני דרבנן, אף פיון דרבנן תקנו הקנינים ועבר זמן מה ונשתרשו והורגלו הקנינים בין הקונים והמוכרים וא"כ מסמך סמכי דעתייהו על זה והפלל מה זהו קנין סמיכת דעת הקונה והמוכר א"כ מקני קני עכשיו לאחר שתקנו הקנינים, הוא עכשיו קונה את החפץ מדאורייתא וכן ג"כ יש אנשים שמדאורייתא אין קונים פגון קטנים אבל עכשיו פיון דתקון רבנן דהוא קונה את הדבר א"כ בנודאי הנה הדבר שלו פיון דסמיה דעת המוכר שהוא נותן ומקנה לו את הדבר ברצון גמור ובסמיכות דעת גמורה פיון דרבנן תקינו לו קנין היכא דהנה דעת אחרת מקנה אותו א"כ הנה הדבר שלו וזאת אין אנו יכולים לומר דקטן מדאורייתא אינו יכול להיות אצלו ממון ואינו יכול להיות הפציאות דשלו מדאורייתא דא"כ אם קטן עשה מלאכה אצל בעה"ב והבעה"ב שלם לו בעד טרחתו ומלאכתו אצלו לא הנה הממון שלו זאת לא ניתן להאמר וא"כ היכא דרבנן תקינו לו קנין הקנין דרבנן מהני לדאורייתא והוי שלו מטעם הפקר ב"ד הפקר וא"כ אמאי לא

זנפו קטנים בעצמן פינן דהיכא דדעת אחרת מקנה אותו אית ליה להקטן זכיה אם לא כהנתיבות אף באמת ליתא להראיה דהנתיבות דהנה שם בגיטין דף מ' איתא שם אמר אמיתר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה מ"ט גופיה לא קני ליה איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית ופירשו שם בתוס' אותו העבד אין לו תקנה פירוש לא בבת חורין ולא בשפחה כדפירש הקונטרס לעיל ואין נראה וכו' ומעופב גט שחרור אוכל בתרומה מסתברא פינן דאוכל בתרומה דשרי נמי בשפחה ולכן נראה דאין לו תקנה בבת חורין קאמר אבל בשפחה שרי וההבנה בזה הוא דהבעלים של עבד פנעני אית ליה שתי קנינים אחד הוא קנין ממון על המלאכה דעובדו בין ביום ובין בלילה ואחד קנין איסור מה דמותר לאכול בתרומה וערלתו מעפבתו מלאכול בפסחו ובהפקר יכול הוא להפקיר רק הקנין ממון אבל הקנין של איסור לא שייך גביה הפקר אף זאת צריכים לחקור אם הקנין של איסור מסתעף מהקנין של ממון פינן שהוא עבדו למלאכה לכן יש עליו ג"כ קנין איסור ולכן היכא דליתא הקנין של ממון כגון דהפקירו ממילא ליכא עליו שום קנין אפילו של איסור ג"כ או דהקנין של איסור אינו שייך להקנין של ממון ואע"פ שקנין של ממון אינו עליו כגון דהפקירו אבל קנין של איסור נשאר עליו וממאי דקאמרה הגמ' איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית מזה ליכא שום ראיה לחקירתנו כי נוכל לפרש זאת כפירוש התוס' להתירו בבת חורין ולכן התוס' ס"ל דקנין של איסור כגון אכילת תרומה וכדומה והיתר של שפחה נשאר גביה דקנין איסור אינו שייך לקנין דממון ואע"פ דקנין דממון ליכא עליו מ"מ קנין איסור נשאר עליו אבל לרש"י ספוקי מספקא ליה וכדפירשנו בחקירתנו ולכן הוא אוסר בין בשפחה בין בב"ח והנה כל עיקר טעמא דהיכא דדעת אחרת מקנה זוכה אפילו קטן פירש הקצוה"ח משום דהנזמן זוכה בעד הקטן בתורת זכיה ואע"פ דבכל מקום אין המוכר יכול למשוך בעד הלוקח בחפץ עצמו שמוכר לו היינו משום דבעינן שהלוקח יעשה מעשה הקנין ולכן אינו יכול המוכר לזכות בעדו במעשה הקנין אבל גבי קטן שהקטן הקונה את הדבר עושה מעשה הקנין אלא דמחוסר פונה שאין פונת קטן מהני דאין פונה לקטן בזה נדאי מהני מה שהנזמן מכנין בעד הקטן בתורת זכיה והיינו בנודאי דנוקא במידי דזכות הוא לו אבל גבי שחרור דהפקר דע"י הפקירו מיתסר אפילו בשפחה ובב"ח לשיטת רש"י א"כ חוב הוא לו ואין חבין לאדם שלא בפניו ואין האדון יכול לזכות בעדו אבל לעולם אימא לך דרש"י ס"ל בכ"מ הנה הפקר דעת אחרת מקנה אותו ושאני התם דחוב הוא לו ומהיא דאמרינן דמציאת קטן לא הנה אלא מפני דרכי שלום כדאיתא בב"מ דף י"ב ע"א אין להביא ראיה דהפקר לא הנה דעת אחרת מקנה אותו דשאני הפקר מציאה דלא הנה אלא ע"י יאוש שהוא מסלק א"ע מן הדבר אבל הפקר הוא מפקיר את הדבר בדעתו וברצונו הטוב ומקנה את הדבר לאחרים, אבל באמת ג"ז אינו דהא דאסור בשפחה ובב"ח אינו אלא גבי המפקיר עבדו אבל לגבי גר שמת הוא מותר אליבא דכו"ע בבת חורין וכן חורין גמור הוא כדאיתא התם דף ל"ט ע"א עבדו דגר כי אשתו מה אשתו משתלחת בלא גט אף עבדיו משתלחים בלא גט ומקשה שם הגמ' מהמפקיר עבדו ומת ונשארת שם הגמ' בקושיא וע"ש ברשב"א וז"ל אבל קטנים דנשאר עליהם ממוןא שאין להם יד לזכות בעצמן אין משתלחין במיתת האדון בלא גט ע"ש אבל אם נימא דדעת אחרת מקנה אותו קונה בקטן ג"כ הוה כגדולים דכותב שם דבעבדיו גדולים שלא נשאר

עליהם איסורא דאיסורא פקע במיתתו של האדון כמו אשה דפקע מינה האיסורין במיתת
הבעל ע"ש, אף להלכה בנודאי הוא מותר בבת חורין וא"כ זכות הוא לקטן כהגמ'
בכתובות דף י"א ע"א וא"כ הדרא ראית הנתיבות לדוכתיה, אף באמת יכולים לדחות
ראית הנתיבות דהנה ידוע קושית הנודע ביהודה לרבנן דס"ל בגיטין דף י"א דעבד אין
יכול לחזור בו משום דזכות הוא לעבד שיוצא מתחת יד רבו לחירות והשליח זוכה השטר
שחרור לעבדו בתורת זכיה הקשה הנו"ב הא אין שליח לד"ע דהמשחרר עבדו עובר
בעשה דלעולם בהם תעבדו ולשיטת הפוסקים דזכיה הוא מטעם שליחות ולשיטת התוס'
ב"מ דף י"א ע"ב דהיכא דאין שליח לד"ע גם המעשה בטל א"כ קשה קושיא הג"ל ותיגרין
הנו"ב דאין השליח נעשה שלוחו של האדון אלא שלוחו של העבד והעבד אינו עושה
שום עבירה בזה והקצוה"ח הקשה על תירוצו לשיטת התוס' דס"ל בב"מ דף ע"ג ע"ב
דבעינו שלוחו של בעל הממון א"כ ה"נ בעינו שלוחו של בעל הממון היינו האדון והדרא
הקושיא לדונפתה הא אין שליח לד"ע אף יש לתרץ דאיתא בירושלמי בהדניא דגבי גט
לא בעינו שלוחו של בעל הממון מגזירת הפתוב מדרבבה רחמנא מןשלקה שליח לקבלה
גבי גט ושלוחו לקבלה הלא נעשה שלוחו של האשה וליכא למימר דמתחילה נעשה
שלוחו של בעל ואח"כ שלוחו של האשה דהא לא חזרה שליחות אצל הבעל א"כ גבי גט
אשה לא בעינו שלוחו של בעל הממון ושחרור ילפינו לה לה מאשה א"כ לא קשה קושית
הקצוה"ח דגבי עבד לא בעינו שלוחו של בעל הממון ומשו"ה הוא יכול להיות שלוחו
של העבד א"כ אנו יכולים לדחות ראיתו של הנתיבות דמשו"ה אמרינן דקטנים אין
יכולים לזכות בעצמן אע"פ דהנה דעת אחרת מקנה משום דאין שליח לד"ע דבהא
דמפקירו עובר הבעלים בעשה דלעולם בהם תעבדו אע"פ דבזה שמפקירו אין מסתלק
דיני האיסור עד שימתן לו גט שחרור מ"מ פיו דבזה ההפקר נפקא ממונו מעל העבד
עובר בעשה דלעולם וכו' פיו שהעבדות מסתלקת בזה ההפקר והפתוב אומר לעולם
וכו' משו"ה קטנים אין יכולים לזכות בעצמן פיו דכל עיקר דעת אחרת מקנה אותו
מהני בקטן לא הנה אלא מטעם דהמקנה נעשה שלוחו של הקטן אבל גבי הפקר בעבדו
אין האדון יכול להיות שלוחו בעדו משום דאין שליח לד"ע דנודאי גבי הפקר בעינו
שלוחו של בעל הממון דדוקא לענין איסורא לא בעינו שלוחו של בעל הממון משו"ה
אין יכול לזכות בעדו מטעם דאין שלד"ע ודלא פדעת הקצוה"ח דהקצוה"ח חידש דלא
פדעת הפ"י דאם גבי שליח איכא עבירה ולגבי משלח ליכא עבירה לא אמרינן בזה אין
שלד"ע א"כ ה"נ גבי המשלח היינו הקטן ליכא עבירה והעבירה אינו כ"א גבי השליח
דהיינו האדון ובזה לדעת הקצוה"ח לא אמרינן אין שליח לד"ע אף יענין בדברינו על
הרמב"ם הלכות מתנות עניים פ"ב הלכה י"ט הוכחנו דלא פדעת הקצוה"ח אלא פדעת
הפני יהושע דתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים דלא קנה היינו מטעם דאין שלד"ע
אע"פ דלגבי המשלח ליכא עבירה כ"א לגבי השליח אעפ"כ גם בזה האופן אמרינן אין
שלד"ע ולכן קטנים אין יכולים לזכות בעצמן אע"פ דהפקר הנה דעת אחרת מקנה אותו
בכ"מ לשיטת רש"י דלא כהנתיבות אף זהו אליבא דרש"י אבל אליבא דהרמב"ם הוכחנו
לעיל דהוא יכול לספור דהפקר לא הנה דעת אחרת מקנה אותו פתרוץ השני של הר"י
ולא קשה אמאי אין קטנים יכולים לזכות בעצמן פיו דהפקר לא הנה דעת אחרת מקנה
אותו ולכן לא קשה קושית המגיד משנה למה השמיט רבינו הדין דזרק ארנקי וכו' כי

בְּאֵמֶת לֹא הִשְׁמִיט־פִּינּוֹן דֶּה־פִּקְרָא לֹא הָוָה דַּעַת אַחֲרֵת מִקְנָה אוֹתוֹ הָוָה דִּין הַפִּקְרָא וְדִין מְצִיאָה
שְׁוִוִּין וְאִ"כ מְבִנְיָאָר זֶה בְּהֶרְמַב"ם הַלְכוֹת גְּזוּלָה וְאַבְיָדָה פֶּרֶק י"ז הַלְכָה י"א וְגַם דִּין דְּמִתְנָה
יֵשׁ שָׁם כְּמִבְנְיָאָר שָׁם בְּהַמְפָּרְשִׁים וְדו"ק הֵיטֵב.

רַמְבַּ"ם הַלְכוֹת סוּטָה פ"א הַלְכָה א' ו"ל קְנוֹי הָאָמֹר בְּתוֹרָה וְקָנָא אֶת אִשְׁתּוֹ הוּא שְׂיֵאֵמֵר
לָהּ בְּפִנֵי עֵדִים אֶל תִּסְתַּרֵי עִם אִישׁ פְּלוֹנִי אֶפְיָלוּ הִיָּה אַבִּיָּה אוֹ אַחִיָּה אוֹ עִכּוֹ"ם אוֹ עֶבֶד
אוֹ שְׁחוּף הוּא הָאִישׁ שְׂאִינּוֹ מִתְקַשָּׁה וְאִינּוֹ מוֹלִיד ע"ש, פִּירֵשׁ הַב"ח בְּטוֹש"ע אַה"ע סִימָן
קע"ח פִּירוּשׁוֹ שֶׁל אֶפְיָלוּ עִכּוֹ"ם וּמֵאִי רְבוּתָא דַּעֲכוּ"ם וְז"ל נִרְאָה דְאֵתָא לְאוּרוּיִי דַּאֲע"פ
דְּבִזְיֻנְתָּה עִם גּוֹי אֵינָה אֲסוּרָה לוֹ לְאַחַר שְׁנַתְגַּיִיר פְּדִלְקָמָן סְעִיף ח' בְּטוֹש"ע אַה"ע בְּשֵׁם
ר"ת אֶפְיָלוּ הֵכִי לְבַעֲלָה אֲסוּרָה אִף בְּזִינְתָּה עִם הַגּוֹי וּמְקוֹר הַרְמַב"ם הוּא מֵהַגְמ' סוּטָה
דָּף כ"ו ע"ב מִמִּמְרָא דְרַב הַמְנוּנָא שְׁנַכְרֵי מְקַנֵּין ע"י וּפְרִיָּד הַגְמ' פְּשִׁטָּא וּמְשַׁנֵּי הַגְמ' מֵהוּ
דְּתִימָא נְטָמָאָה נְטָמָאָה שְׁנֵי פְעָמִים אֶחָד לְבַעַל וְאֶחָד לְבוּעֵל הֵיכָא דְקָמִיתְסָרָא בְּהָא זְנוּת
אֶבֶל הָא הוּאִיל וְאַסִּירָא וְקִינְיָא אֵימָא לֹא קָמְשַׁמַּע לֵן וְזֶה לְשׁוֹן הַר"ת בְּכַתְּנֻבוֹת דָּף ג'
ע"ב אֵהָא דְמִקְשָׁה הֵתָם וְלִידְרוּשׁ לְהוּ דְאֹנָס שְׂרִי וְא"ת הָא אֲמַרִינּוּ בְּפֶרֶק בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרָה
עַל כָּל עֲבִירוֹת שְׁבַתְּוֹרָה יַעֲבוֹר וְאֶל יַהֲרֵג חוּץ מֵעִכּוֹ"ם ג"ע ש"ד וְתִירֵץ רַבִּינוּ תָּם דְאִין
חִיבִין מִיָּתָה עַל בְּעִילַת עִכּוֹ"ם דְּרַחֲמָנָא אֶפְקֵרִיָּה לְזַרְעִיָּה דְכַתִּיב וְזָרַמַת סוּסִים זָרַמְתָּם
וּמִיָּתִי רָאָה דְפְרִיָּד בְּפֶרֶק בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרָה וְהָא אֲסַתֵּר פְּרִהֲסִיא הֵנְאִי וְלֹא פְרִיָּד וְהָא
אֲסַתֵּר ג"ע הֵנְאִי מְשַׁמַּע דְּמִשׁוּם עֲרִירוֹת לֹא הָוָה מִתְחִיבָהּ וּמִתּוֹד פְּדֵ הַתִּיר ר"ת לְבַת
יִשְׂרָאֵל שְׁהַמִּירָה וּבָא עָלֶיהָ עִכּוֹ"ם לְקִינְיָה לְאוֹתוֹ עִכּוֹ"ם כְּשֶׁנִּתְגַּיִיר דְלֹא שְׁיִיָּד לְמִימֵר
אֶחָד לְבוּעֵל בְּבִיאַת עִכּוֹ"ם דְּהֵנְאִי כְּבִיאַת בְּהֵמָה וְאִין נִרְאָה לְרִיב"ם דְּהָא ע"י בִּיאַת עִכּוֹ"ם
נְאֻסְרָה לְבַעֲלָה כְּדִאֲמַרִינּוּ הֵכָא דְאֵיכָא פְּרוּצוֹת וּבְפֶרֶק הָאִשָּׁה שְׁנַתְאֲרַמְלָה דְּבְרַצוֹן אֲסוּרָה
לְבַעֲלָה אֲלֵמָא לְגַבֵּי בַעֲלָה בִּיאַת עִכּוֹ"ם לֹא חֲשִׁיבָהּ כְּבִיאַת בְּהֵמָה וְה"ה לְבוּעֵל, וְכֵן מֵהֵיִיא
דְּמִקְנָאִין ע"י עִכּוֹ"ם ג"כ נִרְאָה דְלֹא כַר"ת וְהֵאָרִיכוּ בְּדָבָר זֶה וְהֵרָא"ש פְּתַב ע"ז בְּפִסְקוֹ
וְז"ל וְנ"ל לְקִינִים פֶּסֶק ר"ת וְלֹא מִטְעָמִיָּה אֲלֵא מִשׁוּם הָא דְאֲמַרִינּוּ וְנִתְמַאָה וְנִתְמַאָה אֶחָד
לְבַעַל וְאֶחָד לְבוּעֵל הֵינּוּ הֵיכָא שְׁלֵא הֵיָּתָה אֲסוּרָה לְבוּעֵל אֲלֵא ע"י בִּיאָה זֹו אֶבֶל בִּיאַת
עִכּוֹ"ם דְּבָלְאוּ הֵכִי הֵיָּתָה אֲסוּרָה לוֹ לֹא קְרִינּוּ בִּיָּה וְנִתְמַאָה אֶחָד לְבוּעֵל, וְנִהִי דְאֲסוּרָה
לְבַעַל מ"מ לֹא נִיְתַסַּף אִיסוּר לְבוּעֵל בְּבִיאַתוֹ פִּינּוֹ דְבָלְאוּ הֵכִי הֵיָּתָה אֲסוּרָה לוֹ וְכֵן מוֹכַח
בְּסוּטָה דָּף כ"ו ע"ש גַּבֵּי מְקַנֵּין ע"י עִכּוֹ"ם עכ"ל וְהַקְרָבֵן נִתְנָאֵל שָׁם בְּפִירוּשׁוֹ עַל הָרָא"ש
פְּתַב וְז"ל וְלֹא נִיְחָא לְרַבִּינוּ לְפָרֵשׁ שָׁם בְּסוּטָה קמ"ל דְּמְקַנֵּין וּכְשֵׁם שְׁאֲסוּרָה לְבַעַל כְּדֵ
אֲסוּרָה לְבוּעֵל וְכו' דַּא"כ לֹא לִישְׁתַּמִּיט תְּנָא בְּשׁוּם מְקוֹם לְאֲשַׁמְעִינּוּ כ"כ דְאֲסוּרָה לְבוּעֵל
עִכּוֹ"ם וְכו' ע"ש וְהִנֵּה בְּאֵמֶת שִׁיטַת הַר"ת תְּמוּזָה פְּקוּשְׁיַת הַרִיב"ם וְכִי הַר"ת לֹא יָדַע כָּל
הַגְמ' שְׁהַבִּיא הַרִיב"ם וְכֵן עַל הַרְמַב"ם ג"כ לְפִי פִירוּשׁוֹ שֶׁל הַב"ח יִקְשָׁה הַקְּנוּשִׁיּוֹת שֶׁל
הַרִיב"ם אִם לֹא נִפְרַשׁ שְׁהַרְמַב"ם יִפְרַשׁ כְּמוֹ הָרָא"ש וְעוֹד קָשָׁה מִפְּנֵי מַה בְּאֵמֶת לֹא רָצָה
הַר"ת לְפָרֵשׁ כְּפִירוּשׁוֹ שֶׁל הָרָא"ש שְׁבַאֲמֶת הוּא פִירוּשׁוֹ שֶׁל הַגְמ' בְּסוּטָה דָּף כ"ו ע"ב
וְהַהֲפֵלְאָה מִקְשָׁה לְשִׁיטַת ר"ת וְז"ל וְהִנֵּה קָשָׁה לִי לְשִׁיטַת ר"ת הָא דְקָאֵמֵר בְּדָף ט' ע"א
וְהָא ס"ס הוּא וּמְשַׁנֵּי בְּשִׁקְיָדְשָׁה פְּחוּתָה מִבֵּת ג' שְׁנִיִּים אֲכַתִּי קָשָׁה הָא אֲכַתִּי אֵיכָא ס"ס
סִפְק אֹנָס סִפְק בְּרַצוֹן וְאֵת"ל בְּרַצוֹן שְׁמָא מֵעִכּוֹ"ם נְבַעֲלָה דְאִין בִּיאַתוֹ אוֹסְרָתָה לְבַעֲלָה
וְדוֹחֵק לוֹמֵר בְּמְקוֹם שְׁרׁוּב יִשְׂרָאֵל וְתוֹ דְלֵמָא אֲזַלָּא לְגַבִּיָּה כְּדִאִיתָא בְּסוּף פִּירְקִין, וְהִנֵּה
נִרְאָה דְלִפְמ"ש בְּסוּף פִּירְקִין בְּשִׁתִּי חֲתִיכוֹת אַחַת שֶׁל חֵלֵב וְאַחַת שֶׁל שְׁוֶמֶן שְׁנַתְעֲרְבוּ

וספק יש בו כשיעור שכתבו התוס' בר"פ ספק אכל דחייב אשם תלוי אע"ג דהוי ס"ס היינו משום פיון דהספק על החתיכה אם יש בו כשיעור הוא ספק בגוף וספק השני בתערובות לא אמרינן א"כ י"ל ה"נ פיון דהספק הוא על הזנות אם הוא ברצון ה"ל ספק בגוף וספק שנבעלה מעפוי"ם ה"ל ספק בתערובות לא אמרינן אף דעת התוס' לקמן דף י"ד גבי אלמנת עיסה דאמרינן ס"ס אפילו אחד בגוף ואחד בתערובות ועמ"ש שם באנרף בס"ד וכן הוא דעת הר"ת עצמו בתוס' ביצה דף ג' ע"ב ומישב את קושיתו בדוחק ונ"ל לישוב כל זה ולהבין דברי ר"ת פי הנה איתא במדבר ה' איש פי תשטה אשתו ומעלה מעל וכו' ונטמאה ונטמאה ודרשינן ב' פעמים ונטמאה אחד לבעל ואחד לבעל מוכח מזה שמה שנסארת על בעלה הוא מטעם פי מעלה בו מעל ונסתרה עם איש אחר וזהו מעילת מעל בבעלה פי בשעה שהיא נעשית אשתו אסורה מפאן ולהבא לסתור א"ע עם אנשים אחרים וכיון שפן מה לי אם נסתרה עם ישראל או שנסתרה עם עפוי"ם וכי לא מעלה בו בקמה שנסתרה עם עפוי"ם וכי הוא אינו מקפיד על סתירת עפוי"ם וכוונדאי גם סתירת עפוי"ם מקרי מעילה בבעלה ולכן בכוונדאי אסורה לו אם נסתרה עם עפוי"ם אפילו שזרמת סוסים זרמתם מ"מ הלא מעלה בו ולכן היא אסורה לו וכן גם ר"ת ס"ל אף לגביה בועל שאינה נאסרת מטעם מעילה אף מטעם זנות ומגזירת הכתוב ונטמאה אחד לבעל לכן היכא שנבעלה לעפוי"ם אינה נאסרת עליו וכטעמא דהגמ' בסוטה דף כ"ו ע"ב וכמו שהביא הרא"ש פיון דבלאו הכי היתה אסורה לו לא קרינן ביה ונטמאה אחד לבעל ונהי דאסורה לבעל מ"מ לא ניתוסף איסור בביאתו לבעל פיון דבלאו הכי היתה אסורה לו וכן יספור גם הר"ת אף אם חייבין מיתה על ביאת עפוי"ם ע"ז קאמר הר"ת דאין חייבין מיתה פיון דלגבי מיתה אינו תלוי במעילת בעל אלא בזנות המזנה עמה וגבי עפוי"ם רחמנא אפקריה לזרעיה דכתיב וזרמת סוסים זרמתם ומייתי ראיה מאסתר שלא נתחייבה מטעם גילוי עריות מטעם דרחמנא אפקריה לזרעיה דאחשורוש ומתוך כך התיר ר"ת לבת ישראל שהמירה ובא עליה עפוי"ם לקיימה לאותו עפוי"ם אפילו כשנתגזיר ולגבי בעלה גם הר"ת מודה שאסורה מטעם שמעלה בו מעל בסתירתה עם העפוי"ם אבל לגבי הבעל אם הוא עפוי"ם לא מיבעיא בעת שהוא עפוי"ם דנדאי לא מיתסרא עליו מטעם הסתירה פיון דבלאו הכי אסורה לו אלא אפילו שנתגזיר ה"א פיון דליכא עליה עכשיו איסור עפוי"ם פיון דנתגזיר יחול עליה איסור בועל קמ"ל ר"ת דליכא עליה איסור בועל פיון דהויא כביאת בהמה ומסולקין הקושיות של הריב"ם על הר"ת פיון דכל הראיות של הריב"ם שמתסרא בביאת עפוי"ם להבעל ובזה גם הר"ת מודה דמתסרא לבעל רק להבעל לא מיתסרא פיון דהבעל עפוי"ם וג"כ ליכא קושית ההפלאה דאיכא ס"ס דאפילו ברצון שמא נבעלה מעפוי"ם פיון דלפירושו גם ביאת עפוי"ם אוסרת על הבעל פיון דמעלה מעל בו מיתסרא עליו ואם הנה רק ברצון ליכא בזה ס"ס וגם הרמב"ם ניקח פי הוא ג"כ יספור כשיטת ר"ת ולהבעל תהיה אסורה בסתירת עכ"ו ולכן פסק הרמב"ם שמקנאין אפילו מעפוי"ם וכמיקרא דרב המנוא וכמו שפירש הב"ח שאע"פ שלהעכו"ם שרוא אפילו לאחר שנתגזיר פיון דהויא ביאתו כביאת בהמה אעפ"כ להבעל היא אסורה פיון דמעלה בו מעל ולכן מקנאין אותה ודו"ק.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פי"ב ה"ד וז"ל כל הבעל פותית בין דרף חתנות בין דרף זנות אם בעלה בפרהסיא והוא שיבעול לעיני עשרה מיישראל או יתר אם פגעו בו קנאין

ונהרגוהו הרי אלו משונבחים ונרזין ונדבר זה הל"מ הוא ראיה לדבר זה מעשה פנחס בנמרי עכ"ל, ושם הלכה י' איתא שם ונ"ל אבל ישראל הבא על הפותית בין קטנה בת שלש שנים ויום אחד בין גדולה בין פנויה בין א"א ואפילו היה קטן בן ט' שנים ויום אחד פיון שבא על הפותית בנדון ה"ז נהרגת מפני שהיא הביאה לישראל תקלה על ידיה פבהמה ונדבר זה מפורש בתורה שנאמר הו הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרגו עכ"ל ובתו"ת פ' בלק איתא שם בזה"ל ועיין בספר אוה"ח על התורה שהקשה מאיזה טעם הרג פנחס את כזבי הלא לא מצינו שמצות קנאים פוגעים בו שייך לפגוע בהנבעלת ג"כ ע"ש ול"נ פשוט דהיתה חייבת מיתה מדין מסית לע"ז שהרי ידוע מהגמ' ומדרשים לא נתפתו הנקבות לזוניהן עד שעבדו עפוי"ם וכ"מ לשון הפתוב בר"פ פנחס צרור את המדינים והכיתם אותם כי צוררים הם לכם בנכליהם על דבר פעור ועל דבר כזבי המנפה ביום המגפה על דבר הפעור הרי דחיוב מיתה מפורש הטעם בהתורה שהוא על דבר פעור עכ"ל ול"נ לישוב כ"ז דהנה איתא בשלטי גבורים סוף פרק החולץ בזה"ל והר"ר אברהם הגדול כתב על יבמה שנפלה לפני מומר ונ"ל דבר תימה הוא אי בעיא חליצה ממנו כי במקום ערוה הוא וקנאים פוגעים בו כי גם הנבעלת לארמאי קנאים פוגעים בה ע"כ ומינושב בזה הפל ע"ש אף נוכל לומר דקונשיתו היא פיון שהיא היתה פותית לכן מקשה הוא מפני מה חייבת מיתה, ומדין מסית גם ב"נ חייב ודו"ק.

רמב"ם הלכות א"ב פי"ז הלכה ב' ונ"ל כל פהן שנשא אחת מהשולש נשים אלו בין גדולים בין הקדושים ובעל לוקה, ואם בא עליה דרו ונות אין לוקה משום זונה או גרושה או חללה שנאמר לא יקחו עד שיקח ויבעול עכ"ל, וע"ש במ"מ והנה בקידושין דף נ"א ע"א מחולקין אב"י ור"ב בדין קידושין שאין מסורין לביאה דאב"י סובר דהוי קידושין ור"ב סובר דלא הוי קידושין ואפילו אב"י דסובר דהוי קידושין הוא רק להצריכה גט ולא קידושין גמורין להיות עמה נתפס בתורת אישות ומאי סברתם, ונ"ל להסביר מחלוקתם בזה דהנה קידושין הוא התקשרות והתחברות בין איש לאשתו וגיטין הוא התפרדות והתרחקות, ולכן פעולת הקידושין צריכה להיות חלות של התקשרות והתחברות, וא"כ כגון קידוש אחת משתי אחיות דמקודם היה יכול ליקח איזה שירצה ועכשיו ע"י זה שקידוש אחת משתי אחיות ולא פירש איזהו, הוא לא יכול לחיות בשום אחת מהן מטעם החשש שמא זו אחות אשתו וכמבואר שם, וא"כ הקידושין לא פעלו מטרתם כי לא די שלא עשו פעולת ההתקשרות וההתחברות עוד פעלו בהקידושין פעולת גט היינו התרחקות והתפרדות שאינו יכול לחיות בשום אחת מהן ולכן לא הוי קידושין אפילו לאב"י כ"א להצריכה גט וזה יהיה ההבנה של התירוץ של תוס' על קושיתם מחייבי לאוין דאמאי גבי חייבי לאוין תפסי קידושין ולא אמרינו דהוי קידושין שאין מסורין לביאה ע"ש בתירוץ, וההבנה הוא כף כמו שבארנו דהיכא אמרינו דמקרי קידושין שאין מסורין לביאה היכא דבלא פעולתו היה יכול ליקח אותה ולהיות נתפסת באישות, אף ע"י פעולתו במה שקידוש ע"ז האופן הוא בפעולתו בהקידושין גרם להפוך לא התקשרות אלא התרחקות כגון גבי אחת משתי אחיות וכדפירשנו אבל חייבי לאוין פעולתו בהקידושין לא גרם התרחקות ופעולתו בהקידושין עבד כדרך כל קידושין, אף איסור התורה דחייבי לאוין רובץ עליה וחסרון צדדי איכא בקידושין אלו לא מצד

פְּעוּלְתוֹ אֶלָּא אִיסוּר תּוֹרָה רְבִיעַ עֲלֶה זֹאת לֹא מְקַרֵי קִידוּשֵׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה וּכ"ת
לְפּוּם הַבְּנִתְנוּ יוֹקֶשֶׁה לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם דְּפּוֹסֵק דְּאִיסוּר דְּחִיבֵי לְאוּיִן לֹא הָיִי כ"א ע"י
קִידוּשֵׁין וּא"כ אִמְאִי לֹא מְקַרֵי זֹאת קִידוּשֵׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה, אֲבָל בְּאֵמַת לֹא קֶשֶׁה
זֹאת דְּאִפִּילוּ לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם ג"כ הָאִיסוּר הוּא לֹא מִצַּד פְּעוּלַת הַקִּידוּשֵׁין אֶלָּא מִצַּד
חִיבֵי לְאוּיִן דְּאִסְרָה הַתּוֹרָה, אֶלָּא לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם הַחֲלוּת שֶׁל הָאִיסוּר הַתּוֹרָה דְּחִיבֵי
לְאוּיִן הוּא בְּעַת הַקִּידוּשֵׁין וּא"כ אִין זֹאת קִידוּשֵׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה פִי זֹאת הוּא רַק
הֵיכָא דְהַתְפָּרְדוֹת עֲשֵׂה ע"י הַקִּידוּשֵׁין וּבְפְעוּלְתוֹ שְׂקִידָשׁ אוֹתָהּ הִנֵּה הָאִיסוּר מִצַּד
הַקִּידוּשֵׁין, אֲבָל הֵיכָא דְהָאִיסוּר הוּא מִהַחִיבֵי לְאוּיִן שֶׁהַתּוֹרָה אִסְרָתוֹ רַק הַקִּידוּשֵׁין
מִסְמַנִּין שְׁבִזָּה הַזְּמַן יְחוּל אִיסוּר הַתּוֹרָה זֶה בְּנוּדָאֵי לֹא שְׂיִידָ לְקִידוּשֵׁין שְׂאִין מְסוּרִין
לְבִיאָה וּדו"ק.

רמב"ם הלכות א"ב פ"ק כ"א הלכה א' וז"ל כל הבא על ערוה מן העריות דרוף אברים
או שחבב ונשק דרוף תאנה ונהנה בקירוב בשור ה"ז לוקה מן התורה שנאמר לבלתי
עשות מחקות התועבות וגו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה פלומר לא תקרבו לדברים
המביאין לידי גילוי עריות ע"כ, וע"ש במגיד משנה, מבואר שדעתו ז"ל דבחיבי מיתות
ב"ד וחיבי כריתות בזמן הבית לוקה אף על קרוב בשור גרידא והקשה ע"ז בעל שעה"מ
מסוגיא דיבמות דף ג' ע"ב דפריף שם טעמא דכתב רחמנא עליה הא לאו הכי הנה אמינא
אחות אשה מתנבמת דאמי עשה נדחי ל"ת אימר דאמרינן ל"ת גרידא ל"ת שיש בה פרת
מי דחי ונהנה לדעת הרמב"ם עדיפא ה"ל להקשות היאך הו"א אחות אשה מתנבמת הא
לא הוי בעידנא דמצנת עשה דיבום אינו מקיים עד שיבעול והל"ת עובר מיד בשעת
נשיקה דהוי בקירוב בשור פמבואר ביבמות בתוס' דף כ"א ותיגרץ השעה"מ דהרמב"ם
ס"ל פשיטת הר"ן הובא בני"ב"מ דף ל' וכ"כ הפסקי תוס' בזבחים דף צ"ז דהיכא
דא"א לקיים העשה רק מקודם שיעבור על הל"ת מקרי שפיר בעידנא והניח בצ"ע דעת
הה"מ ז"ל שבהלכות א"ב חזק דעת הרמב"ם ז"ל דגם קירוב בשור בלאו הוא ובפ"ק
י"א מהלכות גזילה ואבידה דעתו מפורש דאף דהיכא דא"א בענין אחר לא מקרי בעידנא
ונהו תרתי דסתרי לפום ההוכחה מסוגיא דיבמות עכ"ד ויכולים להשיג על השעה"מ וכן
הבית לוי משיג ג"כ על השעה"מ דקושיתו מעיקרא ליתא על הרמב"ם, דאפילו אם נימא
פדעת התוס' בב"ב דף י"ג ע"א גבי חצי עבד וחצי ב"ח דהיכא דהלאו עובר מיד בשעת
העראה והעשה אינו מקיים עד גמר ביאה לא מקרי בעידנא ומבואר דלא ס"ל סברת
הפסקי תוס' דזבחים הנ"ל מ"מ לא קשה על הרמב"ם דנדאי דהה דהעראה לא דמיא כלל
לאיסורא של קירוב בשור דקירוב בשור נפקא לן בתורת פהנים מקרא דאל כל שאר
בשור לא תקרבו לגלות ערוה לחיב על כל תקרב ועל כל תגלה וא"כ אין הקירוב בעצמו
האיסור רק בדבר שהביאה שלו הוי ערוה אז אסור גם הקירוב בשור וא"כ עיקרו של
הה איסורא תלוי רק בהביאה עצמה ומשום הכי אם עיקר הביאה הוי היתר משום דעשה
דוחה ל"ת ליכא כלל איסורא דקירוב בשור דאע"ג דבבב"ב בשור לא מקיים העשה מ"מ
הא לא אסרה תורה רק קירוב בשור של ערוה וכאן הא אינו של ערוה כיון דאם יבעול
הוי בהיתר ולא דמיא כלל למה שכתבו התוס' בב"ב גבי העראה דהתם העראה מצד
עצמה הוי האיסור ואינו תלוי בגמר ביאה, אמנם הא קשה לי על סוגיא דיבמות דהא
אפילו אם נאמר דעשה דוחה ל"ת שיש בה פרת מ"מ היאך אפשר ליבם חיבי כריתות

משם עדל"ת נהרי אחר הביאה נשארת באיסור אחות אשה פיון דהא דמיבם הוי משום דחוי וכמו דאיתא ביבמות דף כ' גבי חייבי לאוינו לכהונה דמן התורה מותר ביבום רק גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שנייה וא"כ מיד פשנבעלה וקיים המצוה נשארת באיסורה ואח"כ פשפורש ה"ל איסור פרת על הפרישה וכדאיתא בשבועות דף י"ד הנה משמש עם הטוהרה ואמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב ואיך ס"ד דיהא מותר ליבם משום עשה דוחה ל"ת ואי דימתין עד שימות האבך וכדאיתא בשבועות שם אפתי למ"ד משמש מת חייב מא"ל, ודוחק לומר דכל הסוגיא דיבמות אולא רק למ"ד משמש מת בעריות פטור, אלא י"ל דבשלמא בשבועות שם מייירי בביאה גמורה ומשו"ה חייב כשפירש אבל לענין יבום דבהעראה מקיים מצנת יבום ולא יעשה רק העראה דגם בלא"ה מוכרח להיות פן כמש"כ התוס' דף כ' ד"ה גזירה וכיון שפירש מיד הרי תיזכר בהתחלת הפרישה שוב ליפא ביאה פלל ולא שיניף לומר שיהיה חייב על הפרישה אבל להרמב"ם דס"ל דבחייבי פרישות גם קרוב בשר אסור מדאורייתא א"כ קשה דהיאך אפשר ליבם הא גם בעת הפרישה עדיין איפא קרוב בשר ובנדאי דוחק לומר דכל הסוגיא אולא אליבא דמ"ד דהעראה הוי נשיקה ומשו"ה כשפירש מיד ליפא קרוב בשר דהא קיי"ל העראה זו הכנסת עטרה אלא ונדאי דהרמב"ם ס"ל דכל מה דמוכרח להיות לעולם אחר הביאה עשה דיבום דוחה אותה פיון דא"א בלאו הכי וכסברתם של הפסקי תוס' דנזכרים הנ"ל ובזה י"ל נמי קושית הגאון ש"א סימן כ"ט ובספרו טורי אבן ריש חגיגה שהקשה להרמב"ם דס"ל דהא דשרי פלאים בבגדי פהונה בשעת עבודה הוי רק משום דעשה דוחה ל"ת ולא בגדר הותרה לגמרי הא לא הוי בעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה דהא מוכרח לשהות זמן, מה אחר העבודה וכן קודם העבודה אבל לפום מה שפירשנו דהרמב"ם ס"ל כסברת הנ"י והפסקי תוס' דכל מה דמוכרח להיות מקרי בעידנא לכן גם בבגדי פהונה לא ניתנה תורה למלאכי השרת ומוכרח לשהות זמן מה קודם העבודה ולאחר העבודה ולכן פיון שמוכרח להיות פן מקרי בעידנא אבל באמת הגאון בעל ארצות החיים כתב על קושית הש"א דמיעקרא ליתא פי הלבשה היא המצוה והלבשה גופא היא מ"ע ומ"ע דלבישה היא הדוחה לאו דכלאים וכל שסופו עובד עבודה מקרי שקיים המצוה דלבישה שמ"ע ללבוש בגדי פהונה ע"מ לעבוד פהון והוי שפיר בעידנא, ובזה ניחא מה דאיתא בכרכות דף ל"א ע"ב דקאמרה הגמ' דקאמר עלי קראו לפהון ליימי ולשחוט את הפר חזנה שמואל דהו מהדרי בתר פהון למשחט א"ל למה לכו לאהדורי בתר פהון שחיטה בנר פשרה דלא פתיב ושחט הפהון אלא והקריבו הפהנים מקבלה ואילף מצנת פהונה, א"ל מימר שפיר קאמרת מיהו מורה הלכה בפני רבך את וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה והנה קשה דלפי הרמב"ם דלא נדחה הל"ת של פלאים אלא בשעת עבודה ואז מותר ללבוש את האבנט ושלא בשעת עבודה אפילו בעת שהכהן בבית המקדש ג"כ אסור ללבוש את הבגדים וא"כ פיון דלאפרושי מאיסורא מותר להורות הלכה בפני רבו וא"כ אמאי קאמר עלי לשמואל דמורה הלכה בפני רבו הוא וחיוב מיתה הלא פיון דשחיטה פשרה בנר א"כ אסור ללבוש את הבגדי פהונה משום פלאים והורה שמואל לאפרושי מאיסורא ולא הוי מורה הלכה וכו' ואע"פ שי"ל דאע"פ ששחיטה פשרה בנר מ"מ אם הפהון שוחט מקרי ג"כ דעוסק בעבודה ומותר ללבוש את הבגדי פהונה אבל מ"מ אין זה ברור אבל לפי דברי הארצות החיים א"ש

פינון דהמצנה בהלבישה ומותר לישיא הבגדים אפילו מקודם העבודה כדי שאח"כ יעשה את העבודה א"כ ניתא פינון דמקבלה ואילך מצנה רק הכהן להקריב ואסור לישראל להקריב לכן לובש את הבגדים לצורך הקבלה ואילך ומקיים את המצנה בההלבישה ולא איכפת לנו אם שוחט בשעת מעשה ג"כ ועיין בתוס' ד"ה אין בודקין מן המזבח וכו' קידושין דף ע"ו ע"ב וביומא דף ס"ו ע"א במשנה שם ובבבבב רש"י ד"ה מזה בן מזה ודו"ק.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ט הלכה י"ז וז"ל בד"א שנתבשרו שניהם ביחד או שפפל חם לתוך חם או צונן לתוך חם אבל אם נפל אחד משניהם והוא חם לתוך השני והוא צונן קולף הבשר פלו שנגע בו החלב ואוכל השאר עכ"ל ומובן שה"ה לגבי פלי אם נפלה טפה רותחת על פלי צונן דסגי בקליפה אם אפשר במציאות והנה אם נפלה טיפת חלב רותחת על קדירת בשר שקורין טשיגונעס לבנים שהמה מצופים בהיתוף שוע ולכן אם נפלה על צד החיצון אם סגי בהגעלה עיין בת' חתם סופר סימן קי"ג ע"ד קדרות ברזל הנעשים בקראקא שכתב דלא מהני להו הגעלה מטעם ספק שמה דינם ככ"ח שאין מועיל להם הגעלה רק בליבון קל סגי להו ע"ש ובהמאסף פנסת ח"י מביא שם בשם תורת אביגדור שמתיר קדירות טשיגון בהגעלה ועיין בד"ת סימן צ"ב שכתב שם בשם תשובת ד"מ חלק ג' סימן נ"ז שהשיב שהוא נוהג להקל בכלי שדרפה להשתמש בשפיע לאחר מעל"ע ע"ש אף בחקירתינו בנודאי יש להתיר בהגעלה פינון שפלי ברזל אם משתמשים בה ע"י אמצעות משקה אפילו על גבי האור סגי ג"כ בהגעלה כמבואר בכל הפוסקים רק פה מטעם פלי חרס קאתינו עלה לאסור בהגעלה והדין של פלי חרס אין אנו יכולים לקרא רק על צד הפנימי שהוא מצופה בהיתוף שוע ולכן, אבל בצד החיצון הוא אין מצופה כלל ולכן פינון שטיפת חלב רותחת על קדירת בשר צונן אינה אוסרת רק כדי קליפה כמבואר בהרמב"ם וכל הפוסקים ולכן אם נפלה על צד החיצון אינה אוסרת רק כדי קליפת צד החיצון וצד החיצון מותר בהגעלה וצד הפנימי לא נאסר מעולם ודו"ק.

רמב"ם הלכות שחיטה פרק ד' הלכה י"ז וי"ח וז"ל כשהיו ישראל במדבר לא נצטוו בשחיטת החולין וכו' ונצטוו במדבר שפול הרוצה לשחוט לא ישחוט אלא שלמים שצאמר איש איש מבית ישראל אשר ישחט שזר וגו' ואל פתח אהל מועד וגו' למען אשר יביאו וגו' ונבחו וזבחי שלמים לד' וגו' אבל הרוצה לנחור ולאכול במדבר הנה נותר ומצנה זו אינה נוהגת לדורות אלא במדבר בלבד בעת היתר הנחירה ונצטוו שם שפשיכנסו לארץ תאסר הנחירה ולא יאכלו חולין אלא בשחיטה וישחטו בכל מקום לעולם חוץ לעזרה שצאמר פי ירחיב ד' אלהיה את גבולה וגו' ונבחת מבקרה ומצאנה אשר נתן ד' אלהיה וגו' וזו היא המצנה הנוהגת לדורות לשחוט ואח"כ יאכל, הרמב"ם בלשונו הזהב מכונן להשיטה של המשנה למלך שהביא ספר פרשת דרכים בדרך האתרים דרוש י"א שכתב דשחיטה הוא דלא בעי בן פקועה הא נחירה בעי ובאמת השיטה הוא מהרב רבינו ישע' מובאה בשניטה מקובצת ב"ק דף מ"א ע"א גבי הא דאיתא שם ת"ר ממשמע שצאמר סקול יסקל השזר איני יודע שנבילה היא ונבילה אסורה באכילה מה ת"ל לא יאכל את בשרו מגיד לה הפתוב שאם שחטו לאחר שנגמר דינו שאסור באכילה ובתוס' שם מקשה וא"ת איצטריף לבן פקועה לרבנו דר"מ דלא בעי שחיטה וכו' ת דלא איקרי שזר הא

לענן פטר חמור מקרי ש"ה פ"ק דבכורות דף י"ב ע"א ובפרק בהמה המקשה דף ע"ד ע"א ואפילו שחוט מוכח ביומא דף מ"ט נ' דמקרי פ"ר וכ"ש בן פקועה וי"ל בלאו הכי פריה שפיר ולפי המסקנא ניחא דנפקא לן מבשרו אע"ג דשחטיה ועבדיה פ"עין בש"ר והרב רבינו ישעיה בש"מ מתרץ על קושיא זו דאע"ג דשחטיה לא פ"עין אכל מ"מ נחירה פ"עין וא"כ הש"מ היא מרבינו ישעיה דבן פקועה טעון נחירה ובאמת צריכים להבין ההסבר של ש"מ זו אף בדברי הרמב"ם ניחא זאת כיון שבמדבר הנצרכו נחירה והתורה בציוויה על שחטיה לא באה לגרוע מה שמקודם רק לומר דכל בהמה צריכה במקום נחירה שחטיה אכל היכא דאין צריכים שחטיה כמו בן פקועה נשאר החיוב דמעיקרא היינו נחירה ולכן סוברים הם דבן פקועה לא פ"עין שחטיה אכל נחירה מיהא פ"עין דלא באה התורה לגרוע מעיקרא פ"עין שחטיה אכל באמת יכולים להקשות על ש"מ זו מב"ק דף ק"ו ע"ב דאיתא שם בזה"ל אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הטוען טענת גנב בפיקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי דו"ה מטעם דאיתקש לגנב ואין משיבין על ההיקש ע"ש ומותיב שם ר' חייא בר אבא לר' יוחנן היכן שורי נגנב משביעף אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משלם תשלומי כפל והא ה"א דאי אפ"ש לכ"ז בש"ר בלא שחטיה וקתני משלם תשלומי כפל אין תשלומי דו"ה לא ה"א במאי עסקינן פ"עין שאכלו נבילה ולישני ליה פ"עין שאכלו טריפה כר"מ דאמר שחטיה שאינה ראויה שמה שחטיה ולישני ליה ב"בן פקועה כר"מ דאמר בן פקועה טעון שחטיה וכו' ע"ש ולפי שיטתם דס"ל דבן פקועה טעון נחירה א"כ כמו דאיתא ביומא דף ס' ע"א רבא אמר כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ושחט אמו ביום הכיפורים וכי האי גוונא מי אסיר לא תשחטו אמר רחמנא והא לאו שחטיה היא הא אמרי במערבא דחיתו לצוק זו היא שחטיה פ"עין ג"כ פ"עין נחירתו זו היא שחטיה ומתחייב לשלם דו"ה בעבור זה כמו דמתחייב על אותו נ"א ב"בן לא תשחטו ביום אחד מטעם דירידתו לצוק זו היא שחטיה ומאי מקשה הגמ' ולישני ליה ב"בן פקועה וצריכה הגמ' לאוקמא כר"מ דבן פקועה טעון שחטיה אכל באמת זאת לא קשה מידי כי ההסבר על מאי דקאמרה הגמ' ירידתו לצוק זו היא שחטיה הוא המכשרת והמתרת את הדבר שנצרך זה הדבר וכמו דלר"מ שחטיה שאינה ראויה שמה שחטיה הוא מטעם דמוציא מידי נבילה ומיד אומה"ח הואיל ונשחטה כהלקתה אע"פ שאינה ראויה לאכילה כמו כן ירידתו לצוק שמכשיר את השעיר לקרבן זו היא שחטיה המכשרת אותו להדבר הנצרך בהשעיר, וכן גבי בן פקועה ג"כ להשיטות הסוברים דצריכים נחירה ג"כ הנחירה מכשרת אותו לאכילה ומקרי ב"בן דאי זאת ג"כ שחטיהו של הבן פקועה אכל ארבעה נחמשה לא מתחייב על זה כי גבי דו"ה פ"עין וט"בחו פ"עין באיסורא כמו דאיתא בב"ק דף ע"ב ע"א ע"ש ופה ל"כא וט"בחו פ"עין באיסורא כי מפני מה מתרת גבי ב"פ הנחירה באכילה ולא בשאר בהמות מוכרחים אנו לומר ע"כ דשחטיה אמו הועילה בו במקצת להיות די גם בנחירה ומה שהועילה שחטיה אמו זאת הלא היתה גם גבי הנגנב וא"כ לא היתה אצל הגנב פ"עין באיסורא הטביחה וא"כ ניחא אפילו להשיטות הסוברים דבן פקועה טעון נחירה ודו"ק.

רמב"ם הלכות שבועות פרק ששי הלכה י"ח וז"ל מי שנשבע שבועת ביטוי להבא ושקר בשבועתו כגון שנשבע שלא יאכל פת זו ואכלה, ואחר שאכלה קודם שביא קרבנו אם

היה שוגג או קנודם שילקה אם היה מזיד נחם ונשאל לחכם והתירה לו ה"ז פטור מן הקרבן או מן המלקות ולא עוד אלא אפילו פפתוהו ללקות ונשאל והתירו לו קנודם שיתחילו להלקותו ה"ז פטור, וע"ש בכ"מ וכן איתא ביו"ד סימן רל"ח הלכה כ' א"כ אפילו בזמן הזה דליכא מלקות ולא קרבן אעפ"כ פסקינן להלכה דנשאל עליו ובאמת כה מבואר להדיא בהרא"ש פ"ג דשבועות דאפילו במזיד ולא אתרו ביה נשאל עליו דלא פדעת הרמב"ד בס' תמים דעים ובאמת צריכים להבין מאי טעמא פיון דליכא קרבן ולא מלקות אמאי שייילינו, אה מתחילה נחקור איה יהיה הדין בנדרים אם יכול לשאול על זה או לא אפילו לד"ה היינו לכל השיטות והנה בגיטין דף ל"ד ע"ב איתא שם אין אלמנה נפרעת מנכסי תומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר"ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה פתובתה ובדף ל"ה ע"ב איתא שם אמר רב הונא לא שנו אלא בשלאניסת אבל ניסת אין מדירין אותה ניסת מ"ט דמיקר לה בעל, פי לא ניסת נמי לכי מינסבא מיקר לה בעל ומשני הגמ' אין הבעל מיפר בקודמין וניחוש דלמא אזלא לגבי חכם ושרי לה קסבר צריך לפרט את הנדר ומקשו שם בתוס' וא"ת וידירוה שלא תאכל כפר זה אם נהנית משל בעלה ותאכל לאלתר בפנינו וכן קשה בסמוך דפריך וליחוש דלמא אזלא לגבי חכם ושרי לה ולר"א דאמר בפירק נערה המאורסה שיכול להפר כל נדרים שעתידה לידור א"ש דאיכא למיחש שמא כבר הפר לה כל מה שעתידה לידור אבל לשאר תנאי קשה וי"ל שאינה חוששת אלא בנדר שעל ידה היא עומדת באיסור כל ימיה עכ"ל ע"ש ובאמת מקשים על קושית התוס' מאי קא קשיא ליה להתוס' פיון דקיי"ל דאכלה פולה נשאלין עליה ומה תועיל שתאכל לאלתר בפנינו הפכר פיון שאכלה אפילו פולה יכולין לישאל על הנדר ובשאלמא על בעל ניחא קושית התוס' פיון שבעל מיגז גיז ואינו עוקר את הנדר למפרע לכן היכא דאכלה פולה בנודאי אינו יכול הבעל להתיר לה הנדר מה שהיא כבר אכלה אבל חכם דעוקר את הנדר למפרע ובנודאי אפילו אכלה פולה פסקינן דנשאלין עליה א"כ מאי מקשה התוס' מחכם והנה יכולים לישב קושיתו באופן אחר דמקשה התוס' מבעל דלא קשה מאכלה פולה נשאלין עליה פיון שהבעל אינו מיפר אלא דברים שבינו לבינה ונדרי עינוי נפש, והכא פיון שפכר אכלה הפכר ממילא לא הוי נדרי עינוי נפש פיון שאכלה פכר הפכר אבל באמת ז"א מלבד שנשארת הקושית על התוס' מחכם פי חכם יכול להתיר אפילו נדר דלא הוה עינוי נפש ג"כ, באמת גם על בעל אינו עולה יפה התירוץ פי באמת מה לי עינוי נפש דמלקות או של אכילה ובנודאי הוה עינוי נפש מלקות כמו אכילה ולכן נשארת הקושית הלא אכלה פולה נשאלין עליה, ולכן נראה לי לחדש דהא דאכלה פולה דנשאלין עליה הוא רק גבי שבועה, אבל לא לגבי נדר דשבועה הוא איסור גבירא ולכן אע"פ שאכל הפכר פיון שהאיסור מונח לא על הפכר כ"א אגבירא והגבירא הלא איתא בעין ולכן יכולים לשאול על האיסור דמונח על האדם אקרפתא דגבירא כדי ליפטר מקרבן או ממלקות או מעונש היכא דליכא קרבן או מלקות כגון בזמה"ז ואע"פ דהפכר איננו מ"מ האיסור מונח על האדם והגבירא איתא בעין ולכן שואל הוא על השבועה דמונח האיסור עליו כדי להפטר לכה"פ מעונש אבל נדר דהאיסור הוא על החפץ דנדר הוא איסור חפצא והחפץ הלא ליכא בעין פי הנה אכלו את החפץ היינו הפכר ואיננו במציאות החפץ בעולם ולכן ליכא מה להתיר ומה יתירו החפץ פיון דהוא עכשיו איננו בעולם ולכן על נדר איננו

יכולים ליִשְׁאֵל עֲלָיו וּמִיִּנְשֵׁב בְּזֶה הַפֶּל וְנִיחָא ג"כ מה שְׁהֶרֶמְב"ם פּוֹסֵק הַדִּין דְּאֶכְלָה בְּנֹלָה נִשְׁאֲלִין עֲלֶיהָ רַק גַּבֵּי שְׂבוּעָה וְלֹא גַבֵּי נֶדֶר כִּי שֵׁטַת הֶרֶמְב"ם כְּמוֹ שְׂבִאֲרֵנוּ וְלִכְּנָן גַּבֵּי נֶדֶר אִם אֶכְלָה בְּנֹלָה אִין נִשְׁאֲלִין עֲלָיו וְעֵינֵין בֵּינֵי ד' הַלְכוֹת חֲלָה סִימָן שִׁכ"ג בְּש"ף שְׁם סע"ק ו' אִיתָא שְׁם בּוּזָה"ל ז"ל ד"מ ונ"ל דוֹנָקָא בְּכַה"ג שְׂעֵדִינֵן הָעֵיטָסָה קִיָּים וְיִכּוּל לִישְׁתּוּל חֲלָה אַחֲרַת אָבֵל אִם כְּבָר נֶאֱכַל הָעֵיטָסָה א"א לְשִׂאוֹל עֲלֶיהָ דַּא"כ כְּבָר אֶכְלָה לְמַפְרַע טָבֵל עַכ"ל וכו' וע"ש בְּמֵרָאָה פֶּהֶן דְּמַפְרָשׁ הַש"ף ר"ל דַּאֲף דְקִי"ל בְּאַמַּת בְּשְׂבוּעוֹת כ"ח דְּאֶפְיֵלוּ אֶכְלָה בְּנֹלָה נִשְׁאֲלָה עֲלֶיהָ וְכַמ"ש גַּם הֶרֶמְב"ם ז"ל בִּס"פ ו' מֵהַלְכוֹת שְׂבוּעוֹת ג"כ ע"ש אָבֵל בְּאַמַּת הָעֵיטָסָה הָאִתָּא הָאִתָּא לְהַנְצִיל עֵי"ז מִן הָאִסּוּר שְׂעֵבֵר לְמַפְרַע עַל שְׂבוּעוֹתוֹ ע"ש אָבֵל כָּאִן אִם יִשְׁאֵל עַל הַקְדָּשׁוֹ וְהַפְרָשָׁת חֲלָה שְׁלוֹ לְמַפְרַע שְׂנִיחָם עֵתָה עַל מַה שְׁהַפְרִישׁ חֲלָה כָּלֵל א"כ אֲדַרְבֵּה הָרִי אִיגְלָאִי מִיְלָתָא לְהִיפּוֹף ג"כ שְׂאֶכְלָה אִסּוּר בְּאַמַּת לְמַפְרַע וְכַמ"ש הַד"מ ז"ל וכו' ע"ש וּבְאַמַּת לְפּוּם דְּבָרֵינוּ כָּל דְּבָרֵי הַמֵּרָאָה פֶּהֶן לִיתָא דְחֲלָה הָרִי אִסּוּר תְּפִצָּא וְשְׂבוּעָה הָרִי אִסּוּר גְּבָרָא וְכַמּוֹ שְׂבִאֲרֵנוּ וְלֹא שְׂיָיָה לְחֲלָה הַדִּין דְּאֶכְלָה בְּנֹלָה נִשְׁאֲלִין עֲלָיו אָבֵל דְּבָרֵי הַש"ף צוֹדְקִים דַּאֲע"פ דְּאֶכְלָה הָעֵיטָסָה ג"כ יִכּוּל לִישְׁאֵל עַל הַחֲלָה אִי לֹא דְטַעֲמָא דַּאִיגְלָאִי מִיְלָתָא דְאֶכְלָה לְמַפְרַע פִּינֵן דְּהַחֲלָה הִנָּה בְּעִין אֱלָא דְנִתְעַרְבָה בְּעֵיטָסָה וְעֵינֵין בְּשִׂאֵילַת יַעֲב"ץ הוּבָא בִּפ"ת שְׁם דְּמִיָּרִי שְׂנַפְלָה הַחֲלָה לְעֵיטָסָה אַחֲרַת וּבְהִכִּי מִיְתוּקְמָא דְבָרֵי הֶרֶמְב"ם וְכָל הִיכָא דַּאִיתָא הַחֲלָה הָרִי הִיא בְּעִין בְּהָעֵיטָסָה וְלִכְּנָן הִנָּה יִכּוּל לִישְׁאֵל עַל זֶה כְּדִי לְהַתִּיר הָאִסּוּר שֶׁל הַתְּעַרְבוּת כְּדִי שְׂיִהְיֶה מוֹתֵר בְּאֶכְלָה וְע"ז קָאֵמֵר הַש"ף שְׁם בְּשֵׁם הַד"מ דַּאִי יִשְׁאֵל עַל הַחֲלָה אִיגְלָאִי מִיְלָתָא לְמַפְרַע דְּאֶכְלָה טָבֵל פִּינֵן שְׂאֶכְלָה כָּל הָעֵיטָסָה וְלֹא יוּכַל לְהַפְרִישׁ חֲלָה פַּעַם אַחֲרַת וְלִכְּנָן אִי אֶפְשָׁר לְשִׂאוֹל עַל זֶה וְע"ש וְעֵינֵין בְּנִדְרִים דָּף כ"ג ע"ב בְּר"ן וְרַא"ש וְתוֹס' בְּפִירוּשָׁם דְּהַלְשׁוֹן כָּל נִדְרֵי קָאִי לְהַבָּא וְלֹא לְעַבֵּר וּמִיִּנְשֵׁבִים הַלְשׁוֹן וְלִפִּי דְבָרֵי ג"כ מוֹכַח כֵּן פִּינֵן דְּאוֹמְרִים נִדְרָא לֹא נִדְרֵי וְאִי קָאִי לְעַבֵּר הֲלֹא גַבֵּי נִדְרִים לְפּוּם דְּבָרֵינוּ אֶכְלָה בְּנֹלָה אִין נִשְׁאֲלִין עֲלָיו וְלִכְּנָן מוֹכְרַח דְּקָאִי לְהַבָּא וְדו"ק.

רַמְב"ם הַלְכוֹת עֲרֻכִין וְחֶרֶמִים פ"ח הֲלָכָה ב' וז"ל אִין פּוֹדִין אֶת הַקְדָּשׁוֹת אֱלָא בְּשִׁלְשָׁה בְּקִיָּאִין וְכֵן כְּשִׁגּוּבִין מִטְּלָטְלִין שְׂמִשְׁכָּנִין מִחֵיבֵי עֲרֻכִין שְׂמִין אוֹתָן בְּשִׁלְשָׁה וְכַשְׂמַעְרִיכִין בְּהֵמָה וְכִיּוֹצֵא בָּהּ מִשְׁאֵר מִטְּלָטְלִין שְׂמִין אוֹתָהּ בְּשִׁלְשָׁה, אָבֵל כְּשִׂמְעִיכִין אֶת הַקְרָקְעוֹת אוֹ אִם הַזִּנְקוֹ לְגַבּוֹת עֲרֻכֵי אָדָם מִן הַקְרָקְעָה שְׁלוֹ אִין מְעִרִיכִין אוֹתוֹ אֱלָא בְּעֶשְׂרֵה וְאַחַד מִהֵן כִּהֵן שְׁהָרִי כִּהֵן כְּתוּב בְּפִרְשָׁה וְכֵן הָאוֹמֵר דְּמִי עָלִי אוֹ דְּמִי פְּלוּנִי עָלִי אוֹ דְּמִי יָדִי אוֹ רַגְלִי עָלִי כְּשִׂשְׂמִין אוֹתוֹ כְּפָה הוּא שְׁנָה אוֹ כְּפָה דְּמִי יָדוֹ אוֹ רַגְלוֹ שְׂמִין בְּעֶשְׂרֵה וְאַחַד מִהֵן כִּהֵן עַכ"ל, וְע"ש בַּכ"מ וּבְמִשְׁנֵה לְמִלְךָ וְעֵינֵין בְּגַמ' סְנֵהֲדָרִין דָּף ב' ע"א וּבְדָף ט"ו ע"א וּבְמִסְכַּת מְגִלָּה דָּף כ"ג ע"ב אִיתָא שְׁם וְז"ל וְהַקְרָקְעוֹת תִּשְׁעָה פֶּהֶן וְאָדָם כִּיּוֹצֵא בִּהֵן וְכו' מִנָּה"מ אָמֵר שְׂמוּאֵל עֶשְׂרֵה כְּהֵנִים כְּתוּבִים בְּפִרְשָׁה חֲדָ לְגוֹפְיָהּ וְאִידָף הָרִי מִיְעוּט אַחַר מִיְעוּט וְאִין מִיְעוּט אַחַר מִיְעוּט אֱלָא לְרַבּוֹת תִּשְׁעָה יִשְׂרָאֵלִים וְחֲדָ כִּהֵן וְכו' ע"ש וְבַד"ה עֶשְׂרֵה כְּהֵנִים כו' קָשְׁיָא לְהַתוֹס' אִמָּאִי לֹא בְּעִי אַחַד עֶשְׂרֵה דַּאִין ב"ד שְׂקוּל בְּכָל דְּבָר שֶׁהוּא תְּלוּי שְׂעוּמָד בְּשְׂקוּל הַדְּעַת וּבְעֶרְכִין בְּתוֹס' דָּף י"ט ע"ב ד"ה אוֹ דְלָמָּא הַקְּוִשְׂיָא מְפִרְשָׁת יוֹתֵר וְז"ל וְהַקְשָׁה רַבִּינוּ אֶלְחָנָן אִמָּאִי אִין צָרִיף יוֹתֵר מְעַשְׂרָה וְהָא ב"ד שְׂקוּל הוּא וְכָל מִלְתָּא דְתִלְיָא בְּסִבְרָא צָרִיף הַכְּרַע וְהִכִּי גָמִי קָרִי לִיהָ ב"ד וְאִין ב"ד שְׂקוּל מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן עוֹד אַחַד וִיחָא י"א שְׂכָל בְּתֵי דִינִין שְׁל מָמוֹן וְדִינֵי נְפִשׁוֹת אָמֵר אִין ב"ד שְׂקוּל מוֹסִיפִין

עליהן עוד אחד בפ"ק דסנהדרין דף ב' ע"ש היטב, והנה קשה מה שינה פאן אין ב"ד שקול דאין שינה אלא גבי חיוב ופטור או איסור והיתר שפולם מוכרחים לומר או חייב או פטור ולכן אם יהיה ב"ד שקול אם יהיה מחצה על מחצה ולא ידעונו היאך לעשות לכן צריה להיות ב"ד מוכרע אבל הכא מה יועיל אם יהיה ב"ד מוכרע פניו דמילתא דשומא היא ויכול להיות שאחד יאמר עשרים וחמשה וחמשה יאמרו עשרים וחמשה יאמרו שבעה עשר וגם עכשיו אין אנו יודעין היאך לעשות, ומה יועיל פה ב"ד מוכרע והנה י"ל שהכא שינה ג"כ ב"ד מוכרע פי זאת ידוע שיש בכלל מאתים מנה והנה פה על עשרים בנודאי יש רוב וא"כ ממילא מתורץ ג"כ קושית התוס' פניו דאפילו אם יהיה ב"ד שנה ג"כ נימא הפלל דיש בכלל מאתים מנה אבל התוס' ס"ל פניו דכ"מ צריה להיות אין ב"ד שקול ג"כ פאן צריה להיות ב"ד מוכרע ועיין יבמות דף ק"א ע"א ד"ה ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחד וז"ל הכא גבי חליצה אתי שפיר דאין ב"ד שקול מוסיפין עליהם עוד אחר דהא איפא פמה פלוגתי במתניתין אבל לענו סמיכת פר דבעינו נמי שלשה קשה וי"ל דהתם נמי איפא פלוגתא אי בעינו בכל פחו ועי"ל בכל דוכתין דבעינו ראוי לב"ד ואין ב"ד שקול ע"ש ודו"ק.

רמב"ם הלכות מתנות עניים פ"א ה"י וז"ל נאמר במתנות עניים לעני ולגר תעזוב אותם כ"ז שהעניים תובעין אותן פסקו העניים לבקש ולחזור עליהם הרי הנשאר מהו מותר לכל אדם שאין גופו קדוש פתרומות ואינו חייב ליתן להו דמיהו שלא נאמר בהו ונתן לעניים אלא תעזוב אותם ואינו מצווה לעזוב אותן לחיה ולעופות אלא לעניים והרי אין עניים ובהלכה י"א איתא שם וז"ל מאימתי כל אדם מותרין בלקט משיפנסו המלקטים שניים וילקטו אחר מלקטים הראשונים ויצאו וכו' ע"ש, ומקורו מהא דלוי זרע וכו' בחולין דף קל"ד ע"ב כמבואר בכ"מ שם ע"ש א"כ מבואר דהרמב"ם נותן טעם בזה דמותרין כל אדם ללקט משילכו בה הנמושות הוא משום דבקר אאמר לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולעטלפים וקשה מפני מה אינו מפרש פהגמ' כדאיתא בב"מ דף כ"א ע"ב הטעם הוא משום יאוש דמקשה שם הגמ' ואמאי נהי דעניים דהכא מיאשי איפא עניים בדוכתא אחריתי דלא מיאשי אמרי פניו דאיפא עניים הכא הנה מעיקרא איאשי מיאשי ואמרי עניים דהתם מלקטי ליה א"כ מבואר מגמ' הטעם הוא משום יאוש ולישב זה נקדים עוד קושית דהנה קשה על גמ' זו והגאון רע"א מקשה זאת על הגמ' דב"מ דף י"א ע"א דיכול בנו ללקט אחריו הוא משום דאמר אפיי עצאיה כמי שהלכו בה נמושות דעניים גופניהו מסחי דעתניהו סברי בריה דהיאך מלקטי ליה ומקשה רע"א התינח עניים גדולים דבני מחילה נינהו עניים קטנים דלאו בני מחילה נינהו מא"ל, ונוכל להקשות גם על הגמ' דדף כ"א ע"ב קושית זו ובאמת מישבים זאת בתוס' ב"ב דף קמ"ג ע"ב דקאמר שם התוס' דהיכא אמרינו יתמי לאו בני מחילה נינהו היכא דבא הדבר לידם או הדבר הוא שלהם אבל היכא דלא בא לידם ואין מפסידים מחלי שפיר ומועלת המחילה שלהם ע"ש אבל באמת עדיין צ"ע כי מתנות עניים התורה זכתה להם ובאמת עוד קשה איך יכולים כל אדם ללקוט הלא פניו שנסתלקו העניים מללקוט ינפה חצירו של בעה"ב לבעה"ב הלקט פניו דכל אדם מותרים בזה והנה פדי לישב כ"ז נוכל לחקור מה זאת הגדר דלקט אם לקט שינה לכולי עלמא כשמיטה אלא גבי שמיטה דיני העשיר והעני שווין אבל לקט אינו פו דכל זמן דהעניים מלקטים העשירים אסורים ללקט אבל פניו

שפסקו העניינים מללקט הרי הלקט דומה ממש לשמיטה ומותר לכל אדם ללקוט כמו גבי שמיטה או נימא דלקט אינו שנייה רק לעניינים וזה בנודאי איננו יכולים לומר דאם זה שנייה רק לעניינים איך מותרים כל אדם גם עשירים ללקוט אותם אחר שפסקו עניינים מללקוט הלא להם לא ניתן הזכות בהדבר וא"כ הם אסורים לגזול את הבעה"ב אלא בנודאי צריכים אנו להבין ולומר דלקט שנייה לכולי עלמא אלא כל זמן דהעניינים לוקטים אסור להעשירים ללקוט אף כיון שהעניינים פסקו מללקוט הותר הדבר לכל אדם כשמיטה ממש אף לזה שיהיו מותרים ללקוט כל אדם צריכים שהעניינים תיבאשו מהדבר היינו מהלקט ואימתי הם מתבאשים העניינים בזמן שהלכו לקוטי בתר לקוטי או סבי דאזלי אתיגרא או בריה דהיאף מלקטין ליה וכמבואר בכ"מ אף להרמב"ם הנה קשה קושא קושא הג"ל התינוח עניינים גדולים קטנים מא"ל ולכן מבאר זה בהגמ' דחולין דף קל"ד ע"ב דהתורה צוהה לעני ולגר תעזוב אותם אבל לא לעורבים ולא לעטלפים וכיון דהתורה צוהה לעזוב לעניינים ונהרי אין עניינים יהיה באיזה אופן שיהיה נאפילו באופן דאינו מועיל סילוק שלהם כגון גבי עניינים קטנים אבל מ"מ הם אינם הולכים ללקט אחר הנמושות או היכא דבנו מלקט ואין עניינים אף הדבר נשאר עכשיו לעורבים ולעטלפים ולכן מותרים בזה כל אדם ללקוט ומנושב בזה קושיתנו ג"כ דיופה לו חצירו דבעה"ב כיון שפסקו העניינים מללקוט באיזה אופן שיהיה נסתלק האיסור מפל אדם ונהיה הדבר כשמיטה וכאשר גבי שמיטה אינו זוכה לו חצירו מטעם דכן גזירת התורה דשנת השמיטה יכול כל אדם ליקח והפקר לכל אדם, ג"כ הלקט כשפסקו העניינים מללקוט הופקר הדבר לכל אדם והפל יכולים זאת ליקח ולא מצי בעה"ב לעכב עליהו כלל כי מתחילה היתה הלקט שנייה לכל אלא דהעניינים עפבו וכיון שנסתלקו העניינים באיזה אופן שיהיה מותרים כל אדם ללקוט ויש להביא ראיה להיפוך דהנה המ"ל בהלכות תרומות פ"ב הלכה ט' ז"ל ויש להסתפק בהא דקיי"ל דפאה פטורה ממעשר אי פטור זה הוא משעיה שהפריש א"ד לאחר שזכו בה העניינים ונפקא מינה דאם הפריש ובא עשיר ולקח פאה בערמה באמרו שהוא עני או באונס אי חייב העשיר להפריש מעשר ואם לא הפריש חייב משום טבל או לא דאי אמרת משעיה שהפריש נפטר א"כ עשיר זה פטור לפי שלא לקח כ"א דבר הפטור וא"א דלא מפטר כ"א אחר שבא ליד העני א"כ זה העשיר חייב לעשר והנה בגיטין בסוף פ' השולח דרבה רצה להוכיח דאין קנין לעובד פוכבים בא"י מדתנו בפאה פ"ד הלקט והשכחה והפאה של נכרים חייבים במעשר אלא א"כ הפקיר דמאן אילימא דישראל ולקטינהו עכו"ם אלא א"כ הפקיר הא מפקירי וקנימי אלא לאו דעכו"ם ולקטינהו ישראל לא לעולם דישראל ולקטינהו עכו"ם נהי דאפקרינהו אדעתא דישראל אדעתא דעכו"ם מי אפקרינהו ע"כ הרי הדבר מבואר דעכו"ם דלקט פאה חייבת במעשר וא"א דמשעיה שהפרישה נפטרה וא"כ ה"ה נמי דאם לקט עשיר דחייבת פללו של דבר כל שלא באה לרשות עני דזכה ליה רחמנא חייבת וכי תיקשי הא דתנו שפולת של לקט שנתערבה בקציר דצריף להביא ב' שבולים כו' כי היכי דלא לפרוש מן הפטור עלהחייב וא"א דלא נפטרה כ"א אחר שבא ליד העני אף השפולת של לקט חייבת כיון שלא באה ליד העני הא לא קשיא משום דאפשר דשאני לקט מפאה שתלויה בדעתו של בעה"ב ע"כ א"כ מבואר מדבריו כיון דפאה שלקט עשיר חייבת במעשר מוכח להדיא דלא אפקריה רחמנא לכל רק לעניינים אבל הוא כותב כי זאת רק גבי פאה אבל לקט שאני

מפאה וא"כ יכול היות ג"כ כי פאה שייך רק לעניים אבל לקט שייך לכולי עלמא אלא דזכותם של העניים הוא קודם כמו שפותב שאני לקט מפאה שתלויה בדעתו של בעה"ב אבל באמת יש לסתור דבריו ואדרבה יהיה משם ראיה לדברינו כי מה שפותב דשאני לקט מפאה אינו מוכן כלל וכלל כי בנודאי לקט מפאה שנה ומפני מה יהיה מחולק לקט מפאה וגבי פאה הפטור הוא משעה שפא ליד העני וגבי לקט יהיה הפטור משעת ההפרשה ומ"ש וממקום שהביא ראיתו מסוף השולח דף מ"ז ע"א ג"כ איתא שם להדיא הלכתא והשקחה והפאה של עכו"ם חייבים במעשר אלא א"כ הפקיר וא"כ פינו דמביא מזה ראיה על פאה א"כ גם גבי לקט יהיה ראיתו דהחייב הוא משפא ליד העני וכן לגבי נמושות איתא ג"כ בתענית דף ו' ע"ב מאימתי כל אדם מותרין בלקט שקחה ופאה וא"כ במאי מחלק ביניהו ובנודאי יוקשה להנחה שלו מהא דתנו שבולת של לקט שנתערבה בקציר מפריש ב' שבלין אלא ע"כ בנודאי משם ראיה להיפוך מדבריו דמשעה שהפרישה אפילו דלא פאה ליד העני ג"כ יהיה פטור מן המעשר פי ההפרשה עושה את ההפקר ומטעם הפקר זה פטור מן המעשר ולא הלקיטה של העני שייך לזה וא"כ אפילו אם פא עשיר ולקח בערמה או באונס בנודאי הוא חייב להשיב זאת להעניים כי גזל עניים בנודאי זאת מקרי פינו דכל זמן שהם לוקטים אסורים כל אדם ללקוט והם הלא לא נתאשו עוד אבל מן המעשר הוא פטור דהפטור הוא משעת ההפרשה וההפקר הוא לכל אדם אלא דהתורה צותה לנו שכ"ז שהעניים לוקטים אסורים כל אדם ללקוט ולא תקשי לדברינו מהא דסוף השולח דשם הלא קאמר הגמ' בפירוש הטעם דאדעתא דישאל אפקרינהו אדעתא דעכו"ם לא אפקרינהו וא"כ לגבי עכו"ם זאת אינו הפקר ולכן מתחייבים במעשר אבל לגבי ישראל הוא הפקר לכל אלא דהעניים קודמים אבל אם לקט עשיר הוא מחויב להשיב לעניים אבל ממעשר הוא פטור דלקט הוא שייך לכולי עלמא אלא דהעניים קודמים לכל אדם וכשהלכו בה הנמושות והעניים נתאשו מזה שייך זאת לכולי עלמא וכן הדין הוא בשקחה ופאה כדאיתא בתענית דף ו' ע"ב ודו"ק.

רמב"ם הלכות מתנות עניים פ"ב הלכה י"ט ו"ל מי שלקח את הפאה ואמר ה"ז לאיש פלוני העני אם עני הוא זה שלקח מתוך שזכה בו לעצמו זכה בו לאותו פלוני ואם עשיר הוא לא זכה לו אלא יתנו לעני הנמצא ראשון עכ"ל, ועיין בכ"מ שם דמפרש דפסק פתחמים וכעולא דאמר בפ"ק דמציעא דף ט' דהני מילי מעשיר לעני אבל מעני לעני ד"ה זכה לו ע"ש ובאמת יכולים אנו לפשוט מרמב"ם זה אליבא דקצוה"ח שהרמב"ם סובר דהיכא דהמשלח אינו עובר כ"א השליח, אינו שייך בזה אין שליח לד"ע דלא כפ"י דהא הטעם דלא זכה העני מפרש בגמ' גיטין דף י"ב ע"א ובב"מ דף ט' ע"ב משום דכתיב לא תלקט לעני דריש הגמ' לא תלקט לו לעני ומקשה שם התוס' לאב"י דס"ל כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני א"כ ה"נ זכה העני והקשה הקצוה"ח דאע"פ דבכ"מ ס"ל לאב"י דמהני הכא שאני פינו דלא ליקנו העני בעצמו אלא הבעה"ב בעדו א"כ אמרינו בזה אין שלד"ע והמעשה בטל וגם אב"י מודה בזה אלא מוכח מהכא דהיכא לגבי המשלח ליכא עבירה אלא גבי השליח לא אמרינו בזה אין שלד"ע ה"נ גבי העני ליכא עבירה אלא גבי בעה"ב משו"ה לא אמרינו אין שלד"ע ונשפיר הקשה התוס' ע"ש ובאמת מוכח דהרמב"ם ס"ל ג"כ פנה פי הרמב"ם ס"ל פאב"י דאי עביד מהני לפי שיטת הרבה מפרשים אם לא דנימא דאליבייהו יסבור הרמב"ם דהיכא דאין שליח לד"ע

המעשה אינו בטל, אף באמת סברת הקצוה"ח דחוקה ובנודאי צדק הפ"י דאע"פ דלהמשלח ליכא עבירה כ"א לגבי השליח ג"כ בנודאי אין שלד"ע פ"ן דכל עיקר הטעם דאין שלד"ע הוא משום דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ויכול המשלח לומר לא הנה לה לעשות פ"ן דאיכא עבירה בזה וכדמבואר בסמ"ע דלא סמך דעתיה דהמשלח על השליח שיעשה הדבר פ"ן דאיכא עבירה בזה ולכן אינו נעשה שלוחו פ"ן דלא סמך דעתיה דהמשלח עליו א"כ ה"נ אפילו דליכא עבירה אלא גבי השליח ולא גבי המשלח ג"כ ש"יך האי טעמא דדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין ולא הנה לה לעשות זאת ולא סמך דעתיה דהמשלח פ"ן דאיכא עבירה בזה להשליח מאי נ"מ בזה שלכא עבירה לגבי המשלח אעפ"כ לא סמך דעתיה דהמשלח פ"ן דאיכא עבירה בזה ודברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין וראית הקצוה"ח יכולים אנו לדחות דהנה הגאון רע"א מפרש הפלוגתא דאב"י ורבא דאי עביד מהני אי לא מהני הוא ההסבר פ"ן דאב"י ס"ל מהני מפרש דהא דקאמר רחמנא לא תעביד היינו דאסור לעשות פ"ן אבל בדיעבד אם עשה מהני ורבא דס"ל דלא מהני מפרש דהא דקאמר רחמנא לא תעביד הוא דאי אתה יכול לעשות פעולה הזאת בשום אופן ואפילו אם עשה ג"כ לא מהני והנה יש לחקור דהא דקאמר אב"י אי עביד מהני וראיתו דאי נימא לא מהני אמאי לקי מאי פונתו וביאור דבריו אי פונתו דאי לא מהני אמאי ילקה וכן דלא עבר שום אסור ג"כ שפ"ן שלא מהני הנה פלא עשה זה המעשה פ"ל או דלמא דווקא קאמר דלא ילקה פ"ן דלא מהני הנה כמו לאו שאין בו מעשה ואין לוקין עליו אבל באמת איסורא איכא אף הנה אי נימא דלא לקי משום דהוי לאו שאין בו מעשה אבל איסורא איכא יספור אב"י כמ"ד לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ובאמת ע"י בתמורה דף ה' ע"ב איתא שם ואב"י האי סברא מנא ליה מולקח מדם הפ"ר ומדמ השעיר והלא דם הפ"ר מרובה משל שעיר מפאן לעולין שאין מבטלין זה את זה וגו' ורבא התם מזה בפ"ע ומזה בפ"ג ע"צמו וגו' ע"ש ור"י דס"ל מין במינו לא בטיל נפקא ליה מקרא דולקח מדם הפ"ר ומדמ השעיר מפאן לעולין שאין מבטלין זה את זה דמין במינו לא בטיל א"כ מוכח דס"ל פ"אב"י ור' יהודא ס"ל דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו א"כ מוכרחים אנו לומר דאב"י קאמר דאפילו איסורא ליכא בדבר והנה פלא עשהאת הדבר פ"ל א"כ יכולים אנו לדחות ראית הקצוה"ח דאין להקשות דגבי ליקט בעה"ב לצורך ע"י נימא אין שליח לד"ע אע"פ דס"ל לאב"י דמהני הלא התם בל יוכל להמצא האיסור דלקיטה כ"א ע"י שליח ואי נימא אין שליח לד"ע הרי המעשה יבוטל ולא מהני פ"ל א"כ אמאי קאמר רחמנא דאיכא איסורא בזה פ"ן דהוכחנו דאב"י ס"ל דאי לא מהני אפילו איסורא ליכא דבשלמא בכ"מ אע"פ דאמרינן אין שלד"ע מ"מ יכולים לישוב האיסור דקרא היכא דעשה האיסור שלא ע"י שליח כ"א בעצמו והתם מהני ואיכא איסורא ומלקות אבל ע"י שליח יבוטל המעשה ולא ינה עבירה פ"ל אבל גבי פאה לא משכחת אלא ע"י שליח היכא דעשיר מלקט לצורך ע"י א"כ אי נימא אין שליח הרי לא מהני ואמאי קאמר רחמנא דאיכא איסורא ע"כ מוכרחים אנו לומר דהתם יש שליח אבל בכל מקום אפילו גבי משלח ליכא עבירה ג"כ אמרינן אין שלד"ע דלא כהקצוה"ח אבל באמת אנו יכולים לדחות זאת פי אנו יכולים לומר דגם פה אין שליח לד"ע אפילו דהעבירה רק ע"י שליח ואם תאמר אמאי מצריכין קרא פ"ן דלא יעבור בזה שום איסור פ"ן דהמעשה בטל זה אינו קושיא פי זה גופא

משמיענו הקרא דנהו עבירה ולכן המעשה בטל וממילא עכשיו ליכא איסור אף הקרא משמיענו דהלקיטה מה שלקט לצורך העני הוא בטל ומבוטל ולא תלקט לעני לא תלקט לו לעני דאין מועיל פועלת הלקיטה מה שלקט בשביל העני וא"כ הדרא ראית הקצוה"ח לדונקתיה אף באמת גם זה אינו דהפירוש הפשוט הוא פן דהנה הוכחנו לקמן ברמב"ם הלכות גניבה פ"ב הלכה י"ד דגבי מגו דזכי לנפשיה זכי לחבריה לא אמרינן אין שליח לד"ע ע"ש פ"ג דעשה זאת מדעת עצמו ומי יכול לעכב מלעשות פועלות עבירות אם לבו חפץ ע"ש היטב ואמינא בזה חדתא דאפילו גבי מגו דאי בעי זכי לנפשיה ג"כ לא אמרינן אין שליח לד"ע פ"ג דמשהו דאי בעי זכי לנפשיה נעשה בעלים בהדבר ויכול לעשות כל מה שעושה כמו לעצמו וא"כ הפירוש בגמ' הוא פן וע"כ לא קאמרי רבנן התם שאע"פ שמגו דאי בעי זכי ס"ל ג"כ כר"א אבל בזה יהיה ניחא הקושיא דאין שליח לד"ע אבל שם יש גזיה"כ דלא תלקט לעני לא תלקט לו לעני ולכן לא מהני ומקשה שפיר התוס' לאפיי דס"ל מהני מא"ל ומשני התוס' משום דהכא בתר לא תלקט כתב לעני ולגר תעזוב אותם דמשמע דלא קני אבל באמת בנודאי כהפ"י דאפילו דלהמשלח ליכא עבירה פ"ג דלהשליח איכא עבירה ג"כ אמרינן אין שליח לד"ע דלא סמך דעתיה דהמשלח וליתא להשליחות ודו"ק.

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ט' הלכה י' ו"ל המלנה את חבירו והתנה עמו שלא תשמיטנו שביעית ה"ז נשמת שאינו יכול לבטל דין השביעית, אבל התנה עמו שלא ישמיט הוא חוב זה ואפילו בשביעית תנאו קיים שכל תנאי שבממון קיים ונמצא זה חייב עצמו בממון שלא חייבתו התורה עכ"ל, ונהו יש לחקור אם היכא דהמלנה אינו רוצה להלות לו מעות בעבור שהוא רוצה להתנות עם הלנה ע"מ שלא תשמיטני בשביעית דשביעית אינו משמטתו כמבואר והלנה אינו רוצה לקבל על עצמו תנאי זה אם עובר על השמר לה פן יהיה דבר עם לבבך וגו' מי נימא דזה לא הנה עיכוב מצד הלנה כי הוא אינו מחויב לקבל על עצמו תנאים צדדים במה שלא חייבתו התורה בשלמא בגוף המלנה יכול להתנות תנאים אבל להתנות עמו עצות ותחבולות על דיני התורה זה אפשר שהלנה אינו מחויב לקבל על עצמו, או נימא פ"ג דהעיקוב פה מצד הלנה לא קעבר המלנה על השמר לה וכו', ונהו נוכל לפשוט זה מהא דאיתא בתנאים סימן ס"ז ס"ק י' על קושית הר"יטב"א דלמה להו לחז"ל לתקן פרוזבול מטעם שנמנעו העם מלהלות זה את זה והלא יש תקנה להלות ע"מ שלא תשמיטני בשביעית דמועיל, ותירץ דבלא פרוזבול לא היה מועיל התנאי דע"מ שלא תשמיטני בשביעית מטעם פ"ג דמשני הגמ' דפרוזבול נתקן בשביעית בזמה"ז דרבנן דאל"כ לא היה פת ביד חכמים לעקור דבר מן התורה וזאת ידוע כי חכמים עשו חזוק לדבריהם יותר משל תורה לכן לא היה מועיל התנאי דע"מ שלא תשמיטני בשביעית אפילו דמקרי זאת דבר שבממון כדי שלא תעקר תורת שביעית מישראל, אבל זה דווקא במילתא דשכיחא עשו חכמים חזוק משא"כ במילתא דלא שכיחא לא עשו חכמים חזוק לדבריהם כי מלתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן לכן לולי דתקנו פרוזבול היה תנאי מלתא דשכיחא כי כל אדם היה מתנה והיו עושים חזוק ולא היה מועיל תנאי.

משא"כ עכשיו שתקנו פרוזבול הנה תנאי מלתא דלא שכיחא דהא יכולים לכתוב פרוזבול לכן מועיל תנאי דעל מנת שלא תשמיטני בשביעית אבל כ"ז דחוק אבל הבכור

שור תירץ זה באופן פשוט ונ"ל וא"ל דשמא לא ידעו הדין א"כ דלמא לא ידעו דתיקון פרוזבול ג"כ וכי היכי דהודיע לעלמא שנתקן פרוזבול ה"נ ה"ה אפשר לתמן ולהודיע שפל מי שילנה נתנה ע"מ שלא תשמטני בשביעית ונ"ל דלק"מ דבאמת פשהנה הלנה מרנצה על תנאי זה לא ה"ה צריף יותר, אבל פשבא הלנה להלות והמלנה לא רצה כ"א בתנאי שלא ישמטנו והלנה לא רצה להסכים לתנאי זה ומתוך כך נמנע המלנה מלהלותו מיז הוא עובר על השמר לה וכו' שאסור למנוע בשביל שמטה אבל בתיקון פרוזבול לא יבאו לשום איסור דלאו בלנה תליא מילתא והוא מלנה לו בלי שום תנאי ופרוזבול מילתא אחריתי ונראה דהיגנו דקרו לה פרוזבול תיקון עשירים ולהנראה טפי הוא תיקון עניים שהיו נמנעים מלהלות כמבואר ואע"ג דאמרו בגיטין דף ל"ו פרוזבול היגנו בולי ובוטי פירוש תיקון עניים ג"כ מ"מ עיקר קריאת השם הוא על העשירים ולמ"ש נחא דאין פאן תיקון עניים דאותן העניים שרצו ללות ולא להשמט בשביעית לא היו צריכים לפרוזבול רק היו מתנין שלא ישמטנו בשביעית ודי בכך ואותן עניים שרצו שישמט שביעית ולא להתנות לאותן לא תיקון כלום ואדרבא צריכים לשלם ע"י הפרוזבול רק התיקון שלא ירחיקהו העשיר מעליו שלא יבא לידי השמר לה כו' לכן העיקר תיקון לעשירים מכל הלין מבואר חקירתנו שגם בזה אם הלנה אינו רוצה להתנות והמלנה אינו רוצה להלות בעבור זה שיוכל לבא לידי שמטת שביעית עובר ג"כ המלנה על השמר לה כו' פיון שפוף כל סוף שמטת שביעית מעפבתו מלהלות כנ"ל ודו"ק.

רמב"ם מהלכות פלי המקדש פ"ג ה"י ז"ל וכן הלויים עצמם מוזהרין שלא יעשה אחדמלאכת חבירו שלא יסייע המשורר לשוער ולא השוער למשורר שנאמר איש איש על עבודתו ואל משאו, ועיין בכ"מ ועיין בתו"ת ונ"ל על פסוק זה ולא מציינו בתלמוד וספרי סוף לדבר זה מפסוק זה ותמיהני שלא הביא הדרשה מערכין י"א ע"ב נקיטין משורר ששוער חייב מיתה דכתיב והזר הקרב יומת מאי זר אילימא זר ממש והכתיב חדא זימנא אלא זר דאותה עבודה וגו' וע"ש דמתרץ תירוץ דחוק ובאמת קשה עוד כי זאת ידוע ומבואר ג"כ שם הלכה ב' דמהלויים היו בביה"מ ג' פיתות שוערים, ומשוררים, ושומרים, א"כ אמאי לא פתב הרמב"ם דשומר של ביהמ"ק ששורר או ששוער או להיפוף ג"כ מוזהרין על זה או מחוייבין מיתה ע"ז ועיין ברמב"ם ג"כ מהלכות בית הבחירה פרק שמיני הלכה ה' ז"ל והרובין היו שומרין שם וכו' וע"ש במ"ל דהרובין היו פחותין מ"ג שנה היגנו קטנים ומקשה איך הם פשרים לשמירת המקדש שהיא מצות עשה הלא הם קטנים ובכל עבודות פסולים קטנים לעבודה ואפילו לפי דמשיגי דקאי זה על פחותים מבני כ' ג"כ קשה אמאי לשאר עבודות לא היו מניחין לעבוד במקדש פחותים מבני כ' ולשמירה היו מניחין לעבוד אפילו פחות מן כ' ג"כ ובכלל דחוק לפרש על פחות מן כ' וד"ל וע"ש בכל המקומות ועיין בדברי הימים א' כ"ג שמינה דוד מספר הלויים לעבודת בית ד' מן עשירים שנה ומעלה וקשה כנ"ל ולישב כל הקושיות נחקר אי שמירה מקרי עבודה או לא והנ"מ לענין לחזור בתצי הזמן כי פועל יכול לחזור בו בתצי היום ואיך הנה הדין גבי שומר אם הוא ג"כ כפועל אם לא והנה הקצוה"ח מביא דהנה יש מפרשים דס"ל דגבי שומר אין יכול לחזור בו בתצי הזמן כמו פועל דיכול לחזור בו אפילו בתצי היום פיון דכל עיקר הטעם לא הנה אלא משום דילפינן מדכתיב כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים היינו דווקא פועל דמקרי עבודה אבל שומר לא מקרי

עבודה משו"ה אין יכול לחזור בו בתצי הזמן א"כ מבואר דשמירה לא מקרי עבודה אכל באמת מקשה הקצוה"ח דל"ל טעמא דמשו"ה אין יכול לחזור משום דשמירה לא מקרי עבודה ת"ל פיון דעליו אתריות עד סוף הזמן של שמירה משו"ה אין יכול לחזור בתוך הזמן משום דאין יכול לחזור מאתרותיו דקביל עליה, אף באמת נוכל לתרץ דחייבי של שמירה הנה חידוש של התורה דחידושה התורה פיון דקביל עליו השמירה היינו הפעולה של שמירה לכן מתחייב בגניבתו ואבידתו של הדבר וקבלת השמירה הוא דמחייבתו באתרותיו של הדבר דהא אם אחד יאמר לחבירו שאם יאבד שורה אשלם לה פה וכה בודאי לא הנה אלא אסמכתא בעלמא וכמבואר בחו"מ סימן ר"ז סעיף י"ג שכל האומר אם יהיה אם לא יהיה לא גמר והקנה שהרי דעתו עדיין שמה יהיה או לא יהיה הדבר ע"ש אבל עצם השמירה לא הנה חידוש של התורה דמצד הסברא הנה ידעינו ד יכול לשעבד את עצמו לשמור בהמתו של חבירו דמ"ש משאר פועל וקבלת השמירה דקיבל עליו הוא דמחייבתו בחיובי אתריות של הדבר וכל אחד פדיניה ש"ח פדיניה ושומר שוכר פדיניה לפום דחייבתו התורה או מטעם דירדה תורה לסוף דעתו של אדם כדאימא בפירוש התוס' בכתובות דף מ"ח ע"ב ובשאר מפרשים ולכן א"ש קושיתו של הקצוה"ח פיון דחייבי שמירה בשאר אדם דלא הנה שומר לא משפחת לה וכמבואר בחו"מ הנ"ל דלא הנה אלא אסמכתא אלא דווקא גבי שומר הוא דחידושה התורה את חייביו א"כ ע"כ מוכרחים אנו לטעם דלא מקרי עבודה ולא יכול לחזור בתצי הזמן מן עצם השמירה אכל בלא טעם דלא מקרי עבודה א"כ פיון ד יכול לחזור מן עצם השמירה אפילו בתצי הזמן כמו פועל א"כ בטלו חייביו ממילא בלא חזרה מן חייבי השמירה דמ"ש משאר אדם פיון דליכא גביה עצם השמירה ואין מחויב לשמור הנה פשאר אינש דעלמא דלא הנה אלא אסמכתא בעלמא החייבים משו"ה מוכרחים אנו לטעמא דלא מקרי עבודה ואין יכול לחזור בו מן עצם השמירה בתוך הזמן ממילא קם עליו החייבים והאתריות של הדבר מפח קבלתו השמירה ומסולק בזה קושית הקצוה"ח ולפי דברינו נימא בזה מילתא חדתא לכל הדברים דממעטינו להו מדיני וחייבי השמירה כגון בבועלים ושטרות יתמי הקדש ושאר דברים דממעטינו להו משמירה לא ממעטינו להו אלא מחייבי תשלומין של שמירה דאינו מחויב השומר באתרותו לשלם בעדם אבל חייב השמירה היינו לשמור הדבר מחויב הוא אפילו גבי הנך דברים ג"כ וטעמא משום דחייבי של השמירה הנה חידוש דחידוש דחידוש הקרא כדביארנו אמרינו דקאי זאת מעוטא דקרא וממעט מדין תשלומין אכל עצם השמירה דלא הנה חידוש דמצד הסברא ידעינו ד יכול לשעבד את עצמו לשמור בהמתו של חבירו דמ"ש משאר פועל כדביארנו א"כ לא אמרינו דקאי על זאת מעוטא דקרא ובנדאי הנה שומר אפילו גבי יתמי וכן גבי בבועלים ושטרות והקדשות וכדומה, ובזה יכולים אנו לישוב קושית לפי הרמב"ן ז"ל דפירש דמשו"ה אמרינו דיאוש שלא מדעת לא הנה יאוש פיון דכבר הגביה ומצא את הדבר השני קודם יאוש ונעשה שומר דקיי"ל שומר אבידה שומר שוכר הנה וא"כ הנה יאוש ברשותו ויאוש ברשותו לא מהני ומקשים על הרמב"ן אמאי פריך בגמ' ב"מ דף כ"ב ע"ב יתמי דלאו בני מחילה נינהו מאי איכא למימר הא הוי יאוש שלא מדעת ומאי קושית היא הא היתומים אין יכולים למנות שומר ולכן הנה יאוש לפי פירושו של הרמב"ן אכל לפי דברינו ניחא דאע"פ דאמרינו דיתמי לאו בני מינוי שומרים הם היינו דווקא דבתשלומין ליתגהו שאין השומר

מְחַנֵּב לְשֵׁלֶם לְהֵם מְזֵה הוּא דְמִיעֲטִיה קָרָא אֶדָּ מ"מ מְחַנֵּב לְשֵׁמֹר וּמְקָרִי שׁוּמְרוֹ אֶפְיֵלוֹ
לְגַבֵּי יִתְמֵי ג"כ מְחַנֵּבִים לְשֵׁמֹר אֶת חֲפָצֵם וְלִכֹּן מִמֵּילָא הֵנָּה יֵאוּשׁ בְּרִשׁוֹת וּמִיְנוֹשֵׁב בְּזֵה
דַּעַת הֶרְמֵב"ן וְזֵה הֵנָּה דְלֵא פְדַעַת הַמְחַנֵּה אֶפְרִים דְדִיִּיק מִדְּבָרֵי הֶרְמֵב"ן דְכָתַב פִּינֹן דְקִי"ל
שׁוּמֵר אֲבִידָה ש"ש הֵנָּה א"כ מוֹכַח דְגַבֵּי שׁוּמֵר חֲנָם מְהֵנִי יֵאוּשׁ בְּרִשׁוֹתוֹ דְאֵם הַחֲפֵץ הוּא
בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל שׁוּמֵר חֲנָם מְהֵנִי בְּזֵה יֵאוּשׁ דְהַבְעָלִים ע"ש וּלְפִי דְבָרֵינוּ לִיתָא זֶה דְאֶפְיֵלוֹ
גַבֵּי יִתְמֵי דְלִיפָא שׁוּם חַיִּיבִים עַל הַשׁוּמֵר כְּדִפְרִישְׁנוּ מ"מ פִּינֹן דְמְקָרִי שׁוּמֵר מְקָרִי זֹאת
יֵאוּשׁ בְּרִשׁוֹתוֹ וְלֵא מְהֵנִי הֵיֵאוּשׁ א"כ כ"ש גַבֵּי שׁוּמֵר חֲנָם דִּישׁ עָלָיו מ"מ חַיִּיבֵי פְשִׁיעָה
דְבִנְדָאִי הֵנָּה זֹאת יֵאוּשׁ בְּרִשׁוֹתוֹ וְלֵא מְהֵנִי הֵיֵאוּשׁ וְכֵן יְכוּלִים לְהִבִּין מִצַּד הַסְּבָרָא פִינֹן
דְהַדְבָר שׁוּמֵר לֵא מְהֵנִי הֵיֵאוּשׁ דִּיֵאוּשׁ לֵא מְהֵנִי אֵלָא בְּדָבָר הָאֲבוּד וְנִי לְחֶסְרוֹן פִּיס אֲבָל
אִם הַדְבָר לֵא הֵנָּה אֲבוּד וּמִנְזַח בְּרִשׁוֹתוֹ אוֹ אֲצֵל הַשׁוּמֵר יֵהָא אֶפְיֵלוֹ ש"ח מ"מ הוּא שׁוּמֵר
אֶת הַדְבָר בְּנִדְאִי אִינוּ מְהֵנִי בְּזֵה יֵאוּשׁ מְהַדְבָר דְהַדְבָר לֵא הֵנָּה אֲבוּד וּמָה שְׁפֹתַב הֶרְמֵב"ן
דְקִי"ל שׁוּמֵר אֲבִידָה ש"ש הֵנָּה לֵא דְוִנְקָא קְאָמֵר אֵלָא הוּא כּוֹתַב אֲלִיפָא דְהִלְכָה דְשׁוּמֵר
אֲבִידָה ש"ש הֵנָּה אֲבָל בְּנִדְאִי אֶפְיֵלוֹ אִי נִימָא דְש"ח הֵנָּה ג"כ לֵא מְהֵנִי הֵיֵאוּשׁ מְטַעַם
יֵאוּשׁ בְּרִשׁוֹתוֹ אֲבָל בְּאֶמֶת הַקְּוִשְׁיָא נוֹכַל לְתַרְץ בְּאִנְפֹן אַחַר וְהוּא דְהָא דְאִין שְׁמִירָה לִיתְמֵי
הֵיֵינוּ דְאִין הִיְתוּמִים יְכוּלִים לְמַנּוֹת שׁוּמֵר דְאִין בִּינְדָם פַּח עַל זֶה אֲבָל הֵכָא דְהֵם אִינָם
מְמַנִּים אֵלָא דְהַתוֹרָה מְמַנָּה אוֹתוֹ לְשׁוּמֵר אֶת הַדְבָר כְּגוֹן גַבֵּי אֲבִידָה דְשׁוּמֵר אֲבִידָה ש"ש
הֵנָּה הֵיֵינוּ דְהַתוֹרָה חִיִּיבְתוֹ אֶת הַמוֹצָא לְשֵׁמֹר הַדְבָר וְהֵנָּה ש"ש מְטַעַם פְּרוּטָה דְרַב יוֹסֵף
בְּנִדְאִי הֵנָּה שׁוּמֵר אֶפְיֵלוֹ עַל מְצִיאַת יִתְמֵי ג"כ כִּי מְצִיאַת יִתְמֵי ג"כ אֲבִידָה הִיא וְהֵנָּה
בְּנִדְאִי שׁוּמֵר הַמוֹצָא עָלֶיהָ וּמִיְנוֹשֵׁב בְּזֵה דַּעַת הֶרְמֵב"ן מִמָּה שְׁהַקְּשׁוּ עָלָיו אֲבָל בְּאֶמֶת
נוֹכַל לִישֵׁב בְּאִנְפֹן אַחַר וְהוּא הַפְּשׁוּט דְהַקְּוִשְׁיָא דִיתְמֵי לֵא בְּנִי מְחִילָה נִינְהוּ מֵא"ל הֵנָּה
הַפְּרִיּוֹשׁ כְּדִפְרִישׁ שֵׁם רִש"י בְּמִקוּמוֹ ז"ל יִתְמֵי קְטָנִים שְׂאִין הַפְּקִירָן הַפְּקָר עכ"ל ע"ש
בְּפִירוּשׁ הַתּוֹס' וְהַהֲבָנָה בְּרִש"י הוּא דְאֶפְיֵלוֹ הֵם מְתִיאֲשִׁים בְּפִירוּשׁ ג"כ אִין יֵאוּשׁן יֵאוּשׁ
וְאִין הַפְּקִירָן הַפְּקָר וּמָה דְמִיאֲשִׁי לְכִי גְדִלִי אִינוּ מוֹעִיל עַכְשָׁיו פִּינֹן דְקִי"ל כְּאֶפְיֵי דְלֵא
הֵנָּה יֵאוּשׁ כְּדִפְרִישׁ שֵׁם הַתּוֹס' וּמְעַכְשָׁיו אִינוּ מוֹעִיל סִילוּקָן מְהַדְבָר וְלִכֹּן פְּרִיָּה הַגַּמ'
דְאִסוּרִים לְאֲכֹל הֵנִי תְּמָרִי דְזִיקָא מִיְתְּמֵי וּמְשַׁנֵּי הַגַּמ' בְּאִגִּי בְּאַרְעָא דִיתְמֵי לֵא מְחִזְקִינָן
וְדו"ק אֲבָל דְבָרֵינוּ דְלַעִיל אֲמִיתִים דְחִידוּשׁ הוּא שְׁחִידוּשָׁה הַתּוֹרָה בְּחַיִּיבֵי אַחֲרִיּוֹת עַל
הַחֲפֵץ דְהִיכָא דְמִקְבֵּל עָלָיו לְשֵׁמֹר מְחַנֵּב הוּא לְשֵׁלֶם וְלֵא הֵנָּה אֶסְמַכְתָּא אֲבָל עֲצָם חַיִּיב
הַשְּׁמִירָה הֵנָּה יְדַעִינוּ מִצַּד הַסְּבָרָא ג"כ דְמ"ש מְשַׁאֵר פּוֹעֵל וְהֵנָּה יֵאוּשׁ בְּרִשׁוֹת אֶפְיֵלוֹ גַבֵּי
שׁוּמֵר חֲנָם אוֹ הִיכָא דְמִיעֲטֹן הַפְּתוּב מְדִינֵי וְחַיִּיבֵי תְשְׁלוּמִין שֶׁל שְׁמִירָה כְּגוֹן גַבֵּי בְּבַעֲלִים
וְיִתְמֵי הַקְּדָשׁ וּשְׁטָרוֹת וּשְׁאָר דְבָרִים וְנוֹכַל לְבָאֵר בְּזֵה חִקְרֵתֵינוּ גַבֵּי שְׁמִירָה בְּבַעֲלִים
דְפִטוֹר אִי מִיפְטֹר מְשַׁמִּירַת גּוֹף הַשׁוּר דְוִנְקָא שְׂאֵם נְאֻכְד הַשׁוּר בְּאִיזָה אִנְפֹן שְׁיִהִיָּה הוּא
פְּטוֹר אֲבָל עַל שְׁמִירַת נְזָקִין הֵיֵינוּ אִם הַשׁוּר הַזִּיק אַחֲרִים הוּא חֲטִיב לְשֵׁלֶם אוֹ הוּא פְּטוֹר
אֶפְיֵלוֹ מְשַׁמִּירַת נְזָקִין ג"כ דְהֵיֵינוּ אִם הַשׁוּר הַזִּיק אֶת אַחֲרִים הוּא ג"כ פְּטוֹר וְנוֹכַל לְהִבִּיא
רְאִיָּה ע"ז מִב"ק דף י"ג ע"ב י"ד ע"א דְמְשַׁנֵּי שֵׁם הַגַּמ' הַב"ע שְׁקִיבֵל עָלָיו שְׁמִירַת גּוֹפּוֹ
וְלֵא קִיבֵל עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקִיו דְהֵיֵינוּ דְפִירֵשׁ לוֹ בְּהַדְיָא שְׂאֵלָא יֵהָא חֲטִיב בְּשְׁמִירַת נְזָקִיו
ע"ש וְאִי נִימָא דְבְּבַעֲלִים פְּטוֹר אֶפְיֵלוֹ מְשַׁמִּירַת נְזָקִיו ג"כ א"כ ל"ל לְאוֹקְמָא בְּדֵלָא קִיבֵל
עָלָיו שְׁמִירַת נְזָקִיו דְהֵיֵינוּ דְפִירֵשׁ לוֹ בְּהַדְיָא שְׂאֵלָא יֵהָא חֲטִיב בְּאַחֲרִיּוֹת שֶׁל שְׁמִירַת נְזָקִיו
לוֹקְמָא דְהִיָּה בְּבַעֲלִים דְפִטוֹר מְשַׁמִּירַת נְזָקִיו וּמ"מ בְּשְׁמִירַת גּוֹפּוֹ חֲטִיב פִּינֹן דְפִירֵשׁ בְּהַדְיָא

שיתחייב דמ"ש ממתנה ש"ח להיות כשואל אלא ע"כ מוכרח דבבעלים חייב בשמירת נזקיו דהיינו אם השור הזיק את אחרים ונהספר בזה כפי שביארנו פ"ן דעל עצם השמירה הנה שומר ומחויב לשמור את הדבר אפילו בבעלים ג"כ משום דעצם קבלת השמירה הנה ידעינו מצד הסבא ג"כ אפילו לא ריבתה תורה דלא גרע משאר פועל אלא דלא הנה פפועל בזה דלא מקרי עבודה ואינו יכול לחזור בחצי הזמן דלא פפועל דיוכל לחזור אבל חייב וקבלת השמירה מחויב הוא אפילו בלא הקרא וע"ז לא קאי הקרא דאם בעליו עמו למעט ולכן מחויב הוא לשמור את השור שלא יזיק לאחרים כמו הבעלים דמחויבים לשמור את השור שלא יזיק פן הוא קיבל עליו ליכנס בזה תחת הבעלים ממש וכיון שהזיק מחויב הוא לשלם בעד ההזיק כמו הבעלים בעצמן אע"פ דהיה זאת שמירה בבעלים וכן משמע מלשון הגמ' ב"ק דף מ"ה ע"א דקאמר שם הגמ' ארבעה שומרין נכנסו תחת הבעלים משמע דכונת הגמ' כמו שהבעלים מחויבים בנזקו השור פ"ן שמוטל עליהם לשמור ה"נ גבי שומר פ"ן שמוטל עליו השמירה מחויב בשמירת נזקיו א"כ פ"ן דחייב הנזקין הנה מצד הסבא משו"ה חייב אפילו בבעלים כמו עצם השמירה דמקרי שומר אפילו בבעלים משו"ה מחויב בשמירת נזקיו ובבעלים הוא דמקפיד רק משמירת גופו וכיון שהוכחנו לעיל דשמירה לא מקרי עבודה לכן ניקח הפל דלכן כותב הרמב"ם הכתוב דאיש איש על עבודתו ועל משאו דרמז הרמב"ם בלשוננו הנה לתרץ קושיותינו דבנדאי גם הרמב"ם מודה בזה דאסוריה דחילוף עבודות הוא מקרא דוהזר הקרב יומת כדמבאר בגמ' דערכין דף י"א ע"ב אלא דהוא כותב הקרא דאיש איש על עבודתו וגו' לרמז דשומר שחילף עבודתו על שירה או שוער או אם הפתות של משוררים ושוערים שהחליפו עבודתן על שמירה לא יהיה מחויב מיתה ולכן כתב זאת הרמב"ם דאיש איש על עבודתו וגו' מה שנקרא עבודה אבל שמירה לא מקרי עבודה ולכן ניקח ג"כ מה דקטן יכול לשמור ויכול להיות מן השומרים דביהמ"ק ומ"ש משאר עבודות דפסול בקטן אף לפי דברינו ניקח דהא דפסול שאר עבודות בקטן הוא משום דכתיב איש ונקרא דאיש קאי על הדבר הקרוי עבודה כמו דכתיב איש איש על עבודתו וגו' א"כ לא בעינן איש אלא גבי עבודה אבל גבי שמירה דלא הנה עבודה לית לן קרא למעוטי משו"ה יכול להיות שומר בביהמ"ק אפילו קטן ג"כ ולכן צ"ל הרמב"ם ג"כ מהכתוב איש איש על עבודתו וגו' מפאן שאינו נכנס לעבודה עד שיגדל ויהיה לאיש רמב"ם פ"ג ה"ז מפלי המקדש ע"ש ולכן קטן פשר לשמירה ודו"ק.

רמב"ם פ"ח הלכה ג' מהלכות תמידין ומוספין ז"ל חזיטם שיירדו בעבים יש בהם ספק אם אני קורא בהם ממושבותיכם או אינם ממושבותיכם לפיכך לא יביא ואם הביא פשר, ופירש שם בכסף משנה וז"ל במנחות פ' רבי ישמעאל דף ס"ט ע"ב בעיא דלא אפשיטא ופירש"י שיירדו בעבים עם המטר פשטתו העבים באוקינוס בלעו ספינה מליאה חזיטם ובאמת אינני יודע מנ"ל דהרמב"ם מפרש בפירוש רש"י דיקשה על הרמב"ם קושית הר"ת על רש"י דמקשה היכי דמי אי מחוזה לארץ וכי הותרו בשביל שהיו בעבים לשתת הלחם מ"ש ממושבותיכם בעינן וליכא ואי מארץ ישראל וכי נאסרין הן ע"י פה אלא מפרש ר"ת דע"י נס ירדו בעבים וכו' וכן יפרש גם הרמב"ם ופוסק דלכתחילה לא יביא ואם הביא פשר ובהלכה זו יש לתרץ קושית הב"י באו"ח סימן עת"ר דמקשה דאיכא

למידק למה קבעו ח' ימים חנוכה פנין דשמן שבפפ הנה בו פדי להדליק לילה א' נמצא שלא נעשה הנס אלא בז' הלילות וי"ל שחילקו שמן שבהפך לח' חלקים ובכל לילה היו נותנים במנורה חלק א' והנה דולק עד הבקר ונמצא שבכל הלילות נעשה נס ועוד י"ל שלאחר שנתנו שמן בגרות המנורה פשיעור נשאר הפך מלא כבתחילה וניכר הנס אף בליל הראשון, א"נ שבליל הראשון נתנו כל השמן בגרות ודלקו כל הלילה ובבקר מצאו כל הגרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה ובט"ז שם איתא וז"ל ועל פולם קשה שאין לנו רמז מזה שנעשה פן וא"כ הנה לרבותינו להזכיר דבר זה פדי שנדע הנס מה שנעשה בלילה הראשון ולי נראה לתרץ דלמפרע אנו רואין שגם בלילה הראשונה הנה נס דמצינו בספר הזוהר על פסוק מה יש ליכי בבית שאין הוא יתברך עושה נס ליתן ברכה אלא במה שיש פכר בעולם ואפילו הוא דבר מועט אז הוא יתברך נותן ברכה להרבות המעט משא"כ בדבר ריקן אין שינוי בו ברכה לעשות בריאה חדשה ע"כ ניחא פאן דאילו נדלק כל מה שהיה בלילה ראשונה לא היה מקום לנס לחול על שום דבר אלא נודאי דגם בלילה ראשונה נשתייר ממה שהיה ראוי לה וממנה נשתייר ועל אותו השיור באה הברכה שנעשה שם נס להרבות אותו וא"כ ראינו שגם בלילה הראשונה נעשה נס ע"ש ובאמת בהלכה הנ"ל לא קשה קושית הב"י ומסולקים כל דבריהם פנין דנר התמיד מצנתו בשמן זית ואם לא נשתייר מלילה הראשונה פלום א"כ הנה בשבע הלילות שמן נס ולא שמן זית ולכתחלה לא ידלק כדפסקינו לעיל גבי שתי הלחם אלא ע"כ דנשאר מלילה הראשונה ונמשכה ההדלקה משמן זית המשכה גדולה ובכל הלילות הנה שמן זית והנס היה בהמשכה ולכן בלילה הראשונה היה ג"כ הנס.

אף באמת צדקו בזה דברי השאילת שלום מהגאון ר"י ברלין דמביא על הגנוסחאות דהשאילתות דרב אחאי דבמקום אחד גרסתו ולא הנה בו להדליק אפילו יום אחד פלומר דאפילו ביום ראשון נעשה להם נס שהרי לא הנה בו להדליק אפילו יום אחד ובמקום אחר בד"ה ברם צריף וכו' דההוא לוגא פלומר הפך קטן דאישתכח בהיכלא ונהנה ביה שיעורא יומא חד וכו' ומבואר דנודאי הפך ההוא היה מחזיק שיעורא של יומא חד אכן מפני שא"א שלא יבלע הפלי מעט מן השמן כדקיי"ל בב"מ דף מ' ע"א דלמאה לוג השמן מנפה לו ג' למאה מה שבלעו הפלים וא"כ בשנשפף השמן מן הפך אל המנורה נחסר שיעור הבלע וזה שדקדק גאון וכתב ולא הנה בו להדליק אפילו יום אחד וכו' וע"פ הדברים הללו י"ל דגם גנוסחת הברייתא דשבת היתה לרב אחאי גאון פדאיתא לפנינו אף לאסבורי מלתא בטעמא דקבעו שמנה ימים ולא די בשבעה ימים פקושית המפרשים לפנינו פתב הגאון להסביר ולא הנה בו להדליק אפילו יום אחד מחמת חסרון הבלע ולכן קבעו ח' ימים משום דאף ביום הראשון נעשה נס ודו"ק.

רמב"ם הלכות מעילה פ"ה הי"ד ז"ל מתנות פהונה שפלו מועלין בהן פשאר קדשים והחדשים הואיל וניתנו ליהנות בהן אין מועלין בהן ע"ש בכ"מ, ובמשנה למלה פותב שם ז"ל אני תמיה בדין זה טובא דהא קיי"ל דכל דבר שנעשה בו מצנתו שוב אין מועלין בו וכדאיתא פ' כל שעה דף כ"ו ובכמה דוכתי וכי תימא שאני בגדי פהונה פנין דרחמנא אמר בבגדי פהן גדול והניחם שם ואמרינו בפ"ק דיומא דף י"ב דטעונים גניזה וכיון דאשמעינו קרא בבגדי כ"ג דאף שנעשה בהם מצנתם שיש בהם מעילה מינה ילפינו נמי לבגדי פהן הדיוט שאף שנעשה בהם מצנתם שיש בהם מעילה הא ליתא דא"כ יהיו

טעוונגים בגדי פהן הקדיוט גניזה כמו בגדי כ"ג שטעוונגים גניזה וכו' ע"ש שפאררף מאד בזה ונשאר בהדבר צריף אצלי תלמוד ואח"כ חוקר שם חקירה אחת בכלי שרת שניקבו או שנשברו ששוב אינם ראויים לעבודה אם יהיה בהם דין מעילה דהא קי"ל בכל דבר שנעשה בו מצנתו שוב אין בו מעילה או דלמא פינו דכלי שרת יכול להתיף אותם ולעשות אותם פלי מקדש אפשר דראוי למצנתם הם ויהיה בהם דין מעילה ולא נגמרה מצנתה ובאמת אצלי דבריו צריכין תלמוד וצדק בזה הרמב"ם והגמ' מאד פי מה שניף זה לנעשה מצנתו דנעשה מצנתו לא שניף אלא גבי ריח לאחר שעלה תמרותו או גבי תרומת הדשן או גבי בגדי כהונה למ"ד שטעוונגין גניזה מקרא דנהניחם שם שהארבעה בגדי לבן שכהן גדול נכנס בהן לפני ולפנים ביום הכיפורים דאסורים שוב להשתמש בהן או עגלה ערופה דהתם אי לאו דגלי קרא בהן דמועלין לא היו מועלין בהן כמו גבי ריח לאחר שפעלה תמרותו שפינו שנעשה המצנה בהדבר הזה ואין צורך גבוה עוד בה יצאה מפלל קדשי ד' ואין מועלין בזה אבל בגדי כהונה שבלו או פלי שרת שנתקלקלו מה ענין ושייכות זה להגדר נעשית מצנתו בכף, וכי בזה שבלו או שנשברו נעשה פל המצנה בכף ואינם צריכים עוד לעשות המצנה בזה כמו דמביא מבגדי כהונה דיום הכיפורים דשם גזירת הפתוב והניחם שם שטעוונגים גניזה ואין משתמשים עוד בהם דנעשה המצנה בהדבר הזה במה שלבש אותם הכ"ג בשנה זה, אבל בגדי כהונה שבלו או פלי שרת שנשברו לא נעשה ונגמרה המצנה בהם פלל וכלל ואם היו במציאות שלמים בונדאי היו משתמשים בהם וגם עכשיו אילו יחשב אדם אחד המצאה להתיף אותם או באופן אחר לתקן אותם לשימוש בונדאי היו משתמשים בהם ולכה"פ עושין מהן מהמכנסי פהנים פתילות ומדליקין בהן במקדש בשמחת בית השואבה ומהפנותות שבלו היו עושין מהן פתילות למנוחה תמיד כמו דאיתא ברמב"ם הלכות פלי המקדש פ"ח הלכה ו' והתוס' בפ"ב דשבת דף כ"א הקשו היאך שרי להדליק והא לאו צורך קרבן גינהו ותיגרץ ר"י הואיל ולכבוד הקרבן היו עושין דכתיב ושאתם מים בששון צורך קרבן חשיב ליה ע"ש ובפרט להדלקת המנוחה הפלל העולה מדברינו דכל מציאות שייכולים להמשיף בהן מצנת המקדש בונדאי ממשיכים ומה שאינם יכולים להמשיף בהם עוד לעשות מצנה בונדאי זאת לא מקרי נעשה מצנתו אלא דלא נעשה עוד מצנתו לגמרי אלא דאין אנו יכולים להמשיף בהן המצנה ואילו המציאו המצאה חדשה לעשות מבגדים בלואים בגדים חדשים בונדאי שמשו בהם עוד ועוד וזאת לא מקרי נעשה מצנתו ולכן מועלין בהן וכן בכלי שרת שניקבו או שנשברו בונדאי מועלין בהם כמבואר פה בהרמב"ם ומקורו מן הגמ' ודו"ק.

רמב"ם הלכות מקנאות פ"ו ה"י ז"ל חבית מלאה מים שנפלה לים אפילו לים הגדול הטובל שם לא עלתה לו טבילה אי אפשר לג' לוגין שלא יהיו במקום אחד וכפר של תרומה שנפל לים נטמא במים השאובין שהרי המים עומדים שם וכו' ע"ש במס' מכות דף ד' ע"א איתא שם חבית של מים או של יין שנפלה לים הגדול אם טבל שם אדם לא עלתה לו טבילה חיישינו שפא נפלו ג' לוגין מים או יין שאובים בבת אחת ואם אח"כ נפל שמה כפרשל תרומה טמא וקאמר שם הגמ' לבסוף מהו דתימא אוקי גברא אחזקתיה ואוקי תרומה אחזקתיה קמ"ל ולכאורה יקשה אמאי טמא הכפר הא הוי ספק ספיקא ספק שפא לא נפלו ג' לוגין מים שאובין בבת אחת פי זאת הוה ספיקא אע"פ שיש שם גירסא

אי אָפּשׁר שְׁלֵא יִפְלוּ ג' לְוָגִין מִיָּם שְׂאוּבִין בְּבֵת אַחַת מְפָרֵשׁ שֵׁם רִשׁ"י שְׂגִינְרָסָא אֵינָה נְכוּנָה זֹו ע"ש בְּרִשׁ"י וְתַמְצָא מְבוֹאָר כְּדַבְּרִינוּ, וְסַפֵּק הַשְּׁנֵי הָיָה שְׂמָא לֹא נִגְעוּ הַתְּרוּמָה בְּמִים שְׂאוּבִין וְאֵע"פ שְׂאָפּשׁר לְתַרְץ כִּי הִכָּא לֹא הָיָה ס"ס הַמֵּתֵהֶפֶכֶת כִּי בְּצַד זֶה אִם נִגְעוּ הָיָה נִדְאֵי טְוּמָאָה וְלִיכָא שׁוּם סְפִיקָא עוּד אִף מ"מ אֵינוֹ נִרְאָה כִּי פָּה לֵהס"ס מְסִיעַ עוּד הַתְּזָקָה דְּתְזָקָת טְהָרָה וְהִיא תְּזָקָה כְּמוֹ תְּזָקָת כְּשֵׁרוֹת וְהָיָה כְּמוֹ תְּזָקָת הַגּוֹף וְהִכָּא דְאִיכָּא לְהַסְפֵּק סְפִיקָא עוּד תְּזָקָה לֹא בְּעֵינָן סְפֵק סְפִיקָא הַמֵּתֵהֶפֶכֶת וְעֵינָן בְּשֵׁב שְׂמַעְתָּתָא וְתַמְצָא מְבוֹאָר כְּדַבְּרִינוּ וְא"כ עֲדִינָן קֶשֶׁה הָא הָיָה בְּהַפְּכָר סְפֵק סְפִיקָא וְתְזָקָה דְּטְהָרָה וּמֵאֵי טַעְמָא מְטַמְאִינוּ לִיה.

עוּד צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מ"ט לֹא מוֹקְמִינוּ בְּאַמַּת עַל תְּזָקָת טְהָרָה הַתְּרוּמָה הֲלֵא תְּזָקָה מְעַלְיָא הִיא וּמֵאֵי הַפִּירוּשׁ דְּהַקְמ"ל דְּקִאָמְרָה הַגַּמ' מֵאֵיזָה טַעַם הוּא, וְעֵינָן בְּרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת אַבוֹת הַטְּוּמָאוֹת פָּרַק כ' הִלְכָה א' ב' ו"ל כָּל מְקוֹם שֶׁהוּא רַה"ר לְעַנְנָן שְׂבֵת כְּפֹה הוּא רְשׁוֹת הַרְבִּים לְעַנְנָן טְוּמָאָה ד' אַמוֹת הַסְּמוּכוֹת לְרַה"ר הָרִי הֵן כְּרְשׁוֹת הַרְבִּים לְטְוּמָאָה וְכֵן הַפְּרָמְלִית כְּגוֹן הַיָּם וְהָאֶצְטְוּנוֹת ה"ה כְּרַה"ר לְטְוּמָאָה וְא"כ בְּכָלל קֶשֶׁה הֲלֵא סְפֵק טְוּמָאָה בְּרַה"ר יִלְפִינוּ מְסוּטָה דְּטְהָר וְאֵמֵאֵי מְטַמְאִינוּ הִכָּא וּמֵאֵי הַפִּירוּשׁ דְּהַקְמ"ל, וְנ"ל לֵאמֹר כִּי גַבִּי טְוּמָאָה יִשְׁנוּ בְּכָל דְּנֹכְתִין בְּהַגַּמ' שְׁנֵי מֵינֵי סְפִיקוֹת סְפֵק נִגְעַ סְפֵק לֹא נִגְעַ שֶׁהוּא טְמָא אֲלִיבָא דְכו"ע סְפֵק עַל סְפֵק לֹא עַל שְׂיִשְׁנוּ בְּמַסְכַּת מְקוּאוֹת בַּפ"ג מְחֻלְקָת דְּרַבִּי אֲלִיעֶזֶר וְנֹכְמִים דְּנֹכְמִים מְטַמְאִים וְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר מְטַהֵר וּפָּה בְּעַנְיָנוּ נִמְצָא עוּד מִין סְפֵק גַּבִּי טְוּמָאָה אִם יִשְׁנוּ פָּה טְוּמָאָה אִם לֹא לְגַבִּי הַפְּכָר שֶׁל תְּרוּמָה הֵינָנו אִם הַדְּבָר הֵינָנו הַג' לְוָגִין נְטַמְאוּ מִחֻמַּת נְגִיעַת הָאֶדָם בְּהֵם אִם לֹא וְהָיָה עַל הַסְּפֵק עַל סְפֵק לֹא עַל יִשְׁנוּ מְחֻלְקָת בְּבִיאוֹר הַטַּעַם שֶׁל רַבִּי אֲלִיעֶזֶר דְּמְטַהֵר מִחֻמַּת נְגִיעַת הָאֶדָם בְּהֵם אִם לֹא הַרְשָׁפ"ם וְהַר"ת, הַר"ת מְבָאֵר דְּלִכּוֹן רַבִּי אֲלִיעֶזֶר מְטַהֵר מִפְּנֵי כִּי כָּל הַסְּפִיקוֹת דְּטְוּמָאָה יִלְפִינוּ מְסוּטָה, וְשֵׁם הָיָה סְפֵק אִם נִגְעַ אִם לֹא כִּי עַל הָיָה בְּוִדְאֵי כִּי זֹאת יְדוּעַ דְּנִסְתָּרוּ שְׁנֵיהֶם אִף הַסְּפֵק אִם נִגְעַ בָּהּ אִם לֹא אֲבָל סְפֵק עַל סְפֵק לֹא עַל לִיכָּא לְמִילָף מְסוּטָה וְלִכּוֹן ג"כ בְּמַסְכַּת מְקוּאוֹת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר מְטַהֵר אֲבָל הַרְשָׁפ"ם מְפָרֵשׁ דְּלִכּוֹן רַבִּי אֲלִיעֶזֶר מְטַהֵר כִּי גַבִּי סְפֵק עַל הָיָה ס"ס סְפֵק אִם עַל הוּא לְמְקוֹם הַטְּוּמָאָה וְאִפְּלוּ עַל סְפֵק נִגְעַ סְפֵק לֹא נִגְעַ וְהָיָה צְרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין הַתִּינַח גַּבִּי אֲרִי שְׂדֵרַס שֵׁם אִם הָיָה סְפֵק עַל סְפֵק לֹא עַל מְכַשִּׁירִין מְטַעַם ס"ס כִּי אִפְּלוּ אִם נִכְנָס לְהַעֲדָר הָיָה סְפֵק אִם דָּרַס כְּנִגְדַּת הַבְּנֵי מְעִיִּים אִם לֹא כִּי שֵׁם הָיָה ס"ס לְהִתִּירָא וְס"ס לְהִתִּירָא מְכַשִּׁירִין אֲבָל גַּבִּי טְוּמָאָה בְּרַה"י כִּי בְּרַה"ר אִפְּלוּ סְפֵק נִגְעַ ג"כ הָיָה טְהוֹר וּבְרַה"י אִפְּלוּ ס"ס ג"כ מְטַמְאִינוּ דְּהָא כָּל סְפִיקוֹת שְׂאֵתָה יְכוּל לְהַרְבוֹת בְּרַה"י סְפִיקוֹ טְמָא וְכֵן בְּכַתְּוֹבוֹת דָּף ט' ע"א גַּבִּי סְפֵק תְּחֻתִּיו סְפֵק אֵינוֹ תְּחֻתִּיו, וְאִפְּלוּ תְּחֻתִּיו סְפֵק בְּאוֹנָס סְפֵק בְּרִצּוֹן מְקַשָּׁה ג"כ הַשִּׁטָּה מְקוּבָצָת וְהָיָה ס"ס בְּרַה"י וְס"ס בְּרִשׁוֹת הַיָּחִיד הָיָה טְמָא, וְל"נ דְּלֹא קֶשֶׁה לֹא קוֹשִׁית הַשִּׁטָּה מְקוּבָצָת וְלֹא קוֹשִׁית כִּי הִכָּא דְּאָנוּ חוֹקְרִין אִם הַדְּבָר נִגְעַ בְּהַטְּוּמָאָה אִם לֹא הָיָה זֹאת סְפֵק טְוּמָאָה כִּי אָנוּ מְסוּפְקִים אִם הַדְּבָר נְטַמְא מִחֻמַּת נְגִיעַתָה אִם לֹא נְטַמְא כִּי לֹא נִגְעָה.

אֲבָל הִיכָּא שְׂאָנוּ חוֹקְרִין אִם יִשְׁנוּ פָּה אִיסוּר טְוּמָאָה אִם לֹא כְּגוֹן גַּבִּי סְפֵק תְּחֻתִּיו סְפֵק אֵינוֹ תְּחֻתִּיו וְאִפְּלוּ תְּחֻתִּיו סְפֵק בְּאוֹנָס סְפֵק בְּרִצּוֹן אָנוּ חוֹקְרִין שֵׁם אִי תְּחֻתִּיו וּבְרִצּוֹן יִשְׁנוּ פָּה אִיסוּר טְוּמָאָה וְנְטַמְאָה הָאִשָּׁה וְאִם אֵינוֹ תְּחֻתִּיו וְאִפְּלוּ תְּחֻתִּיו אִף בְּאוֹנָס לִיכָּא פָּה אִיסוּר טְוּמָאָה וְלֹא נְטַמְאָה הָאִשָּׁה הָיָה פָּה סְפֵק בְּאִיסוּר טְוּמָאָה וְהָיָה פָּה הַדִּין כְּמוֹ

בְּכֹל שְׂאֵר סְפִיקוֹת בְּאִיסוּר וּס"ס בְּאִיסוּרָא מוֹתֵר, וְלִכּוֹן מִקְשָׁה הַגַּמ' בְּכַתְּוִבוֹת דְּרַף ט' ע"א שְׁפִיר וְהָא הוּי ס"ס וּבְנֻדָּאֵי כְּמוֹ כֵּן גַּבֵּי סְפֵק נִכְנַס סְפֵק לֹא נִכְנַס אָנוּ חוֹקְרִין אִם נִכְנַס בְּגֵדֵר לְהֶאֱסֵר מִהַטְּוֹמָאָה אִם לֹא נִכְנַס כָּלֵל בְּגֵדֵר לְהֶאֱסֵר מִהַטְּוֹמָאָה הֵנָּה זֹאת סְפֵק בְּאִיסוּר, וּפְהָ יִשְׁנֹו עוֹד סְפֵק אֶפְיֵלוּ נִכְנַס שְׂמָא לֹא נִגְעָ בְּהַטְּוֹמָאָה וְסְפֵק הַשְּׁנֵי תְּלוּי ג"כ בְּסְפֵק הֶרְאִשׁוֹן שֶׁל אִיסוּרָא כ"א לֹא נִכְנַס בְּנֻדָּאֵי לֹא נִגְעָ הִיא וּא"כ הֵנָּה ס"ס לְהִתִּירָא וּס"ס לְהִתִּירָא מְכַשְׂרִינֵן, וּבְזָה מְבֻנָּאָר הֵיטֵב הַגַּמ' דְּמַכּוֹת דְּרַף ד' ע"א ס"ד אֲמִינָא נוֹקִי תְּרוּמָה אַחְזָקְתָּהּ, הֵינֵנו דְּנִתְחִיל לְחַקְרוֹר אֲדוּת הַכֶּפֶר שֶׁל תְּרוּמָה וּלְהַכְפִּיר שֶׁל תְּרוּמָה יִשְׁנֹו ס"ס לְהִתִּירָא סְפֵק אִם יִשְׁנֹו פֶּה בְּמִצִּיאוֹת טְוֹמָאָה הֵינֵנו אִם נִגְעָ הָאָדָם בַּג' לְגִזֵּין מִיָּם שְׂאוּבִין אִם לֹא וְזֶה הוּי כְּמוֹ סְפֵק עַל סְפֵק לֹא עַל כִּי פֶּה הַסְּפֵק בְּעֵיקָר אִיסוּר שֶׁל טְוֹמָאָה אִם יִשְׁנֹו פֶּה טְוֹמָאָה אִם לֹא וְאֶפְיֵלוּ נִגְעָ הָאָדָם מ"מ הוּי סְפֵק אִם נִגְעָ הַכֶּפֶר שֶׁל תְּרוּמָה בְּהַמִּים שְׂאוּבִין וְהַסְּפֵק הַשְּׁנֵי תְּלוּי בְּסְפֵק הֶרְאִשׁוֹן כ"א לֹא נִגְעָ הָאָדָם בַּג' לְגִזֵּין שְׂאוּבִין לֹא יִטְמָא הַכֶּפֶר שֶׁל תְּרוּמָה אֶפְיֵלוּ יִגְעָ הַכֶּפֶר בְּהַמִּים הַשְּׂאוּבִים וְלִכּוֹן הֵנָּה פֶּה ס"ס לְהִתִּירָא וְנוֹקִי תְּרוּמָה ג"כ אַחְזָקְתָּ טְהָרָה וְנִטְהַר אֶת הַכֶּפֶר שֶׁל תְּרוּמָה קמ"ל שְׂאָנוּ חוֹקְרִין בְּתַחֲלֵלָה עַל הֵינֵן אִם נִטְמָא אִם לֹא וְסְפֵק זֶה אֶפְיֵלוּ אִם נִימָא דְּהוּי כְּמוֹ סְפֵק עַל סְפֵק לֹא עַל וְהוּי סְפֵק דְּאִיסוּרָא מ"מ סְפֵק אִיסוּרָא דְּאוֹרְיִיתָא לְחוּמְרָא וּבְנֻדָּאֵי נִפְסָנוּק לְחוּמְרָא דְּהֵינֵן טְמָא וּא"כ שׁוּב דְּחוֹקְרִין אָנוּ אִם נִגְעָ הַכֶּפֶר אִם לֹא הוּי סְפֵק נִגְעָ סְפֵק לֹא נִגְעָ וְסְפִיקוֹ הֵנָּה טְמָא כִּינֵן שְׂפֵק הַשְּׁנֵי תְּלוּי בְּסְפֵק הֶרְאִשׁוֹן מִקְרִי זֹאת סְפֵק אִיסוּרָא לְחוּמְרָא בַּכ"מ וְלֹא שְׁיִיךְ לְאוּקְמֵי אַחְזָקָה וּמְטַמְּאִינֵן אֶת הַכֶּפֶר ע"כ וְדו"ק.

רַמְב"ם הַלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן פ"ח הַלְכָה ד' ז"ל וְכֵן שׁוֹר הַכֶּפֶר שֶׁהִזִּיק פְּטוּר שְׂנֵאָמֵר שׁוֹר רַעְהוּ עַד שְׂיֵהָא הַנְּכַסִּים מִיְּחֻדִּים לְבַעֲלִים אֶחָד כִּיִּצַד שׁוֹר הַכֶּפֶר שְׂנֵגַח וְקוֹדֵם שְׂיִתְפָּנוּס אוֹתוֹ הַנִּזְקָה בָּא אַחַר וְנִזְקָה בּוֹ ה"ז פְּטוּר וְלֹא עוֹד אֱלָא שׁוֹר הַמִּיְּחֻד לְבַעֲלִים שֶׁהִזִּיק וְאֶחָד שֶׁהִזִּיק הַקְדִּישׁוֹ אוֹ הַכֶּפֶר ה"ז פְּטוּר עַד שְׂיֵהָא לוֹ בְּעֵלִים בְּשַׁעַת הַזִּיקוֹ וּבְשַׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין ע"ש, וְהֵנָּה בַּמַּס' ב"ק דְּרַף י"ג ע"ב וְכֵן בְּדְרַף מ"ד ע"ב אֵיתָא שֶׁם תַּנְיָא נְמִי הָכִי יִתֵּר עַל כֵּן א"ר יְהוּדָא אֶפְיֵלוּ נִגְחָ וְאִח"כ הַכֶּפֶר נִגְחָ וְאִח"כ הַקְדִּישׁ פְּטוּר שְׂנֵאָמֵר וְהוּעַד בְּבַעֲלֵיו וְהַמִּית וְכו' עַד שְׂיֵהָא מִיתָה וְהַעֲמָדָה בְּדִין שְׁנוּיִן כְּאֶחָד, וְכַתוּב שֶׁם בְּדְרַף מ"ד בְּצִדוֹ וְז"ל מְלִשׁוֹן רַש"י שְׁפִירֵשׁ דְּאִין הַעֲדָאָה אֱלָא בַּב"ד מִשְׁמַע דְּמוֹהוּעַד יְלִיף אֶבֶל מְלִשׁוֹן הַתּוֹס' לְעֵיל דְּרַף י"ג ע"ב דְּפִירֵשׁ דְּלָאוּ מוֹהוּעַד יְלִיף צְרִיכִים לְהַגִּיָּה וְהַמִּית וְגו' וְשִׁמְבְּתוֹס' דְּרַף י"ג ע"ב בְּתוֹס' ד"ה שְׂנֵאָמֵר וְהוּעַד כְּתוּב שֶׁם ז"ל נִרְאָה דְּלָאוּ מוֹהוּעַד קְדָרִישׁ דְּהָאֵי וְהוּעַד לֹא אֵיִרִי בְּעַדוֹת שְׁעוֹשִׁין לְסַקְלוֹ כ"א לִיעָדוֹ אֱלָא מְסִיפָא דְקָרָא קְדָרִישׁ דְּכַתִּיב הַשׁוֹר יִסְקַל וְכֵן מִשְׁמַע לִישְׁנָא דַּגְמ' וְכו' ע"ש וּבְאַמַּת צְרִיכִים לְהַבִּין פִּירוּשׁוֹ שֶׁל רַש"י דְּמִפְרֵשׁ דְּאִין הַעֲדָאָה אֱלָא בַּב"ד, וְעַל הַרְמַב"ם שֶׁם כּוֹתֵב הַל"מ מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּלָא בְּעֵי שְׂיֵהָא לוֹ בְּעַל אֶחָד מִתְחִילָה וְעַד סוּף אֱלָא שְׂיֵהָא לוֹ בְּעֵלִים בְּלִבְד וּא"כ נִגְחָ וּמְכַר אוֹ הוֹרִישׁ חֵיבִים מְשׁוּם דְּהָרִי יֵשׁ לוֹ בְּעֵלִים וְכ"כ הַטּוֹר בְּסִימָן ת"ו אֶבֶל רַש"י ז"ל כְּתוּב וְכו' דְּמִשְׁמַע שְׂיֵהָא לוֹ בְּעַל אֶחָד מִשְׁמַע הַעֲדָאָה וְעַד שַׁעַת הַעֲמָדָה בְּדִין ע"כ וְאִינִי יוֹדַע לְמָה דְּחַק רַש"י בְּכַף דְּהַדְרָשָׁא מִשְׁמַע כְּדַבְּרֵי רַבִּינוּ דְּכִינֵן דְּהַזְפִּיר בְּהַעֲדָאָה בְּעֵלִים כְּדָאָמֵר וְהוּעַד בְּבַעֲלֵיו וּבְמִיתָה ג"כ שְׂנֵאָמֵר הַשׁוֹר יִסְקַל וְגַם בְּעֵלֵיו יוֹמַת מִשְׁמַע דְּצָרִיף שְׂיֵהָיו לוֹ בְּעֵלִים מִתְחִילָה וְעַד סוּף אֶבֶל שְׂיֵהָא לוֹ בְּעַל אֶחָד מִזֵּין לוֹ זֶה בְּכַתוּב אִטוּ אִם נִגְחָ וּמְכַר קוֹדֵם הַעֲמָדָה ב"ד שְׂיֵשׁ לוֹ בְּעַל אַחַר יֵהָיֶה פְּטוּר זֶה לֹא נִרְמַז בְּכַתוּב אֱלָא

שְׂיָהָה לוֹ בְּעָלִים לְחוּד עַכ"ל הַל"מ וּבִטּוֹחַ"מ סִימָן ת"ו סְעִיף ב' ג' אֵימָא שָׁם וַז"ל וְלֹא עוֹד אֲלֵא אֲפִילוּ הָיוּ לוֹ שָׁם בְּעָלִים בְּשַׁעַת נְגִיחָה וְהַפְקִירוּ קוֹדֵם שְׁעֵמֶד בְּדִין פְּטוֹר מִיְהוּ דוֹנוּקָא אִם זָכָה בּוֹ אַחַר אֲבָל אִם הוּא חָזַר וְזָכָה בּוֹ חֵיב וְכֵן אִם נִגְחָ וְאַח"כּ מְכַר אוֹ הוֹרִישׁ חֵיב עַכ"ל וְע"ש בַּב"י וּבב"ח וְע"ש בְּחִידוּשֵׁי הַגְּהוֹת ז"ל וּמ"ש וְכֵן אִם נִגְחָ וְאַח"כּ מְכַר אוֹ הוֹרִישׁ חֵיב כֵּן נִרְאֶה מְדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ה מֵהִלְכוֹת נ"מ הַלְכָה ד' שְׁפָתַי שָׁם שׁוֹר הַפְקֵר שְׁנֵיגַח וְכוּ' מִשְׁמַע דְּלֹא דוֹנוּקָא שְׂיָהָה אוֹתוֹ בְּעַל מִתְחַיְלָה וְעַד סוּף רַק שְׂיָהָה לוֹ שָׁם בְּעָלִים בְּעֶלְמָא מִשְׁא"כ בְּהַקְדִּישׁ וְהַפְקִיר שְׂאִין לוֹ בְּעָלִים כָּלֵל בְּשַׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין מַעֲתָה בְּמְכַר וְהוֹרִישׁ שְׂיָישׁ לוֹ בְּעָלִים אַח"כּ פְּשׁוּט דְּחֵיב וְכֵן מְצֵאתִי בְּסֵפֶר ל"מ שְׁפָתַי שְׁדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְהַטּוֹר דְּשָׁם בְּעָלִים בְּעֶלְמָא בְּעִינֵי וְתַמָּה עַל רַש"י שְׁפָתַי דְּבַעֲיָנָא בְּעַל אֶחָד מִשְׁעַת הַעֲדָאָה וְעַד שְׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין אֲמָנָם יֵשׁ לְתַמְוָה לְפִי"ז לְמָה פְּתַב הַטּוֹר בְּהַפְקִיר וְזָכָה בּוֹ אַחַר דְּפְטוֹר הָא יֵשׁ לוֹ בְּעָלִים בְּתַחֲיָלָה וְסוּף וּמ"ש הָא מְמַכֵּר וְהוֹרִישׁ שְׁפָא לְרִשׁוֹת אַחַר וְא"ל דְּעֵינָר הַקְּפִידָא וְכוּ' וְלֹא יַעֲמֹד שְׁעָה אַחַת בְּלֹא בְּעָלִים מִשׁוּ"ה בְּמְכַר וְהוֹרִישׁ חֵיב דְּמִיד שְׂיָצֵא מְרִשׁוֹתוֹ יֵצֵא לְרִשׁוֹת אַחַר וְלֹא עֵמֶד רָגַע אֶחָד בְּלֹא בְּעָלִים מִשְׁא"כ בְּהַפְקִיר וְזָכָה בּוֹ אַחַר דְּקוֹדֵם שְׁזָכָה בּוֹ עֵמֶד זְמַן מַה בְּלֹא בְּעָלִים דֹּא"כ לְמָה פְּתַב דְּבִזְכָּה בּוֹ הוּא עֲצָמוֹ חֵיב הָא ג"כ קוֹדֵם שְׁזָכָה בּוֹ עֵמֶד בְּלֹא בְּעָלִים דֹּא"כ לְמָה פְּתַב לְק"מ וְכוּ' וְא"ש דְּבַרְיוֹ דַּס"ל דְּבַעֲיָנָא שְׂיָהָה לוֹ בְּעָלִים בְּשַׁעַת הַיְזִיקוֹ וּבְשַׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין מִשׁוּ"ה שׁוֹר שָׁל הַפְקֵר בְּשַׁעַת נְגִיחָה אוֹ הַפְקִירוּ קוֹדֵם הַעֲמֻדָה בְּדִין פְּטוֹר וְכוּ' וּבְאַמַּת בְּסִיפָא אִם זָכָה בּוֹ אַחַר קוֹדֵם הַעֲמֻדָה בְּדִין חֵיב כֵּינּוּ שְׂיָישׁ לוֹ בְּעָלִים בְּתַחֲיָלָה וְסוּף אֲבָל לְהַטּוֹר שְׁפָתַי בְּהַדְּיָא גַּבֵּי הַפְקִירוּ אִם זָכָה בּוֹ אַחַר פְּטוֹר וְע"כ קוֹדֵם הַעֲמֻדָה בְּדִין דֹּא"כ אַף זָכָה בּוֹ עֲצָמוֹ יְהֵא פְטוֹר קָשָׁה כַּנ"ל אִם לֹא דְנִימָא וְכוּ' לֹא אֵהַפְקִירוּ דְסָמִיךְ לִיהָ קֹאֵי וְכוּ' עוֹד אֲפָשֶׁר לוֹמַר וּלְהַשׁוּוֹת כָּל הַדִּיעוּת יַחַד וּלְכַוְנָם לְדַעַת רַש"י שְׁפָתַי דְּבַעֲיָנָא שְׂיָהָה מִיּוֹחֲדִים לְאֶדָם אֶחָד לְעוֹלָם מִשְׁעַת הַיְזִיקוֹ וּבְשַׁעַת הַעֲמֻדָה בְּדִין וּקְרָאֵי הַכִּי דִּיִּיקֵי וְכוּ' דְתַחֲיָלָה פְּתִיב וְהוֹעֵד בְּבַעֲלֵי וְסִיִּים וְגַם בְּעַלְיוֹ יוֹמַת מִשְׁמַע דְּהָא בְּעַל דְּלִמְעַלָּה קְאָמַר וְהִנֵּה מְצִינּוּ ב"ק, דָּף ח' ע"ב מַה מְכַר רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי כָּל זְכוֹת שְׁתַּבָּא לִידּוֹ וְכוּ' מַעֲתָה בְּמַכִּירָה עוֹדְנָו שָׁם הַבַּעַל הָרִאשׁוֹן חוֹפֵף עָלָיו לֹא כֵן בְּזוֹכָה מִן הַהַפְקֵר לֹא מְסַתְּבַר שְׁתַּהֲיָה לוֹ כָּל הַזְכוֹת וְהַאחֲרִיּוֹת שָׁל הַמַּפְקִיר לְפִי"ז א"ש דְּבַמַּכִּירָה וִירִוּשָׁה אוֹ בְּהַפְקִיר וְזָכָה עֲצָמוֹ הוּא הָיוּ בְּעַל אֶחָד מִשְׁעַת הַיְזִיקוֹ וּבְהַעֲמֻדָה בְּדִין אֲבָל בְּאַחַר שְׁזוֹכָה לֹא הוּ"ל הַיְזִיקוֹ וְהַעֲמֻדָה בְּדִין שְׁוִיָּין כְּאֶחָד ע"ש הַיֵּטֵב וְהַתוֹ"ת בְּפִירוּשׁוֹ עַל הַפְּתוּב וְהוֹעֵד בְּבַעֲלֵי וְלֹא יִשְׁמְרָנוּ כו' מְבִיא שָׁם ג"כ פִּירַש"י וְהָרַמְבַּ"ם וְכוּתְבּוּ דַעַתוֹ דְּגַם הָרַמְבַּ"ם ס"ל פְּרַש"י אַף הוּא מְגִיָּה שָׁם בְּרַמְבַּ"ם תִּיבַת אֶחָד וְצ"ל עַד שְׂיָהָה לוֹ בְּעָלִים אֶחָד מִשׁוּם דְּאֵי נִימָא דְּהָרַמְבַּ"ם ס"ל דְּבַעֲיָנָא רַק שְׂיָהָה לוֹ בְּעָלִים אֲבָל ל"ד בְּבַעֲלִים אֶחָד מִקְּשָׁה א"כ אֲמַאי כָּלֵל ג"כ בְּהַקְדִּישׁוֹ וְהֵלֵא בְּהַקְדֵּשׁ יֵשׁ לוֹ בְּעָלִים וְהֵם הַגְּזַבְּרֵי אוֹ גַּבְּאֵי צְדָקָה וְע"ש וְנ"ל לִישַׁב קוֹשְׁתוֹ דְּהִנֵּה חֲקִרְתִּי מַהוּ זֶה הַקְדֵּשׁ אִם עַל הַקְדֵּשׁ הָיוּ כְּוָלֵי עֶלְמָא בְּעָלִים בְּשׁוֹתְפוֹת יַחַד אוֹ דְּהַקְדֵּשׁ אִינוּ שְׂיָיָה לְשׁוּם אִישׁ וְלִיכָּא שׁוּם בְּעָלִים עַל הַהַקְדֵּשׁ רַק בִּי גִזָּא דְּרַחֲמָנָא אֵימָה וְהַבֵּאתִי לְקָמָן בְּבִיאורֵינוּ לְרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת גְּזִיזָלָה וְאַבְיָדָה פ"א ה"ז רִאָּה מִקְדוּשֵׁי דָּף נ"ה ע"א שְׁהַקְדֵּשׁ הָיוּ כְּמַצִּיאָה וְהַפְקֵר וְדִין אֶחָד לְהֵם מְמִילָא מוּכָן הַדְּבַר שְׁהַקְדֵּשׁ אִינוּ שְׂיָיָה לְשׁוּם אִישׁ וְע"פ שְׁהַבֵּאתִי לְקָמָן בְּבִיאורֵינוּ לְהָרַמְבַּ"ם הַלְכוֹת גְּזִיזָה פ"ב הַלְכָה י"ד שְׁשִׁיטַת הָרַשְׁב"א שְׁבַהֲעוֹלָם לִיכָּא מִיּוֹדֵי דְּלֹא יְהִיָּה ע"ז בְּעָלִים וְעַל

מציאה והפקר הנה פיון דליכא בעלים מיוחדים כו"ע הבעלים אעפ"כ יש שיטות להיפוך
ג"כ ונוכל לומר דאם הקדש הוי דכולי עלמא וכל העולם בעלים ע"ז ולכן אין מועילין
בפחות משנה פרוטה גבי הקדש פיון דהוי דכולי עלמא וא"כ כאו"א יש לו פחות משנה
פרוטה בהקדש ולכן אין מועילין, אבל באמת אפילו אי נימא דהקדש אינו שייך לכו"ע
ג"כ ניחא פי הטעם הוא דפחות משנה פרוטה אינו ממון ונחמשה פרוטות נאמר כדאימא
בב"מ דף נ"ה ע"א ובמעילה דף י"ח ואעפ"כ בהישבון הוא מחויב דכתיב ואת אשר חטא
מן הקדש ישלם לרבות פחות משנה פרוטה גבי קודש להישבון כדאימא בב"מ שם ואע"פ
דפחות משנה פרוטה אינו ממון מ"מ הוי שלו והראיה דאסורין לגזול ולגנוב אצל חבירו
פחות משנה פרוטה רק בהישבון אינו מחויבים מטעם דניתן למחילה וגבי הקדש הוי
גזירת הפתוב שאפילו פחות משנה פרוטה ג"כ מחויבים להשיב ועיין בסנפך דף כ"ז ע"ב
ברש"י ד"ה פל האזרח ישבו בסנפך כתיב דמשמע סנפך אחת לכל ישראל שישבו בה
זאח"ז ואי אפשר שיהא לכולן דלא מטי שנה פרוטה לכל חד אלא ע"י שאלה אע"כ
דיוצאין ידי חובתו בסנפכו של חבירו ע"ש משמע במצוה דהיכא דבעינן הגדר לכם או
לה על פחות משנה פרוטה לא חל הגדר דלכם אף מפירוש תוס' שם מבואר דהטעם הוא
משום דאין יוצאין בסנפך של שנתפוח משום דכתיב לה גבי סנפך אם לא דיוצאין בסנפך
שאולה ולכן פל ישראל ראון לישב בסנפך אחת ובחקירתינו יכולים לתרץ קושיא
עצומה על שני דינים דסתרי אהדדי ומוכא זה בב"י טוח"מ סימן ז' ע"ש ונ"ל ומה שכתב
דאין מועיל סילוק הדין אלא א"כ יש להם ספר אחר פן כתב הרא"ש בתשובה פלל ג'
סימן י"ג בפרק חזקת הבתים מייירי שאין ס"ת בעיר אלא זה בלבד אבל אם יש ס"ת
אחר בעיר אפשר להם להסתלק שלא יקראו באותו ס"ת בעודו בבית הפנסת ואפילו אם
יקראו בו בעודו בב"ה לא מקרי הנאה פיון שאפשר שיקראו בספר אחר ורבינו ירוחם
כתב בשם הרא"ש ודוקא שיש ס"ת אחר באותו ב"ה שהם רגילים להתפלל בו וכתב
רבינו ירוחם דין ב"ה לדון עליו דינו כס"ת שפולם נכנסים להתפלל בתוכו ואם יש בעיר
ב"ה אחר יכולים להסתלק ולדון כמו בס"ת נהלא בס"ת אין מועיל מה שיש בעיר ס"ל
דלא פשיטת הרא"ש ומפני מה מועיל פה ומה הוא כותב כמו בס"ת והסתירה חזקה מאד
והנראה לפענ"ד לישב בחקירתנו דבזה פליגי רבינו ירוחם והרא"ש, דהרא"ש סובר
דיוצאין בס"ת של שנתפוח אבל הקדש אינו שייך לשום איש ולכן בס"ת של ב"ה אין
יוצאין דאע"פ דס"ל דיוצאין בס"ת של שנתפוח עיין ביו"ד סימן ע"ר בפ"ת שם בשם
תשובת בית אפרים ובשם ספר פרדס דוד כתב שם לישב מה שפשוט מנהג העולם בעיני
פל בחברות שכותבים ס"ת של חברה בשנתפוח ומישב שם ולפי מה שחידשתי פה אע"פ
שלהרא"ש אינו מוכרחים לומר דס"ל דיוצאים בס"ת של שנתפוח פי נוכל לומר דס"ל
דאין יוצאין בס"ת של שנתפוח ולכן אין הוא הדין נוגע אע"פ שאין ס"ת בב"ה זה רק
בב"ה אחר ומה שצריך לטרוח ולהלך זה לא מקרי נוגע פי בין פה ובין פה צריך להלך
בביה"כ אבל להרבינו ירוחם בנודאי שיטתו דיוצאין בס"ת של שנתפוח וס"ת של ביה"כ
שייך לכל אנשי ביה"כ וכל אחד יוצא בזה מצות פתיבת ס"ת ולכן הוא נוגע מצד מצות
פתיבת ס"ת ואינו יכול לסלק רק אם יש ס"ת אחרת באותו ביה"כ ס"ת אלא מצד הטירחא
לא איכפת לנו ובעבור זה אינו מקרי הדין נוגע ולכן בב"ה אם רק בעיר יש ב"ה אחר
יכולים להסתלק ולדון כמו בס"ת בביה"כ נ"ז זה פי גבי ב"ה ליכא מצוה על פל אחד ואחד

לבנות ביהכנ"ס לעצמו וצ"ע אבל באמת כל זה אינו רק בב"ה בזמה"ז וגם זה דחוק לומר פן אבל הקדש בנודאי אינו שייך לשום איש רק בי גזא דרממנא איתיה ורממנא הוי בעלים ע"ז והגזבר הוי רק גזבר מרממנא כמו גבי הני פהני אי נימא דהוי שלוחו דרממנא פדאמר רב הונא בריה דרב יהושע בקידושין דף כ"ג ע"ב ועיין בנדרים דף ל"ה ע"ב וביומא דף י"ט ע"ב שהקרבן שייך לגבוה והני פהני אינם שייכים לדין כלל וכלל כ"כ גבי הקדש, ההקדש שייך לרממנא והגזבר שייך לרממנא ואינו שייך לומר ע"ז הגדר דבעלים וא"כ ניקח קנשית התו"ת הלא בהקדש יש בעלים והם הגזבר דזה אינו דבעלים נוכל לקרות רק בעלים הדיוטים, אבל הקדש שייך לרממנא והנה פמציאה כמו שהוכחנו לעיל ומה שפוטב התו"ת או גבאי צדקה משמע מדבריו דשור של צדקה הוי ג"כ שור של הקדש ומפטר מטעם שור של רעהו ולא של הקדש וז"א בנודאי ומה שייכות הדין של נגח ואח"כ הקדיש להקדש של צדקה הלא בהקדש גמור שומרים פטורים משבוועה ומתשלומין וכמו שפסק הרמב"ם בהלכות שכירות פ"ח הלכה א' ע"ש וגבי צדקה של מעות עניים אם הנה מעות שיש להם תובעים כגון דמיקץ קניצי כמו גבי עניי דפומבדיתא דמיקץ קניץ להו לא מיפטר מטעם לשמור ולא לחלק לעניים דלשמור הוא עיין בב"ק דף צ"ג ע"א ועיין ברמב"ם הלכות שאלה ופקדון פרק ה' הלכה א' ע"ש ובפרט שפשתעיין ברמב"ם הלכות נזקי ממון פ"ח הלכה א' וז"ל שור של ישראל שנגח שור של הקדש או שור של הקדש שנגח שור של ישראל פטור שנאמר שור רעהו וכל הקדשים שחייבים בהם מעילה אין בהם דין נזקין ופסולי המוקדשין יש עליהם דין נזקין בין שהזיקו בין שהוזקו שהרי יצאו לפדיון ולהיותם חולין עכ"ל וע"ש בל"מ הלא מבואר מדבריו דבדין מעילה תליא זה נאפילו קדשים קלים ג"כ חייב כמבואר שם וראיתם מגמ' ב"ק דף י"ב ע"ב מעילה לית בהו הא מיקדש קדשי וכו' ע"ש היטב א"כ בצדקה בנודאי אין שייך הדין דמעילה ובנודאי אינם נחשבים בכלל הקדש לגבי גדר זה ומה שפוטב דבעינן בעלים אחד מהא דקאמר הגמ' עד שיהא מיתה והעמדה בדין וגמר דין כאחד ואינו כתוב הלשון עד שיהא מיתה והעמדה בדין וגמר דין בבעלים משמע מזה דבעינן שיהא במצב אחד אדרבא אם היו צריכים להיות בעלים אחד הנה צריך להיות כתוב בזה"ל עד שיהא מיתה והעמדה בדין וגמר דין שוין באחד ולא הלשון כאחד דמשמע אע"פ שאינו בעל אחד אלא כאחד דהיינו שני בעלים כאחד וכמו שמוכח מזה הרשב"א בב"ק דף מ"ד ע"ב ע"ש ובזה נדחו כל דבריו גם על דברי חידושי הגהות דרוצה לישב כל הדעות ג"כ קשה פי הוא מתרץ דלהכי גבי נגח ואח"כ הפקיר ונכה בו אחר דפטור מטעם דבמכירה הלוקח זוכה מפח המוכר פי מה מכר ראשון לשני כל זכות שתבא לידו אבל גבי הפקיר לא זכה הזוכה מפח המפקיר והנה לשיטת רש"י דס"ל בב"מ דף י"ב ע"א דהפקיר מקרי דעת אחרת מקנה אותו עיין בבבא אורינו על הרמב"ם הלכות גירושין פ"ה הלכה י' א"כ גבי הפקיר נמי זכה מפח המפקיר הזוכה כיון דמשמע שם מרש"י דהנה דעת אחרת מקנה כמו גבי מתנה דהנה מיימי שם ראיה בגמ' ממתנה להפקיר לשיטת רש"י דגריס שם ואפקריה לכל הקודם ע"ש א"כ בנודאי מתנה ומכר דין אחד להו לענין נגח ואח"כ מכר או נתן וא"כ כיון דהפקיר שנה למתנה בכל מקלי לשיטת רש"י א"כ מ"ש הפקיר ממכירה לשיטת רש"י עצמו והנלע"ד לתרץ כל השיטות דסוברים כאחד ומתישב בזה כל השויות והוא דהא דהקפידה התורה בעלים גבי נזיקין לא הנה אלא מטעם

שְׁמִירָה דְחִיּוּב שֶׁל נְזִיקִין הוּא מֵצֵד הַשְּׁמִירָה כְּדַאִיתָא בְּרִשְׁבִּי"א ב"ק דף ב' ע"ב גְּבִי הָא דַּאִיתָא שָׁם אָבֵל בְּמַחְוֶבְרַת אִימָא כּוּלָּא מוּעֲדַת הִיא כּו' פְּתוּב שָׁם בְּהַרְשָׁב"א וְז"ל קִשְׁיָא לִי אֲדַרְבֵּה אִימָא כּוּלָּא תַמָּה הִיא לְשַׁלֵּם חֲצִי נִזְק בְּלַחֲוֹד דְּכָל לְאַפּוּקִי קוּלָּא לְתוּבַע וְחוּמְרָא לְנִתְבַע וי"ל דְּאֲדַרְבֵּה בְּנִזְיקִין סְפִיקוּ דִּידְהוּ לְהַחְמִיר פְּאִיסוּרִין ע"ש וְהַסְבֵּר שֶׁל פְּאִיסוּרִין הוּא מֵטַעַם דְּחִיּוּב הַנְּזִיקִין הוּא מֵטַעַם חִיּוּב הַשְּׁמִירָה וְכַדַּאִיתָא בְּפְתוּב וְהוּעֵד בְּבַעֲלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְהוּא הַהֲתַרְאָה עַל חִיּוּב הַשְּׁמִירָה שְׁנֵה גוּרָם לְחִיּוּב הַתְּשַׁלּוּמִין שְׁמֵנָה יְלִיף הַגַּמ' ב"ק דף קי"ב ע"ב דְּיָבֵא בְּעַל הַשּׁוֹר וַיַּעֲמֹד עַל שׁוּרוֹ בּב"ד דָּאִין מְקַבְּלִים עֲדִים שְׁלֵא בְּפָנֵי בְּעַל דִּין וְשְׁלֵא בְּפָנֵי ב"ד וּבְסַפְרֵי פ' שׁוֹפְטִים יְלִיף זֶה מִפְּסוּק וַעֲמַדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב יָבֵא בְּעַל הָרִיב וַיַּעֲמֹד עַל רִיבּוֹ מִכָּל הַלֵּין מְבֹאָר דְּחִיּוּב הוּא מֵטַעַם וְהוּעֵד בְּבַעֲלֵיו וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ וְזֶה הַפְּרִוּשׁ שֶׁל רַש"י בּב"ק דף מ"ד ע"ב וְהוּעֵד בְּבַעֲלֵיו דָּאִין הַעֲדָאָה אֱלָא בּב"ד פִּי עֵינָר הַחִיּוּב הוּא מֵטַעַם הַשְּׁמִירָה וְהַתְּחַלַּת הַחִיּוּב הוּא מִתְּחַלַּת מֵהַהֲתַרְאָה לְשִׁמּוֹר אֶת שׁוּרוֹ וְלָכֵן אִם מְכַר אוֹ נָתַן אוֹ זָכָה הוּא בְּעַצְמוֹ אוֹ הוֹרִישׁ הוּא מוֹסְרֵנוּ וְנִתְּנָה כָּל הַחִיּוּבִים שֶׁל הַשְּׁמִירָה דְּהִיָּה עָלָיו הוּא מוֹסֵר עַכְשָׁיו בְּמַכִּירְתּוֹ אוֹ בְּמִתְּנָתּוֹ אוֹ בְּמָה שֶׁהוֹרִישׁ לְבָנָיו וְחַלִּין חִיּוּבֵי הַשְּׁמִירָה שְׁלֹו עַכְשָׁיו הֵם חָלִים עַל הַבְּעָלִים דְּעַכְשָׁיו שֶׁל הַשּׁוֹר שֶׁהֵם קִבְּלוּ עַל עֲצָמָן חִיּוּבֵי הַרְאָשׁוֹן וְכֵן אִם הוּא זָכָה בְּעַצְמוֹ ג"כ לֹא נִיִּתְקוּ מַעֲלֵיו חִיּוּבֵי הַשְּׁמִירָה שְׁלֹו דַּל"כ כּאו"א יִפְקִיר לְזִמְן מָה אֶת שׁוּרוֹ שְׁנַגַּח וְתִיָּבָה וּמִיד יִזְכֶּה בּוֹ בְּעַצְמוֹ וּמִיָּפֵטֵר הוּא דְּפֵטֵר אֶת נַפְשִׁיהָ אֱלָא דְּאַחַר שְׁיִזְכֶּה אֶת הַשּׁוֹר בְּעַצְמוֹ חַל עָלָיו חִיּוּבֵי הַקּוֹדְמִים לְהַפְּקֵרוֹ אָבֵל הִיכָא דְּהַפְּקִיר וְזָכָה בּוֹ אַחַר הֵנָּה בַּעַת הַהַפְּקֵר נִיִּתַק חִיּוּבֵי הַשְּׁמִירָה כִּי הַפְּקֵר לֹא הֵנָּה בְּעָלִים דְּשְׁמִירָה כ"א שׁוֹר הַפְּקֵר נִגַּח ג"כ פְּטוֹר הַשּׁוֹר כִּי הַפְּקֵר לֹא הֵנָּה בְּעָלִים שֶׁל שְׁמִירָה וְלָכֵן תִּיָּבָה פְּשֵׁהַפְּקִיר הַשּׁוֹר נִיִּתְקוּ חִיּוּבֵי הַשְּׁמִירָה הַרְאָשׁוֹנִים וְאֵע"פ שֶׁעַכְשָׁיו הַזּוֹכָה הוּא דּוֹכָה מִכַּח הַמַּפְּקִיר לְדַעַת רַש"י אֵע"פ כִּי אֵינָם חָלִים עַכְשָׁיו עָלָיו חִיּוּבֵי הַשְּׁמִירָה דְּהַרְאָשׁוֹן כִּי אֵין חִיּוּבִים וְאַחֲרֵי כֵן שֶׁל הַמַּפְּקִיר עַל הַזּוֹכָה דַּעַת הַהַפְּקֵר נִתַּק וּפְסִק חִיּוּבֵי הַשְּׁמִירָה וְכָל הַחִיּוּבִים דְּהַבְּעָלִים הַרְאָשׁוֹנִים עַל הַשּׁוֹר לְגַמְרֵי וְלִיכָא שׁוּם חִיּוּבִים עַל הַזּוֹכָה וְדו"ק.

רַמְב"ם הַלְכוֹת נִזְקֵי מָמוֹן פָּרָק י הַלְכָה י' ז"ל וְכֵן שׁוֹר הָאֲשָׁה וְשׁוֹר הַיְתוּמִים וְשׁוֹר הָאֲפוּטְרוֹפּוֹס שֶׁהִמִּיתוּ נִסְקְלִין וְאֵין הָאֲפוּטְרוֹפּוֹסִין מְשַׁלְּמִין אֶת הַכּוֹפֵר שֶׁהַכּוֹפֵר כְּפָרָה הוּא וְאֵין הַקְּטַנִּים וְהַחֲרָשִׁים וְהַשּׁוֹטִים בְּנֵי חִיּוּב כְּדִי שְׁיִהְיוּ צָרִיכִין כְּפָרָה ע"ש, וְקִשְׁיָא לְפִי מַאי דְקִי"ל כְּמִיתַת בְּעָלִים כְּדַאִיתָא שָׁם הַלְכָה ז' א"כ לְמָה יִתְחַיֵּב הַשּׁוֹר מִיְתָה הֵלֵא הַבְּעָלִים פְּטוּרִים מִמִּיתָה אִם הִרְגוּ כְּדַאִיתָא בְּמַכִּילְתָּא פ' מְשַׁפְּטִים יְכוּל אֲפִילוּ קִטְוֹן שְׁהַכָּה חֲיִיב ת"ל וְאִישׁ כִּי יָכָה ע"ש וְא"כ לְמָה חֲיִיב הַשּׁוֹר וְנִרְאָה לִי דְּהַכִּי פְּרִוּשׁוֹ שֶׁל הַדִּין דְּכְמִיתַת בְּעָלִים כְּדַאִיתָא הַשּׁוֹר דָּאִין הַשּׁוֹר חֲיִיב עַד שְׁיִהְיוּ הַבְּעָלִים ג"כ חֲיִיבִים זֹאת אֵינּוּ אֱלָא הִיכָא דְּהַבְּעָלִים פְּטוּרִים מֵצֵד הַדִּין כְּגוֹן הִיכָא דְּהַבְּעָלִים הֵם טְרַפָּה כִּינּוֹן שְׁבַעֲלֵיו כְּמַת הֵם חֲשׁוּבִים וְאֵינָם צָרִיכִים מִיְתָה הִינּוּ הַבְּעָלִים פְּטוּרִים מֵצֵד הַדִּין דְּטְרַיָּפָה שְׁהַרְגַּ כְּדַאִיתָא בְּרַמְב"ם מֵהַלְכוֹת רוֹצֵחַ וְשְׁמִירַת נַפְשׁ פ"ב הַלְכָה ט' מֵטַעַם דְּהֵנָּה עֲדוּת שְׁאֵי אִתָּהּ יְכוּל לְהַזְזִיפָה לָכֵן הוּא פְּטוֹר וְכִמוֹ כֵן הִיכָא דְּנִתְפָּנוּן לְבַהֲמָה וְהַרְגַּ אֶת הָאֲדָם ג"כ הַשּׁוֹר פְּטוֹר מִמִּיתָה דְּהַבְּעָלִים בְּכַה"ג הֵם פְּטוּרִים מֵצֵד הַדִּין דְּבַעֲיָנוּ עַד שְׁיִתְפָּנוּן לוֹ כְּדַאִיתָא בְּרַמְב"ם הַנ"ל פ"ד הַלְכָה א' דְּפּוֹסֵק כּר"ש דְּפְטוֹר וְכַתְּנָא דְּבִי חֲזַקְיָה וְכַרְבָּא דְּבַתְרָאָה הוּא וְדַלָּא כְּהַרְאָב"ד בְּהַשְּׁגוֹת שָׁם עֲיִין בּכ"מ שָׁם בְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלוּ הַבְּעָלִים

פְּטוּרִים מִצַּד הַדִּין אֲבָל הַכֹּא גַבֵּי יְתוּמִים שְׁפֹטוּרִים אִם הֵמִיתוּ אֵינּוּ אֶלָּא מִשׁוּם שְׁהֵזְמַן גִּרְמָא שְׁעֵתָה אֵין בְּכַחֵם לְחַיִּיב א"ע שְׁמַעְשִׂיהֶם אֵינֶם כְּלוּם בְּעַת קְטָנוּתָם וְאֵין בְּכַחֵם לְגֵרוֹם חַיִּיב לְעַצְמָם ע"י מַעֲשֵׂה הַיְזִיקָם וְלִכְשִׁיגְדְּלוּ הֲלֵא יִתְחַיִּיבוּ עַל דְּבַר כְּזֶה כְּמוֹ שְׁאָר אֲנָשִׁים אֲבָל שׁוֹרֵם יָכוֹל לְגֵרוֹם חַיִּיב מִיְתָה לְעַצְמוֹ ע"י מַעֲשָׂיו וְלִכֵּן הַשׁוֹר נִסְקַל וְכ"כ יֵשׁ לְהִבְיָא רְאִיָּה לְזֶה כִּי אִם הוּא הִפֵּה אֶת עֵבְדוֹ יִשְׁנֹו בְּדִין יוֹם אוֹ יוֹמִים וְאִם עָמַד הָעֵבֶד כ"ד שְׁעוֹת וְאִח"כ מֵת אֵינּוּ נִהְרָג עָלָיו אַע"פ שְׁמַת מַחְמַת הַמַּפָּה כְּדֹאֵיתָא בְּרַמְבַּ"ם מֵהִלְכוֹת רוֹצֵחַ וְשִׁמְרֵת נֶפֶשׁ פ"ב הַלָּכָה י"ב וְאִם שׁוֹרוֹ יָמִית אֶת עֵבְדוֹ וְחֵי הָעֵבֶד כ"ד שְׁעוֹת וְאִח"כ מֵת מַחְמַת הַמַּפָּה בְּנוֹדָאֵי חַיִּיב הַשׁוֹר סָקִילָה וְאֵינּוּ בְּדִין יוֹם אוֹ יוֹמִים וְאִמְאֵי לֹא נִימָא כְּמִיתַת בְּעָלִים כְּפֶה מִיתַת הַשׁוֹר, אֶלָּא הַהִסְבֵּר הוּא כִּן דִּהֲלֵא יְדוּעַ דְּדִין דְּיוֹם אוֹ יוֹמִים לֹא שְׁיִיף אֶלָּא בְּעֵבְדוֹ וְאִם יָפֵה עֵבֶד שֶׁל אַחַר אֶפְּיָלוֹ מֵת לְאַחַר כְּפֵה יָמִים מַחְמַת הַמַּפָּה הוֹאִיל וְהִפְהוּ כְּדֵי לְהַמִּית ה"ז נִהְרָג עָלָיו כְּשִׁי אֶת חֲנוּרִין כְּדֹאֵיתָא בְּרַמְבַּ"ם הַנ"ל הַלָּכָה י"ג ע"ש וְא"כ הַפְּטוּר דְּיוֹם אוֹ יוֹמִים אֵינּוּ שְׁיִיף אֶלָּא בְּעֵבְדוֹ שְׁנֹו וְהַפְּטוּר הוּא מַחְמַת עֵבְדוֹ שְׁלוֹ וְא"כ אֵיף שְׁיִיף לְהַקְשׁוֹת דִּיהָא הַשׁוֹר פְּטוּר מִטַּעַם כְּמִיתַת בְּעָלִים כְּפֶה מִיתַת הַשׁוֹר דִּלְהַשׁוֹר אֵין הָעֵבֶד שְׁלוֹ וְלִכֵּן הַשׁוֹר נִסְקַל אִם מֵת מַחְמַת הַמַּפָּה הָעֵבֶד וְדו"ק.

הַקְּצוּה"ח בְּסִימָן ת"ה סְעִיף ג', כּוֹתֵב שְׁהַרְמַב"ם בְּפָרָק י"א מְנַזְקֵי מְמוֹן וְהַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו ב'פ' לְוֹלֵב הַגְּזוּל וְהַרִיב"ש בְּסִימָן ת"א כּוֹלְהוּ סְבָרֵי דְאִיסוּרֵי הַנְּאָה הָנִי שְׁלוֹ וִיכוּלִים לְזַכּוֹת בְּזֶה אֲבָל אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ הָנִי לְהַפְקִיר אֶת הָאִיסוּרֵי הַנְּאָה וּבְאַמַּת צָרִיכִים לְהִבִּין הֲלֵא אֵין אָנוּ יְכוּלִים לֹאמַר כִּי מְפָנִי זֶה דְּלֹא שְׁנֹה זֹאת כְּלוּם וְגַם אֵינּוּ יָכוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּזֶה מִקְרֵי זֹאת אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ כִּי בְּאַמַּת כָּל דְּבַר שְׁאֶפְּיָלוֹ אֵינּוּ שְׁנֹה כְּלוּם וְלִית לִיהִי לְהַבְעֵלִים בְּזֶה תִּשְׁמִישִׁים אַפ"ה מִקְרֵי הַדְּבַר מְנוּחַ בְּרִשׁוּתוֹ כִּי הֲלֵא בְּחִצְרוֹ מְנוּחַ זֹאת וְכָל דְּבַר שְׁמֻנְחַ בְּחִצְרוֹ מִקְרֵי בְּרִשׁוּתוֹ לִכֵּן נִרְאֶה שְׁהַסְבֵּר הַדְּבַר כְּפֶה הוּא כִּינּוֹן דְּאֶסְרָה הַתּוֹרָה אֶת הַדְּבַר בְּהַנְּאָה הַנִּה תִּיכְרַף חַל עַל הַדְּבַר הַנִּה דִּינִים שֶׁל שְׁרִיפָה וְאֶסוּר לְהַשְׁהוֹת הַדְּבַר בְּרִשׁוּתוֹ מְדַרְבְּנָן מְגֻזְרַת שְׁמָא יֵאכֵל וְיִהְיֶה מֵהַדְּבַר, לִכֵּן הַדְּבַר נִכְנָס בְּרִשׁוּת שֶׁל הַדִּינִים הַמְּנוּחָחִים עָלֶיהָ וְלִכֵּן מִקְרֵי אֵינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל הַבְּעֵלִים אֲבָל א"כ צָרִיכִים אָנוּ בְּאַמַּת לְהִבִּין מְפָנִי מַה זֹאת מִקְרֵי שְׁלוֹ כִּינּוֹן דְּצָרִיכִים אָנוּ לְשַׁרוֹן אֶת הַדְּבַר אוֹ לְסַקּוֹל אֶת הַשׁוֹר לִכֵּן אָנוּ מְנוּכְרָחִים לֹאמַר כִּי מַה שְׁשׁוֹרְפִים אוֹ סוּקְלִים אֶת הַשׁוֹר מִקְרֵי זֹאת שְׁשׁוֹרְפִים דְּבַר שֶׁל הַבְּעֵלִים אוֹ סוּקְלִים שׁוֹר שֶׁל הַבְּעֵלִים הֵינּוּ דְּבַר שְׁלוֹ שׁוֹרְפִים וְשׁוֹר שְׁלוֹ סוּקְלִים וְלִכֵּן מִקְרֵי זֹאת שְׁלוֹ עַל הָעֵבֶר שֶׁל הַדְּבַר קוֹדֵם שְׁשׁוֹרְפִים אוֹ שְׁסוּקְלִים אֶת הַדְּבַר וְדו"ק.

רַמְבַּ"ם הִלְכוֹת גְּנֵיבָה פ"ב הַלָּכָה י"ד שְׁוֹתְפִים שְׁגָנְבוּ אִם טָבַח אַחַד מֵהֶן אוֹ מָכַר מִדַּעַת חֲבִירוֹ מִשְׁלֹמִי תִּשְׁלֹמִי דו"ה וְאִם עָשָׂה שְׁלֵא מִדַּעַת חֲבִירוֹ פְּטוּרִים מִתְּשֻׁלּוּמֵי דו"ה וְחַיִּיבִים בְּכֹפֶל, וְהַ"מ שֶׁם שְׁוֹתְפִין שְׁגָנְבוּ פִּירוּשׁ שְׁגָנְבוּ שְׁנִיָּהֶם כְּאֶחָד וְדִין זֶה מְפֹרָשׁ בְּפִרְיָתָא שֶׁם וְחִילּוּק זֶה בֵּין לְדַעַת לְשֵׁלָא לְדַעַת מְפֹרָשׁ בְּגַמ' בְּמִמְרָא דר"נ שֶׁם וּבְב"מ דף ח' מְבִיא שֶׁם הַגַּמ' גַּבֵּי סוּגִיָּא דְהַמַּגְבִּיָּה מְצִיָּאָה לְחֲבִירוֹ הַדִּין דְּשׁוֹתְפִין שְׁגָנְבוּ.

וּפִירֵשׁ"י שֶׁם שְׁוֹתְפִין שְׁגָנְבוּ הֵינּוּ שְׁהוֹצִיא לְדַעַתוֹ וְלְדַעַת חֲבִירוֹ וּמְבִיא שֶׁם רְאִיָּה מִטְּבִיחָה וְהַתּוֹס' שֶׁם פְּרִיף עַל רְאִיָּה זֹו שֶׁל רִש"י מִטְּבִיחָה דְּגַבֵּי טְבִיחָה כְּתִיב הֵתָם תַּחַת לְרַבּוֹת אֶת הַשְּׁלִיחַ לִכֵּן פִּירֵשׁ תּוֹס' שְׁוֹתְפִים שְׁגָנְבוּ הֵינּוּ שְׁהַגְבִּיָּהוּ שְׁנִיָּהֶם וְהַאֲחֵרוֹנִים מְקַשִּׁים עַל פִּירוּשׁוֹ דְהַתּוֹס' כִּינּוֹן דְהַתּוֹס' לֹא פְּרִיף אֶלָּא עַל רְאִיָּתוֹ שֶׁל רִש"י וְכִינּוֹן שְׁאֶפְּיָלוֹ

לפירוש התוס' דמפרש שהגביהו שניהם נמי צריך לומר הגמ' בזה מטעם המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו דאי לא תימא פן תקשה תעשה זו כמי שמנוח ע"ג קרקע ותעשה זו וכו' הלא הנה יכול ג"כ לפרש בפירוש רש"י שהוציא לדעתו ולדעת חבירו, ול"נ כי הנה לכאורה נראה כי המ"ד שסובר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ס"ל כי תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים קנה אם לא דמחלקינן מציאה ממילי אחרניי פי גבי מציאה מקרי זאת מניעת הריוח ומניעת הריוח לא הנה חב לאחרים והנה זאת לא אליבא דכו"ע כי יש שסוברים אפילו מניעת הריוח מקרי ג"כ חב לאחרים ובפרט לשיטתו של הרשב"א שסובר כי בהעולם ליכא מידי דליכא ע"ז בעלים רק פי יש בעלים מיוחדים ויש דברים אשר העולם בכלל בעלים ע"ז והפקר או מידי דהפקירא מששת ימי בראשית כמו אבנים או יערות שיין לכו"ע והן הר"ן פתב בנדריים עלה דשמואל דאמר דינא דמלכותא דינא ונ"ל וכתבו התוס' דדונקא במלכי האומות אמרינן דינא דמלכותא דינא מפני שהארץ שלו ויכול לומר להם אם לא תעשו מצותי אגרש אתכם מן הארץ, אבל במלכי ישראל לא לפי שארץ ישראל כל ישראל שותפים בה ע"כ וא"כ בנודאי יהיה קשה לומר כי מציאה לא מקרי חב לאחרים ובפרט גבי גניבה בנודאי היא מוקשה היא קונה הוא לחבירו הלא חוב הוא להבעלים אף לי נראה כי המ"ד דסבירא ליה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו יכול לסבור כי במקום דחב לאחרים לא יקנה אף במציאה ליכא החסרון דחב לאחרים כ"א לא יקנה לחבירו גם הוא לא יקנה דתעשה זו כמי שמנוחת על גבי קרקע ותעשה זו כמי שמנוחת ע"ג קרקע נמצא דמה שמגביה לחבירו הוא לעצמו ולעצמו ליכא חסרון דחב לאחרים ולכן תינח זאת היכא דמגביהים שניהם אבל אם אחד מגביה לדעתו ולדעת חבירו גם הוא לא יקנה מטעם דחב לאחרים וכן גבי גניבה דהיכא דמגביהים שניהם ליכא החסרון דחב לאחרים כי אין זה מקרי תופס לאחרים אלא לעצמו כ"א לא יגביה לחבירו גם הוא לא יקנה דתעשה זו כמי שמנוחת וכו' לכן פירש תוס' דהגביהו שניהם ולא ניחא ליה בפירוש רש"י שהוציא לדעתו ולדעת וכו' אבל באמת נ"ל כי גבי גניבה לא שיין חב לאחרים כי להבעלים ניחא להו שיקנה המשלח כדי שיתחייב באונסים כ"א לא יקנה המשלח תרנוייהו יהיו פטורים המשלח מטעם דלא קנה והשליח מטעם דלא גנב לעצמו לכן ניחא להו שיקנה המשלח ובה ניחא ג"כ מה שהגמ' אומר בטעמא דאם עשאו שליח לגנוב מטעם דאשד"ע ולא מטעם חב להבעלים אלא משום דחב לאחרים לא שיין גבי גניבה ובה ניחא ג"כ מה שקשה על פירוש רש"י ותוס' היאך יכול לזכות לחבירו לשיטת הסוברים זכיה מטעם שליחות הלא אין שליח לד"ע ומה מועלת הסברא דמיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אבל לפי מה שפיתתי ניחא לשיטת התוס' דמפרש שנתפין שגנבו שהגביהו שניהם וא"כ מה שמגביה לחבירו הוא לעצמו פדלעיל וא"כ לא הנה זאת מטעם שליחות כי זאת לעצמו ולא לחבירו ואין פאן החסרון דאין שליח לד"ע ובאמת מצינן לומר כי מטעם זה לא רצה לפרש תוס' כפירש"י אבל באמת הקושיא דאין שלד"ע ליתא פדאיתא ברמב"ם הלכות גניבה פרק ג' הלכה ו' וכפי שמבואר במ"ל שם ע"ש דאומר אם אחד שלח לשחוט לחבירו והלך השליח ושחט בשבת דאין פאן החסרון דאשד"ע כי מי בקש אותו לשחוט בשבת ונדבר זה מובן, ולכן ג"כ פאן נהי דזכיה מטעם שליחות אף עכ"פ הוא לא צוהו והוא עושה הדבר מאיליו ולכן לא שיין פאן אשד"ע.

ואגב אורחא אעיר פה מה דקשיא לי בענינא דפה על הגמ' דב"מ דף ב' ע"ב דאימא התם לימא מתניתין דלא כבן ננס דאילו בן ננס ס"ל פיצד אילו ואילו באין לידי שבועת שווא ומשני הגמ' אפילו תימא בן ננס התם איכא נודאי שבועת שווא הכא מי יימר דהוי שבועת שווא אימר תרנוניהו בהדדי אגביהו ומפרש רש"י שכל אחד סבור שהוא הגביה תחילה והנה קשה לפום מאי דקיי"ל בדרף ח' ע"א דאם כל אחד לא יגביה לתבירו גם הוא לא יקנה משום תעשה זו כמו שמונחת וכו' הלא ממ"נ קשיא אם האמת כמו שאומרים הלא לא יקנו תרנוניהו משום דליכא פה המגביה מציאה לתבירו שאפילו לדעת הש"ך שמביא שאין צריך לומר בפירוש שהוא מגביה לתבירו אלא בכונה דיו והכא אפילו כונה ליכא לדעת תבירו פי כ"א סובר שהוא הגביה תחילה ובפרט שהאמת עם דעת הסמ"ע כי הקצוה"ח מסכים עמו בטענה על דעת הש"ך שדברים שבלב אינם דברים והכא הוי דברים שבלב ואי לא הוי האמת כפי מה שאומרים הלא איכא נודאי רמאי בטענותיהם ולשיטת רש"י צריך להיות מונח עד שיבוא אליהו וכי תימא היכן צריכים לומר מטעם המגביה מציאה לתבירו היכא שהוא אינו מחשב אלא לקנות חציו ואם לא יהיה פה הדין דהמגביה מציאה לתבירו לא יקנה הוא מטעם דהחציו השני מונחת על גבי קרקע אבל היכא דהוא יכול להגביה בלי סיוע תבירו וג"כ מחשב להגביה כולו לעצמו פה ליכא החסרון דמגביה מציאה לתבירו ויקנה החציו לעצמו אפילו היכא שאין מתפנין להקנות לתבירו וג"כ תבירו אינו מכוין להקנות לו וא"כ ה"נ כאן פינן דכל אחד אומר כולה שלי והוא היה מכוין לקנות כולה ליכא החסרון דמגביה מציאה לתבירו ז"א יענין בקצוה"ח ותמצא שם מבואר דאינו כן אלא אפילו בגוונא זו ג"כ צריך לומר מטעם המגביה מציאה לתבירו וראיתו משנים רוכבין ג"כ קאמר הגמ' שם ממשנה יתירה מטעם המגביה מציאה לתבירו דאל"כ קנין כל אחד מבטל קנין תבירו ע"ש היטב וא"כ קשיא היכי מייירי הגמ' ויש לתרץ בדוחק פי כאשר אנו אומרים פי כל אחד סבור שהוא הגביה תחילה ג"כ אנו יכולים לומר פי כל אחד סבור עכשיו שהוא הגביה תחילה אבל מתחילה הגביהו שניהם בהדדי וכל אחד הגביה פדיו המגביה מציאה לתבירו וצ"ע.

ואגב אורחא אכתוב בכאן מה שאמרתי על מחלוקת רש"י ותוס' ב"מ דף י' ע"א בהא דאי עשאו שליח אי מהני היכא דחב לאחרים דרש"י ס"ל דמהני והתוס' ס"ל דלא מהני ונ"ל פי הנה יש לחקור אם שליח נושא עליו שם וכח של בעלות או לא ורש"י ס"ל כי הוא נושא עליו שם וגם פח של הבעלים ולכן יכול לתפוס אבל תוס' ס"ל כי הוא שליח בעלמא מהבעלים ולכן אינו יכול לתפוס והסתירה שהתוס' מביא מיימר בר חשו אמרתי לתרץ בזה פי שם לא עשאו שליח אלא לגבות ולא לתפוס פי המשלח לא ידע פי יש שם בע"ח אחרים ולכן אינו יכול לתפוס פי ע"ז לא עשאו שליח ולא נכנס בגדר בעלות אבל רש"י קאי היכא דעשאו שליח לתפוס את הדבר ולכן נכנס בגדר בעלות על הדבר לתפוס ג"כ ולכן מהני ובזה מיושב מה שיש להקשות על רש"י סתירת עצמו מב"ק גבי הרשאה בפרק מרובה דף ע' ע"א דהתם פירש רש"י דאינו יכול לתפוס ואע"ג דעשאו שליח ולפי מה שביארתי ניחא פי שם איירי גבי הרשאה וגבי הרשאה עושה אותו שליח רק לגבות ולא לתפוס ולכן אינו יכול לתפוס אבל היכא דעושה אותו שליח לתפוס שם מהני פי נכנס בגדר בעלים גם על תפיסה ודו"ק.

וכן באתי לבאר פאן הא דאיתא בב"מ דף ו' ע"א אלא הא דאמר רב ששית שלש שבועות משביעין אותו שבועה שאינו ברשותו שבועה שלא שלח בה יד שבועה שלא פשע בה נימא גבי שבועה שאינו ברשותו מיגו דחשיד אממונא חשיד אשבועתא והנה קשה אמאי לא מיייתי ראיה הגמ' משבועה שלא שלח בו יד דהתם ג"כ ונדאי חשיד אממונא דשליחות יד בדבר של חבירו מקרי גזלן והנה עיין ברבינו ירוחם שהביא בשם הי"מ דבהרהר לשוב הגזילה הוי צדיק, והנה קשה להבין מה בכך שחשב שהדבר אינו שלו הלא חסר דבר של חבירו לחבירו ובמה מילא זאת הלא החסרון כמות שהוא עומד וכל אדם יעשה כן אחר שיגזול יחשוב ברעיון שהדבר אינו שלו ויהיה עוד צדיק גמור אתמהה והנה בפרכות דף י"ט ע"א והני מילי בדברים שבגופו אבל בממונא עד דמהדר למריה ע"ש היטב ועוד קשה מהגמ' דב"מ דף ה' ע"א גבי ההוא רעיא ופריה הגמ' ותיפוק ליה דהנה ליה גזלן ומפרש רש"י שם וכי א"ר חייא היכא שלא שלח בו יד משמע דבשלח בו יד מיפסל והלא יכול לחשוב שהדבר אינו שלו ויכוין להחזירו ולא יהיה גזלן, לכן נראה לי ברור ששיטה זו קאי היכא דלא גזל אלא במחשבה וכגון דשלח בו יד במחשבה פגון שומר שחשב להסתלק משמירה ולהכניס את הדבר לרשות עצמו ולכן מהני מה שאח"כ מקבל עליו שמירה בחזרה ומכניס את הדבר לרשות הפעלים פיון דלא שלח בה יד אלא במחשבה ולכן מהני החזרה במחשבה אבל היכא דלקח הדבר ונשתמש בה או שחיסר רביעית יין בזה ונדאי לא מהני חזרה במחשבה אלא צריף שישביב את הדבר בפועל ממש פיון דלקח הדבר בפועל ממש ולכן ניחא הרש"י דב"מ פי התם קאי היכא דחיסר את הדבר בפועל ולא מהני במחשבה להשיב את הדבר פי שם קאי דאסהידו עליה דאכל תרי מינייהו ולכן ג"כ צריף להשיב את הדבר בפועל ולא מהני במחשבה להשיב את הדבר פי שם קאי דאסהידו עליה דאכל תרי מינייהו ולכן ג"כ צריף להשיב את הדבר בפועל ולכן ניחא דמה שמשמע מפירש"י דאם שלח בו יד זאת בפועל ולכן מקרי גזלן ולא מהני חזרה במחשבה ולכן ג"כ ניחא מה שלא פריף הגמ' משבועה שלא שלחתי בו יד פי זאת קאי גבי שומר וגבי שומר הנה השליחות יד מה שמוציא מרשות בעלים לרשות עצמו ואינו רוצה להיות עוד שומר על דבר זה ולכן ליכא למיפרף מהשבועה דלא שלחתי בו יד נימא מיגו דחשיד אממונא חשיד גמי אשבועתא פי מי יודע דהוא חשיד אממונא דאפשר שמחשב להכניס א"ע בשמירה בתורה וזאת מהני לשיטת הי"מ שמביא הרבינו ירוחם פי היכא דלא לקח אלא במחשבה מהני חזרה במחשבה ופה יכול להיות שלא שלח יד אלא במחשבה בעלמא ולכן מהני חזרתו במחשבה ודו"ק.

וכ"כ נראה פה לבאר השיטות דסוברים שאם נגח שור של בעלים גבי שומר וגמרו הדין לסקול אותו כר' יעקב דאומר לו הרי שלח לפניה אעפ"כ סוברים דאם אח"כ איבע אננס גבי שומר ומת או אבד השור חייב לשלם אע"פ שהוא שומר חנם ובפשיטות נוכל לומר שההסבר פה הוא שזאת ששומר חנם יכול לומר הרי שלח לפניה זאת לא מקרי תשלומין בפועל אלא דהתורה גילתה לנו דהוא יכול לפטור את עצמו בכך ואינו מחויב לשלם אלא כל זמן שהשור בעין יכול לומר הרי שלח לפניה פיון דהיזק שאינו ניכר לא שמיה היזק אבל תשלומים זאת לא מקרי וא"כ כשאבד אח"כ השור נהי דשומר חנם אינו מחויב על גניבה ואבידה אבל החיוב אינו עליו מטעם אבידה זאת אלא כל זמן שהשור היה בעין היה יכול לפטור את עצמו אבל עכשיו כשהשור אינו בעין אינו במה לפטור

א"ע אָבֿל מ"מ קָשָׁה פֿינן דֿיז שׁוֹמֵר פֿינד בַּעֲלִים הָיָה מִקּוֹדֵם לָכֵן וְהוּי הַשְּׂבָה מְעַלְיָתָא
וּא"כ אַמְאֵי חֲזִיב עֲכָשְׁוּ לְשַׁלֵּם פֿינן דְּהֵיָה מִקּוֹדֵם הַשְּׂבָה מְעַלְיָוֵתָא וּפְטוּר אֵת עֲצָמוּ וְאַמְאֵי
חֲזִיב עֲכָשְׁוּ לְשַׁלֵּם פֿינן דְּשׁוֹמֵר חֲנָם פְּטוּר בְּכָף וְתִירָצְתִי שְׁהֵכָא לֹא הָיָה שׁוֹמֵר פֿינן דְּנִגְמַר
דִּינוּ מִמִּילָא הָיָה זֹאת אִיסוּרֵי הַנָּאָה וְאִיסוּרֵי הַנָּאָה לֹא שָׁנָה מִיָּדֵי מִמִּילָא אִין מַה לְשַׁמְרָא
וְלֹא הָיָה שׁוֹמֵר ע"ז וְלֹא הָיָה מִקּוֹדֵם הַשְּׂבָה וְלָכֵן חֲזִיב עֲכָשְׁוּ מִחֲמַת דְּלֹא שְׁמַר הַשׁוֹר
פְּרָאוי וְחֲזִיב הוּא לְהַשִּׁיב אֵת הַשׁוֹר וְלֹא הֵיָה הַשְּׂבָה וְלָכֵן חֲזִיב הוּא לְשַׁלֵּם וְדו"ק רַמְב"ם
פֶּרֶק י"ז הַלְכוֹת גְּזִילָה וְאַבְיָדָה ה"ז ו"ה הֵיָה אֶחָד רֹכֵב וְאֶחָד אוֹחֵז הַמוֹסְרָה הָרוֹכֵב קָנָה
הַבְּהֵמָה וְהַמוֹסְרָה שְׁעַל לְחֲזֵי הַבְּהֵמָה בְּלִבָּד וְזֶה שְׁאוּחֵז הַמוֹסְרָה קָנָה מִמֶּנָּה מַה שְׁאוּחֵז
בְּיָדוֹ וְשָׂאֵר הַמוֹסְרָה לֹא קָנָה אֶחָד מֵהֶן עכ"ל, וע"ש בְּמַגִּיד מְשֻׁנָּה ו"ל מִפְּנֵי שֵׁם בְּדָף
ט' וְכו' וּבְגַמ' אָמַר רַב יְהוּדָא דְרוֹכֵב לֹא קָנָה אֲלֵא א"כ מְנַהֵיג בְּרַגְלָיו וַיֵּשׁ פּוֹסְקִין פֿן וְאִין
זֶה דַּעַת הָרַב אֶלְפֶסִי ו"ל אֲלֵא רֹכֵב בְּלֹא מְנַהֵיג קָנָה וְזֶה דַּעַת רַבֵּינוּ ו"ל עכ"ל וְהַבִּין פֿן
בְּדַבְּרֵי רַבֵּינוּ מְדַנְקֵט רֹכֵב סְתָם בְּלִשׁוֹנוֹ מִשְׁמַע אֶפְיָלוֹ אִינוּ מְנַהֵיג בְּרַגְלָיו כְּמוֹ שְׁכַתֵּב שֵׁם
הַכ"מ בְּפִירוּשׁוֹ לְדַבְּרֵי הַמַּגִּיד מְשֻׁנָּה, וְהִנֵּה הַרַמְב"ם בְּעֲצָמוּ פּוֹסֵק בְּהַלְכוֹת מְכִירָה פ"ב
הַלְכָה ו' ו"ל פֿיַצַּד קוֹנֵין אֵת הַבְּהֵמָה בְּמִשְׁיְכָה אֲצ"ל אִם מְשַׁכָּה וְהַלְכָה אוֹ רֹכֵב עֲלֶיהָ
וְהַלְכָה בּוֹ מִשְׁמַע דְּצָרִיכִים ג"כ שְׁיִנְהֵיג בְּרַגְלָיו הָרוֹכֵב אֵת הַבְּהֵמָה וְקוֹשְׁיָא זֹו מִקְשָׁה
הַכ"מ, וּבַס"ק י' בַּפ"ב מֵהַלְכוֹת מְכִירָה ע"ש וְסוֹף דְּבָרָיו ה"ז קוֹנֵה אֵת הַבְּהֵמָה בְּרֹכֵבָהּ
וְהוּא שְׁתַּהֲלֵף בּוֹ וְקוֹשְׁיָא מִזֹּו הַהַלְכָה מִקְשָׁה הַל"מ שֵׁם וּמַחֲדָשׁ הַכ"מ נִגְדַּד דַּעַת הַמַּגִּיד
מְשֻׁנָּה דְּהַרַמְב"ם סוֹבֵר דְּבַעֲיָנָן עֲקִירַת יָד וְרַגְלָא וְזֶהוּ שְׁיִנְהֵיג הָרוֹכֵב ג"כ בְּרַגְלָיו וְמַה שְׁלֹא
פְּתַב פֿן סְמוּךְ עַל מַה שְׁכַתֵּב הַרַמְב"ם בְּהַלְכוֹת מְכִירָה פ"ב ע"ש פֿל הַדְּבָרִים וְדַחֲוִק וְהַפְּנִי
יְהוֹשֻׁעַ בַּב"מ דָּף י"ח ע"ב וְנ"ל בַּגַּמ' הַב"ע בְּמַנְהֵיג בְּרַגְלָיו וְכו' ע"ש וְהַר"ף ו"ל הַשְּׁמִיט
הָא דְשְׁמוּאֵל וְלֹא הִבִּיא אֲלֵא הַמְשֻׁנָּה כְּפִשׁוּטָהּ וְנִרְאָה מְדַבְּרֵי דְלִיתָא לְהָךְ אוֹקִימָתָא
דְמוֹקֵמִינן הָכָא דְאִירֵי בְּמַנְהֵיג בְּרַגְלָיו, וְאַף הַרַמְב"ם ו"ל הָלָךְ בְּעַקְבֵי הַר"ף רַבּוֹ וְכו'
דְּרוֹכֵב לְחֻדְיָה קָנִי אֶפְיָלוֹ בְּלֹא מְנַהֵיג בְּרַגְלָיו, וְאַף שְׁכַתֵּב לְהַמְשֻׁנָּה פְּתַב לְהַדְיָא
דְּרוֹכֵב דְּמַתְּנִיתִין אִירֵי בְּמַנְהֵיג בְּרַגְלָיו אַפ"ה נִרְאָה שְׁבַחֲבוּרוֹ בְּפִסְקֵי חֲזַר בּוֹ וְעוֹד שְׁהַרִי
בַּפ"ט ה"ט מֵהַלְכוֹת פְּלָאִים פֶּסֶק הַרַמְב"ם ג"כ לְהַדְיָא שְׁהַיּוֹשֵׁב בְּקֶרוֹן סוֹפֵג אֵת הָאֶרְבָּעִים
א"כ מְבוֹנָאֵר פֿינן דְּמִיחָשֵׁב מַעֲשֵׂה לַגְּבִיָה פְּלָאִים דִּיּוֹשֵׁב לְחֻדְיָה קָנִי וְכו"ש רֹכֵב דְּתַפִּיס
בְּמוֹסְרָה וְכו' ע"ש עכ"ל וּבְאַמַּת הוֹכַחְתִּי שֶׁגַם רַש"י ס"ל כְּהַרַמְב"ם וְהַאֲלָפְסִי כִי הִנֵּה
בַּב"מ דָּף ח' ע"א שֵׁם עַל הַגַּמ' וְדַלְמָא הַקַּמ"ל דְּרוֹכֵב נָמִי קוֹנֵה מְפָרֵשׁ רַש"י ו"ל וְאֵע"פ
דְּלֹא מְשִׁיכָהּ הִיא שְׁאִינָנָה זֹוה מִמְקוֹמָהּ שְׁאִינָנָה מְנַהֵיגָה בְּרַגְלָיו וְגַם שֵׁם בַּע"ב עַל הַגַּמ'
מְנַהֵיג לְחֻדְיָה מִי אִיכָא לְמַאן דְּאָמַר לֹא קָנִי מְפָרֵשׁ רַש"י ו"ל אִי וְדָאֵי אָמַר שְׁמוּאֵל בְּחַד
מִינְיָנָהּ דְּלֹא קָנִי בְּרוֹכֵב הוּא דְאִיכָא לְמִימַר דְּקָסְבַר מְשִׁיכָה בְּעֵינָן שְׁתַּעֲקוּר יָד וְרַגְלָא
כְּדָאֲמַרִּין בְּקוֹדְוִשִׁין דָּף כ"ב ע"ב מִשְׁמַע מִזֶּה דְלִפִּי הָאָמַת דַּס"ל דְּרוֹכֵב לְחֻדְיָה ג"כ קוֹנֵה
יְקָנָה אֶפְיָלוֹ בְּלֹא עֲקִירַת יָד וְרַגְלָא ע"ש וְא"כ קָשָׁה פֿל הֵנִי קוֹשְׁיָוֵת עַל הַרַמְב"ם וְהַאֲלָפְסִי
לְפִי שִׁיטַת הַנִּימוּקֵי יוֹסֵף ע"ש דִּיִּסְבְּרוּ דְרוֹכֵב לְחֻדְיָה בְּלֹא מְנַהֵיג בְּרַגְלָיו וּבְלֹא עֲקִירַת
יָד וְרַגְלָא קָנָהּ וְגַם רַש"י סוֹבֵר פֿן בְּנוֹדָאֵי כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי וְא"כ קָשָׁה טוֹבָא חֲדָא דְּהַרַמְב"ם
עֲצָמוּ פּוֹסֵק בְּהַלְכוֹת מְכִירָה פ"ב הַלְכָה ו' וְהַלְכָה י' שְׁצָרִיכִים גְּבִי רֹכֵב ג"כ שְׁיִנְהֵיג
בְּרַגְלָיו וְעֲקִירַת יָד וְרַגְלָא וְעוֹד הַרִי הַגַּמ' בְּעֲצָמָה דָּף ח' ע"ב מְשֻׁנָּה הַב"ע בְּמַנְהֵיג בְּרַגְלָיו
וּמוֹכַח דְּצָרִיכִים גְּבִי קָנֵין רֹכֵב ג"כ הַנְּהַגָה בְּרַגְלָיו וְעֲקִירַת יָד וְרַגְלָא בְּעֵינָן וְא"כ הִיאָךְ

פסקו הרמב"ם והאלפס ורש"י שרכוב בלא מנהיג ברגליו קנה והנה בחידושי ר"ע איגר
שם בדרף ח' מקשה עוד קושיא עצומה וז"ל בש"ע פיצד קונין את הבהמה במשיכה וכו'
או שרכב עליה והלכה ב' מבואר דדין רכוב מדין משיכה הוא דאזלא מתמתיה וכן משמע
בש"ס דמדמי לכלאים וכן משמע לשיטת הרא"ש שרכוב לא קני רק במנהיג ברגליו
ומשמע דרק מטעם משיכה אתינון עליה וכן משמע להדיא בש"ס א"כ ממילא ברה"ר לא
קנה וכן משמע בש"ע דמתחילה פתב דמשיכה אינה קונה בסומטא ואח"כ פתב פיצד
קונין במשיכה או שרכב עליה משמע דלא מהני רכיבה בסומטא ותמהני מדברי הש"ע
שם סעיף ה' המוכר בהמה לתבירו וכו' אי בעיר אי ברה"ר וכו' והלא מדברי הש"ס ואי
ברה"ר קנה משמע דרכיבא קונה בסומטא ולהרא"ש פל הסוגיא במנהיג ברגליו ואמאי
קונה הא מטעם משיכה אתינון עליה וצ"ע וע"ש פל הדברים ולישב כ"ז נקדים הנה
הרמב"ם בהלכות מכירה פ"ד ה"ד וז"ל דבר הנקנה במשיכה אם היה ברה"ר ומשכו
הלוקח לרשותו או לסומטא פינן שהוציא מקצת החפץ מרה"ר קנה עכ"ל והראב"ד
בהשגותיו א"א נ"ל שאין זה הדין בחפץ דהא קיי"ל בספינה פשמואל דאמר עד שימשוך
את כולה אבל בבהמה ונדאי סגי לה ביז ורגל כת"ק עכ"ל ובאמת השגת הראב"ד השגה
עצומה היא פי הנה הרמב"ם בעצמו פסק לעיל בפ"ב ה"ו וז"ל פיצד קונין את הבהמה
במשיכה אין צ"ל אם משכה והלכה או שרכב עליה והלכה בו שקנאה אלא אפילו קרא
לה ובאה או שהפישה במקל ורצתה לפניו פינן שעקרה יד ורגל קנאה ולגבי ספינה ג"כ
פוסק בפ"ג ה"ג מהלכות מכירה וז"ל הספינה הואיל ואי אפשר להגביה ויש במשיכתה
טורח גדול וכו' ואם אמר לו המוכר לה משוך וקנה אין קונה הספינה עד שימשכה כולה
ויוציאנה מפל המקום שהיתה בו ע"ש בכל המקומות היטיב ותמצא ממש פדברי הראב"ד
עצמו וא"כ השגת הראב"ד השגה גדולה היא ואע"פ שפרשי הרמב"ם מישבים שם
פירוש הרמב"ם אבל לכל דבריהם אין להם מקור בגמ' ולפי דבריהם קשה מנין לו פל
זה להרמב"ם שבה"ש לא נכתבו הדברים, והנה הבאנו פה שתי שיטות שיטת הרמב"ם
ושיטת הראב"ד ויש שיטה שלישית של הרא"ש ולפי דברי ההגה"ה שפרא"ש גם
הרשב"א סובר כשיטת הרא"ש וז"ל איתמר ספינה וכו' י"מ דה"נ במשיכת פל המטלטלין
ונקט ספינה לאשמעינן רבותא דשמואל דאע"ג שיש טורח למשוך את כולה אפילו הכי
קאמר שמואל דבעי שימשוך את כולה ולי נראה דספינה דווקא נקט דלא אשכחן כי הא
פלוגתא אלא בספינה ובעלי חיים משום דספינה אי משוך לה פל דהוא אזלא וכן בעלי
חיים ולהכי אין משיכה פל דהוא מהני בה לשמואל בספינה ולרבי אחא בבהמה אבל
בשאר מטלטלין שמיכתן מפח אדם המושפן כ"ע מודו דבמשיכה פל דהוא סגי,
ובהגה"ה שם פרא"ש, וכן פתב הרשב"א דבשאר מטלטלין סגי במשיכה פל דהוא ואפילו
לשמואל לימא כתנאי פיצד וכו' והנה ג"כ צריכים להבין שיטת הרא"ש והרשב"א והנה
סוגית הגמ' הוא בב"ב דף ע"ה ע"ב וז"ל איתמר ספינה רב אמר פינן שמשוך פל שהוא
קנה ושמואל אמר לא קנה עד שימשוך את כולה ומפרש הרשב"ם עד שימשוך את כולה
שיבוא סוף הספינה במקום שהיה ראשה עומד דהיינו שעקרה כולה חוץ למקומה עכ"ל
לימא פתנאי פיצד במסירה אחזה וכו' פיצד במשיכה קורא לה והיא באה או שהפישה
במקל ורצתה לפניו פינן שעקרה יד ורגל קנאה ר' אחי ואמרי לה ר' אחא אומר עד
שתהלה מלוא קומתה לימא רב דאמר כת"ק ושמואל דאמר כר' אחא, אמר לה רב אנא

דאָמרי אָפּילו לר' אַחא ע"כ לא קאָמר ר' אַחא אַלָּא בבע"ח דאע"ג דעקרה יד נרגל
בדוקתא קיימא אַבּל ספינה פּינן דנדה לה פּוּרְתָא נדה לה פּוּלָה וּשְׁמוּאֵל אָמר אָנא דאָמרי
אָפּילו כת"ק ע"כ לא קאָמר ת"ק אַלָּא בבע"ח דכּינּוּ דמיַעקרא יד נרגל אידוּ לַמּיַעקרא
קיימא אַבּל ספינה אי מְשִׁיף לה פּוּלָה אין אי לא לא עכ"ל, וְהִנֵּה לְכַאֲרֵיהּ מוּכַח שָׂרַב
סוּבְר שְׁמִשִּׁיכָה בְּמַקְצָת הַחֲפֵץ מִהַנּוּי וּשְׁמוּאֵל סוּבְר דְּבַעֲינּוּ מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֲפֵץ אַבּל בְּאַמַּת
זֶה אֵינוֹ פִּי אִם סוּבְרִים פִּן אִיף נִפְרֵשׁ לְקַמֵּן בַּגְּמ' אָמר לָךְ רַב אָנא דאָמרי אָפּילו לר' אַחא
ע"כ לא קאָמר ר"א אַלָּא בבע"ח דאע"ג דעקרה יד נרגל בדוקתא קיימא ומה החסרון אם
בדוקתא קיימא הלא מְשִׁיכָה בְּמַקְצָת הַחֲפֵץ ג"כ מִהַנּוּי לְרַב וּמְשִׁיכָה בְּמַקְצָת הַחֲפֵץ הֵיטָה
בַּעֲקִירַת יד נרגל שֶׁל הַבְּהֵמָה, וְכֵן לְשְׁמוּאֵל דאָמר אָנא דאָמרי אָפּילו כת"ק ע"כ לא קאָמר
ת"ק אַלָּא בבע"ח דכּינּוּ דמיַעקרא יד נרגל אידוּ לַמּיַעקרא קיימא ומה יועיל הַגָּזֵר דאִידוּ
לַמּיַעקרא קיימא פּינּוּ דמְפָרְשִׁינּוּ דְשְׁמוּאֵל סוּבְר דְּבַעֲינּוּ מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֲפֵץ וּמְשִׁיכָה בְּכָל
הַחֲפֵץ לַע"ע לֹא הֵיטָה בַּעֲקִירַת יד נרגל ומה מועיל הַגָּזֵר דאִידוּ לַמּיַעקרא קיימא לְכֵן
שִׁיטַת הַרְמַב"ם בְּזֶה פִּן דִּהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי גְדָרִים בְּמְשִׁיכָה מְשִׁיכַת כָּל הַחֲפֵץ וּמְשִׁיכָה מִמְּקוֹם
לְמִקּוֹם, וְזֶה אֵינוֹ תְלוּי זֶה בְּזֶה פִּי יוּכַל לְהִיּוֹת מְשִׁיכָה בְּמַקְצָת הַחֲפֵץ וְיִהְיֶה מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם
לְמִקּוֹם וְכֵן לְהִפּוּף מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֲפֵץ וְלֹא יִהְיֶה מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם כְּמוֹ שְׁנַבְאָר
לְהֵלֵן הֵיטֵב וְרַב סוּבְר שְׁצָרִיכִים מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֲפֵץ אַבּל מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם לֹא בַּעֲינּוּ
וּשְׁמוּאֵל סוּבְר שְׁדִי בְּמְשִׁיכַת מַקְצָת הַחֲפֵץ אַבּל מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם בַּעֲינּוּ וְזֶה הַפִּירוּשׁ
יִהְיֶה בְּדַבְרֵי הַגְּמ' אֵלִיבָא דְרַב אָמר לָךְ רַב אָנא דאָמרי אָפּילו לר' אַחא ע"כ לא קאָמר
ר"א אַלָּא בְּבַעֲלֵי חַיִּים דאע"ג דעקרה יד נרגל בדוקתא קיימא וְהֵינּוּ שְׁלֹא הֵיטָה מְשִׁיכָה
בְּכָל הַחֲפֵץ אַבּל בְּסַפִּינָה פּינּוּ דנדה לה פּוּרְתָא נדה לה פּוּלָה וְהֵיטָה מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֲפֵץ
וּא"ת לֹא הֵיטָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם לְרַב מְפָרְשִׁינּוּ שְׁלֹא בַּעֲינּוּ מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם אֲלֵא מְשִׁיכָה
בְּכָל הַחֲפֵץ וְכֵן הַפִּירוּשׁ אֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל אָמר לָךְ שְׁמוּאֵל אָנא דאָמרי אָפּילו כת"ק ע"כ
לא קאָמר ת"ק אַלָּא בבע"ח דכּינּוּ דמיַעקרא יד נרגל אידוּ לַמּיַעקרא קיימא וְהֵינּוּ פִּי
הַרְמַב"ם סוּבְר אֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל פִּי עֵיָקֵר דִּין הַמְּשִׁיכָה הֵינּוּ מְשִׁיכַת מַקְצָת הַחֲפֵץ
וְהַמְּשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם אֵינוֹ אֲלֵא פָּרַט בְּהַמְּשִׁיכָה וְלֹא עֵיָקֵר גְּזֵר הַמְּשִׁיכָה וְלָכֵן מוֹעִיל
בְּזֶה גַם הַגָּזֵר דאִידוּ לַמּיַעקרא קיימא וְהֵינּוּ פִּי הַרְמַב"ם סוּבְר אֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל פִּי עֵיָקֵר
דִּין הַמְּשִׁיכָה הֵינּוּ מְשִׁיכַת מַקְצָת הַחֲפֵץ וְהַמְּשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם אֵינוֹ אֲלֵא פָּרַט
בְּהַמְּשִׁיכָה וְלֹא עֵיָקֵר גְּזֵר הַמְּשִׁיכָה וְלָכֵן מוֹעִיל בְּזֶה גַם הַגָּזֵר דאִידוּ לַמּיַעקרא קיימא וְכְמוֹ
שְׁנַבְאָר מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם וְכְמוֹ שְׁמִפְרֵשׁ שֶׁם הַרְשָׁב"ם ע"ש הֵיטֵב אַבּל סַפִּינָה פּינּוּ דְלֹא
אִידוּ לַמּיַעקרא קיימא אי מְשִׁיף לה פּוּלָה אין אי לא לא ע"פ שְׁהֵיטָה מְשִׁיכָה בְּמַקְצָת
הַחֲפֵץ ** (מה שְׁכַתְבַּתִּי שְׁהַרְמַב"ם יִפְרֵשׁ אֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל פִּי גַבֵּי סַפִּינָה מִקְרֵי מְשִׁיכָה
בְּמַקְצָת בְּנוּדָאֵי הַפִּירוּשׁ הוּא מְשׁוּם דְשְׁמוּאֵל יְכוּל לְסַפּוֹר ג"כ כְּרַב שְׁגַבֵּי סַפִּינָה אין נִדְהָ
לֵה פּוּרְתָא נדה לה פּוּלָה וּמִקְרֵי זֶה מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֲפֵץ אַע"פ שְׁאֵינּוּ צָרִיכִים לְזֶה פִּי
מְפָרְשִׁינּוּ לְהַרְמַב"ם בְּשִׁיטַת שְׁמוּאֵל שְׁמְשִׁיכַת מַקְצָת הַחֲפֵץ ג"כ מִהַנּוּי אַבּל מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם
לְמִקּוֹם לֹא יִהְיֶה בְּזֶה שְׁנֵדָה לֵה פּוּלָה וְאֵלִיבָא דְשְׁמוּאֵל צָרִיכִים מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם
וְאֵינָה מוֹעִילַת הַסְּבָרָא פּינּוּ דנדה לה פּוּרְתָא נדה לה פּוּלָה פִּן הִיא שִׁיטַת הַרְמַב"ם אַבּל
הַרְאָב"ד סוּבְר פִּי גַם מְשִׁיכָה מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם יִהְיֶה בְּזֶה וְדו"ק.

(** אָבֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם לֹא הָיָה וְלָכֵן לֹא מְהִינֵי בִסְפִינָה אִי לֹא מְשִׁיף בְּכֹלָהּ כִּי הֶרְמַב"ם סוֹבֵר שֶׁמְשִׁיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם מְקַרֵי שְׂיִזְצִיאָנָה מְכַל הַמָּקוֹם שֶׁהִיָּתָה בּוֹ כְּמוֹ שְׁכּוֹתֵב בַּפ"ג ה"ג כִּי הִיא שְׂיִטַת הֶרְמַב"ם בְּהַגְמ' וְלָכֵן נִיחָא בְּזֵה הֶרְמַב"ם בְּחִיבּוּרוֹ הַגְדוֹל כִּינּוֹן שֶׁהוּא פּוֹסֵק כְּשִׁמוּאֵל כִּי הִלְכָה כְּשִׁמוּאֵל בְּדִינֵי וְלָכֵן פּוֹסֵק בַּפ"ב מֵהִלְכוֹת מְכִירָה ה"ו גְּבִי בְּהֵמָה כִּינּוֹן שֶׁעֲקֵרָה יָד וְרָגֵל קִנְיָאָה כִּינּוֹן שֶׁמְשִׁיכָה בְּמַקְצֵת הַחֶפֶץ מְהִינֵי וְאִידָךְ לְמִיעֶקֶר קִינְיָאָה וְכַמִּי שֶׁעֲקֵרָה דְמִי וְהָיָה זֹאת כְּמוֹ שֶׁיִּצְאָה הַחֶפֶץ מְכַל הַמָּקוֹם שֶׁהִיָּתָה בּוֹ כְּשִׁמוּאֵל וְלָכֵן פּוֹסֵק בַּפ"ג ה"ג מֵהִלְכוֹת מְכִירָה גְּבִי סְפִינָה דְלֹא קָנָה עַד שֶׁיִּמְשַׁכְנָה כְּוֹלָהּ אַע"פ שְׂדֵי בְּמְשִׁיכַת מַקְצֵת הַחֶפֶץ אָבֵל מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּעֵינָיו כְּשִׁמוּאֵל וְלָכֵן לֹא קָנָה הַסְפִינָה עַד שֶׁיִּמְשַׁכְנָה וְיִזְצִיאָנָה הַסְפִינָה מְכַל הַמָּקוֹם שֶׁהִיָּתָה בּוֹ וְלָכֵן נוֹלַד מִזֶּה דִין מְחַוְדָּשׁ כִּינּוֹן שֶׁבִּיאָרְנוּ שֶׁשְׂיִטַת הֶרְמַב"ם הִיא שֶׁהַמָּקוֹם לְמָקוֹם הוּא פָּרַט בְּהַמְשִׁיכָה וְלָכֵן לֹא בְּעֵינָיו דִּינֵי הַמְשִׁיכָה וּמְקוֹמוֹת הַמְשִׁיכָה גַם עַל הַגְּזֵר דְּמִמָּקוֹם לְמָקוֹם כִּינּוֹן שֶׁזֹּאת אֵינּוּ אֶלָּא פָּרַט בְּהַמְשִׁיכָה וְלֹא עִיָּקֵר בְּהַמְשִׁיכָה וְלָכֵן פּוֹסֵק הֶרְמַב"ם בַּפ"ד מֵהִלְכוֹת מְכִירָה ה"ד אִם הִיָּתָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּרַה"ר כְּגוֹן שֶׁמְשִׁיף הַחֶפֶץ בְּרַה"ר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְאַע"פ שֶׁמְשִׁיכָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּסִימְטָא אוֹ בְּרִשׁוֹת הַלּוֹקֵחַ אָבֵל הַפָּרַט בְּהַמְשִׁיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם יוֹכֵל הִיּוֹת ג"כ בְּרַה"ר וְלָכֵן כִּינּוֹן שֶׁהוֹצִיא מַקְצֵת הַחֶפֶץ מִרַה"ר וְקִינִים דִּין מַקְצֵת מְשִׁיכָה בְּסִימְטָא אוֹ בְּרִשׁוֹת הַלּוֹקֵחַ מְקוֹם שֶׁמְשִׁיכָה מוֹעֵלֵת שָׁם וּמַקְצֵת מְשִׁיכָה ג"כ דִּינָה כִּי הֶרְמַב"ם פּוֹסֵק כְּשִׁמוּאֵל דְּדִי אֶפְיָלוּ בְּמַקְצֵת מְשִׁיכַת הַחֶפֶץ וְלָכֵן בְּנוֹדָאֵי יִקְנֶה הַלּוֹקֵחַ הַחֶפֶץ זֶה הִיא שְׂיִטַת הֶרְמַב"ם אָבֵל הֶרְאָב"ד סוֹבֵר שֶׁשִׁטּוֹ כִּי בְּמְשִׁיכַת מַקְצֵת הַסְפִינָה ג"כ יִהְיֶה מְשִׁיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כִּי כָל חֲתִיכָה וְחֲתִיכָה מִהַסְפִינָה נֶעֱתַק מִמָּקוֹם יָשׁוּן לְמָקוֹם חֲדָשׁ שְׁלֹא עֲמָדָה עָלָיו מִתְחַזְקָה כְּמִבְּנֵי בַגְמ' סְפִינָה כִּינּוֹן דְּנִדָּה לָהּ פְּנִימָה נִדָּה לָהּ כְּוֹלָהּ מִמָּקוֹם יָשׁוּן לְמָקוֹם חֲדָשׁ שְׁלֹא עֲמָדָה עָלָיו מִתְחַזְקָה כִּינּוֹן עַל כָּל חֲתִיכָה וְחֲתִיכָה וְדו"ק בְּזֵה הֵיטֵב וְהַפְּרִיּוֹשׁ שֶׁל יוֹצִיאָנָה מְכַל הַמָּקוֹם שֶׁהִיָּתָה בּוֹ יִהְיֶה נִיחָא עַל גְּזֵר דְּמְשִׁיכָה בְּכָל הַחֶפֶץ אָבֵל לֹא עַל הַמָּקוֹם לְמָקוֹם כְּפִירוֹשׁ הֶרְמַב"ם וְלָכֵן יִפְרֹשׁ כִּי בֵּין רַב וּבֵין שְׁמוּאֵל יִסְבְּרוּ שֶׁבְּעֵינָיו מְשִׁיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אֶלָּא שָׂרַב סוֹבֵר דְּדִי בְּמְשִׁיכַת מַקְצֵת הַחֶפֶץ וּשְׁמוּאֵל סוֹבֵר שֶׁצְרִיכִים מְשִׁיכַת כָּל הַחֶפֶץ וְלָכֵן יִפְרֹשׁ רַב אֱלִיבָא דר' אַחָא דאַע"ג דְּעֲקֵרָה יָד וְרָגֵל בְּדוֹכְתָא קִינְיָאָה גְּבִי בְּהֵמָה הֵינּוּ שְׂאֵע"פ שֶׁמְשִׁיכָה בְּמַקְצֵת הַחֶפֶץ מְהִינֵי אָבֵל הֵלֵא מִמָּקוֹם, לְמָקוֹם, בְּעֵינָיו וּמָה לִי שֶׁעֲקֵרָה יָד וְרָגֵל כִּינּוֹן שֶׁבְּדוֹכְתָא קִינְיָאָה הֵינּוּ שְׁלֹא הִיָּתָה מְשִׁיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, אָבֵל גְּבִי סְפִינָה כִּינּוֹן דְּנִדָּה לָהּ פְּנִימָה נִדָּה לָהּ כְּוֹלָהּ וְלָכֵן יָשְׁנוּ פָּה מְשִׁיכָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כִּי כָל חֲתִיכָה וְחֲתִיכָה נִשְׁתַּנָּה מִמָּקוֹמָה עַל מְקוֹם אַחַר וּשְׁמוּאֵל אֱלִיבָא דת"ק ע"כ לֹא קָאָמַר ת"ק אֶלָּא גְּבִי בְּהֵמָה שֶׁאִידָךְ לְמִיעֶקֶר קִינְיָאָה וְכַמִּי שֶׁלְּהֶרְמַב"ם יוֹעִיל הַגְּזֵר דְּאִידָךְ לְמִיעֶקֶר קִינְיָאָה עַל הַגְּזֵר דְּמְשִׁיכַת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם כִּינּוֹן לְהֶרְאָב"ד אֱלִיבָא דְשְׁמוּאֵל יוֹעִיל זֹאת עַל מְשִׁיכַת כָּל הַחֶפֶץ וּמָה לִי הַדִּין דְּמִמָּקוֹם לְמָקוֹם לְהַדִּין דְּמְשִׁיכַת כָּל הַחֶפֶץ וְכִינּוֹן דְּאִידָךְ לְמִיעֶקֶר קִינְיָאָה מִיִּחְשָׁב זֹאת לְהֶרְאָב"ד אֱלִיבָא דְשְׁמוּאֵל כְּמְשִׁיכַת כָּל הַחֶפֶץ, אָבֵל גְּבִי סְפִינָה אַע"פ שֶׁהַגְּזֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם יִקְוִים בְּמְשִׁיכַת מַקְצֵת הַסְפִינָה אָבֵל הֵלֵא שְׁמוּאֵל סוֹבֵר שֶׁבְּעֵינָיו מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֶפֶץ וְלָכֵן אִי מְשִׁיף לָהּ כְּוֹלָהּ אִין אִי לֹא לֹא וְכִן ה"ה בְּחֶפֶץ כְּמוֹ בְּסְפִינָה וְהַדִּין דְּמְשִׁיכָה בְּכָל הַחֶפֶץ הוּא עִיָּקֵר גְּזֵר הַמְשִׁיכָה וְלָכֵן אֵינּוּ מוֹעִיל זֹאת כ"א בְּסִימְטָא אוֹ בְּרִשׁוֹת הַלּוֹקֵחַ וְלָכֵן מָה יוֹעִיל שֶׁמְשִׁיף מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּרַה"ר וְהַכְּנִיס מַקְצֵת הַחֶפֶץ בְּסִימְטָא אוֹ בְּרִשׁוֹת הַלּוֹקֵחַ כִּינּוֹן שֶׁפְּסִיקִין כְּשִׁמוּאֵל בְּדִינֵי

דְּבַעֲנוּ מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֶפֶץ וּמְמִילָא מוּכָן שְׁצָרִיף לִהְיוֹת בְּמָקוֹם שְׁמְשִׁיכָה מוֹעִיל וּבְרַה"ר הֲלֵא אֵין מְשִׁיכָה מוֹעֵלֶת לְכֹן כּוֹתֵב הָרֶאָב"ד נ"ל שְׁאֵין זֶה הַדִּין בְּחֶפֶץ דְּהָא קִי"ל כְּשִׁמוּאֵל דְּאָמַר עַד שְׁיִמְשׁוּף אֶת פְּנֻלָּה הֵינּוּ מְשִׁיכָה בְּכָל הַחֶפֶץ וּמְשִׁיכָה בְרַה"ר הֲלֵא אֵינָה מוֹעֵלֶת וּמְהִיכָא תִּיתֵי יוֹעִיל דִּינֵי הָרַמְבַּ"ם אֲבָל בְּבִהְמָה וְנֹדָאי סָגִי לָהּ בְּיַד וְרָגַל כֵּת"ק פִּינּוּ דְאֵיִדָּף לְמִיִּצְקָר קִיִּימָא מְשׁוּנֵי כְּמְשִׁיכַת כָּל הַחֶפֶץ זֶה הִיא שְׁיִטַת הָרֶאָב"ד, וְשִׁיטַת הָרֶאָב"ש וְהַרְשָׁב"א בְּזָה הוּא שְׁאֲפִילוּ מְשִׁיכָה בְּמִקְצַת מְהַנִּי ג"כ לְשִׁמוּאֵל וְלֹא בְּעֵינֵי שְׁיִנּוּי מְמָקוֹם לְמָקוֹם אֲלֵא בְּמִקְצַת רַק מִחֲלֻקָּתָא רַב וּשְׁמוּאֵל יִהְיֶה בְּזָה כִּי הֵנָּה הַטּוֹר בְּחֻנְשׁוֹן מִשְׁפָּט סִימָן קפ"ח מְבִיא שְׁיִטַת הַר' ר' יוֹנָה שְׁסָפִינָה אֵינָה קְנוּיָה בְּמְשִׁיכָה אֲלֵא בְּנֶהָר אִוּ בְּרַקַּק שְׁל מִים שְׂאֵם הֵיִתָּה הַסְּפִינָה בִּיבְשָׁה הֲלֵא אֵין דְּרַכָּה אִז בְּמְשִׁיכָה וְכָל דְּבָר שְׁאֵין דְּרָף לְקִנּוּת אֶת הַדְּבָר בְּזָה הַקְּנָנוּ אֵין מוֹעִיל בּוֹ הַקְּנָנוּ וְלָכֵן הֵיוּ צָרִיכִים הַגְּבָהָה כִּי קִנְיָן הַגְּבָהָה מוֹעִיל אֲפִילוּ בְּדְבָר שְׁאֵין דְּרַכּוֹ בְּהַגְּבָהָה כִּי הַגְּבָהָה קוֹנָה בְּכָל מָקוֹם וּסְבֵרַת הַר' ר' יוֹנָה מְוַכְרַחַת וְלָכֵן גַּם אָנוּ נִימָא בְּזָה מִלְתָּא פִּינּוּ שְׁקִנְיָן מְשִׁיכָה מְקָרִי הוֹצָאָה מְרִשׁוֹת מוּכָר לְרִשׁוֹת לּוֹקַח וְנָהוּ עֵיקָר גְּדַר מְשִׁיכָה וְלָכֵן זֹאת יְדוּעָה כִּי בְּסָפִינָה וּבְבַע"ח אִם הַסְּפִינָה ע"ג מִים כְּפִירוּשׁ הַר' ר' יוֹנָה אִוּ בְּבַע"ח אֲפִילוּ עַל גְּבִי הַיִּבְשָׁה אִם יִמְשְׁכוּ אוֹתָם בְּמִקְצַת הֵינּוּ כָּל שְׁהוּא הֵם מְמִילָא הוֹלְכִים עוֹד וְנָה יִהְיֶה חֶסְרוֹן גְּדוֹל בְּמְשִׁיכָה כִּי אֲפִילוּ אִם נִימָא שְׁמְשִׁיכָה בְּמִקְצַת מְהַנִּי הֵינּוּ דוֹנָקָא הִיכָא שְׁהַמְקַצַּת שְׁהוֹצָאָתִי וְהַמְשַׁכְתִּי מְמָקוֹם לְמָקוֹם נִשְׁאַרָה עוֹמְדָת וְלָכֵן אֵינָם צָרִיכִים הוֹצָאָה מְרִשׁוֹת הַמוּכָר לְרִשׁוֹת הַלּוֹקַח בְּכָל הַחֶפֶץ אֲלֵא דִּי אֲפִילוּ בְּמִקְצַת הַחֶפֶץ אֲבָל הִיכָא שְׁמְשַׁכְתִּי מִקְצַת הַחֶפֶץ מְמָקוֹם זֶה לְמָקוֹם זֶה וְהִיא הַלְכָה מְעַצְמָה עוֹד הֲלֵא בְּהַלִּיכַת עֲצָמָה עוֹד קַלְקֵלָה שְׁעַכְשָׁיו תַּעֲמֹד לֹא עַל מְקוֹמָהּ הַקּוֹדֵם הֵינּוּ רִשׁוֹת מוּכָר וְלֹא עַל מְקוֹם שְׁהַכְּנִסְתִּיו וְהַמְשַׁכְתִּיו וְהֵינּוּ רִשׁוֹת לּוֹקַח כִּי הַחֶפֶץ הֵלָף מְעַצְמוֹ לֹא מִחֲמַת מְשִׁיכָתִי וְהוּא הֵלָף לְמָקוֹם שְׁאֵינּוּ לֹא רִשׁוֹת מוּכָר וְלֹא רִשׁוֹת לּוֹקַח כִּי הַרִשׁוֹת לּוֹקַח הוּא עַל מְקוֹם עֲשִׂית מְשִׁיכָתוֹ וְלֹא עַל הַמְקוֹם שְׁהַלְכָה מְעַצְמָה אֲבָל כָּל דְּבָרֵינוּ נִיחָא אִם מַה שְׁהֵלָף מְעַצְמוֹ הַחֶפֶץ זֹאת לֹא עֲשִׂיתִי בְּמְשִׁיכָתִי אֲלֵא הַדְּבָר מְעַצְמוֹ בְּכַחוּתֵיהּ הַלְכָה וְלֹא יִקְרָא זֹאת מְשִׁיכַת הַלּוֹקַח אֲבָל אִם נִימָא שְׁמָה שְׁהַלְכָה מְעַצְמָה זֶהוּ מִכַּח מְשִׁיכַת לּוֹקַח בְּמִקְצַת הַחֶפֶץ הֵינּוּ שְׁהַלּוֹקַח בְּמִקְצַת מְשִׁיכָתוֹ בְּהַחֶפֶץ פָּעַל וְעֲשָׂה ג"כ עַל הַמְּוֹתֵר שְׁהוֹלֵף הַחֶפֶץ מְעַצְמוֹ וְזֶהוּ ג"כ מְשִׁיכַת הַלּוֹקַח וְלֹא הַחֶפֶץ בְּעַצְמוֹ וּבִנְדָאי לֹא יִהְיֶה זֶה חֶסְרוֹן בְּהַמְשִׁיכָה כִּי הַלּוֹקַח עֲשָׂה זֶה וְלֹא הַחֶפֶץ בְּעַצְמוֹ וּבְנֵה תְלוּי מִחֲלֻקָּתָא רַב וּשְׁמוּאֵל סְפִינָה רַב אָמַר פִּינּוּ שְׁמִשְׁף כָּל שְׁהוּא קָנָה הֵינּוּ שְׁמָה שְׁהוֹלְכַת הַסְּפִינָה עוֹד וְעוֹד ג"כ הוֹלְכַת מִחֲמַת מְשִׁיכַת הַלּוֹקַח בְּמִקְצַת הַחֶפֶץ וְהַלּוֹקַח פָּעַל וְעֲשָׂה כָּל הַלִּיכַת הַסְּפִינָה ע"ג מִים שְׁתֵּלָף ע"י מְשִׁיכַת מִקְצַת הַסְּפִינָה וְזֶהוּ ג"כ הַפִּירוּשׁ בַּגְּמ' לְרַב אֱלִיבָא דְר' אֲחָא ע"כ לֹא קָאֵמַר ר' אֲחָא אֲלֵא גְבִי בְּהֵמָה דֹּאֵע"ג דְּעֵקְרָא יָד וְרָגַל בְּדוֹכְתָא קִיִּימָא וְאִם הֵיִתָּה נִשְׁאַרְתָּ לְעַמּוֹד בְּדוֹכְתָא הֵינָה טוֹב כִּי מְשִׁיכָה בְּמִקְצַת הַחֶפֶץ ג"כ מְהַנִּי אִף טַבַּע הַבְּעֵלִי חַיִּים שְׂאֵם מוֹשְׁכִים כָּל דְּהוּא הֵם הוֹלְכִים עוֹד וּמַה שְׁהוֹלְכַת הַבְּהֵמָה יִסְבּוֹר רַב שְׁזָה אֵינָה תְלוּיָהּ בְּמְשִׁיכַת הַלּוֹקַח שְׁעֲשָׂה הַלּוֹקַח בְּמִקְצַת הַבְּהֵמָה כִּי הֲלֵא בְּעַת שְׁעֲשָׂה מִקְצַת מְשִׁיכָה הֵינּוּ עֵקִירַת יָד וְרָגַל בְּדוֹכְתָא קִיִּימָא וְא"כ מַה שְׁהוֹלְכַת עוֹד הִיא מְעַצְמָה הוֹלְכַת בְּכַחוּתֵיהּ לָכֵן זֹאת יִהְיֶה חֶסְרוֹן גְּדוֹל בְּמְשִׁיכָה וְלָכֵן אֵינּוּ קוֹנָה אוֹתָהּ עַד שְׁתֵּלָף מְלָן קוֹמְתָהּ וְלֹא תֵלָף עוֹד אֲבָל בְּעֵקִירַת יָד וְרָגַל מְוַכְרַחַת הִיא לְהַלּוֹף עוֹד וּמַה שְׁהוֹלְכַת הִיא מְעַצְמָה הוֹלְכַת וְלֹא בְּמְשִׁיכַת הַלּוֹקַח אֲבָל סְפִינָה פִּינּוּ דְנָדָה בַּהּ פְּוֹרְתָא נָדָה לָהּ פְּוֹלָה הֵינּוּ מַה

שהולכת הספינה מעצמה ג"כ הוא מפת משיכת האדם היינו הלוקח ולכן זאת מקרי משיכתו ולכן גבי ספינה פינון שמשוף כל שהיא קנה ושמואל סובר להיפוף כמו שמשפוש הגמ' לשמואל אליבא דת"ק ע"כ לא קאמר ת"ק אלא גבי בעלי חיים היינו הבהמה דכיון דעקרא יד ורגל אינן למיעקר קנימא ומקרי זה משיכת הלוקח ובמה שעקר יד ורגל אינן למיעקר קנימא וממילא הוא פעל ועשה את כל המשיכה בהבהמה אבל ספינה אינה תלויה ההליכה שהולכת עוד מעצמה במשיכת מקצתה שעשה הלוקח אלא היא הולכת מעצמה וזה חסרון גדול במשיכה שנמצא החפץ עומד בהליכת עצמו לא על המקום שמשוף והכניס הלוקח ודמי כמי שעומד החפץ לא ברשות מוכר פינון שיצא משם ולא ברשות הלוקח פינון שהלך החפץ מאליו למקום אחר ולכן גבי ספינה לשמואל לא קנה עד שימשוף בכולה אבל מטלטלין שמשויכתן מפת אדם המושפן ואינם הולכים מאליהם אלא האדם הוא המושפן ולכן כ"ע מודו דהמשיכה כל שהיא קנה פינון דכ"ע סברי דלא בעינו משיכה בכל החפץ אלא משיכת מקצת החפץ ושינוי מקצת החפץ ממקום ישן למקום חדש סגי ולכן משיכה כל שהיא ג"כ סגי בשאר מטלטלין לכן פתב הרשב"א דבשאר מטלטלין סגי במשיכה כל שהיא אפילו לשמואל ע"כ זה היא שיטת הרא"ש והרשב"א והנה בטוחו"מ סימן קצ"ח ס"ק ח' ט' י' איתא בזה"ל וכתב א"א ו"ל י"א דה"ה נמי בשאר כל המטלטלין צריף שימשוף את פוליה ונ"ל דדוקא ספינה צריף למשוף פוליה וכן בע"ח איכא מאן דאמר צריף שתהלה מלא קומתה משום דכי משוף לה כל דהוא אזלא ממילא להכי אין משיכה כל דהוא דידהו חשיבא משיכה אבל משיכת שאר כל המטלטלין שמשויכתן מפת אדם המושפן משיכה כל דהו דידהו חשיב משיכה וידוע דאביו של הטור הוא הרא"ש ובאמת צריכים להבין הלשון גבי ספינה משיכה כל דהוא דידהו וגבי מטלטלין משיכה כל דהוא דידהו ומאי הפירוש של דידהו ומאי פונתו בזה ונ"ל לחדש לפי דברי דלשיטת הרא"ש והרשב"א מה שהולכין מעצמן חסרון גדול זה בהמשיכה וכמו שפירשתי ולכן אפשר שאפילו אם ימשוף בכל הספינה והיא תלך מעצמה עוד ועוד ג"כ יהיה חסרון במשיכה פי העיקר גדר של משיכה הוצאה מרשות מוכר לרשות לוקח וא"כ היכא שהלכה מעצמה עוד ג"כ יהיה חסרון בהמשיכה פינון שלא עמדה ברשות הלוקח אלא ברשות עצמה ובזה יהיו מדוניקים הדברים פי גבי ספינה משיכה כל דהוא דידהו היינו אפילו היכא שמשוף כל הספינה אלא שלא עמדה ברשות הלוקח אלא הלקה מעצמה לרשות אחר שאינו לא רשות זה ולא אלא רשות עצמה אבל שאר מטלטלין אינם יכולים לילך מעצמן ולכן משיכה כל דהוא דידהו היינו שמשוף מקצת החפץ זה לא מהני אבל אם ימשוף כל החפץ יועיל פינון שאינם הולכים מעצמן ויהיו בזה מדוניקים הדברים של הטור שי"א הוא כמו שפירשתי והוא סובר דבשאר מטלטלין סגי במשיכה כל שהוא וכל זה אינו אלא במשיכה שהקנין של משיכה הוא מה שמוציא החפץ ממקום שהיה החפץ ובמה שמוציא מרשות לרשות אבל קנין של רכוב הוא מעין גדר קנין של חזקה פגון נעל, גדר, פרץ שקנינו הוא במה שמראה בעלות על הדבר כ"כ קנין של רכיבה הוא במה שרוכב על הבהמה ויושב עליה ומראה בזה בעלותו על הבהמה היינו שהלוקח מראה שהוא בעלים על החפץ מעכשיו ולהבא ולא המוכר וגבי מקח וממכר צריף ג"כ הבהמה להלך היינו הרוכב צריף אותה לעקור מהמקום שהיתה מתחילה גבי המוכר היינו שבעלותו אינה ניפרת היכא שהחפץ עומד

על המקום הישן שהיתה אצל המוכר פינון שהיא עומדת על המקום הישן שהמוכר עומד עמה ולא נזה ממקומה אינו נזכר במה שרוכב ויושב עליה בעלותו של הלוקח אלא א"כ שהתלהבה הבהמה ג"כ ממקומה הישן למקום חדש וזה אין נפקא מינה אם היתה זאת בנה"ר או ברה"י או בסומטא ואפילו ברה"ר מועיל ג"כ ההליכה ממקומה הישן למקום חדש פינון שרכיבה אינו בגדר קנין משיכה שצריכים במשיכה הוצאה מרשות מוכר לרשות לוקח אלא קנינו של רכיבה הוא בזה שמראה בעלותו על החפץ ובה נכלל ג"כ ההליכה של הבהמה ממקום למקום וכמו הגדר של הוצאה ממקום למקום גבי משיכה פירשנו להרמב"ם פינון שזה שצריכים להוציא מפל המקום שהיתה בו אינו אלא פרט בקנין המשיכה ולא עיקר גדר המשיכה מועיל זה אפילו ברה"ר כ"כ גבי רכיבה ג"כ פינון שעיקר קנינו הוא במה שמראה בעלות על החפץ בזה שרוכב ויושב עלהבהמה וההליכה ממקום למקום אינו אלא פרט בקנין רכיבה ולכן מועיל זאת אפילו ברה"ר ג"כ ואגב אעיר שהלשון בר"ע איגר הוא תמוה ואפשר טעות סופר נפל בזה כי מלשוננו שנכתב שם משמע שמשכה אינו קונה בסומטא וממילא ג"כ רכיבה אינו קונה בסומטא וכל קושיתו הולך על מה שאיתא בשו"ע סימן קצ"ז ס"ק ה' שרכיבה קונה בסומטא ובאמת זה לא ניתן להכתב כי להיפוך הוא שמשכה קונה בסומטא כדאיתא שם בשו"ע גופא ס"ק ג' וז"ל אבל משיכה אינה קונה אלא בסומטא או בחצר של שניהם ע"ש א"כ משמע להדיא שמשכה קונה בסומטא אבל לא ברה"ר ולא בחצר שאינה של שניהם וכדאיתא שם ע"ש וממילא ג"כ רכיבה קונה בסומטא וכמו שהוכיח מוכח להיפוך אלא שקושיתו מיהא קושיתא עצומה היא פינון שזה מטעם משיכה ומשיכה ברה"ר בנודאי אינו קונה כ"כ רכיבה ג"כ לא יקנה ברה"ר ובש"ע שם סימן קצ"ז ס"ק ה' איתא המוכר בהמה לחבירו וכו' אי בעיר ברה"ר והוא מדברי הגמ' אי בעיר ברה"ר קנה משמע דרכיבא קונה ברה"ר אבל לפום מה שבארתי אין פאן קושיתא בין פה ובין פה כמו שבארתי שקנין רכיבה הוא לא מטעם משיכה אלא קנין אחר הוא מטעם בעלות מה שמראה בעלותו במה שרוכב ויושב עליה וההליכה אינו אלא פרט בהרכיבה מטעם שצריכה להלך ממקום למקום להראות בעלותו בבירור גמור וכמו לגבי משיכה ביארנו להרמב"ם מועיל אפילו ברה"ר הפרט דממקום למקום אלא שעיקר גדר המשיכה היינו הוצאה מרשות מוכר לרשות הלוקח לא יועיל אלא בסומטא או בחצר של שניהם אבל לא ברה"ר כי ברה"ר לא מקרי רשות הלוקח אבל קנין רכיבה שקנינו הוא מטעם בעלות מעין קנין חזקה וההליכה ג"כ מאותו טעם להראות בעלותו ואטו למשל קנין חזקה אינו מועיל אלא ברשות היחיד וכי זאת תלוי ברשויות וכ"כ קנין רכיבה אינו תלוי ג"כ ברשויות ומועיל אפילו ברה"ר ג"כ ובכל מקום שמראה בעלותו שם הוא קונה את הדבר ומסולקת בזה קושית ר"ע איגר ואי תקשי לך הלא ברמב"ם ובש"ע משמע שרכיבה הוא מטעם משיכה פי איתא שם פיצד במשיכה וכו' ומסקנת הרמב"ם וכן בשו"ע ח"מ או שרכב עליה והלכה בו זה לא תקשי לך פי בנודאי רכיבה דומה למשיכה הרבה וכמו שבמשיכה צריכים לעקור ולמשוך ממקום שהיה החפץ בו בתחילה על מקום חדש כ"כ ברכיבה ג"כ צריכים למשוך ממקום למקום וצריכה להלך כמו שאיתא שם רכב עליה והלכה בו, אבל להכניס תחת רשותו שזה בגדר כל מה שתחת יד אדם הרי הוא שלו וזה אין מועיל אלא בסומטא או בחצר של שניהם אבל גבי רכיבה הגדר מטעם שמראה בעלות על הדבר וצריף לרפוב עליה

וג"כ להלוך ממקום המוכר למקום חדש וההליכה ממקום למקום גם גבי משיכה מועלת
אפילו ברה"ר כמו שבארנו לעיל בשיטתו של הרמב"ם וכן גם השו"ע ח"מ ס"ל כשיטת
הרמב"ם כי בחו"מ ג"כ פוסק אם היה החפץ ברה"ר והכניס מקצת החפץ לסימטא קנה
כשיטת הרמב"ם ולכן גבי רכיבה מועלת היציאה ממקום למקום אפילו ברה"ר הפלל
כל מקום שמראה בעלותו על הדבר קונה את הדבר וד"ל וכו"ז אינו אלא דווקא גבי מקח
וממפר שם צריכים גבי רכיבה הליכה ממקום למקום פיון שמתחילה עמדה על מקום
ישן אצל המוכר צריך עכשיו הלוקח לעקור אותה ממקומה הישן למקום חדש והיינו
שצריך הלוקח לעקור אותה ממקום המוכר שעמדה תחילה פי במקום המוכר אינו ניכרת
בעלותו של הלוקח אפילו אם רוכב ויושב עליה פיון שלא זזה מן המקום אבל גבי מציאה
ששם אינם צריכים להוציא מרשות מוכר פי מוכר מאן דכר שמייה, שם אינם צריכים
להוציא מן מקום למקום ג"כ פיון שעיקר ההליכה ממקום למקום אינו אלא להוציא מן
המקום שהיתה הדבר אצל המוכר אבל גבי מציאה אינם צריכים לזה אלא להראות
בעלותו של המוציא על הדבר ודי במה שרוכב ויושב עליה לבד ואינם צריכים הליכה
ממקום למקום אלא גבי מקח וממפר אבל גבי מציאה בזה שרוכב ויושב עליה ומראה
בעלותו על החפץ ג"כ קונה את הדבר שמצא היינו פיון שניכר בעלותו נקנה הדבר לו
ואע"ג דאמרין בגמ' הב"ע במנהיג ברגליו זה אינו אלא לשמואל דאפיה שם המתניתין
דכלאים ותני ותכמים פוטרין את היושב בקרון וכן הת"ש שם לא קאי אליבא דאמת פי
באמת פוסק הרמב"ם פי רבנו סבירא להו דחייב יושב על העגלה מלקות ופוסק ג"כ
כחכמים שהיושב בקרון סופג את הארבעים וא"כ ממילא רכוב קני מכ"ש דיושב וגבי
מקח וממפר צריכים ג"כ שיהא מנהיג ברגליו אבל גבי מציאה אינם צריכים אלא רכיבה
על הבהמה ואינם צריכים עקירה ממקום למקום וכמו שפירשנו הפל ולכן ניחא קושית
הכ"מ והל"מ וצדקו דברי המגיד משנה פי קושית הכ"מ והל"מ הוא מהלכות מכירה פ"ב
הלכה ו' והלכה ושם קאי לגבי מקח וממפר ולכן בעינו שינהיג ג"כ ברגליו היינו עקירת
יד ורגל פדי להוציא את הבהמה מן המקום שהיתה אצל המוכר אבל בפרק י"ז מהלכות
גזילה ואבידה הלכה ז' קאי לגבי מציאה ולגבי מציאה אינם צריכים הליכה ממקום
למקום שאינם צריכים להוציא מן המקום שהיתה תחילה אצל המוכר ודי במה שרוכב
ויושב על הבהמה ומראה בעלותו ע"ז בזה וגם רש"י והרי"ף רבו של הרמב"ם קאי ג"כ
בשיטה זו שגבי מציאה ברכיבה לבד יקנו את החפץ ואינם צריכים עקירה ממקום למקום
וראיה לדברי ממה דאיתא בקידושין דף נ"ה ע"א וזה הוא משנה בשקלים פ"ז מ"ד וז"ל
אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד כיצד היה רוכב ע"ג בהמה
בא חבירו ורכב בא ג"כ חבירו ורכב פולם מעלו היה שותה בכוס של זהב בא חבירו
ושתה בא ג"כ חבירו ושתה פולם מעלו וע"ש בתוס' שמפרשים שנתפוננו לגונזלו
ולהוציא מרשות לרשות ע"ש והנה באמת במה קנו את הדבר הלא מוזכר פה רכיבה
בלא מנהיג ברגליו אלא לאו ש"מ כשיטת הרמב"ם דרכיבה בלא הליכה ג"כ קונה מטעם
שמראה בעלותו על החפץ ברכיבתו וד"ל וזה יהיה ג"כ ראיה לתקירתנו שחקרנו אם
גבי הקדש הוי בעלים כולי עלמא והפל הוי בעלים על הקדש או ליכא שום בעלים על
הקדש ורחמנא הוי בעלים על הקדש כמו שבארנו בביאורנו להרמב"ם הלכות גזקי

ממון פרק ח' הלכה ד' ומדברינו מבואר שדין הקדש פדיון מציאה מטעם שליכא בעלים על הקדש כמו גבי מציאה ולכן ברכיבה בלבד קונה אותה אפילו בלא שום הליכה ודו"ק.

רמב"ם הלכות גזילה ואבידה פ' ח"י הלכה ג' ו"ל מצא שטר בחמת או בכלי עיןכיוצא בהן ה"ז יחזיר למי שנמתן סימן מצא ג' שטרות פרוכין בכרף אחד או מונחין זע"ז ואגודים אגד א' יחזיר למי שנמתן סימן עכ"ל ע"ש, הנה הקצוה"ח רוצה לחדש דיאוש מהני אפילו בחוב פגון אם אחד אבד שטר חוב והאחר מצאו מהני דיאוש דהמלוה ממנו והמוצא קונה זאת מטעם יאוש באבידה ואע"פ דהפקר בחוב לא מהני מ"מ יאוש מהני דהא דלא מהני הפקר מטעם דחוב מקרי דבר שאינו ברשותו מטעם דמחוסר גובינא דבי דינא והפקר לא מהני על דבר שאינו ברשותו ואינו יכול לסלק עצמו מעליו, אבל יאוש מהני אפילו לדבר שאינו ברשותו כי יאוש הוא בכ"מ על דבר שאינו ברשותו והטעם כי יאוש הוא המוכן שהוא מסלק א"ע מהדבר פדאמרינן בב"מ דיאוש מקרי כ"ד וני לחסרון פיס והמיאש הלא הוא בעין ולכן מהני אפילו לדבר שאינו ברשותו ולכן מהני יאוש בחוב ע"כ והנתיבות משיג עליו וכותב דנהי דהוא יכול ליאש ממנו אפילו בחוב אבל מ"מ היאך ינפה המוצא כי לא יוכל לזכות בדבר שאינו ברשותו ולכן לא מהני דיאוש ע"כ והמשנבב נתיבות מתרץ זאת ואומר דאדם יכול לזכות אפילו בדבר שאינו ברשותו ג"כ והראיה מהא דאמרינן בחו"מ סימן ת"ב גבי איסורי הנאה דמקרי דבר שאינו ברשותו ואפילו הכי יכול לזכות באיסורי הנאה וכמ"ש הריב"ש ע"ש ע"כ ולפי דעתי קשה זאת לכאורה להבין דהנה אם מהני יאוש בחוב ויכול לזכות אפילו בדבר שאינו ברשותו הנה צריך לזכות הלנה קודם לכל אדם כי הוא קדום לכל אדם כמו גבי גר שמת דזוכה הלנה קודם לכל אדם פדאיתא בב"ק דף מ"ט ע"ב ונראה לתרץ דהנה לא דמי לגר שמת דגבי גר שמת זוכה מטעם דשטר חוב גביה אבל הכא השטר חוב ליכא גביה ויאוש לאו מטעם מחילה דעת רוב השיטות ואין לו קנין במה לזכות השיעבוד דהנה שיעבוד צריכים לזכות ובמה ינפה הוא ונוכל להביא לנה ראיה מהגמ' דב"ק דף ס"ו ע"א דרבה אמר דיאוש קונה אפילו גבי גזילה ולא ס"ל הטעם דבאיסורא אתא לידיה ואפילו הכי צריך ליתן את הדמים והנה קשה ממ"נ אם יאוש קונה אפילו הדמים נמי לא הנה צריך לשלם ואי יאוש אין קונה אפילו הדבר עצמו הנה צריך ליתן להבעלים אלא הטעם משום דבהיאוש אין יכול לקנות אלא את הדבר בעצמו דהדבר הנה ברשותו אבל הדמים דלהנגזל יש שיעבוד עליו אינו יכול לזכות דבמה ינפה ולכן שפיר כתב הקצוה"ח דיאוש בחוב מהני וקונה המוצא.

וגם זאת צריכים לידע כמו דיאוש מהני על דבר שאינו ברשותו כ"כ יאוש בכ"מ הוא בטעות כי אילו ידע מהדבר או שיםצא הדבר לא הנה מתיאש אלא דלבו הטעתו והוא מתיאש א"ע ובנדאי מהני פן כי כן חדשה התורה דיאוש בטעות מהני והפירוש בזה פך הוא דלהתיאש כמו שהיתה מעמד הדבר באותו רגע הנה בנודאי צריך וכגון דאיתא בכריתות דף כ"ד ע"א שור הנסקל שהוזמו עדין פל הקודם בו זכה פנין שבאותו רגע הנה צריך להתיאש ולכן שפיר קאמר שם הגמ' הטעם מ"ט אפקורי מפקיר ליה אבל אם הטעות הוא על היאוש דאותו רגע שבמציאות באותו רגע לא הנה צריך להתיאש מן הדבר בנודאי יאוש פנה לא מהני פנין דבאותו רגע לא הנה צריך להתיאש פגון אם שטר נהר את שדהו או תפציו ואח"כ נסתלקו המים ומתחילה התיאש מן הדבר יאוש פנה

מהני כיון שפועת שהתיאוש לא ידע אם יחזרו מימיו וישאר השדה או החפץ בשלימות
אבל אם נדמה לו ע"פ דמיון שוא שהדבר אבוד שהנהר שטף את הדבר אבל המציאות
לא כן הנה כי הדבר בשלימות בנודאי יאוש פנה לא מהני ודו"ק.

רמב"ם הלכות חובל ומזיק פ"ד הלכה י' ו"ל החובל בעבד פנעני שלו פטור ע"ש, ומשמע
אפילו ממלקות ואע"פ דקי"ל גבי חבלה בחבירו דמצד הדין הנה לוקה משום לא יוסיף
פן יוסיף להפנותו אלא משום פדי רשעתו הוא דפטרינו ליה והיכא דאין בזה משום פדי
רשעתו כגון גבי חבלה שאין בה שנה פרוטה דלא משלם משום דאין בה פדי תשלומין
מילקי משום לא יוסיף וא"כ ה"ג גבי החובל בעבד פנעני שלו ילקי משום דליכא פדי
רשעתו כיון דאין משלם להעבד עבור חבלתו, מ"מ כיון דמצד הדין מחויב הוא לשלם
אלא משום מה שקנה עבד קנה רבו הוא דאין משלם הרב לכן מקרי זאת תשלומין ואינו
לוקה ומשלם והקשה הקצוה"ח מכתובות פ"ק אלו נערות דף ל"א ע"ב גבי אלו הן
משלמין קנס הבא על אחותו וכו' ומקשה הגמ' מהא דאיתא במכות פ"ק אלו הן הלוקין
דף י"ג ע"ב הבא על אחותו וכו' וקיימא לן דאינו לוקה ומשלם ומעיקרא הנה ס"ד דהגמ'
לשנוני דמייירי במכות בבוגרת דלא משלם קנס משום הכי לוקה וא"כ מסיק הגמ'
לעולם בנערה ומפניה ויתומה שמחלה משו"ה לוקה ובפרק אע"פ דף נ"ו ע"ב מקשו
התוס' נימא שאינו יכול למחול היזק ממון משום דמתנה על מה שכתוב בתורה וכי תימא
ה"נ אמאי תנן בב"ק דף צ"ב ע"א שבור את פדי ע"מ לפטור פטור ותיירץ דהיכא אמרינו
מתנה על מה שכתוב בתורה היכא דעוקר דין התורה אבל הכא אינו עוקר את דין התורה
אלא מתנה עמו שיתחול וא"כ לא מקרי זאת מתנה על מה שכתוב בתורה וא"כ ה"נ גבי
מפניה צריכים לפרש דאין ההסבר דגבי מפניה מתנה עמה שלא יהא דין דקנס כי זה
מקרי מתנה על מה שכתוב בתורה אלא מתנה עמה שתמחול וא"כ כי היכי דגבי עבד אם
חבל בו פטור ממלקות משום דאין לוקה ומשלם משום דמה שפטור מלשלם לעבדו
מקרי זאת תשלומין אלא משום דמה שקנה עבד קנה רבו פטור הוא מלשלם לו חיובו
של הממון ולכן אמרינו אינו לוקה ומשלם וא"כ הכא נמי נימא גבי מפניה אינו לוקה
ומשלם עכ"ל ול"נ דלא קשה מידי כי הנה זה דלא משלם גבי עבד בנודאי מקרי תשלומין
אלא משום מה שקנה עבד קנה רבו שייך כל מה שיש להעבד לרבו ולא משום דרבו
פטור וא"כ שפיר אמרינו דאינו לוקה ומשלם אבל התם גבי מפניה מקרי זאת מחילה
והנה חוקרין אם מחילה מקרי תשלומין אלא שהוא מוחל לו או דזאת לא מקרי תשלומין
כלל והנה אפילו אם נימא דמחילה מקרי תשלומין מ"מ גבי מחילה דמעיקרא קודם
המעשה לא מקרי זאת תשלומין כי היכא נוכל לומר דמחילה מקרי תשלומין היכא
דהמחילה הוא לבסוף אחר המעשה אבל היכא דמוחליו קודם המעשה מחילה דמעיקרא
לא עלתה ע"ז חייב כלל ולכן לא מקרי זאת תשלומין כלל ולכן לוקה ולא שייך בזה אינו
לוקה ומשלם ודו"ק.

רמב"ם הלכות חובל ומזיק פ"ק ה' הלכה ו' ו"ל הודה החובל שהוא חבל משלם חמשה
דברים שהרי העדים היו שם שנכנס לתוך ידו שלם בשעת הפריכה ויצא חבול אבל אם
לא היו שם עדים כלל הוא אומר חבלת בי והודה מעצמו פטור מן הנזק ומן הצער וחיוב
בשבת ובבנישית ובקפוי ע"פ עצמו וגו' ע"ש, והראב"ד כותב שם וז"ל א"א לא ידעתי
למה פטור מאלו וגו' ואינו מחנור שהכל צריך אומד הלכך חייב בכל או פטור מן הכל

עכ"ל וכן איתא ברמב"ם מהלכות טוען ונטען פ"א הט"ז וגם שם הראב"ד משיגו וכותב עוד שם ואם מפני שאין דנין חבלות בכבל גם שבת וריפוי ובנושת אין דנין וכו' ע"ש אלא מוכן מזה דגם בא"י הדין פן לשיטת הרמב"ם והמגיד משנה הקשה עוד דהנה בפ"ק דב"ק דף ד' ע"ב מקשה הגמ' ור' אושיעא אמאי לא תני הני דר' תינא ומשני הגמ' בממונא קמיירי בקנסא לא קמיירי ונזק וצער תשיב ר' אושיעא בממונא די"ג אבות נזיקין אלמא ס"ל להגמ' דהנה ממון ועוד מקשה שם ע"ש והנה עוד יש להקשות על הרמב"ם דס"ל דנזק הנה קנס א"כ הלא צריך להיות דגם דמי ולדות הווי קנס דמה לי זה ומה לי זה א"כ הלא בגמ' בב"ק דף מ"ב מ"ג מבואר דאדם מוריש דמי ולדות לבניו הא אין אדם מוריש קנס לבניו אף זה יש לומר דאינו קושיא כ"כ דתליא בתירוץ של התוס' ב"ק דף ע"ב ע"א ד"ה סיפא דמבואר שם מהתוס' אימתי אין אדם מוריש קנס לבניו ע"ש ותליא זאת לפום ביאורו, ומלבד זה הרמב"ן מביא דאיתא מחלוקת בירושלמי אם אמרינו אין אדם מוריש קנס לבניו אף יותר יש להקשות דהלא קאמרה הגמ' בכתובות דף ל"ד ע"ב אליבא דר' מאיר ושאיני הני דחידוש הוא שחידושה תורה בקנס אע"ג דמיקטל משלם א"כ מבואר דר' מאיר ס"ל דגבי קנס לא אמרינו קים ליה בדרבה מיניה וא"כ לפי דברי הרמב"ם דצ"ל לפום שיטתו דדמי ולדות הנה קנס הלא עיקרא דדינא דס"ל קים ליה בדרבה מיניה ילפינו מדמי ולדות ואם לא יהיה אסון ענוש יענש הא אם יהיה אסון לא יענש בדמי ולדות וא"כ הלא מוכח מהכא דאפילו גבי קנס אמרינו קים ליה בדרבה מיניה דהלא דמי ולדות גופא הוי קנס ולא ממון לפום שיטת הרמב"ם ומפל זה קשה מאד להבין שיטת הרמב"ם אם באמת בפירוש הרמב"ן על חומש בפ' משפטים הביא דמי ולדות הנה קנס וכתב הטעם על דבריו דשמא לא יצליחו ויהיו הולדות נופלים ונהסבר ע"ז דאע"פ דמיעוט מפילות פי הרוב יולדות בני קיימא אעפ"כ להוציא ממון מחמת הרוב אינו יכולים פי אין הולכים בממון אחר הרוב קיי"ל בכ"מ ולכן החיוב דדמי ולדות הנה קנס אף קשה דמה בכך מ"מ בעד הספק שמא יהיו בני קיימא הלא נותנים מעות וא"כ זה הזיקו המעות שהיו נותנים לו בעד הספק שמא יהיו בני קיימא אף יש לומר דזה שהזיקו מעות הללו שהיו נותנים לו בעד הספק הוי רק גורם לממון פיון דהם בעצמם אינם שוונים מטעם דשמא לא יצליחו א"כ יש לתרץ דהלא הגמ' קאמרה אליבא דר' מאיר ועיין בתוס' ב"ק דף ע"א ע"ב דאפילו בפירושו הראשון דקאמר שם דר"מ לא מחייב בדבר הגורם לממון זאת אינו אלא היכא דאינו שונה לכל העולם אבל הכא גבי ולדות שונה הוא לכל העולם למפור ולקוח דמים בעד ספיקו א"כ הנה כממון וסחיב משו"ה הוי דמי ולדות ממונא וע"ש בתוס' בפירושו השני דקאמר אבל ממאי דמחייב ר"מ בדינא דגרמי אין להוכיח שיתחייב דו"ה בדבר הגורם לממון ע"ש ונהסבר בזה הוא משום דדו"ה אינו נוהג אלא בשור ושה בלבד ובדבר הגורם לממון החיוב הוי לא בעד הדבר בעצמו אלא בעד הגורם לממון הוא מחויב וגורם לממון לא הוי לא שור ולא שיה וד"ל נחזור לעניינינו לכן פיון דדמי ולדות הוי ממונא לכן גבי קנסא לא אמרינו קים ליה בדרבה מיניה פיון דקרא איירי בממונא ע"כ ליכא למילף גבי קנסא אבל הרמב"ם יסבור בשיטתו דגורם לממון לא הנה כממון בכל האופנים משו"ה הוי דמי ולדות קנס ולשיטת הרמב"ם אפילו גבי קנס אמרינו קים ליה בדרבה מיניה אף יש להקשות דהנה סתרו התוס' דמשו"ה הנה שורף שטרותיו של חבירו דינא דגרמי משום דכל אדם נותן בעדו מעות א"כ ה"נ נימא

דדמי וּלְדוֹת נִקְרָא דִּינֵי דְגַרְמֵי וְאֶפִּילוּ לְדִידָן דְקִי"ל דְגוֹרֵם לְמָמוֹן לֹא הֵנָּה פְּמָמוֹן מ"מ דְּמִי וּלְדוֹת הֵנָּה מָמוֹן וְלֹא קִנְס מְשׁוּם דְּהֵנָּה דִּינָא דְגַרְמֵי וּלְשִׁיטַת הֶרְמֵב"ן דְּגַרְמֵי חֲזִיב מְדַאֲרֵינָא קוֹשְׂיָא אִמְאֵי הֵנָּה קִנְס לְשִׁיטַתוֹ בְּעֵצְמוֹ אִךְ נ"ל דְּהֵנָּה בְּאַמַּת יֵשׁ לְהִבִּין מֵה שְׁפִסְק הֶרְמֵב"ם דְּאִין דְּמִים לְבָן חוֹרִין פִּינּוֹן דְּאִבֵּי וְרָבָא ס"ל בְּב"ק דָּף מ"ג דִּישׁ דְּמִים לְבָן חוֹרִין כְּמוֹ שְׁמַקְשָׁה קוֹשְׂיָא זֹו הֶרְאָב"ד עַל הֶרְמֵב"ם וְעוֹד יֵשׁ לְהִבִּין עֵיקַר מַחְלֻקְתָּם דְּהֵנָּה אֲמוֹרָאֵי וּבְמֵאֵי פְּלִיגֵי אִי יֵשׁ דְּמִים לְבָן חוֹרִין אִו לֹא אִךְ י"ל דְּהֵנָּה ב"ח אִם יִרְצָה לְמַפְּוֹר א"ע לֹא הֵינָּה יְכוֹל מְשׁוּם דְּרַבְעֵי עַלְיָה אִיסוּרָא דְּעֵבְדֵי הֵם וְלֹא עֵבְדִים לְעֵבְדִים וְאִסוּר לְמַפְּוֹר א"ע וְגַם מַחְמַת אִיסוּרָא לֹא יִקְחֵנוּ שׁוּם אָדָם אֲלֵא הָא דְשְׁיַיְמִינּוּ לְבָן חוֹרִין הֵינּוּ מְשׁוּם דִּישׁ לוֹ בְּעֵצְמוֹ שְׁוֹנָא שְׁל עֵבְדוֹת שְׁהָרֵי הוּא בְּעֵצְמוֹ יְכוֹל לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה כְּמוֹ עֵבֶד וּלְהַרְוִיחַ לְעֵצְמוֹ בְּעֵצְמוֹ א"כ נִרְאָה דְּבִזְהָ פְּלִיגֵי דְמֵאֵן דַּס"ל יֵשׁ דְּמִים לְבָן חוֹרִין הֵינּוּ טַעְמָא מְשׁוּם דַּס"ל דְּכִינּוֹן דִּישׁ לְעֵצְמוֹ שְׁוֹנָא שְׁל עֵבֶד מְשׁוּ"ה יֵשׁ לוֹ דְּמִים וּמֵאֵן דַּס"ל אִין דְּמִים לְב"ח מְשׁוּם דַּס"ל פִּינּוֹן דְּשׁוּם אָדָם לֹא יִקְחֵנוּ מְשׁוּם דְּהוּא אִסוּר לְמַפְּוֹר א"ע וְכֵן מַחְמַת אִיסוּרָא לֹא יִקְחֵנוּ שׁוּם אָדָם מְשׁוּ"ה אִין לוֹ דְּמִים וְהָא דִּיכּוֹל לְהַרְוִיחַ בְּעֵצְמוֹ לֹא יוּכַל לְהַחֲשֵׁב לְמָמוֹן מְשׁוּם דְּמִי יִימַר דִּינְדָּמֵן לוֹ מְלָאכָה וְהַמְּלָאכָה הִיא דְּבַר שְׁאִינְנָה עוֹד בְּמִצִּיאוֹת וְלֹא בָּאָה עוֹד בְּעוֹלָם לִידּוֹ וְכְמוֹ דְּמֵאֵן דְּסוֹבֵר דְּדָבָר הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן לֹא הֵנָּה פְּמָמוֹן הֵנָּה הַהֶסְבֵּר הוּא כֵּן מְשׁוּם דְּמָמוֹן מְקַרֵי מֵה דְּהֵנָּה מָמוֹן וְשׁוּנָה מָמוֹן לְכָל הָעוֹלָם וְלֹא לִיחִידִים בְּעוֹלָם אִו לִיחִיד וּמֵה דְשְׁוֹנָא לִיחִידִים בְּאִינְזָה מְצִיאוֹת שְׁיִהְיָה לְהֵם מָמוֹן זֹאת עוֹד בַּל יוּכַל לְהַחֲשֵׁב מָמוֹן לְכָל הָעוֹלָם וּמְשׁוּ"ה בְּעַד הַגּוֹרֵם לְמָמוֹן הוּא אִינוּ מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם פִּינּוֹן דְּלֹא הֵנָּה מָמוֹן לְכָל הָעוֹלָם וּמְשׁוּ"ה גּוֹרֵם לְמָמוֹן לֹא הֵנָּה פְּמָמוֹן כ"כ הַמ"ד דַּס"ל אִין דְּמִים לְב"ח ס"ל דְּמָמוֹן מְקַרֵי זֶה דִּיכּוֹלִים תו"מ לְהַקְרָא בְּשֵׁם מָמוֹן וְלִיקַח בְּעַד זֶה מָמוֹן אֲבָל מֵה דִּיכּוֹל הֵיזֵי מִזֵּה מָמוֹן וְיְכוֹל לְהֵיזֵי דְלֹא יִהְיָה זֶה עוֹד לֹא מְקַרֵי מָמוֹן וְאִין זֶה בְּרִי הֵיזִיקָא כִּי מָמוֹן מְקַרֵי שְׁיִהְיָה מְבוֹרֵר וְשׁוּנָה לְכָל מָמוֹן וְאִם לֹא בְּזֶה הָאֵנְפֵן לֹא הֵנָּה זֶה מָמוֹן וְלִכֵּן אִינוּ מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם וְלִכֵּן סוֹבֵר דְּאִין דְּמִים לְב"ח וְהֶרְמֵב"ם ג"כ ס"ל דְּאִין דְּמִים לְב"ח וְאִיכָּא רָאִיָּה ג"כ פְּנֻתִיָּה מְגִיטִין פְּרָק הַשּׁוֹלַח דָּף מ"ג ע"א דְּאִיכָּא הֵתָם אֲבַעֲיָא אִם הַמּוֹכֵר עֵבְדוֹ לְקִנְס מְכוֹר אִו אִינוּ מְכוֹר וְרוֹצֵה הַגַּמְלָפְשׁוּט שְׁם מְהָא דְּתַנָּיָא וְכו' וְאִי אֲמַרְתָּ הַמּוֹכֵר עֵבְדוֹ לְקִנְס מְכוֹר מִי אִיכָּא עֵבְדָא דְּלֹא מְזַדְּבֵן בְּקִנְסָא אֲלֵא ע"כ דְּאִינוּ מְכוֹר וְקֹשְׁהָ מֵה בְּכַף דְּאִינוּ מְכוֹר מ"מ יֵשׁ לוֹ בְּעֵצְמוֹ שְׁוֹנָא שְׁל קִנְס דָּאִם יִהְרַגְנוּ יִתְּנוּ לְבַעֲלֵיו קִנְס וְאִמְאֵי לֹא מְקַרֵי קִנְסוֹ פְּסַפּוֹ ע"ש הֵיטֵב אֲלֵא ע"כ מוּכַח פִּינּוֹן דְּאִינוּ מְכוֹר אַע"פ דִּישׁ לוֹ בְּעֵצְמוֹ שְׁוִוִי שְׁל קִנְס אַפ"ה מְקַרֵי אִינוּ שְׁוֹנָה כְּלוּם וְאִינוּ מְקַרֵי קִנְסוֹ פְּסַפּוֹ וְהַהֶסְבֵּר כְּמוֹ שְׁבִיִּאֲרֵנוּ מְשׁוּ"ה פְּסַק הֶרְמֵב"ם דְּאִין דְּמִים לְב"ח פִּינּוֹן דְּאִינוּ יְכוֹל לְמַפְּוֹר א"ע בְּעֵבֶד וְאִע"פ דִּישׁ לוֹ בְּעֵצְמוֹ שְׁוֹנָא שְׁל עֵבֶד דִּיכּוֹל לְעֲשׂוֹת מְלָאכָה דְּשְׁמָא לֹא יִהְיָה מְלָאכָה לוֹ לְעֵבֶד אַח"כ כְּמוֹ גַבִּי עֵבֶד בְּפִרְק הַשּׁוֹלַח מְשׁוּ"ה פְּסַק הֶרְמֵב"ם דְּנִזְק וְכֵן דְּמִי וּלְדוֹת הֵנָּה קִנְס פִּינּוֹן דְּאִין דְּמִים לְב"ח ס"ל וְכְמוֹ שְׁבִיִּאֲרֵנוּ אֲבָל ר"מ יְכוֹל לְסַבּוֹר דִּישׁ דְּמִים לְב"ח מְשׁוּ"ה הֵנָּה דְּמִי וּלְדוֹת מָמוֹן וְלֹא קִנְס וְלִיכָּא לְמִילָף מִינָּה עַל קִנְס מְשׁוּ"ה אָמַר דְּגַבִּי קִנְס לֹא אֲמַרִינּוּ קִים לִיָּה בְּדִרְבָּה מִינָּיָה, וְהֵנָּה בְּהַמְּנִיחַ דָּף ל"ג ע"א גַבִּי פְּלוֹגְתָא דַּר' עֵקִיבָא וְרַבֵּן גַבִּי תָם שְׁחַבֵּל בְּאָדָם קְאָמַר בַּגְמ' וְרַבֵּן אִי מַהִיָּא הֵנָּה אֲמִינָא צַעַר לְחוֹדְיָה אֲבָל רִיפּוּי וְשִׁבְתָּ אִימָא לִיתָן לִיָּה קַמ"ל וְדַחְקוּ הַמְּפָרְשִׁים מ"ש צַעַר מְרִיפּוּי וְשִׁבְתָּ אִךְ לְפִי זֶה יֵשׁ לְתַרְזֵי דְּרַבֵּן ס"ל דְּנִזְק וְצַעַר הֵנָּה קִנְס מְשׁוּ"ה

אמרנו דוקא בצער לפטור אבל בריפוי נשבת אימא ליחייב א"כ איפא סייעתא דרבנו סברי דצער הנה קנס משו"ה פסק הרמב"ם בצער הנה קנס דלא פתנא דר' אושיעא והטעם דס"ל דצער הנה קנס הוא משום דצער הוא פאב נפשי ולא חסרון ממון דליחייב לשלם בעד זה ממון ומשו"ה פסק הרמב"ם בצער הנה קנס פרבנו דהמניח אבל בנשת פסק הרמב"ם דממונא הוא ולא קנסא פדאיתא בכמה דנכתין דבנשת הנה ממונא אלא מילתא דלית בה חסרון פיס פדאיתא בתוס' המניח דף כ"ז ע"ב דלא עבדינו שליחותיהו אבל בא"י דייגיננו ליה ומגבינו ליה אפילו הודה מעצמו ומינושב בזה שיטת הרמב"ם על נכון ודו"ק.

רמב"ם פרק רביעי הלכה ב' מהלכות מכירה ז"ל פשם שאין פליו של לוקח קונה לו ברשות מוכר פה אין פליו של מוכר קונה ללוקח אע"פ שהוא ברשות הלוקח עכ"ל, וע"ש במפרשי הרמב"ם שם ומקודם נזכר סתירת הרמב"ם והוא פי הנה בב"ב דף פ"ה ע"ב וז"ל בעא מיניה רב ששית מרב הונא פליו של לוקח ברשות מוכר קונה לוקח או לא ומפרש הרשב"ם קנה לוקח פאילו נתן לתוך רשותו של הלוקח או לא קנה דרשות עיקר והפלי בטל אצל הרשות והאיבעיא הוא בכליו של לוקח ברשות מוכר ואיך יהיה הדין להיפוך בכליו של מוכר ברשות לוקח והנה לקמן באותו עמוד איתא בגמ' אלא פשיט לה מהא ברשות מוכר לא קנה עד שיגביהנה או עד שיוציאנה מרשותו מאי לאו בכליו דלוקח לא בכליו דמוכר ומדרישא בכליו דמוכר סיפא נמי בכליו דמוכר אימא סיפא ברשות לוקח פינון שקיבל עליו מוכר קנה לוקח ואי בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח וכו' ע"ש ומפרש הרשב"ם ואי בכליו דמוכר אמאי קנה לוקח לדידה דאזלת בתר פלי ולא מבטלת ליה אצל הרשות שהוא בתוכו א"כ אמאי קנה לוקח בקבלת המוכר אלא ונדאי בתר רשות אזלינן ולא בתר פלי וכו' ע"ש א"כ חזינו דאי בתר רשות אזלינן א"כ צריף להיות שפליו של מוכר ברשות לוקח יקנו ללוקח פינון שהפלים בטלים לגבי הרשות ואי בתר פלי אזלינן ולא מבטלינן הפלי אצל הרשות א"כ צריף להיות שפליו של לוקח ברשות מוכר יקנו ללוקח פינון שאינם בטלים לגבי הרשות ע"ש היטב וכן לקמן אמר רבא ת"ש משף חמריו ופועליו והכניסן לתוך ביתו בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק שניהן יכולין לחזור בהן פירקו והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולים לחזור בהן מדד עד שלא פסק שניהם יכולים לחזור בהם ומדכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה מוכר פלומר שאין פליו של מוכר מעכב על רשות הלוקח לקנותו הלוקח פדקתני פירקו ופסק דקנה פינון דקנה רשות קודם מדידה ואע"פ שעדיין הפירות בתוך שקין של המוכר וכינון דאהני רשות לוקח לבטל פליו של מוכר ולהוציאן מרשות מוכר כ"ש וכל שפן דכליו של לוקח נמי ברשות מוכר יבטל הרשות את הפלי של לוקח שלא להוציאן מחזקת המוכר שמוחזק בהן עד עתה א"כ ג"כ חזינו דאי הפלי אינו בטל לגבי הרשות פליו של לוקח ברשות מוכר יקנו ללוקח ואי הפלי בטל לגבי הרשות פליו של מוכר ברשות לוקח יקנו להלוקח ע"ש ודו"ק וכן בדרף פ"ז ע"א ע"ש וז"ל מדה דמאן אילימא מדה דלוקח עד שלא נתמלאת מדה למוכר מדה דלוקח היא וא"כ יכולים למקפשט אנו דהפלי בטלה אצל הרשות ואלא מדה דמוכר משנתמלאת מדה ללוקח מדה דמוכר היא ומפרש הרשב"ם בפירוש וז"ל מדה דמוכר היא ואמאי קנה לוקח דהא אפילו אם תימצי לומר דברשות לוקח מירי הא איבעיא לן לעיל אם הפלי

חשיב הפסקת רשות וְלֹא אִיפְשִׁיטָא וּא"כ תִּפְשֹׁט מִמִּתְנִיתִין דְּכִלְיָו שֶׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לֹקֵחַ קִנְיָה לֹקֵחַ וְה"ה לְכִלְיָו שֶׁל לֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר דְּקִנְיָה מוֹכֵר מִזְּהָ ג"כ חֲזִינָן דְּאֵם הַפְּלִי בְּטֵלָה אֲצֵל הַרְשׁוֹת צָרִיף לְהִיּוֹת שְׁפָלְיָו שֶׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לֹקֵחַ יִקְנֶה הַלֹּקֵחַ וְאֵם לְהִיפּוֹף שֶׁהַרְשׁוֹת בְּטֵל אֲצֵל הַפְּלִי צָרִיף לְהִיּוֹת פְּלִיָו שֶׁל לֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר יִקְנֶה הַלֹּקֵחַ א"כ מוֹכֵחַ מִכְּמָה מְקוֹמוֹת כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי פֶּה שָׂאֵם נְפֹסְךָ שָׂאִין פְּלִיָו שֶׁל לֹקֵחַ קוֹנֶה בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר מִטַּעַם שֶׁהַפְּלִי בְּטֵלָה אֲצֵל הַרְשׁוֹת א"כ צָרִיף לְהִיּוֹת שְׁפָלְיָו שֶׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לֹקֵחַ יִקְנֶה לְהַלֹּקֵחַ וְאֵם לְהִיפּוֹף שְׁפָלְיָו שֶׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לֹקֵחַ לֹא יִקְנֶה לְהַלֹּקֵחַ מִטַּעַמָּא כִּי הַרְשׁוֹת בְּטֵל אֲצֵל הַפְּלִי א"כ צָרִיף לְהִיּוֹת שְׁפָלְיָו שֶׁל לֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר יִקְנֶה לְהַלֹּקֵחַ כִּינּוּן שֶׁהַרְשׁוֹת בְּטֵל אֲצֵל הַפְּלִי וּא"כ אִיף פֶּסֶק הַרְמַב"ם שְׁנֵי דִינִים הַפְּכִים בְּנוֹשֵׂא אֶחָד שְׁכֵמוֹ שָׂאִין פְּלִיָו שֶׁל לֹקֵחַ קוֹנֶה לוֹ בְּרִשּׁוֹת הַמוֹכֵר כִּף אִין פְּלִיָו שֶׁל הַמוֹכֵר קוֹנֶה לְלֹקֵחַ אַע"פ שֶׁהוּא בְּרִשּׁוֹת הַלֹּקֵחַ מֵהֵיכָא תִּיתִי יְפֹסֵךְ הַרְמַב"ם שְׁנֵי דִינִים סוֹתְרִים זֶה אֶת זֶה וְנ"ל לִישֵׁב דַּעַת הַרְמַב"ם כִּי הִנֵּה הָאִיבְעֵיָא שֶׁל הַגַּמ' אֲנִי יְכוּלִים לְלַמּוֹד אוֹ כְּפִירוּשׁ הַרְשָׁב"ם מִטַּעַם בִּיטּוּל הַפְּלִי אֲצֵל הַרְשׁוֹת אוֹ הַרְשׁוֹת לְגַבֵּי הַפְּלִי אוֹ כְּפִירוּשׁ הַתּוֹס' כִּי הִנֵּה בַּתּוֹס' שָׁם אֵיתָא ד"ה פְּלִיָו שֶׁל לֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר קִנְיָה לֹקֵחַ וְכו' וְנ"ל אִף ע"ג דְּבְרִשּׁוֹת הַרְבִּים אֲמַרִּינָן לְעִיל דְּלִכ"ע לֹא קִנְיָה הֵתָם ה"ט מְשׁוּם דְּלֹא נִיחָא לְהוּ לְבָנֵי רַה"ר שְׁיַנִּיחַ פְּלִיָו שָׁם דְּמֵאֵן פִּיִּיס וּמֵאֵן שְׁבִיק אֲבָל בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר מִיבְעֵיָא דַּאע"ג דַּא"ר יוֹחֲנָן דְּכָל מְקוֹם שֵׁישׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחוֹ קִנְיָה דְּלֵמָּא לֹא אֶתָּא לְמַעַט אֱלֹא רַה"ר אֲבָל מוֹכֵר שְׁמָא מְשִׁאֵיל לוֹ מְקוֹם לְלֹקֵחַ שְׁיִקְנֶה מֵהוּא מוֹכֵר לוֹ וְע"ש עוֹד בַּתּוֹס' ד"ה כְּגוֹן שְׁהִיָּה בְּעֵלְהַמוֹכֵר קִלְתוֹת וְנ"ל וְא"ת נְהִי נְמִי דְנוֹתָן לְהַרְשׁוֹת וּמְשִׁאֵילָה מ"מ הָא בְּעֵי חֲזַקָּה כְּדַאמְרִינָן בְּהַשְׁוֹאֵל דָּף צ"ט וְכו' שְׁשִׁכִּירוֹת קַרְקַע נִקְנֶה בְּכֶסֶף וּבְשֶׁטֶר וּבְחֲזַקָּה וְחִמְרִין רִיב"א דַּאע"ג דַּאִין הַמְּקוֹם קְנוִי לְהַ מ"מ כִּינּוּן דֵּישׁ לְהַ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ קִלְתָּה שָׁם קְנוִי לְהַ קִלְתָּה דְּכִלְיָו שֶׁל אָדָם קוֹנֵין לוֹ בְּכָל מְקוֹם שֵׁישׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ כְּמוֹ גַבֵּי סִימְטָא אַע"פ שָׂאִין סִימְטָא קְנוִי לוֹ מ"מ הַפְּלִי עֲצָמוֹ קוֹנֶה לוֹ ע"ש הִנֵּה מְבֹנָאֵר מֵהַתּוֹס' שָׂאִינוֹ מְפָרֵשׁ כְּשִׁיטַת רַש"י מִטַּעַם בִּיטּוּל הַפְּלִי אֲצֵל הַרְשׁוֹת אוֹ הַרְשׁוֹת אֲצֵל הַפְּלִי כִּי בְּאַמַּת קִשָּׁה לְהַבִּין הַסְּבָרָא שֶׁל בִּיטּוּל כִּי אִיף יִבְטַל דְּבָר לְחַבְרִיָו וְאִיף שְׁיִיף בִּיטּוּל הַרְשׁוֹת לְגַבֵּי הַפְּלִי לְכֵן מְפָרֵשׁ תּוֹס' שֶׁלֹּא מִטַּעַם בִּיטּוּל הַרְשׁוֹת אֲצֵל הַפְּלִי יִקְנֶה הַפְּלִי אֱלֹא מִטַּעַם שְׁמִשְׁאֵיל לוֹ מְקוֹם לְהַנִּיחַ שָׁם פְּלִיָו וְזֹאת הִנֵּה כְּמוֹ שְׁאָמַר ר' יוֹחֲנָן כָּל מְקוֹם שֵׁישׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ קוֹנֶה כ"כ כָּאֵן כִּינּוּן שְׁמִשְׁאֵיל לוֹ הַמוֹכֵר לְהַלֹּקֵחַ מְקוֹם לְהַנִּיחַ שָׁם פְּלִיָו מְקַרִי זֹאת יֵשׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ שָׁם פְּלִיָו וְקוֹנֵין לוֹ פְּלִיָו וְלֹא מִטַּעַם בִּיטּוּל הַרְשׁוֹת אֲצֵל הַפְּלִי וּבְאַמַּת נֹאמַר שְׁשִׁיטַת הַרְמַב"ם ג"כ כְּמוֹ שִׁיטַת הַתּוֹס' שְׁלֵאֵו מִטַּעַם בִּיטּוּל אֱלֹא מִטַּעַם שֵׁישׁ לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ שָׁם פְּלִיָו וְלְכֵן קוֹנֵין לוֹ פְּלִיָו כִּינּוּן שְׁמִשְׁאֵיל אֶת הַמְּקוֹם לוֹ וְעֵלְתָּה זֹאת לְהַגַּמ' בְּתִיקוֹ וְנִשְׂאָר בְּסִפְקַת הַדְּבָר כִּי הַגַּמ' רְצָתָה לְפָשׁוֹט מִכְּמָה מְקוֹמוֹת שֶׁהִבְאֵתִי וְדַחִי לְהַ הַגַּמ' וּמִסְפֵּק אֲסוּר לְהַעֲמִיד הַפְּלִי בְּרִשּׁוֹת הַמוֹכֵר וְכ"כ פְּלִיָו שֶׁל מוֹכֵר מְסַפֵּק לֹא יִהְיֶה מְשִׁאֵלִים לְהַלֹּקֵחַ כִּי אוֹקֵי מְמוֹנָא בְּחֲזַקַת מְרָא מְסַפֵּק וְלְכֵן אֲסוּר לוֹ לְהַנִּיחַ מְסַפֵּק פְּלִיָו בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר וְכְמוֹ כֵּן חֲפָצִיו בְּכִלְיָו שֶׁל מוֹכֵר וּמְקַרִי זֹאת אִין לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ וְכָל הֵיכָא שָׂאִין לוֹ רִשּׁוֹת לְהַנִּיחַ בְּנוֹדָאֵי לֹא יְחוּל הַקְּנִין וְלְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם שְׁבִין פְּלִיָו שֶׁל לֹקֵחַ בְּרִשּׁוֹת מוֹכֵר וּבִין פְּלִיָו שֶׁל מוֹכֵר בְּרִשּׁוֹת לֹקֵחַ לֹא יִקְנֶה לְהַלֹּקֵחַ כְּמוֹ שְׁפִירְשִׁתִּי אֲבָל זֶה נִדְאִי

היכא שמשאיל לו מקום המוכר או משאיל לו כליו להלוקח בנדאי יחול הקננו פינון שיש לו רשות להניח שם ודו"ק.

רמב"ם הלכות מכירה פכ"ג הלכה ג' ו"ל מכר עבדו לקנס שאם ינזח או יומת יהיה הקנס ללוקח ה"ז ספק לפיכך לא קנה ואם תפס אין מוציאין מידו עכ"ל, ומשום דהיא בעיא דלא איפשיטא בגיטין דף מ"ב וקשה ממ"ש בהלכות שאלה ופקדון פ"ח ו"ל אמר הרניני משלם וחוור ואמר איני משלם כו' כל אלו ספק ונהרי הפפל מוטל בספק כו' לפיכך חולקין עכ"ל וקשה מ"ש פל מקנס, ונ"ל לומר בדעת הרמב"ם דחלוק בין חיוב פפל לשלשים של עבד דכפל נהי דמדינא הוא חיוב בתשלומי פפל דכן הוא גזיה"כ דמתחייב בעד הגניבה בתשלומים אלו מ"מ דמי החפץ מיהא לא מיקרי ורק הקרן הוא דחשיב דמי החפץ הנגנב אבל הפפל חיוב חדש הוא ולא דמי הגניבה משא"כ הך חיובא דל' של עבד פינון דחזינא דמפטר עי"ז מתשלומי דמיו פמבואר בסוגיא דב"ק דף מ"ג דבמקום דליפא חיוב קנס איכא חיוב דמים וחיוב קנס הוא שפוטרין מחיוב דמים א"כ חזינן דגזיה"כ של חיוב קנס הוא ג"כ שהשלשים שקלים יהיו בתורת דמיו של העבד ולפי זה ניחא דעת הרמב"ם דבאמת אם באנו לדון ולחקור בגוף החפץ למי הוא שייך אם להמוכר או להלוקח הרי פשיטא דבעלים הראשונים חשיבי מוחזקים בו והא דכ' הרמב"ם דהפפל מוטל בספק וחולקין היינו משום דבחיוב פפל אין הוא מוחזק יותר מחבירו פינון דהפפל עוד לא היה תחת יד אחד מהם קודם ולכן חולקין וע"כ ס"ל להרמב"ם דכ"ז הוא בחיוב פפל דחיובו הוא בתורת חיוב תשלומין חדש אבל לא בתורת דמים של החפץ ולהכי אין חזקתו בהחפץ מועיל לענין חיוב הפפל מה שאין פן חיובא דל' של עבד דדינו הוא שהוא חיוב דמים של העבד גופיה לכן מועיל בו גם דין מוחזק של העבד וכל שהעבד בחזקתו והוא המוחזק ביה גם תשלומי דמיו דכותיה ושייכים הם מספק להמוחזק ולהכי דייגינן ביה דין דהמוציא מחבירו עליו הראיה זו היא שיטתו ודו"ק רמב"ם הלכות שכירות פ"י הלכה ד' ו"ל המוליך חטין לטחון וכו' בהמה לטבח ונבלה חייבין לשלם דמיהן מפני שהן נושאי שכר לפיכך אם היה טבח מומחה ושחט בחנם פטור מלשלם ואם אינו מומחה אע"פ שהוא בחנם חייב לשלם וכן המראה דינר לשולחני ואמר לו יפה הוא ונמצא רע אם בשכר ראהו חייב לשלם אע"פ שהוא בקי ואינו צריך להתלמד ואם בחנם ראהו פטור והוא שיהיה בקי שאינו צריך להתלמד ואם אינו בקי חייב לשלם אע"פ שהוא בחנם והוא שיאמר לשולחני עליך אני סומך או שהיו הדברים מראין שהוא סומך על ראייתו ולא יראה לאחרים טבח שעשאה בחנם וניבל וכן שולחני וגו' עליהן להביא ראיה שהן מומחין ואם לא הביאו ראיה משלמין, ובמגיד שם איתא בזה"ל על המראה דינר לשולחני זו סברת הרבה מפרשים ו"ל דבשכר אפילו בקי ואינו צריך להתלמד חייב דומיא דטבח אומן ואע"פ שבגמ' לא נזכר בראית המטבעות חילוק בין בשכר בין בחנם אבל הרשב"א ו"ל נחלק עליהם ואמר שהבקי הגמור בראית המטבע פטור אפילו בשכר ושאינו בקי כ"כ אפילו בחנם חייב ונתן טעם להפריד בין טבח לשולחני לפי שמלאכת השחיטה דבר תלויה באומן ידים ואפילו אומן בקי יתקלקל לעתים אם לא שייכוין מלאכתו היטב ולפיכך אינו כאנוס וכיון שיש לו שכר חייב אבל ראית המטבעות שהוא תלוי במראית עינים והבקיאות בצורות כל שהוא אומן בקי הרבה אינו מצוי שישטעה וכשהוא טועה הוא אנוס גמיר וש"ש פטור מן האונסין ונהו שלא הנכירו בגמ' חילוק

בשולחני בין בחנם לבשכר אלו דבריו ז"ל עכ"ל וחקרתי באופן שלאחד נודמן מציאה לקנות זהב הרבה במקח הזול אבל הוא לא ידע מציאות הזהב אם טובה היא ואמיתית אם לא והלה לאנמן מבין אחד ע"ז וספר לו המעשה ושאל ממנו שיאמר לו אם הזהב היא טובה יתן לו חלק בהריון שיגיע לו מזה וא"ל בל יקנה ועליו הוא סומך לגמרי ואמר לו שהזהב היא טובה ואמיתית וקנה על סמך דבריו ואח"כ נמצא שהזהב היא לא טובה ואינה אמיתית והפסיד בזה העסק ועכשיו תובע הוא את המבין לד"ת והמבין הביא עדים על עצמו שהוא מומחה גמור בזה העסק והוא יודע בזה היטב אף אונס גמור בזה הנה שטעה והנה לכאורה זהו פלוגתת הרמב"ם והרשב"א בזה דלרמב"ם הוא חייב ולהרשב"א הוא פטור אבל באמת זה אינו דבאופן כזה הוא פטור אפילו להרמב"ם ג"כ כי הרמב"ם גבי שולחני מירי שנתן לו שכר בעד ראיתו את המטבע באיזה אופן שיהיה הוא שלם לו בעד טרחתו לראות המטבעונה הנה ע"ז חו"מ ש"ש ולכן אפילו הוא אנמן ג"כ הוא חייב לשלם אבל באופן דידן דאמר לו אם יהיה המציאות של זהב טובה שלא כאמיתת המציאות דעכשיו של הזהב ואם הנה כזה במציאות שהזהב הנה טובה אז הנה לו ריוח מזה ואז נתן לו ריוח מזה אבל האמת הלא הוא שהזהב היא לא טובה ויש הפסד בה ולא ריוח ולכן אינו נותן לו שום שכר בעד זה ובנדאי הנה ש"ח ע"ז וכיון שהביא עדים שהוא מומחה בנדאי הוא פטור דו"ק ודברי אלו נרמזים בלשונו הזהב של הרמב"ם דגבי טבח כתב מפני שהן נושאי שכר וגבי שולחני כתב אם בשכר ראהו והוא דהטבח אע"פ שאינו נוטל שכר כ"א מן הפשירות ולא מן הטריפות אע"פ שקורא תגר ע"ז הרמב"ם כדאיתא ביו"ד סימן י"ח בש"ף שם מ"מ כיון שהוא יכול להכשיר ולקח שכר מקרי ש"ש היינו בעבור שיכול במציאות לקח שכר מקרי ש"ש ע"ז אבל לשולחני צריך דווקא להיות הגדר אם בשכר ראהו ולשלם לו מעיקרא כי לשולחני אינו בידו לשנות המציאות דהמטבע ולכן דווקא אם נטל שכר עבור טרחתו מקרי ש"ש וחייב לשלם אבל היכא דהבטיח לו חלק בהריון אם יהיה המטבע טובה ובאמת היא רעה ואינו לוקח שום שכר בעד טרחתו השולחני בנדאי הוא פטור מלשלם אפילו אם קלקל רק בתנאי אם הביא עדים שהוא אנמן גמור ודו"ק.

רמב"ם הלכות מלנה ולנה פרק י"ח הלכה ו' ז"ל עבד שעשאוהו רבו אפותיקי ושחררו אע"פ שכתב לו לא יהא לה פרעון לולא מזה יצא לחירות וכו' והרי בע"ח גובה חובו מן הלנה וכו' ולמה הוא חייב לשלם וכו' כמו שביארנו במקומו ובהלכות חובל ומזיק פ"ז הלכה י"א איתא ג"כ כזה הלשון וכן העושה עבדו אפותיקי וחזר ושחררו חייב המשחרר לבע"ח שהרי הפקיע שעבודו וגרם לאבד ממנו וכו' ע"ש, והנה יש לחקור איך יספור הרמב"ם בהדין המובא בקצוה"ח בחו"מ הלכות גבית חוב מהיתומים סימן ק"ז סעיף ד' יורש שמכר כל נכסי אביו יש מי שאומר שגובה מהדמים ויש מי שאומר שאינו גובה מהדמים והנה לכאורה כיון שהרמב"ם מחייב גבי שחרור עבד שעשאו אפותיקי ג"כ פה יספור דחייב אבל באמת מפרשים דמ"ד שהוא גובה משום דהנה מזיק שעבודו של חבירו ומ"ד שאינו גובה ס"ל דלא אמרו מזיק שעבודו של חבירו אלא היכא דהזיק את גוף הקרקע והיא סברת הרא"ש פ"ל ע"ט סימן י' והנה יש לחקור אי הרא"ש מפרש דהכא לא הוי בגדר מזיק או דלמא דמזיק הנה אלא דבאופן זה אינו חייב, והנה מפני מה מחלק הרא"ש הכא מכולי עלמא משום דהכא לא קלקל בגוף הקרקע ממילא אנו יכולים

להבין כי הרא"ש אינו סובר שהקא לא מקרי מזיק כי מזיק בנודאי הנה מהיכא תיתי נאמר דלא הנה מזיק פנין שלא קלקל בגוף הקרקע הלא מציינו בכ"מ שאע"פ שהוא אינו מזיק ממש מ"מ מזיק מקרי כגון היזק ראיה ומלשונו של הרא"ש נמי משמע פן דכתב דלא אמרו מזיק שעבודו של חבירו חייב ולא פתב דלא הוי בגדר מזיק שעבודו של חבירו אלא נדאי דמזיק שעבודו של חבירו הנה אלא באופן זה אינו חייב פנין דלא קלקל בגוף הקרקע, וכן אפשר לומר דהרמב"ם יסבור פשיטת הרא"ש וממילא ליתא לקונשית הגידולי תרומה דהקשה על הרא"ש מהא דאמרין בפ' השולח בפלוגתא דרבנן ורשב"ג בעבד שעשאו רבו אפותיקי ושחררו דפליגי במזיק שעבודו של חבירו דמ"ס חייב ומ"ס פטור ואטו התם עושה איזה קלקול בגופו של עבד עכ"ל ובאמת צריכים להבין סברת הרא"ש דכותב דלא אמרו מזיק שעבודו של חבירו חייב אלא היכא דהזיק את גוף הקרקע אבל כאן לא קלקל גוף הקרקע ונהלא נדאי סברתו דאע"פ דמזיק מקרי כה"ג מ"מ פטור מטעם דהמכירה הנה היזק שאינו ניכר ולא מקרי היזק לחייב אותו ומנכסי היורשים לא מגבינן לכו הוא פטור ונהלא פי אמרינן דהוי היזק שאינו ניכר היכא דהדבר בשלימות ויכולים ליטול את הדבר אלא בהדבר גופא יש היזק שאינו ניכר אבל הקא פנין דעצם הדבר אינם יכולים ליטול נהי דהסיפה היתה מפת היזק שאינו ניכר אבל מ"מ אינם יכולים ליטול את הדבר בנודאי מחודש בזה סברת הרא"ש דמקרי היזק שאינו ניכר פי בכלל היזק שאינו ניכר מקרי היכא דהזיק את הדבר לא בפועל כ"א ההיזק הוא מפת דינין של הדבר הפונח חיובי דינין על הדבר כגון המטמא והמזמזם והמנסה אבל הקא דההיזק הוא לא מחמת האיסורין והדינין אלא בפועל הזיק את שעבודו אף לא בפועל ממש בנודאי ראה זה חדש הוא לדון בזה הגדר בהיזק שאינו ניכר ונהי שלף לפניה נמי אינם יכולים לומר על הדבר פנין דהדבר אינו ברשותו והקצוה"ח קאמר שם דלא אמרינן מזיק שעבודו של חבירו חייב אלא היכא דהזיק את השעבוד בעצמו אבל היכא דההיזק אינו בשעבוד עצמו אלא דאינו ממה לגבות השעבוד בכה"ג פטור וממילא מוכרחים אנו לומר דהא דעשאו עבדו אפותיקי ושחררו דהוי מזיק שעבודו הנה נמי קלקול בגוף העבד והיינו דמעיקרא הנה עבדו משועבד למלנה ועכשיו ששחררו הרי אין כאן עבד פלל אלא ב"ח הוא דאיכא אבל את העבדות הזיק ע"י ששחררו דבאפותיקי מפורש הוי זאת ע"ש במפרשי הרמב"ם והגמ' משא"כ גבי קרקע שמכרו דאין כאן היזק פלל דהשעבוד כדקאי קאי בשלימות הראשון אלא שהכניס את הקרקע לרשות אחר דלא מצוי לאישתעי דינא בהדיה ובזה אין בו תורת מזיק שעבודו של חבירו פלל וגבי שחרור דעבד הנה קלקול בגוף העבד כאילו חופר בורות בקרקע המשועבד לכו סוברים דחייב ודו"ק.

רמב"ם הלכות נחלות פ"ב הלכה ט' ז"ל בכור לנחלה הוא הנולד לאב ראשון שנאמר פי הוא ראשית אנו וכו' ע"ש, ויש לחקור אם הליתה העיקר כגון גבי תאומים או הראשית אנו הוא העיקר, ואע"פ שמלשון הרמב"ם הוא בכור לנחלה הוא הנולד לאב ראשון אעפ"כ זה לאו דווקא ויכולים לומר פי גם הרמב"ם היכא דיהיה חילוק בדין ג"כ מודה דהראשית אנו הוא העיקר אלא הפירוש בזה הרמב"ם.

הוא הנולד לאב ראשון ולא להאם הראשון כמו דאיתא שם להלן, והנ"מ יהיה באופן זה אם איש אחד יקח אשה ויגרשה אחר החתונה ויקח תיכף אשה אחרת ובתוך שבועה ירחים ילדה השנייה בן ואם"כ תלד גם הראשונה בן לתשעה ירחים מי יהיה היורש לקחת

לו פי שנים אם מי שנולד ראשון או הראשית אנו שלו והנה אח"כ ראינו בספר אהד שמביא שמעשה קרה בימי הגר"א ז"ל ונפלה מחלוקת בין משפחת הגרושה ובין האישי המגרש ויהי פאשר נודע הדבר להגר"א ז"ל אמר פי גם על זה רמזה לנו התורה בפ' תצא ע"ש בהפסוקים פי תהינן לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים האהובה והשנואה ויהי הבן הבכור לשנואה וכו' לא יוכל לבפר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור וכו' פי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה והנה קשה הרבה קושיות בקרא בתחילה אמר וילדו לו בנים האהובה והשנואה משמע בתחילה ילדה האהובה ואח"כ השנואה ואח"ז אמר ויהי הבן הבכור לשנואה ומה זה שפתכה תוה"ק לא יוכל לבפר את בן האהובה מהיכא תיתי שיוכל לבפר עד שהצטרף להזהיר שלא יוכל לבפר מה שלא מצינו בזה ברוב המצות וכן מדוע קרא אותה שנואה לפי פשוטו של מקרא והא לא תשנא וכו' פתיב ומדוע פירשה לנו התוה"ק הטעם בזה יותר מברוב המצות פי הוא ראשית אנו, אלא ודאי שהפל גרמז באוריינתא וכמו הספור דלעיל שהגרושה תכונה בשם שנואה פי אסור לגרשה עד שנמצא בה וכו' והשנויה שלקחה תחתיה תכונה בשם אהובה ובאופן זה יחפון הבעל לבפר את בן האהובה השנויה על פני בן השנואה היינו בן המגרשת ולתת לבן השנויה פי שנים וטעמא יען הוא נולד בתחילה ע"כ צונית תוה"ק פי לא יוכל לבפר וגו' פי אם את הבכור בן השנואה יפיר לתת לו פי שנים אף שנולד אח"ז ופירשה תוה"ק הטעם פי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה פי אחרי זמן ההריון היינו הראשית אנו אזלינו ולא אחרי הלידה והראשון בן השנואה יקח פי שנים ודו"ק.

רמב"ם הלכות עדות פ"ק י"ז הלכה ז' ז"ל השוכר עדי שקר להעיד לחבירו פטור מדיני אדם וחיוב בדיני שמים וכן עד אהד שפכש עדותו ולא העיד פטור מדיני אדם וחיוב בדיני שמים עכ"ל, ומדסתם הרמב"ם ולא פירש להדיא דאי תפס לא מפקינן מיניה יש לומר דסבירא ליה להרמב"ם פשיטת המהרש"ל דמביא הש"ך בהלכות עדות סימן כ"ח סעיף א' בשם הרש"ל דרק בקים ליה בדרבה מיניה מהני תפיסה ולא בשאר דברים ובתומים הקשה מהא דאיתא בסנהדרין דף ע"ב ע"א דרבא איגבבו ליה דכרי במחמת אהדרינהו ניהליה ולא קיבלם הואיל ונפק מפומיה דרב דבדמים קננהו והקשו התוס' הא מחויב לצי"ש ותיגרץ דחשבו דמחויבים להחזיר מצד הדין ואי לאו דמחויבים מצד הדין לא החזירו לו והלא הכא נתפסה ואמאי אהדרינהו פיון דבקים ליה בדרבה מיניה מחויב לצי"ש והכא מהני תפיסה ע"ש שדחק והנתיבות תגרץ דמצד הדין תפיסה אסור דהא הטעם דתפיסה מהני פתב הש"ך בסיומן כ"ה ס"ק ב' דהוא משום דעביד אינש דינא לנפשיה וכיון דהב"ד אסור לו לתפוס ג"כ לו אסור לתפוס אלא דמהני תפיסתו ורבא לא יעבור אפילו על איסור פל דהוא והנה צריכים להבין טעם המהרש"ל מפני מה דווקא בקים ליה בדרבה מיניה מהני תפיסה ולא בשאר דברים ואמרת בדרב ההסבר דהנה יש שתי גוונני בהדין דלצי"ש אופן אהד היכא דהדין עושה את הלצי"ש פגון בקים ליה בדרבה מיניה מצד שפלינו היינו אומרים שאע"פ שקים ליה בדרבה מיניה מ"מ הוא מחויב לשלם את ההיקזק אשר הזיק בשעצה שנתחייב מיתה פי מה לו להניזק לסבול בעבור שהמזיק עשה עבירה דמחויב מיתה בעבורה הלא לו נחסר הדבר אלא זאת דינא דרמתנא היכא דקים ליה בדרבה מיניה הוא פטור על היקזק ששעצה בשעצת מעשה אבל מצד לצי"ש הוא מחויב לשלם כשפלינו נמצא דהדין עושה את הלצי"ש אופן ב' היכא

דהלצי"ש עושה את הדין כגון היכא דגזל מאחד מחמשה בני אדם דמתלוקת ר"ט ור"ע
בב"מ דף ל"ז ע"א אם מחויב לצי"ש ולהחזיר לכל אחד ואחד או לא ואי נימא כהמ"ד
דמחויב להחזיר לצי"ש לכל אחד ואחד התם מצד הדין אינו מחויב להחזיר לכל אחד
ואחד אלא הלצי"ש עושה את הדין המחויב להחזיר לכל אחד ואחד ע"פ שלא גזל אלא
מאחד ולהכי פתב הרש"ל דדווקא גבי קים ליה בדרכה מיניה מהני תפיסה ולא בשאר
דברים דגבי קים ליה בדרכה מיניה הדין עושה את הלצי"ש משו"ה מהני תפיסה אבל
בשאר דברים דהלצי"ש עושה את הדין לא מהני תפיסה אלא אם החייב מחזיר מדעת
עצמו לצאת י"ש מוטב אבל לתפוס לא מהני ומשו"ה לא קשה מרבא דנהי דהתם מפטר
מלשלם משום דקים ליה בדרכה מיניה אבל לא דמי לשאר קים ליה בדרכה מיניה דקים
ליה בדרכה מיניה דבכל מקום דמפטר לא משום דקים ליה בדרכה מיניה קנה את
התשלומין אלא מחויב הוא לשלם אלא משום דאין עונשין בשתי רשעיות ומשו"ה מהני
תפיסה כי התפיסה אינו עונש דידן אלא עונש דהניזק ומשו"ה מהני התפיסה הכלל היכא
דהדין עושה את הלצי"ש מהני תפיסה אבל גבי רבא הלא בדמים קנה את הגניבה וזאת
מין קנן דבדמים קננהו כמבואר במפרשים והראיה דאליבא דרב קיימין דאפילו הפלים
של הנגנב הם בעין ג"כ פטור מן התשלומין ולכן מצד הדין הוא פטור אלא דהלצי"ש
עושה את הדין ולכן לא מהני תפיסה ולכן רבא לא רצה לקבלם ע"כ ודו"ק, רמב"ם
הלכות עדות פרק י"ח הלכה ז' ו"ל ומה בין הכחשה להזמה ההכחשה בעדות עצמה וכו'
וההזמה בעדים עצמן וכו' כיצד עדים שפאו ואמרו ראינו זה שהרג את הנפש או לנה
מנה מפלוני ביום פלוני במקום פלוני ואחר שהעידו ונבדקו באו שנים אחרים ואמרו
ביום זה ובמקום זה הינו עמכם ועם אלו כל היום ולהד"ם לא זה הרג את זה ולא זה
הלנה את זה הרי זו הכחשה וכו' ע"ש היטב, ובקחם משנה שם מקשה הלא פה באופן זה
הוזמו בעדים פיון שאמרו העדים האחרים ביום זה הינו עמכם ע"ש דמתרץ ומסיים
ומפני שהוא סובר פן יש מקום למ"ש דבעינן הזמה לעדים בלבד ולא שישתף עמהם
ללנה ולפלנה מובן מדבריו דהרמב"ם סובר דאם זנימו ויכחישו את העדים אין משלמין
כאשר זמם וקשה דהרי הרמב"ם לעיל בהלכתא זו פרק חמישי הלכה ט' ו"ל בד"א בדבר
שצריך עדים מן התורה וצריך דינינים לדון באותו הדבר מן התורה אבל בשל דבריהם
עד נעשה דיין כיצד אחד שבהיא את הגט ואמר בפני נכתב ובפני נחתם הוא ושנים נותנין
אותו לה ונמצא כאילו נטלוהו מב"ד וכן כל פיוצא בזה וע"ש בכ"מ ופה הלא אם יהנה
הזמה ממילא יהנה הכחשה ג"כ ולא נקיים בהם כאשר זמם והוי עדות שאי אתה יכול
להזימה.

ל"נ דהכי פירושו של הרמב"ם דהיכא דיהנה הזמה והכחשה ג"כ ביחד היינו שתהנה
הכחשה מפורשת על המעשה הינו על העדות וההכחשה וההזמה תהנה ביחד אז סובר
הרמב"ם דאין נוכל לקיים כאשר זמם משום דכי היכי דישינו הזמה בהדבר על העדים
ישנו ג"כ הכחשה על העדות ג"כ ולכן סובר הרמב"ם דגבי הזמה אין לה בו אלא חידוש
ודיו לקיים הדין דכאשר זמם היכא דאיכא הזמה בלבד ולא היכא דהכחישו את המעשה
ג"כ ביחד באמירה חדא מפורשת או משום דהוי עדים מוכחשין המזימין ולכן אין להאמין
להזמתן פי הנה עוד מוכחשים מהכחשתן פי גבי הכחשה תרנוייהו מוכחשין הנה ואין
להאמין להם עוד על הזמתן אבל הכא גבי עד נעשה דיין אינו רק הזמה לבד אף ממילא

משתמע הכחשה והם מזימין אותן ולא מכחישים לכן שפיר יש לנו לקיים בהם פאָשר
זמם פי מעיקרא פה הזמה ולא הכחשה והחייב חל תיקף ומה שאנו מבינים מזה הכחשה
זאת אינו שינוי להעדים ולהדין והזמה, ובזה יכולים לתרץ גבי הקושא מפלוני רבעני
וכו' שהוא נאחר מצטרפין להורגו ולשיטת הרמב"ם היא הנה עדות שאי אתה יכול
להזימה פי בהזמה יהיה הכחשה ג"כ והנה הכחשה לשיטתו אבל בבבאורינו נחא פי פה
רק הזמה וממילא משתמע הכחשה ולכן לא שינוי פה הגדר דיהיה רק הכחשה והנה הזמה
וראיה לבבאורי הוא מהמשנה למלך שכותב שם אחר פותבי ראיתי בפסקי מהרי"ן לב
ז"ל חלק ב' סימן ס"ג שסובר דאית ליה לרבניו דהיכא דאמר עמנו היה הלנה והעדים
במקום פלוני דהנה זה הזמה ולדעת מ"ש רבינו עמכם ועם אלו הוא משום דלא שינו
המקום שאמרו באותו המקום שאמרו אומרים שם היינו, אבל שינוי המקום ואמרו במקום
אחר היתם עמנו אפילו שיאמר הלנה ג"כ הוי הזמה וכו' והכריח פן ממאי דאמרינו בפ'
מרבנה דף ע"ג ע"ב דאפכינהו ואזמינהו ול"נ לתרץ דשאני התם שהם דברים חלוקים
שאומר אותו היום עמנו היתם במקום וביום אחר היה הדבר והיה בהיפוך וההזמה הוי
לחוד וההכחשה לחוד ולכך מהני התם הזמה אע"פ שהיה עמה הכחשה משא"כ וק"ל
ע"ש וכמו שלהמ"ל מועלת הסברא שהיה הזמה לבדה מההכחשה לכן מחויבים פאָשר
זמם לא כ"ש היכא דהיתה רק הזמה והעדים אינם רק מזימים רק אנו עצמינו מבינים
מזה ההכחשה בנודאי המה מחויבים לשלם פאָשר זמם ודו"ק רמב"ם הלכות עדות פ"ק
כ"א הלכה י' ז"ל מוציא שם רע על אשתו שהביא עדים שזינתה לפשהיא ארוסה והביא
אביה עדים ונהזימום הרי עדי הבעל נהרגים חזר הבעל והביא עדים והזים עדי האב הרי
עדי האב נהרגים ומשלמין ממון לבעל נהרגין מפני שעדי הבעל נגמר דינם להריגה
בעדותן ומשלמין קנס מפני שנגמר דין הבעל לשלם קנס בעדותן ונמצאו חייבין ונפשות
לזה וממון לזה וכן שנים שהעידו על זה שבא על נערה המאורסה והזימו נהרגין ואין
משלמין ממון בא על בתו של פלוני והזימו נהרגין ומשלמין הקנס לאביה פלוני רבע
השור והזימו נסקלין ואין משלמין שורו של פלוני נסקלין ומשלמין דמי השור לבעל
השור וכן פל פיוצא בזה, וע"ש בכ"מ דמקשה על הרמב"ם דהא בפרק ח' הלכה י"ב
מהלכות חובל ומזיק פסק רבינו פרבא דאמר בהגוזל בתרא ובפרק בן סורר ומורה רודף
פשהיה רודף אחר חבירו להרגו ושיבר פלים בין של גרדף בין של כל אדם פטור והא
פשהפלים הם של כל אדם הוי ממון לכל אדם ונפשות לגרדף ואפילו הכי פטור ויש
לומר פיון דרודף ניתן להצילו בנפשו הנה ליה מחויב מיתה לכל אדם והנה מיתה
ותשלומין לאחד אי נמי דונקא גבי עדים זוממין ממון לזה ונפשות לזה חייב משום
דבעינו שתתקיים הזמה כלפי כל אחד אבל ממון ונפשות בחד גברא פטור פיון דמתקיים
בו קצת הזמה כף תירצו התוס' בפרק אלו נערו והנה באמת תירוץ הראשון של הפוסק
משנה הוא שיטת הריב"ם ותירוץ השני הוא שיטת ר"ת והוא הביא ראיה מהא דגמרינו
בכתובות שאין מיתה ותשלומין מלא יהיה אסון ענש יענש הא אם יהיה אסון לא יענש
והתם מיתה לאשה ותשלומין לבעל והתוס' בב"ק דף כ"ב ע"ב מדחה ראיתו דאין זה
ראיה דע"כ צ"ל דהא חשיב מיתה ותשלומין לאחד פיון שהן גוף אחד דאל"ה למאי דבעי
למימר מעיקרא בפ' בן סורר ומורה דף ע"ד ע"א גבי רודף דמיתה לזה ותשלומין לזה
חייב הכי הנה משני ליה לקרא ועוד הביא ראיה דתנן במכילתין דף ל"ד ע"ב דהוא

שְׁהַדְלִיק הַגְדִּישׁ אוֹ שְׁחַבֵּל בְּחִבְרֹו בְּשֵׁבֶת פְּטוֹר דְּקִים לִיה בְּדַרְבֵּה מִיָּנִיה אֶף עַל גַּב דְּהוּי
מִיָּתָה לְשָׁמַיִם וְתַשְׁלוּמִין לְחִבְרֹו, וְאִין זֶה דְּיוֹקָא דְּזֵה חֲשִׁיב מִיָּתָה וְתַשְׁלוּמִין לְחַד וְלִכּוֹן
אִינוּ נִשְׂאָר כִּי אִם תִּירוּץ הָרֵאוֹן שֶׁל הַרִיב"ם אֲבָל עַל תִּירוּצֵם הֲלֵא קָשָׁה אִיךָ אֲמַרִּינוּ
דְּמִיָּתָה לְזֵה וְתַשְׁלוּמִין לְזֵה חֲשִׁיב הֲלֵא כָּל עֵינְךָ דְּקִים לִיה בְּדַרְבֵּה מִיָּנִיה יִלְפִינוּ מִדְּמִי
וְלָדוֹת וְהֵתֵם הֵנָּה מִיָּתָה לְזֵה וְתַשְׁלוּמִין לְזֵה דְּמִיָּתָה הוּא חֲשִׁיב בְּעַד הָאִשָּׁה וְתַשְׁלוּמִי וְלָדוֹת
לְבַעַל וְתִירוּצוֹ כִּינּוֹן דְּשִׁנְיָהֶם מִחֲמַת גּוּף אֲחָד חֲשִׁיב מִיָּתָה וְתַשְׁלוּמִין לְאֲחָד דְּחֹק מְאֹד מַה
בְּכַף דְּהֵנָּה גּוּף אֲחָד אֲבָל מ"מ הַתַּשְׁלוּמִין הֵנָּה לְבַעַל וּמְקַרִי מִיָּתָה לְזֵה וְתַשְׁלוּמִין לְזֵה
וּכְדִי לְתַרְץ זֶה נִקְדִּים עוֹד רַמְבַּ"ם אֲחָד מְקַשֵּׁה כִּי הֵנָּה הַרְמַב"ם מְהַלְכוֹת חוֹבֵל וּמְזִיק
פ"ד הַלְכָה ב' ו"ל וְכִיצַד מְשַׁעְרִין דְּמִי וְלָדוֹת שְׁמִין הָאִשָּׁה כַּמָּה הֵיָתָה יָפָה עַד שְׁלֵא יִלְדָה
וְכַמָּה הִיא יָפָה מְשַׁיְלָדָה וְנוֹתְנִין לְבַעַל אִם מַת הַבַּעַל נוֹתְנִין לְיִוְרָשִׁין וְאִם נִגְפָה אַחַר מִיָּתָה
הַבַּעַל נוֹתְנִין אֶף דְּמִי וְלָדוֹת לְהָאִשָּׁה וְהָרַאב"ד כּוֹתֵב ע"ז ו"ל א"א אִין דְּבָר זֶה מְחֹר מִן
הַגַּמ' וְהַהֲלָכָה דְּאֶפִּילוּ לְרַבָּא דְּאָמַר בְּשִׁחְבָּל בָּהּ לְאַחַר מִיָּתָה הִגֵּר דְּזָכִיָּא לִיה אִיְהִי
בְּגוּפִיָּהוּ ה"מ אִשָּׁת הִגֵּר דְּאִין לָהּ יוֹרְשִׁים דְּקִיָּמָא וְקַדְמָא אִיְהִי וְזָכִיָּא בְּגוּפִיָּהוּ אֲבָל אִשָּׁת
יִשְׂרָאֵל שְׁיִישׁ לָהּ יוֹרְשִׁים לְעוֹלָם הֵם לְיִוְרָשִׁין עכ"ל וּבְמַגִּיד מְשַׁנָּה אִיְתָא שֶׁם וּבְאָמַת לֹא
מְצַאֲתִי טַעְנָה בְּרוּרָה לְרַבִּינוּ לְהַסְמִיךְ עָלֶיהָ הַסּוּגִיָּא שְׁבַפְרָק דו"ה אִינָה מְכַרְעַת לְאֲחָד מִן
הַצְּדִידִים וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא סוֹבֵר כְּאֶשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה בְּזִמְן שֶׁהוּא בַּעֲלָהּ בְּשַׁעַת
נִגְיָפָה אֲבָל אִם מַת לְאִשָּׁה דְּוָמִיָּא דְּאִשָּׁת גֵּר וְצ"ע וְע"ש ב"כ מ"מ וּב"ל אֲבָל בְּאָמַת שִׁיטַת
הַרְמַב"ם הוּא כֵּן דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּהָא דְּזִינְפָתָה הַתּוֹרָה דְּמִי וְלָדוֹת לְבַעַל הֵיָנִינוּ שְׁבַתְחִילָה
זָכָתָה הָאִשָּׁה בְּזֹאת אֲלָא דְּאִח"כ זָכָה הַבַּעַל מִן הָאִשָּׁה וְלִכּוֹן אִם מַת הַבַּעַל נִשְׂאָר הַדְּמִי
וְלָדוֹת לְהָאִשָּׁה מִשׁו"ה נִיחָא דְּמְקַרִי זֹאת מִיָּתָה וְתַשְׁלוּמִין לְאֲחָד מִשׁוּם דְּגַם הַדְּמִי וְלָדוֹת
הֵנָּה מִתְחִילָה שְׁיִיךְ לְהָאִשָּׁה אֲלָא דְּהַבַּעַל זָכָה מִמֶּנָּה וְלִכּוֹן מְקַרִי זֹאת מִיָּתָה וְתַשְׁלוּמִין
לְאֲחָד וּבְהַכִּי נִיחָא הַפֵּל אֲבָל הַתּוֹס' ב"ב ק דף מ"ט ס"ל דְּדוֹנוּקָא גַּבִּי גֵר שְׁיִיךְ הַדְּמִי וְלָדוֹת
לְהָאִשָּׁה אֲבָל כְּשֶׁאִינוּ גֵר מְשַׁלֵּם דְּמִי וְלָדוֹת לְהַיּוֹרְשִׁים א"כ הֵרִי דַעַת הַתּוֹס' דְּהָא דְּזִינְפָתָה
רַחֲמָנָא דְּמִי וְלָדוֹת לְהַבַּעַל הֵיָנִינוּ שְׁמַתְחִילָה זֹכָה הַבַּעַל וְלֹא הָאִשָּׁה זָכָתָה מִתְחִילָה וְאִח"כ
זֹכָה הוּא מִמֶּנָּה דְּהֵלֵא מְשַׁלֵּם לְהַיּוֹרְשִׁים א"כ שְׁפִיר הַקָּשׁוּ דְּדְּמִי וְלָדוֹת הֵנָּה מִיָּתָה לְזֵה
וְתַשְׁלוּמִין לְזֵה וְהוֹצֵרְכוּ לְתַרְץ כִּינּוֹן דְּאִתִּי מִפְּח גּוּף אֲחָד הֵנָּה מִיָּתָה וְתַשְׁלוּמִין לְאֲחָד וּבְהַכִּי
מִתְיַשְׁבֵּת שְׁפִיר הַפֵּל וְדו"ק.